ISTORIA ROMANILORU

de

A. TREB. LAURIANU.

INSPECTORŬ JENERAL ALŬ SKOLELORŬ DIN PRINCIPATELE MOLDAVIEI

PARTEA II.

De la kŭderea imperiulŭi Romanŭ de la anulŭi pănă la luarea Konstantinopolii prin Turchi.

Iaŭi

1853

www.dacoromanica.ro

ISTORIA ROMÂNILORŬ.

Partea II.

Pagina.

De la căderea imperiului Romanŭ de la anulŭ până la anulŭ Constantinopolii prin turci . . . . . .

Secțiunea A.

De la căderea imperiului Romanŭ de la anulŭ până la Petru Domnulŭ țerilorŭ de la Dunăre și la Carolŭ celŭ Mare imperătoriulŭ anulŭi . . . 1.

Capul I. De la căderea imperiului Romanŭ de la anulŭ până la venirea Bulgariloru și așezarea loru la Dunăre (a. R. 1229—1433) . . . . . 1.

Capul II. De la așezarea Bulgariloru pin țerile de la Dunăre până la Petru Domnulŭ aceloru țeri, pre timpulŭ lui Carolŭ celŭ Mare (a. R. 1433—1553) . . . . . 18.

Secțiunea B.

De la Petru Domnulŭ țerilorŭ de la Dunăre până pre timpulŭ espediționiloru crucieriloru . . . 34.

Capul I. De la Petru până la Petru rețele Bulgariloru și alŭ Românilorŭ, pre timpulŭ lui Constantinŭ VII Porfirogenitulŭ imperătoriulŭ Constantinopolii (a. R. 1553—1700) . . . . . 34.

Capul II. De la Petru rețele Bulgariloru și alŭ Românilorŭ până pre timpulŭ espediționiloru crucieriloru (a. R. 1700—1850) . . . . . 50.

www.dacoromanica.ro

Секціúнea C.

Пагina.

De пре timпълъ Кръчеферілоръ пъпъ ла Стефанъ I Domпълъ Молдавіеї . . . . . 71.

Kapтea I. De пре timпълъ Кръчеферілоръ пъпъ ла дпчеркареа лоръ de a ce стабілі дп Dачіа (a. R. 1850-2000) . . . . . 71.

Kapтea II. De ла дпчеркареа Кръчеферілоръ de a ce стабілі дп Dачіа пъпъ ла Стефанъ I Domпълъ Молдавіеї (a. R. 2000—2100) . . . . . 102.

Секціúнea D

De ла Стефанъ I Domпълъ Молдавіеї пъпъ ла лъареа Konстantinoполіі прin търчї . . . . . 119.

Kapтea I. De ла Стефанъ I Domпълъ Молдавіеї пъпъ ла Алеccandръ челъ Бънъ (a. R. 2100—2154) . . 119.

Kapтea II. De ла Алеccandръ челъ Бънъ пъпъ ла лъареа Konстantinoполіі прin търчї (a. R. 2154—2206) . . . . . 140.

www.dacoromanica.ro

ISTORIA ROMÂNILORŬ.

PARTEA II.

De la cŭdereа imperiulŭi Romanŭ de la anulŭ pănă la luarea Konstantinopolii prin Turcĭ.

SECȚIUNEA A.

De la cŭdereа imperiulŭi Romanŭ de la anulŭ pănă la Krĭstŭ Domnulŭ cĭerilorŭ de la Dunăre ši la Karlŭ celŭ Mare Imperătoriulŭ anulŭi.

CARTEA 1

De la cŭdereа imperiulŭi Romanŭ de la anulŭ pănă la venireа Bulgarilorŭ ši așezareа lorŭ la Dunăre.

I. Pre timpulŭ cŭndŭ cŭzuse Roma supt mânile barbarilorŭ, domnia la răsărităŭ Zenone Imperătoriulŭ care se svîrșise pre tronulŭ Konstantinopolitanŭ în anulŭ Romei 1227 (Xr 474), adecă cu doĭ anĭ înainte de luarea Romei. În Mesia ši Illirikŭ se așezasseră Ostrogoții svîntŭ maĭ multĭ reĭ, la Partisŭ ši în Dacia ocidentalŭ Tsepizii, în Dacia orientalŭ ši pre lîngă mareа pégrŭ mestekătrŭ de Hunnĭ, de Bulgarĭ ši de Slovanĭ, rămășițe ale regatuluĭ Hunescŭ celuĭ spartŭ. Românii din amîndouе Daciile, atîtŭ a luĭ Traianŭ cîtŭ ši a luĭ Aurelianŭ svîrșiră svîntŭ jertfa barbarilorŭ, însă resufla de cŭndŭ în cŭndŭ prin cerșile ši debilitățile rechiproce ale acestora. În anulŭ R. 1232 (X p. 479) svîrșesse împeratoriulŭi Zenone a aĭța pre Teodorikŭ

www.dacoromanica.ro

Аталъ рецеле Острогоцілорь ⁊ коптра фіілорь лъї Тріарій, domніторї аї ачелеіашї паціънї, шї къ modълъ ачеста фъкъ ка Гоцїї съ се фрече ⁊нтре сіне шї съ се нітічéскъ знълъ пре алтълъ. Еаръ престе zече annї ⁊ndълнікъ пре Teodorікъ съ трéкъ ⁊n Італіа, съ батъ пре Odoакръ, съ іее Roma de сънтъ domnia лъї, шї съ кънpindъ елъ ⁊нсъшї Італіа. Teodorікъ ⁊n мізлокълъ іерпеї аннълъї R. 1243 (Хр. 490) ecce din Месіа, ърматъ de тотъ попорълъ готікъ, къ тъіеріле шї къ копіїї, шї къ тóте аверіле лорь; Odoакръ азzindъ despre вепіреа Гоцілорь ⁊нвітъ пре Цепізї шї пре Българї ⁊n коптра лорь, ка съ-і ⁊нтедече de la тречереа ⁊n Італіа, даръ Teodorікъ бътъ шї тъіъ пре реції ачесторь паціънї, шї 'шї deскісе дрътълъ къторъ Італа, la рѫълъ Сопціъ (пре каре фъссе фъndатъ векеа Aquileia), бътъ корпълъ челъ dinaінте алъ Ерълілорь шї окъпъ кастреле ⁊n 28 Марціъ; а doua бътаіе се фъкъ la Верона, знde перdъ еаръшї Odoакръ, шї Teodorікъ лъъ пътеле de Веропесъ; а треіа се фъкъ la рѫълъ Адда асетіпе къ перdереа лъї Odoакръ. Ачеста десператъ фъці la Roma, ⁊нсъ Romanїї лї ⁊пкісъръ порцїле; de аколо фъці la Равенна, знde афлъ асетіпе порцїле ⁊пкісе, чі Odoакръ ⁊n 10 Іълів, ⁊шї deскісе дрътълъ къ сабіа, шї ⁊n фіпе къпрінсе четатеа. Къторъ фінітъл аннълъї Teodorікъ ⁊нпресъръ Равенна, шї о цінъ треї annї ⁊нпресъратъ; пъпъ кънdъ ⁊пшелъ пре Odoакръ съ факъ паче, къ kondiцізпеа de a domni ⁊нпрепъ престе Італіа, еаръ апої ⁊лъ ⁊нвітъ la осіъцъ шї'лъ ъчіссе, dупъ че domnіссе 17 annї престе Італіа; de атъпчї ачеастъ цеаръ вепі сънтъ domnia Острогоцілорь.— Ітперъторілъ Zenone ⁊пкъ търі ⁊n 9 Апріле a. R. 1244

www.dacoromanica.ro

(Хр. 491); Імперътéсса Ariadna мърітъндсе дънъ Анастасій Dиморъ, дмпълць пре ачеста пре тропълъ Константінопіморъ.

II. Прін стрътътареа Гоцілорь дп Італіа, Месіа ші къ дъпса din преунъ Дачіа лъї Аврініанъ, вені еаръшї сынтъ імперіълъ Романъ de ла ръсъріть, дпсъ Дънъреа нъ се пътъ аппъра дп контра дпкърселорь цінцілорь барбаре de ла тарса пégръ, прін ъртаре нъ нътаї Дачіа лъї Траіанъ, чі кіарь ші а лъї Авреліанъ, къзъ еаръшї прадъ барбарілорь. Дп аппълъ R. 1252 (Хр. 499), Арістъ префектълъ оштілорь din Іллърікъ аттакъ пре барбарій карі пръда Трачіа, къ 15,000 de мілітарі, авъндъ къ сіне ші 500 de карръ дпкъркате къ арме ші алте лъкрърі печессаре пентръ ресбелъ. Бътаіа се фъкъ ла рълъ Zърта, унде къзъръ ла 4000 de Романі, дмпреунъ къ комиції Nікостратъ, Іппочеццій ші Ачіліпъ. Аппій ъртъторі фъръ ассеміне дптрістъторі пентръ прădъчіунile барбарілорь. Імперъторіълъ Анастасіь, каре de ла дпълцареа са пре тронъ фъ тербратъ ші флъчітъ прін рескóле din партеа рівалілорь съї, пепътъндъ дпфръпа пре барбарі ле оффері дарърі ші і дпdетпъ съ се дптóркъ спре аппъсъ, карі асълтъндъ трекърь дп Панноніа ші къпріпсерь Сірміълъ, дмпінгъндъ пре Гоцї дп стръторіле Панноніеї de сусъ. (a. R. 1255; Хр. 502). Теодорікъ рецеле Гоцілорь ші domпіторіълъ Італіеї песъферіндъ лъареа Сірміълъї, каре се цінea de префектъра Італіеї, ші ла каре елъ кредеа а маї авea ші алтъ дрептъ спеціалъ de къндъ бътъссе пре Цепізі, трімісе пре комітеле Пеца дп контра барбарілорь, каре бътъ ші вчіссе пре реції Българілорь ші аї Цепізілорь, ші окъпъ Сірміълъ. Дп аппълъ R. 1258

www.dacoromanica.ro

(Хр. 505) Mandon, дѣчеле Гоцілорѫ каре маї ръмъсесеръ ын Дачіа веке, се скълъ асупра лъї Анастасіѫ ші прѫдѫ Мачедоніа ші Тессаліа; din партеа ымпъраторіълъї се трімісе Савініанѫ ын контра Гоцілорѫ, унде пері ын бътаіе кѫ óстеа din преюнъ. Дечї Анастасіѫ не маї пътѫндѫ ынфрѫна кѫ артеле ире ачештї прѫдъторї аї імперіълъї, ші-і рекопчілѣ прін банї, ші кѫ модълѫ ачеста прокъръ паче ші лінітате церілорѫ сале.

Ш. Даръ фіндѫ къ Анастасіѫ аместекъндѫ-се ын діспутеле реліціóсе, ын анълѫ R. 1264 (Хр. 511), скосессе din скаунѫ ире патріархълѫ Мачідоніѫ ші пре алцї Епіскопї. Ромънїї ортодоксї din Месіа ші Дачіа лъї Аврелианѫ, сънтѫ котъндълѫ лъї Віталианѫ се скълараръ кѫ артеле асупра Імперъторіълъї, бътъръ пре Іпаціѫ ші тъяръ ла 65,000 de мілітарї din óстеа імперіалъ, прінсеръ карръле челе ынкъркате кѫ арме, провізіїї, ші кѫ о нетъсърать сътъ de банї, че ера дестінатъ пентрѫ стіпендіълѫ мілітарілорѫ, окупаръ четъціле Анхіалълѫ ші Одессълѫ, ші прѫдаръ тóте пънъ ла Константинополі, унде прінсеръ ші пре Кърілълѫ маціструлѫ мілітарілорѫ din Трачіа, ші кѫ модълѫ ачеста констрінсеръ пре Імперъторіълѫ съ конвóче синодѫ ын Ераклеа, пентрѫ дезбатереа артіклілорѫ de контроверсъ, ші съ рестабілéскъ ире патріархѫл Мачедоніѫ, ші ире епіскопїї чеї скошї din скаунеле лорѫ. Імперъторіълѫ ымпрежънъ кѫ сепатълѫ цівръ къ ва стрінце синодѫ ші ва ымплінї челе черзте de Ромънї ші de Віталианѫ дѣчеле лорѫ; унде стрінгъндъсе синодѫ ын а. R. 1267 (Хр. 514) елѫ штіѫ съ парілісеze тотѫ лъкрълѫ. Din каѕса ачеаста ын анълѫ ѳрмъторіѫ Віталианѫ кѫ Ромънїї

www.dacoromanica.ro

аннѹкѣ еаръшї артеле. Апастасіѣ крezindѣ къ ва пѹтé лнпъка черціле прin о консѹлъ кѹ епіскопіі, кіатѣ ла сіне лн аннѹлѣ R. 1269 (Хр. 516) пре маї тѹлцї Архіереї, ші лнтре ачештіа пре Ромънії: Domnion de ла Сардіка, Гаіанѣ de ла Naіссѣ, Алчіce de ла Нікополі, ші пре Евапцелѣ de ла Пазталіа; чі пре Domnion ші пре Евапцелѣ лndатъ і-аѣ лъсатѣ съ се лнтóркъ еаръшї а касъ, фііndѣ къ се темеа de міліціа чеа ортодоссъ din Іллѹрікѣ. Даръ фііndѣ къ Апастасіѹ пѹ се лъса de фаптеле сале челе перфіde, Віталіанѣ контрѹъ ші лн аннѹлѣ ѹртъторіѣ ресістепца лн контра лѹї, прѣдѣ Мачédоніа ші Тессаліа ші аціѹнсе пънъ ла Термопіле ші ла Епірѣ, ші прінсе атъціа мілітарї din óстеа імперіалъ, къцї пѹ пѹтѹ ръскѹмпъра імперъторіѣлѣ кѹ 1000 de лібре de ѹърѣ. Пентрѹ ферічіреа імперіѹлѹї, Апастасіѣ тѹрі лн 9 Іѹліѹ a. R 1271 (Хр. 518), лovітѣ de фѹлцерѣ, лн етате de 88 de аннї, дѹпъ че аѣ domnітѣ 27 de аннї, ші 3 лѹнї. Лн локѹлѣ лѹї óстеа ші сепатѹлѣ алесеръ пре Іѹстінѣ I, отѹ de рѹndѹ пъскѹтѣ лн Іллѹрікѣ, даръ дестѹлѣ de капаѣілѣ ші de лнцелептѣ. Віталіанѣ денѹсе артеле ші ръскóла чеа лѹнгъ ші фаталъ се астъмпърѣ, лнсъ лн аннѹлѣ ѹртъторіѣ Віталіанѣ фѹ ѹчісѣ de Констаптінополітанї, карі ера тъніошї пре дъпсѹлѣ пептрѹ ѹчіderіле челе тѹлте фъкѹте лн тімпѹлѣ ръскóлеї.

IV. Лн Італіа Теodорікѣ каре гѹверпассе цеара dестѹлѣ de лнцълепцеште, кѹлтівассе артіле ші штііпцеле, ѹчіde лн аннѹлѣ R. 1277 (Хр. 524) пре Боецій, еаръ лн аннѹлѣ ѹртъторіѣ пре Сѹттахѣ сокрѹлѣ лѹї Боецій, отепії чеї маї лнсетпацї din Рома; лнсъ лн аннѹлѣ R, 1279 (Хр, 526) тѹстратѹ de кѹцетѣ

www.dacoromanica.ro

пентрѫ ачесте фъръ де леџї, дшї перде тінтеа, ші мóре дп 30 Авгвстѫ, дп етате де 70 де аннї, лъсъндѫ свчессорїѫ пре непотѫлѫ съѫ Аталарікѫ, свптѫ тътела фіїеї сале Амаласвнда. Імперъторїѫлѫ Іѫстінѫ I дпкъ тѫрі дп аннѫлѫ R. 1280 (Хр. 527) дп етате де 77 де аннї, дѫпъ че пѫміссе де коллегѫ пре непотѫлѫ съѫ din соръ, Іѫстініанѫ l, каре і шї ѫртѣ апоі дп імперїѫ. — Пре тімпѫріле ачестеа тѫлџіте де барварї: Хѫннї, Бѫлгарї, Анџї шї Словапї, се акѫтѫрасеръ ла тареа пéгръ, де ла Дѫнѫ, прін џінѫтѫлѫ Дѫнапрѫлѫї шї алѫ Дѫнастрѫлѫї, пънъ ла Дѫпъре, шї дпченѫссеръ а фаче марї шї десе дпкѫрсіѫнї дп пърџіле імперіѫлѫї din дрéпта Дѫпъреї. Де аічі дпаінте пацівніле Бѫлгарілорѫ шї Словапілорѫ се факѫ тотѫ маї кѫпоскѫте Констаптінополітапілорѫ; еле се аратъ тотѫ кѫ маї тѫлте поте карактерістіче але паціопалітъцїї лорѫ; Історікѫлѫ Прокопіѫ спѫне, къ де кѫндѫ Іѫстініанѫ с'аѫ сѫітѫ пре тропѫ, ачештї барварї аѫ трекѫтѫ недпчетатѫ Дѫнъреа, шї аѫ фъкѫтѫ стрікъчівнї непътерате, дпсъ Цертапѫ, непотѫлѫ дмпъраторїѫлѫї шї маџістрѫлѫ мілітарілорѫ din Трачіа, і аѫ бътѫтѫ шї і аѫ тъчелъріѫ, дпкътѫ маї къ і аѫ стінсѫ *).

V. Імперъторїѫлѫ Іѫстініанѫ, каре авссе о едѫкъчівне дестѫлѫ де дпгріџіѫ, шї кѫлтівассе штііпџеле кѫ таре трацере де інімъ, маї алесѫ Џівріспрѫденца, дпдатъ че се възѫ сінгѫрѫ домніторїѫ, проіектѫ грандіосѫлѫ планѫ де а кѫлеце леџіле Романе шї де але пѫбліка свптѫ о формъ сістематікъ, дптр' ѫнѫ кѫпріпсѫ ѫшорѫ де къштігатѫ. Елѫ компѫсе о комиссівне де зече дпвъцацї (dѫпъ ессетплѫлѫ дечетвірілорѫ) свптѫ прешедѫлѫ лъї Трібоніанѫ, кареа пре-

*) Procopius de bello Gothico lib, 3. cap. 40.

www.dacoromanica.ro

лъкръ Kodiчеле Iъстиnianeѣ, шi 'лѣ пъблікѣ дп a. R. 1282 (Хр. 529), дисъ dъпъ шессе anиї длѣ сънъсе ла о пóвъ ревісіъне; ла ачеста се adaъссеръ anoї елементеле фрептълвї сънтѣ пътеле de Iнстiтъціънї, шi о колекціъне de дечісіънї шi ссилікъчіънї але фрептълвї din врео 40 de Цівріскопсълцї, сънтѣ пътеле de Пandекте сaѣ Diцесте; дп фine о серіе de легї пóве фъкъте de Iъстiniaнѣ сънтѣ пътеле de Новелле. Тóтъ ачеастъ лъкраре къпътѣ пътеле ценералѣ de Corpus juris civilis. — Сънтѣ Iъстiniaнѣ се тървърѣ пачеа din лъънтръ прin факціънiле спектаторілорѣ din iнnoдpomѣ, верzіі шi вінецїї, карі факціънї дп ъртъ се ъніръ дп контра гъверпълвї, dаръ се аппъсаръ прin брацълѣ челѣ таре алѣ лвї Белісарѣ ъчігъndъсе ла 30,000 de константіпополітанї. a. R. 1285 (Хр. 532.) Дп ачеастъ ресκóлъ се стрікассе палацілѣ імперіалѣ, шi бісеріка Съптеї Софіе, чea едіфікатъ de Константінѣ челѣ таре, се арсесе; Iъстiniaнѣ ле ръdікъ din поѣ шi ле фъкѣ къ тълтѣ маї потпóсе. Ла ръсърітѣ Белісарїѣ бътѣ пре Першї; Nарсе ценерарілѣ ачестора трекѣ дп партеа Pomaнілорѣ. Косрое рецеле Першілорѣ дпкеїѣ паче къ Iъстiniaнѣ, a. R. 1286 (Хр. 533). Белісарїѣ трекъndѣ дп Афріка бътѣ пре Bandaлї релвѣ Картаціпеа, шi десфiiнцъ domniа Bandaлілорѣ. Iъстiniaнѣ префъкѣ Афріка дп префектъръ Pomaпъ (a. R.1287; Хр. 534). Dъпъ ачеea Белісарїѣ трекъndѣ дп Італіа копріпсе Neaполіа шi Pома (a. R.1289, Хр. 536). Гоцїї дпфъріацї пре рецеле лорѣ Teodaтѣ (бърбатълѣ Amaлacъndeї, каре dъпъ кънъпіе фъ оторжтъ de dънсълѣ,) пептръ тікълошіа лвї, длѣ тъіаръ, шi пъсеръ дп локълѣ лвї пре Вітіце, каре цінѣ маї тълте бътъї крънте къ

www.dacoromanica.ro

Белісарій, даръ ân фіне фъ ânкъпцъратъ de кътръ ачеста ân Равенна, ші констрінсъ а се da прінсъ (a. R. 1293; Хр. 540). — Ла Дънъре ân рестіпнълъ ачеста Българій ânкърсеръ маї адесе орі ân ціпътъріле імперіълъї ші фъкъръ марі стрікъчіпі, ân фіне фъръ бътъці de dачеле романъ Мъндъ (Ценідъ de оріціне) ші редтпіпші преste Дънъре. Іъстініанъ лъъ din тъпіле барбарілоръ маре парте a Дачіеї челеї векі, ші окъпъ четъціле Ледерата ші Речідва ân Темішана, Січібіда ші Дафне ân Дачіа Австралъ, едіфікъ о сътпъ de кастелле, ші репъръ маре пътъръ de четъці пре атъндоае ржиеле Дънъреї, ânчепъндъ de ла гъра Савеї къ Сіпцідънълъ, пъпъ ла върсареа Дънъреї ân мареа пе́гръ. Ассетіне едіфікъ маї мълте четъці ân лъънтръ імперіълъї, ші dede ла мълте пътеле de Іъстініапа, ântre алтеле ân діечесеа Дачіеї, ân локълъ паштерії сале, едіфікъ Пріта Іъстініапъ, ші пре епіскопълъ de аколо ълъ ânълцъ ла рапгълъ de Архіепіскопъ сънпъіпдъ лъї пре тоцї мітрополіції ші епіскопії din атъндоае Дачіеле, Паппопіа Секънда, Мачедъпіа Пріта, ші din Дардапіа.—

VI. Пъпъ къндъ цінъ ânкъ ресбелълъ ân Італіа, Косрое реџеле Перші лоръ аџіцатъ фііпдъ de Вітіџе, реџеле Гоџілоръ, рънсе пачеа къ Романії, ші арсе четъціле Сър а, Берсеа, ші Антіохіа. Белісарій фъ трімісъ ân контра Перші лоръ, пре карі і ші алънгъ din конфініїле імперіълъї; ânсъ Тотіла повлъ реџе алъ Гоџілоръ бътъ пре Романї ân Італіа. Белісарій лъсъ пре Мартінъ ла ръсъріть ші елъ алергъ ла аппъсъ, ші релъ Рота din тъпіле лъї Тотіла (a. R. 1300; Хр. 547); даръ перзіпдъ кълъріпеа, трекъ ân Січіліа.— Дънъ ешіреа лъї Белісарій din Італіа, Тотіла кънріпсе еаръшї Рота, ânсъ ân аппълъ R. 1305 (Хр. 552)

www.dacoromanica.ro

фъ бътътъ ші зчісъ de Narse Персълъ, дзчеле оштілорь Romane, челъ трімісъ дп локълъ лъї Белісарій, дзпъ каре катастрофъ Narse гъверпъ Італіа дп кърсъ de 15 annї.

Ла Dзпъре Іъстіанъ дпкеіассе паче къ Апдії (a. R. 1300; Хр. 547) ші ле dedecce Търпълъ, четатea чea веке фзndатъ de Траіанъ дмпъръторіълъ de a стъпга Dзпъреї (се пяре a фі фостъ апрóпе de Галацї), каре de маї мълцї annї ера dешартъ, фііndъ пръdатъ de барбарії речіпї.— Цепізії, конфедерацїї Romanілорь, пръdаръ Сірміълъ ші ассервіръ фórte мълцї Romanї. Лонгобарзії окквпаръ Паппопіа къ воіа дмперъторіълъї Іъстініанъ.

Еаръ ла аппълъ R. 1310 (Хр. 557) вепіръ ла Константіпополі deпътацї Аварї, óатепї къ тотълъ пекъпоскъцї пъпъ ачі, рзгъndъ пре Іъстініанъ ка съ'ї прітéскъ дп цінътълъ імперіълъї. Ачештї барбарї дпсоцїцї къ алцїї се апропіе ла Dзпъре ші кърпіndъ Dачіа. De аічї дпаінте алте калатітъцї преste Ротъпії din церіле пóстре. Белісарій дї бътъ ла аппълъ R. 1312 (Хр. 559), къ тóте ачестea Іъстініанъ спре a се ассекзра de кътръ dъпшії, квтпърѣ пачea къ вапї.— Ла конціъръчіъпea фъкътъ дп контра лъї Іъстініанъ, Белісарій къzъ сзптъ препъсъ ка зпълъ че ар фі лзатъ парте ла dъпса, ші фъ лпсітъ de demпітъціле сале. Dаръ преste doї annї се квпоскъ inпочепца тарелъї ероъ, елъ фъ рестабілітъ дп тóте dрегъторіїле сале дп аппълъ R. 1318 (Хр. 565), дпсъ пъ мълтъ dзп'ачеea търі de бътръпеце, ші дп 13 Noемвріе але ачелзіашї аппъ, длъ вртъ Іъстініапъ, дп етате de 83 de annї, dзпъ че аъ дмпъръцітъ 38 de anї, 3 лзпї ші 13 зіле.

www.dacoromanica.ro

VII. Лъї Іъстиніанъ ѫртѣ ѧн імперіѣ Іъстинъ II, фііндъ сѫрорей сале. Іъстиніанъ авѫссе пефериčіреа de a авé. de соціе пре Teodora, мѫіере атвіціóсе, каре пріп атестекареа са ѧн лѫкрѫріле пѫбліче каѫсассе мѫлте ші марї ѧнкѫркътѫрї; пепотълъ съъ Іъстинъ II, авъ о ассеміне соціе, пре Софіа, кареа пепътъндъ сѫферї пре Nарсе, ѧндѫплекѣ пре ѧмпъраторіълъ съ'лъ рекіеме din Італіа ші съ'лъ пѫпъ ла фѫсъ съ тóркъ къ фетеіле. Nарсе ѧнцелегъндъ інтрічіле че се факъ ла Констаптінополі асѫпра са, детертінѣ а тóрче фаталълъ гіетъ пре каре пічї Іъстинъ пічї алцї ѧмпъраторї пъ'лъ пътъръ ръсѫчі: елъ кіетѣ пре Албоінъ къ Лонгобарзіі ѧн Італіа. Атѫнчї Аварії дѫпъ тракта-тълъ фъкѫтъ къ Лонгобарзіі кѫпрінсеръ Панонія; Българії ѧнкѫрсеръ ші пръдаръ Трачіа, ѧпсъ фѫръ бътѫцї de Тіберіъ ші респінші преете Дѫнъре, (a. R. 1322. Хр. 569). Дѫпъ чінчї аннї de зіле, Аварії пръдаръ церіле de лънгъ Дѫнъре, Тіберіъ фііндъ трі-міссъ ѧн контра лоръ цінъ о бътаіе, ѧн каре перде фóрте мѫлцї мілітарї. Імпъраторіълъ Іъстинъ пре лънгъ челелалте калітѣцї авъ пефериčіреа de ашї перде мінтеа. Елъ мѫрі ѧн 5 Октомвріе a. R. 1331 (Хр. 578), лъссъндъ de сѫссоріъ пре Тіберіъ II. каре пъ авъ маї бѫпъ сóртеа ѧн domnie. Сѫптъ дъпсълъ Аварії кѫпрінсеръ Сіртіълъ de ла Цепізї. Ті-беріъ пъ domni патръ аннї деплінъ ші мѫрі ѧн 14 Ав-гъстъ a. R. 1335 (Хр. 582).

VIII. Маврікіъ ѫртъторіълъ лъї Тіберіъ II, авъ ѧпкъ ші маї марї ѧпкѫркътѫрі къ Аварії. Ачештї барбарї трекъ еаръшї Дѫнъреа ѧн аннълъ R. 1340 (Хр. 587), стрікъ четъціле Месіеї пъпъ ла мареа пéгръ. Дъчїї романї Котенціолъ, Мартінъ ші Кастъ ле есъ ѧп-

www.dacoromanica.ro

аінте, се батъ къ дъпшіі ѧп таі тълте локърі, дъп'ачеea се ретрагъ ѧп тъптеле Етълъї; Кастъ каде ѧп тъпіле інітічілоръ; Котенціолъ ші Мартінъ въzindъ пре Аварі ресініці пріп Трачіа, ессъ din пъdърі decdedimінéцъ ші пърчedъ ѧп контра лоръ. Ачі ера съ стінгъ пре барбарі, dакъ о ѧптъмпларе котікъ п'ар фі ѧпкъркатъ лъкръріле, къчі, тергъndъ вnъ отъ къ катърълъ de фръ, къzъ сарчіna de пре аніталъ, фъръ ка отълъ съ баце de сеатъ; вnъ тілітарій каре въzъ ачеаста, стрігъ ѧп літба Рошъnéскъ: Ретóрnъ, ретóрnъ, фратре! Даръ челъ че dъчea катърълъ п'аъ авzітъ, ѧпсъ тілітарії л'авzіръ, ші крezindъ къ інітічі і ѧтпрессóръ, ѧпчепъръ а фъці стрігъndъ: Ретóрnъ, ретóрnъ! Барбарії ѧпкъ се спъітъптаръ ші лъаръ фъга, ші аша фъціръ ші Ромапії ші Барбарії, фъръ съ фіе персекътаці de чіпева *). Ѧп аппії вртъторі Аварії еаръшї пръdаръ Dачіа лъї Авреліанъ, ші трекъръ пънъ ла Періптъ ѧп Трачіа, оккъпъndъ ші стрікъndъ таі тълте четъці.— Преторілъ Трачіеї Прієкъ трекъ Dънъреа ѧп dóзе ръпdърі ѧп Dачіа Австралъ, ші бътъ пре Словані, dап'ачеea іерпъ ѧп Dачіа, din opdinea ѧтперъторілъї. Ассетіпе трекъ ѧп Dачіа ші Петръ вртъторілъ лъї Прієкъ ѧп dрегъторіе, ші бътъ аспръ пре Словані.

IX. Ѧп аппълъ R. 1351 (Хр. 598) Прієкъ adънъndъ оштїле сале пърчессе ла Dънъре ла четатеа Nове (de сасъ) ѧп контра Аварілоръ. Кагапълъ (domпълъ) Аварілоръ ѧпцелегъndъ ачеаста трімісе ла Прієкъ ка съ'лъ ѧптребе къ че скопъ аъ венітъ? Прієкъ ѧї респънссе к'аъ венітъ ла вънатъ. Кагапълъ ѧї реплікъ къ пъ се каде а въпа

*) Theophilactus, cap 10 et seq.

www.dacoromanica.ro

пре пътъптълъ алтъіа, Пріскъ din контра свсцінъ къ локълъ ачеста е алъ Романілорь. Каганълъ сънъратъ ordinъ ла аі съї съ трékъ Дънъреа; ачештіа ші стрікаръ търълъ Сінцідънълъї. Пріскъ лнцелегъндъ ачеастъ ръътате а барбарілорь, трекъ ла інсъла Дънъреї, ші лъндъ къ сіне къціва колярі терсе ла Константціола (лп Тетешапа), унде ера Каганълъ, ка съ ворвéскъ къ дъиселъ. Венндъ Каганълъ ла рѫпа Дънъреї, Пріскъ се плънсе къ лнтрістаре пентръ стрікъчіънеа фъкътъ; еаръ Каганълъ зіссе: Аскълтъ Прісче! че аї тъ къ цеара теа, аъ дóръ веї съ о ієї din тъніле теле? Ціндече Dzeъ лнтре мінe ші лнтре лмперъторілъ Маврідій, ші чéръ съпцеле оштії Романе ші алъ оштії теле din тъніле лъї. Пріскъ реплікъ: Дъ лнаноі Романілорь четатеа Сінцідънълъї! Каганълъ респънсе ла ачестеа: Тъ веї съ ієї de ла мінe о четате, лнскъртъ тіннъ веї ведé чінзечі de четъцї Романе сънъсе Аварілорь! Пріскъ се лнтóрсе преste Дънъре, релъ Сінцідънълъ, ші бътъ пре барбарії дінтр'жнсълъ *) Din квънтеле ачестеа се лнцелеце къ негоцъчіънїле ачестеа се фъкъръ лп Дачіа Темішанъ, каре дімпреънъ къ чеа Австралъ, ера пътъптъ de діспътъ лнтре Романї ші лнтре Аварі.— Лп аннълъ ърмъторіь Пріскъ еаръші аттъкъ пре барбарї ла Сінцідънъ. Ачі се петрекъ о счепъ къ тотълъ кріóсъ лнтре Романї ші барбарі, каре трече преste ѫсапцеле тімпърілорь de атънчі. Каганълъ каре се афла ла Сіртіь (дънъ че-і бътъссе Пріскъ óстеа de адреанта Дънъреї,) лнцелегъндъ къ крештінії аъ сърбъторіле Наштілор, лнсъ ле ліпсескъ пъ-

*) Historia Miscellanea, libro 17.

www.dacoromanica.ro

трімінтеле кѫ каре арѫ пѫтé съ ле петрéкъ dѫпъ datina лорѫ, скріссе лѫї Прискѫ съ-і трімітъ карръ ка съ ле dea бѫкате. Прискѫ трімісе 40 de карръ, ші Каганѫлѫ ле дпкъркъ кѫ бѫкате, пептрѫ каре Прискѫ і трімісе din партеа са dіверсе аромате de але ръсъріт ѫлуї. Ші аша петрекѫръ паштіле дппрезпъ кѫ барбарій, фъръ de а сѫпъра вніі пре алцій. Dѫпъ паштї дпчепѫръ еаръшї праделе ші бътъіле.

X. Дп аппѫлѫ R. 1354 (Хр. 601) се дптóрсе Котепціолѫ din Асіа, пѫрчессе ла Dѫпъре, ші вні оштіле сале кѫ але лѫї Прискѫ ла Сіпціdѫпѫ, de аколо терсерѫ ші се ашезаръ ла Вітіпаціѣ. Каганѫлѫ трімісе пре патрѫ фіії аї съї съ трéкъ Dѫпъреа дп контра Романілор; даръ Романіі фъкѫръ лѫптрі ші бътѫръ пре фіії Каганѫлуї; ачі къzѫръ ла 4000 de барбарї. Преспе dóве зіле се дпекаръ дп апа Dѫпъреї тѫлціте de Аварї, дптре карі періръ ші фіії Каганѫлуї. Дп о а треіа бътаіе дпвіпсеръ кіарѫ ші пре Каганѫ Прискѫ трекѫ дп цінѫтъріле Аварілорѫ, дпаінтé пре Тісса дп сѫсѫ, dѫпъ ачееа трекъпdѫ ачестѫ рӂѫ, аттъкъ пре пеаштептате пре барбарї, ші вчісе ла 30,000 de Цепізі ші de алцї барбарї. Каганѫлѫ дпцелегъпdѫ ачеаста, дшї стрінсе тóте пѫтеріле ші пѫрчессе ла Dѫпъре, вnde'лѫ аштепта Романіі, каре парте вчіссеръ, парте дпекаръ, парте прінсеръ вії пре барбарї. Dіптре чеї прінші се афлэръ 3000 Аварї, 800 Словапї, 3000 Цепізї ші 2000 Бѫлгарї ші алцї барбарї, Каганѫлѫ десператѫ трімісе ла Маѫріціѣ ка съ факъ паче ші съ чéръ дпапої пре Аварії чеї прінші *). Dѫпъ вікторіїле лѫї Прискѫ, Котепціолѫ а-

*) Historia Miscellanea libre 17.

www.dacoromanica.ro

лергѣ ля Nове, ѵnde adѵnъ пре четъцianiй чеї маї дnсетнацї, шi черѣ de ля dъншiй kondѵkторiй карiй съ'лѣ dѵkъ преcте Dънъре, пре dрѵmѵлѣ челѣ фъkѵmѣ de Traianѣ пpin Dачia, zikъndѣ kъ вреа съ аккопере kѵ чепѵшъ тотъ цеара Аварiлорѣ. Четъцianiй zikъndѣ kъ n'аѣ kondѵкторi съ-i dea, тѵрбѵраръ пре Komeнцiолѣ аша de таре, дnkъmѣ ачеста тъiѣ kaпѵлѣ ла doї dintre dъншiй. Cперiацї de ачеастъ фѵрiе, еї се apрѵпkаръ ла пiчiорелѵ, шi-i zicеръ kъ nimine din Nове пѵ kѵпоште ачелѣ dрѵmѣ, даръ kъ дn dистацъ de 11 miліаре méde ѵnѣ вътръnѣ de 112 аннi, каре штiе фóрте вine аптiчiтъцiле цереї, шi каре пóте съ i dea дnфорmъчiѵнi despre ачелѣ dрѵmѣ. Komeнцiолѣ плiнѣ de iмпацiенцъ се dѵccе дncѵшi ла вътръnѣ дn персónъ, шi'лѣ дnвiтъ съ mérгъ съ-i сервéскъ de kondѵкторiѣ. Вътръnѵлѣ се аппъръ zikъndѣ kъ dрѵmѵлѣ ачеста пѵ e прea-ѵmблатѣ, kъ страта e стрiкатъ дn mii de локѵрi, шi трече преcте mѵnцi дnалцi, пpin въi профѵnde, шi пpin локѵрi лiмóсе; kъ de поѣежечi de аннi e пъръсiтѣ kѵ тотѵлѣ шi kъ акѵmѣ аmпроniindѵce iарпа, тóтъ цеара e аккоперiтъ kѵ niнсóре шi kѵ гiацъ. Komeнцiолѣ n'аскѵлтъ de kътѣ пѵmаї de ардóреа са чea темераръ, шi се дntърi дn проnѵсѵлѣ съѣ; даръ фрiгѵлѣ челѣ маре шi вънтѵрiле челе аспре, аноi грехътъцiле челе пedecпърцiте de ѵnѣ accemine терсѣ, фъkѵръ de перiръ мѵлцiме de мiлiтарi шi маї тóте вiтеле kѵ сарчiне. Дечi елѣ се въzѣ конcтрiнсѣ a се дntóрче дndъръtѣ, шi a kondѵче армата ла Фiлiппополi ѵnde o лъссъ ла iерпатiкѣ, шi елѣ се dѵccе ла Конcтантiнополi.—Цiѵdекъndѣ dънъ пѵсъчiѵnea локѵрiлорѣ, ачеастъ ескѵрсiѵne аѣ треѵѵiтѣ съ се факъ пре dрѵmѵлѣ de ла

www.dacoromanica.ro

Тіерпа кътръ Маскліанї, апоі кътръ Сартізецетѣса, пóте къ дптóрчереа фѣ пре Олтѣ дн ціосѣ, прін Dачіа Австралъ.

XI. Дп аппълѣ вртъторіѣ Маврицій еаръ ordinѣ преторіълуї Петрѣ съ трéкъ дп Dачіа Австралъ, ші съ іерпеze аколо. Ачеаста dede мотівѣ de петвлъторе мілітарілорѣ, карі се револтаръ ші прокіетаръ дмперъторіѣ пре чентріопеле Фока. Петрѣ дпцелегъпdѣ ачеастъ тішкаре перікълóсъ, пъръсí къпълѣ ші фъцí ла Констаптіпополі спре а дпштіпца пре дмпъръторіълѣ. Маврицій сперіатѣ фъцí дп Кападочіа. Тірапълѣ Фока'лѣ прінсе дмпрежпъ кѣ фіїї съї, ші вчісе маї дптъіѣ пре фії апоі пре пъріпте, дп 27 Noемвріе a. R. 1355, (Хр. 602), еаръ преете треї аппї вчісе ші пре дмперътéсса Констаптіпа, дмпрежпъ кѣ треї фете але еї; ассетіпе вчісе ші пре dвчеле Nарсе, ші пре маї тълцї óтепї дпсетпацї. Прін тірънпііле ачестеа, Фóка трассе вра цепералъ асвпра са; дпсвшї цпереле съѣ, Прискѣ, репътітълѣ преторіѣ, се възѣ редвссѣ ла печессітатеа de a пвпе фіпітѣ domпіеї лвї, ші кіетѣ пре Ераклій din Афріка, каре вспіпdѣ дпвінсе ші тъіѣ пре Фока, дп 5 Октомвріѣ a. R. 1363 (Хр. 610), ші се декіерѣ дпсвшї de Імперъторіѣ.

XII. Дпкъ сѣптѣ domпіа тірапълуї Фока, се скълассеръ Першії кѣ рецеле лорѣ Косрое дп контра Romaпілорѣ сѣптѣ претестѣ de a ръсвпа тóртеа лвї Маврицій; дпсъ дп фаптъ спре а оккупа провінцеле Romane din Асіа. Дпdатъ дп челѣ dіптъіѣ аппѣ алѣ domпіеї лвї Ераклеѣ, еї кѣпрінсеръ Edecca ші Апатеа, еаръ дп a. R. 1367, (Хр. 614), кѣпрінсеръ Іервсалітълѣ, ші лвареръ Крѣчеа (Палладіълѣ крештіпілорѣ)

www.dacoromanica.ro

ші о dъссеръ дп Персіа.— Пре тітпъріле ачестеа Слованій кънріпсеръ Далтаціа, ші dederъ тотівъ Аварілорь de a се оккъпа къ dъпшій, ші de a лъсса дп пачe пре Romanї. Дпсъ перфізій de барбарї кънdь пъ пътеа съ дптребъінцeze пътере пре фацъ, дшї лва скъпареа ла дптълъчіsне; Кагапълъ прefъкънdъсе къ ва съ дпкеіе пачe форmалъ къ Ераклій, черь de ла dъпсълъ съ detерmіne ънь локъ ънde съ се adъne спре ачестъ скопъ. Ера.лій deфінсе четатеа Ераклеea пентръ локь de adъnape. Кагапълъ плекъ къ óсте пътерóсъ ла ачеастъ adъnape de пачe, ші дп локъ de a вені ка съ трактeze despre челe че фъссе ворва, дтпрессърь четатеа, ші дтперъторіълъ авіа шї скънъ віеаца къ фъга. Барбарій пръdарь церіле de прін преціврь ші лъарь къ сіне пънъ ла 270,000 de пріпшї (a. R. 1372; Хр. 619).— Кь тóте ачестеа Ераклій плекънdь дп контра Першілорь (a. R. 1373. Хр. 620) дпкеіь пачe къ Кагапълъ, ші'лъ пъшї тъторіь фііlорь съї, пънъ че се ва дптóрче de ла ресбеллъл къ Першії. Кагапълъ цінь ачеаста пънъ кънdь і вені біne, ші въzindь пре Ераклій дпкъпцівратъ de Першї, плекъ къ о артатъ тare ші тare пре апъ ші пре ъскатъ кътръ Констаптіпополі, ші дтпрессърь четатеа, (a. R. 1379; Хр. 626); de ла ръсъріть вені Сарбарь къ Першії. Дпсъ Ераклій фъ аша de ферічіть, дпкътъ бътъ ші пре Першї ші пре Аварї; ші барварії фъръ констріпшї а се дптóрче а касъ кь рътіne. Dъпъ doї annї de зіle, Сірое, Фіълъ лві Косрое, рецеле Першілорь дпкеіь пачe къ Romanії, ші dede Кръчea дпапої, карea Ераклів о dъссе къ тріътатъ ла Іерусалімъ (Дпълцареа Кръчсї.). —De атъпчї дпколо Аварії дпчетаръ de a таї пръda ші

www.dacoromanica.ro

девъста провінціе romane de a drépta Dънъреї. De ла ръсъріть лї лndесаръ Българії; ла Сава лї оккъпаръ Слованій (Корваціі ші Сервіі.)

XIII. Сънтъ лmпъраторіи Ераклій се арръть унъ поў фепотенъ лn Арабіа: Maxomede лпченъ съ прedіче о пóвъ реліціне kареа апоі елъ о пропъгъ кь артеле. Лn 16 Іулій a. R. 1375 (Хр. 622) Maxomede фъці de ла Мека ла Medina, ші прin ачеаста dede лпченътъ ереї Maxomedane (Хеціреї); еаръ лn a. R. 1385 (Хр. 632) мърі лъссъndъ лn локълъ съў de Каліфъ пре Аккъбекръ, каре пе трєі маї мълтъ de доі аннї dъпъ ачеаста, ші фъкъ локъ лєї Отаръ каре лєъ de ла Романї Дamаскълъ, Фенічіа ші Еціптълъ, бътъ пре Перші, ші скітвъ фаца Оріентелєї прin лъціреа повеї реліціонї ші лптешеареа унїї поў імперій. — Ераклій dънъ че domniссе 30 de аннї, мърі лn 11 Февруарій a. R. 1394, (Хр. 641.) лn етате de 66 de аннї, лъссъndъ лn урма са doі фіі: пре Константинъ III пъскътъ din Eвdокіа, ші пре Ераклеона пъскътъ din Мартіна, a dóua мъіере. Константинъ се лnвеніnъ de вітріга са Мартіна, еаръ Ераклеона се есціліъ de кътръ сенатъ, ші Константе II, фіюлъ лєї Константинъ III, се пъmі лmпъраторій.

Ачестъ пепотъ пеферічітъ алъ тарелєї Ераклій перdъ ла аннюлъ R. 1400 (Хр. 647) Афріка, каре се оккупъ de кътръ Арабі, вчісе пре фрате съў Теodосій (B. 1412; Хр 659), апоі аннъкатъ de фърій, лшї стръmътъ рeсidенца ла Сіракъса, лn Січіліа, unde пері лn бъї, фіindъ токатъ лn капъ de унъ аньте Andреій. (a. R. 1421 Хр. 668) лъссъndъ de сучессорій пре фіюлъ съў Константинъ IV Погонатъ.

www.dacoromanica.ro

КАРТЕА II.

De ла ашезареа Българiорѣ дн церiле de ла Дънъре пънъ ла Крѣцѣ domнълѣ ачестора церi, пре timпълѣ лъi Карлѣ челѣ Маре.

I. Дпкъ de пре timпълѣ лъi Ераклiѣ, Българiй сънтѣ дѣчеле лорѣ Кѣбратѣ фортасеръ о domnie дпсетпатъ ла Дънѣ. Ачестѣ domniторiѣ алѣ Българiлорѣ тѣрi ла anпълѣ R. 1419 (Хр. 666), ші лъссѣ чінчі фiи: пре Бѣтаiа, Контрагѣ, Аспарѣхѣ, Реапѣ ші Алzекѣ, сфътъindѣ-ї пъріптсште съ пѣ се despартъ, чі съ шадъ ші съ domnéскъ дппрепънъ. Авіа дпкісессе бътрънълѣ окіі, ші фіій дпченърь а се despiна. Nѣтаї Бѣтаiа рътасе дн локълѣ ънde аѣ ръносатѣ татълѣ лорѣ, Контрагѣ треkѣ Дънълѣ дн Асіа, чеiалалцї треї плекаръ кътръ anпъсѣ, Аспарѣхѣ се стабілі дптре Дънастрь ші дптре Дънъре (дн Дачіа opiенталъ), Реапѣ треkѣ дн Панопіа ші се сънпъссе Аварілорѣ, Алzекѣ дпаінтѣ пънъ дн Італіа ънde се сънпъсе Лонгобарzілорѣ. Дн anпълѣ R. 1433 (Хр. 680). Българiй din Хонглон (цінътълѣ dинтре Прътѣ, Дънъре ші тареа пéгрь) треьѣ Дънъреа сънтѣ kondъчереа лъi Аспарѣхѣ, ші кънpiндѣ anъндóье Месіеле. De ачі дпаінте се рѣпне тотѣ котерцълѣ Ромънілорѣ din anъндóье Дачеле кѣ iмперіълѣ Біzантінѣ; ачеста ші дпчетézь de a маї фі iмперіѣ Романѣ. Тоцї Ромънiй къцї маї ворбескѣ лімба пърінцілорѣ нѣтаї сънтѣ сънтѣ счентрълѣ Константінополітанѣ, чі сънтѣ погестатеа барбарілорѣ, чеї din dиéпта Дънъреї ші din Дачіа iнферióре сънтѣ a Българілорѣ, чеї din Дачіа сѣперióре сънтѣ a Аварілорѣ, пънъ ла anпълѣ Ромеї 1550 (Хр. 797), кънdѣ ачештіа се батѣ de къ-

www.dacoromanica.ro

тръ Карлъ челъ Маре, ші се ретрагъ ла тънтеле Кавкасъ пентръ тотъ dé-вна.— Българіі се ынтindъ преste църіле din dрépта Дънъріі, апоі трекъ тънтеле Емвлъі ші прадъ Трачіа, імперъторівлъ Константінъ се вede констрінсъ а кътпъра de ла дъншіі пачеа къ бані. Даръ ын анвлъ R. 1436 (Хр. 683) тóрe Аспарухъ дъчеле лоръ, Българіі алегъ ын локвлъ лъі пре Тервеллій; Константінъ IV Погонатъ ынкъ тóре ын анвлъ R. 1438 (Хр. 685), лъссъndъ de свчессорій пре Філівлъ съў Іустініанъ II, ын етате de 16 анні.

II. Дънъ че се сві пре тронъ Іустініанъ II, ындатъ ынчепъ съ факъ препаратіве асвпра Българілоръ, ші ын алъ треіле анно алъ ымпъръціеі сале (a. R. 1440; Хр. 687) стрінсе тóте оштіле ын Трачіа ші трімісе кълърітса кътръ Тессалоніка, вnde се ашezасserъ Слованіі чеі веніці къ Българіі; ын скъртъ тімпъ ші фъръ тълтъ върсаре de сънце свбцінгъ пре ачештї варварі ші фортъ dінтр'жнші 30,000 de ші-літарі, пре каре і трімісе апоі ын контра Арабілоръ че інфеста църіле de ла ресъріtъ; елъ ынсъші пърчессе ын контра Българілоръ ші і ынтінсе преste тънтеле Емвлъі, dаръ кънdъ сра съ се ынтóркъ ла Константінополі ын ешіръ Българіі ын dрънтъ ын стръмторіле Емвлъі, ші 'лъ бътъръ фóрте ръў, аша ынкътъ чеі таі тълці ші літарі саў къзъръ вчіші саў скъпаръ плъцінді, імперъторівлъ ынсвшї абіа се тънтві къ фвга Ачеастъ ынтъмпларе пъ decінітъ пре ціьпеле Іустініанъ, елъ контінвъ пла ївлъ съў de a фаче ресвелъ ші къ Арабіі, dаръ пічі ачеста п'аў авvтъ ресвлтатъ фаворабілъ петръ dънсвлъ; óстеа імперіалъ фъ ынвінсъ, Арабіі квпрінсеръ Картаціпеа ші

www.dacoromanica.ro

demolirъ фортіфікъчіунile eї; anнълъ Pomeї 1444 (Хр. 691).— Iустініанъ пъ фъ маї ферічітъ а касъ декътъ ль ресбелъ, елъ пътіссе честоріъ пре Teodotъ ші Ediле пре Стефанъ, фаворіцій съї, карі се пъртаръ къ атъта крълілітате ль dрегъторііле сале, лікътъ дештептаръ петълцътіре цепералъ ль попоръ ші ль сепатъ. Deчї сепатълъ аціътатъ de попоръ декрітъ скótereа лъї Iустініанъ, ші пътї ітпъраторіъ пре патрічілъ Леонцій, каре лідатъ вчіссе пре Teodotъ ші пре Стефанъ, еаръ лъї Iустініанъ лї тъіъ пасълъ (de unde і рътасе пътеле de Rinotmetъ), ші'лъ ессілі ль Херсона (сай Крітеріа). anнълъ R. 1448 (Хр. 695).—Леонцій бътъ пре Аравї ші релъ Картаріпеа din тъпіле лоръ, лпсъ пъ о пътъ цінé унъ annъ de ziле, ші о перdъ еаръші. Прін ачеаста'ші перdъ ші креditълъ ла óсте, каре се револтъ ші ръдікъ ітператоріъ пре Тіверіе III. a. R 1451. (Хр. 698). Ачеста тъіъ пасълъ лъї Леонцій ші'лъ лпкісе ль топастерілъ съптълъї Dелпацій, ль контра Аравілоръ фъ маї феріч тъ de къть predecessorії съї, прін фрате съъ, Ераклій, кърцці Сіріа пъпъ ла Самосата ші тъіъ ла 200,000 de Аравї.

III. Iустініанъ II петрекъ ль ессілъ zeче annї de ziле, нърдреа окъпатъ къ idéa de a ші рекъштіга скъпълъ ітпърцієї. Херсоніцій лнцелегънdъ ачеаста се конселтаръ лntre сіне сай съ'лъ ъчідъ сай съ'лъ тріmітъ вій ла Константінополі. Даръ Iустініанъ descoпері інтенціънea лоръ, ші фъці ль Dара, четатea Kazарілоръ, unde фъ прімітъ къ таре онóре de Kaганьлъ каре конoштea старea ші сóртea лъї. Iустініанъ се късъторі къ Teodora фііа Kaганьлъї, ші къ дъпса лтпреунъ се dъсе de локъї ль Фапагоріа

www.dacoromanica.ro

Тіверіѳ III авzindъ ачеаста шї тетъndѳce-ce ка пѳ кѣтва Іѳстініанъ съ вінъ кѳ аціѳторіѣ стрѣінъ съ і рънéскъ .ѧтпърѫціа, трімісе ла кагапьлъ шї-ї промісе тѳлте шї марї dарѳрї, dакъ і ва da пре Іѳстініанъ .ѧп тъпїле сале, саѳ .ѧї ва трїміте капьлъ лѳї. Барбарьлъ се плекъ ла ачеастъ черере тірънéскъ, шї трімісе óменї ла Іѳстініанъ, съптъ претестъ de a лъ апънра ка съ пѳ і се .ѧптътпле вре-внъ перікль, еаръ гѳвернаторілѳї цінѣтлѳї ачестѳіа котъndъ ка съ фіе кѳ лѳаре атінте, шї кънdѳ-і ва da ordine, съ вчідъ пре Іѳстініанъ. Теодора deскоперіndъ плапьлъ ачеста de ла внъ сервъ алъ кагапьлѳї, л'аѳ сньсъ бърбатьлѳї съѳ. Атънчї Іѳстініанъ .ѧпвітъ ла сіне пре гѳвернаторіѣ, съптъ претестъ de a ворбі кѳ dънсьлъ despre піште лѳкрърї секрете, шї пѳсе de'лъ съгрѳтаръ, еаръ пре Теодора о трімісе .ѧп Казаріа, шї елъ се сві пре пѳве шї вепі ла Сітволъ. De аколо трімісе de кіетаръ пре Стефънъ, Теофілъ шї алцї кѳпоскьцї аї съї din Херсона, шї кѳ dъншіі .ѧтпревънъ плекъ кътръ гѳра Dѳнъреї Пре маре се ръdікъ о фортѳнъ греа, .ѧпкътъ тоцї пѳвігъторії .ѧпченъръ а despera despre тънтѳіреа са; вналъ dінтре dъншіі се адресъ кътръ Іѳстініанъ шї'лъ .ѧndemnъ съ се рóце лѳї Dѳтпезеѳ шї съ промітъ кѣ dакъ се ворѣ тънтві de фортѳнъ шї елъ ва къштіга еаръшї .ѧтпърѫціа, пѳ'шї ръсвѳна асѳпра інітічілорѣ съї. Атънчї Іѳстініанъ .ѧп фѳріатъ zice: De воіѣ іерта пре вналъ dінтре dъншіі, .ѧп локълъ ачеста съ тъ .ѧпече Dѳтпezеѣ! Фортѳна се алінъ шї еї вепіръ ла гѳра Dѳнъреї. De аколо Іѳстініанъ трімісе пре Стефанъ ла Теркеллій domніторілъ Българілорѣ ка съ-ї dea аціѳторіѣ, пентрѳ ка съ'шї пóтъ рекѳпера .ѧтпърѫціа чеа пъріптéскъ, проті-

www.dacoromanica.ro

тѣндѫ дарѣрї дпсетпате ші алте фачерї de біпе. Тербеллій пріті кѫ бѣкъріе дпвітареа лѣї Іѫстініанѫ, ші стрінгѣндѫ óсте дп апвлѫ Ротеї 1458 (Хр. 705) аѫ пърчесѫ дтпреѣнъ кѫ Іѫстініанѫ асѫпра Константінополїї ші аѫ ашезатѫ кастреле ла пóрта Карсівлеї, ші аѫ трімісѫ дп четате черъндѫ ка съ се сѫпѫпъ імперъторівлѣї челѣї леџітімѫ. Константінополітанїї рѣспѫнсерѫ бътѫндкшї ціокѫ de дѣпсвлѫ; дпсъ Іѫстініанѫ дптрѫ пріп апефьктѫ ші лѣъ четатеа, апої пріпсе пре Леонцій ші пре Тіберій рівалїї сѣї, ші і вчісе дп тіzлокѫлѫ черквлеї, еаръ Патріархѫлѫї Калінікѫ дї скóсе окіі ші'лѫ трімісе дп ессілій. Лѣї Тербіллій дї dede тѫлте ші марї дарѣрї, длѫ пѫш Чісаре, ші'лѫ dimice дп џеара са. а. R. 1458 (Хр. 705).

IV. Dѫпъ че Іѫстініанѫ II (Рінотметѫ) с'аѫ ашезатѫ а дóна óра пре тропвлѫ дтперіал, кѫрѫндѫ ш'аѫ вѣтатѫ de фачереа de біпе а лѣї Тербеллій, ші дп а. R. 1461 (Хр. 708) адѫпѫндѫ оштіле дп Трачіа, пърчесе пре таре ші пре вскатѫ, ші вепі dinaінтеа Одессълеї, вnde пвсе кастреле, еаръ пре къларї дї dimice съ факъ ескѫрсівнї пріп преџіврѫ, съ адѫпе пѫтрецѫ ші провісівнї. Българій се репезіръ асѫпра лорѫ ші дї пъчілъріръ дп тодвлѫ челѫ таї кѫтплітѫ, ле лѫаръ прада ші артеле. Іѫстініанѫ абіа скъпѫ дп Анхіалѫ кѫ пѫціпі тілітарї. Българій дтпресѫраръ Анхіалѫлѫ ресолуцї de a лѫ лѫа пріп фóте. Іѫстініанѫ въzѫндѫ ачеаста, тъіѫ вінеле калвлеї съѫ ші котъндѫ ла тоцї съ факъ аша, апої ашезѫ тачінеле белліче пре тѫрії четъцій, ка ші кѫтѫ ар воі съ о аппере пъпъ ла чеа dіп вртъ пікътъръ de сѫпце; дпсъ пóпте се сві дптр'о пѫвічеа ші фѫцї пре таре ла Константінополі.— Dѫпъ ачеастъ катастрофъ пефе-

www.dacoromanica.ro

річітъ Іѫstiniaнъ ѳѫ констрінсъ съ плътéскъ трібѫтъ лъї Терѣеліѣ, кѣчї ачеста ѫшї ѫntindea скѫтълъ шї фларелълъ пре пѣтѣнтъ, шї череа ка съ ле копере aтѣndóse кѫ банї, кѣndѫ-шї ѫтілѣнта лапчеа ѫn пѣтѣнтъ, требъіа съ о ѫнвѣлéскъ пѣнъ сѫсъ кѫ вештіnte de тѣтасъ, тілітарілоръ требъіа съ ле ѫтпле пѣпа dрéптъ кѫ авръ шї чеа стѣпгъ кѫ арціптъ *). a. R. 1462 (Хр. 709).— Нестѣтпъратълъ Іѫstiniaнъ boindъ съ'шї ресвѫпе асѫпра Херсоніц'лоръ пептрѫ кѫрса че і тінсеръ ачештіа кѣndъ елъ се афла ѫn есслій, плекъ ѫn апвълъ R. 1463 (Хр. 710), ѫn контра лоръ, кѫпріпсе четатеа, фріпсе de вії пре побілї, шї ѫппекъ ла 87,000 de копії. Херсоніцїї ѫнтърръщацї прін ачеастъ крѫделітате алергаръ ла Kazarї шї кѫ аџіторівлъ ачестора проѣетаръ імперъторіѣ пре Філіппікъ din Пергатъ. Ачеста пѫрчессе кѫ о арматъ de барварї асѫпра Константіпополіі, dестропъ шї тъіъ пре Іѫstiniaнъ II, шї трімісе капълъ лъї прін тóте четъцїле ка съ'лъ вадъ, шї съ се ѫнкредінцезе despre періреалъї. a. R. 1464 (Хр. 711). Аша се фіпї неферічітълъ Іѫstiniaнъ II, ѫn етате de 42 de аппї, шї кѫ дъпсълъ dimпревпъ се стіпсе фамілна лъї Ераклій, каре domniссе ла Константіпополі ѫпъ чептепніѣ ѫнтрегъ.

V. Філіппікъ ѫпкъ пѫ авъ domnie петѫрбратъ, din афаръ се скъларъ Арабії шї лѫаръ Місіа чеа din Асіа, Българії ѫнкърсеръ пѣпъ ла Константіпополі шї фъкъръ ѫнфрікошате стрікъчіѫнї, din лъѫнтрѫ се ѫнкѣркъ елъ ѫпсъшї ѫn ересѣріле топотеліцілоръ, din каре кѫвсъ шї пердѣ тропълъ ѫn апвълъ алъ doіле,

*) Suidas, Eclog. hist. de rebus byzant p. 37

www.dacoromanica.ro

рѣдикъндсе ймперъторіѣ Анастасіѣ II, каре'лѣ лінсі de відерea окілорѣ. Даръ нічі Анастасіѣ нѫ о дссе маї мълтѣ de треі аннї, елѣ фѫ дестропатѣ прін Teodosіѣ III. пре каре'лѣ прокіетъ ймперъторіѣ армата de ла Podѣ, дънъ че вчісе пре дъчеле Іоанне. Съптѣ ачесте скімбърї dc тронѣ інімічіі din афаръ, Арабіі din Асіа шї Българії din Европа, къмтігаръ тотѣ маї мълтѣ терренѣ. Ан фіне Teodosіѣ III ѧнкеіѣ вніѣ легътънтѣ кѫ Българії съптѣ kondiціьніле: ка Мелеопълѣ Трачіеї съ фортеze марцінea ѧнтре амъндѫве стателе, фѫгарії съ се ѧнторкъ ѧнапої de фіе каре парте, пегоцъторіа съ фіе либеръ, даръ ймперъторіълѣ съ dea domнълуї Българілорѣ пре тотѣ аннълѣ вештminte шї неї роавії ѧн прецѣ de 50 de либре de аврѣ. Арабіі бътъръ шї лѫаръ Пергамълѣ, шї съптѣ kondѫчереа луї Mardacan венірь шї ѧнпресърарь Константінополіа. Ан ачесте ѧнпрецърърї фаталe, флакълѣ ймперъторіѣ decnepъ dc a маї пѫтé пърта счептрълѣ шї аннъра ѧнпърцціа, елѣ се лъссъ de бънъ воіе шї се къльгърі ѧнпрезнъ кѫ фііълѣ съѣ, апої трекѣ ѧн Ефесѣ, шї ако ю'шї фіні віеаца. Ан локълѣ луї се пасе ймперъторіѣ Леон III din Ісаврія, шї dede ѧнчепътълѣ унеї нѫве dinастіе, a. R. 1470 (Хр. 717).

VI. Леон III ѧndатъ че се ѧнълцъ ла demпітатеа ймперіалъ ѧнчепѫ съ батъ пре Арабї, пре апъ шї пре вскатѣ, ле арсе тълціте de павї, саѣ ле кофундѫ ѧн маре, шї і констрінсе съ лассе ѧнпрессърареа Константінополіі. Арабіі дънъ о ѧнчеркаре дешартъ de доі аннї de zіle. се трассеръ dc ла Константінополі, шї'шї ѧнторсеръ артеле асупра Българілорѣ шї а Ромънілорѣ челорѣ вніцї кѫ дъншіі; ѧнсъ нічі din партеа ачеаста п'аѣ фостѣ маї ферічіцї, еї пердѫръ

www.dacoromanica.ro

22,000 de ómenĭ, ân fine descnepaţĭ de a ce maĭ nъté ţiné ân Eвропа, се свіръ пре павĭ ші плекаръ кътръ Асіа; о фортвнъ че се рѣдікъ пре таре ânnекѣ фórte тълţĭ dintre dъншіĭ, аша ânкътѣ пв пътаĭ ómenіĭ, чі ші патвра се пъреа а се фі копţіьратѣ ân контра лорѣ. a. R. 1471 (Хр. 718). Імперъторіьлѣ Леоп, ânвінгъторіѣ алѣ Арабілорѣ, тръі ân бънъ ânţелеţере кѣ Българії, даръ ân dіснвтеле пентрв вепарареа ікónелорѣ се dекіерѣ ân котра ачестора, din каре кавсъ кънътъ ші пвтеле de Іконотахѣ, персекvтѣ пре партіта адверсаръ, ші тврбврѣ елѣ ânсвшĭ пачеа імперіьлвĭ.— Ла анвлѣ Ромеĭ 1480 (Хр. 727), тврі Тервеліѣ domнвлѣ Българілорѣ, dвнъ че kondвcecce ачеастъ пацівне 44 de аннĭ, лъссъndѣ ân локвлѣ съѣ пре Кортесіѣ, каре domni de ачі ânaінте 33 de аннĭ, ші пв фъкв маĭ пвцінъ стрікъчівне імперіьлвĭ бізантінѣ de кътѣ предечессорівлѣ съѣ.— Леон III ânкъ тврі ла анвлѣ R 1491 (Хр. 741), ші лъссъ de свчессоріѣ пре фііьлѣ съѣ Копстантінѣ V, кв епітетвлѣ Копронімѣ, (фііndѣ къ спвркассе бантістеріьлѣ кънdѣ се бънтіzъ.)

VII. Ânченвтлѣ ântъръцієĭ лвĭ Копстантінѣ V, се тврбврѣ пріп Артабастѣ качелѣ веператорілорѣ de ікóне, каре ân фіне се десартъ ші пердѣ ведереа окілорѣ, елѣ ântрезнъ кв фіїĭ съĭ. Спре а ântърі імперіьлѣ Копстантінѣ едіфікѣ четъцĭ пріп Трачіа ші ле ântінпарѣ кв Сірĭ ші кв Армепĭ адвшĭ din Асіа. Кънdѣ Българії възврѣ ачестеа, трімісерѣ ла дънсвлѣ ка съ чеарѣ ноѣ трібвтѣ, апоĭ възънdѣ къ черереа лорѣ се despreţвеште ші денвтацĭі се батріокоескѣ, плекаръ кв о пвтере біпе арматъ асвпра Копстантіполіĭ ші ацівнсерѣ пънъ ла тврлѣ челѣ лвнгѣ dinaiп-

www.dacoromanica.ro

теа четъцїй, ші dвпъ че пръdаръ ші вчісеръ твлцїме dе омені, се дпторсеръ а касъ, dвкъпdъ дп сервітвте впъ пвтерь форте маре. a. R. 1508 (Хр. 755). Дпсъ дп апвлв вртъторїй імперъторівлъ дптр'артъ о флотъ de 500 de навї, ші пре вскатъ пвсе дп тішкаре о ассетіпе осте, ші плекъ дп контра Българілорь. Флота пре тареа пегръ аціпсе пъпъ ла Dвпъре ші de аколо дпчепъ а пръda цівътъріле Българілорь ші а прінde пре локвіторі. Ла Марчелле дмперъторівлъ дпсвшї аттъкъ остеа барбарілорь ші бътъпdвсе кв твлтъ валенцъ, вчісе впъ маре пвтерь dintre dвпшії, ші пре чейалцї ї фвгърі дп тоте пърцїле. Българії възвпdъ ачеастъ перdере а лорь трїісеръ ла імперъторівлъ спре а чере паче dвпdъ пре фіїї лорь остатічї. Dаръ пачеа ачеаста авіа цінв треї аннї de zиле, ші імперъторівлъ Конспантінь декіерь еаръшї ресбелъ Българілорь. Ачештіа дптъмпіпаръ остеа імперіалъ ла квртътвра Етвлвї, ші фъкъръ впъ маре тъчелъ дптр'жпса; дптре алцїї къзъръ патрічівлъ Леон dвчеле оштілорь dін Трачіа, ші Леон префектвлъ Тавелларілорь. Българії ле лвараръ артеле, еаръ остеа імперіалъ се дпторсе рвшінатъ ла Конспантінополі, a. R. 1512 (Хр 759).

VIII. Dвпъ ачеастъ вікторіе Кортесіь авіа маї тръі впь аннь de zиле; Българії се револьтаръ ші вчісеръ пре domнії съї, ші ръdікаръ dвче пре Теллесінь. Словапії трекъръ ла імперъторівлъ, пре каре елъ і ашезъ дп Артапа, ші пврчессе кв осте спре Трачіа, трімцїndъ пре тареа пегръ о флотъ de 2000 de навї. Теллесінь авzindъ къ імперъторівлъ с'аь препаратъ спре а вені дп контра лвї пре маре ші пре вскатъ, кіетъ дптр'аріторій пре пацівпіле вечіпе ші

www.dacoromanica.ro

артъ 20,000 de о́мені ші і лтиърці пріп локъріле лптъріте, елъ лпсъші се лпкісе лптр'о фортъре́цъ, лп 30 Іепіе еші къ то́те оштіле че авеа лптр'аціторіе ші пърчессе асъпра Анхіалълві vnde се ашezaccе імперъторівлъ; аколо се лпчіпсе о бътаіе крънтъ de атъпдо́зе пърціле пъпъ къпдъ се плекъ о́стеа лві Теллесінъ ші елъ лпсъші лъ́ъ фъга. Ціпът'аъ бътаіа de ла чінчі о́ре пъпъ се́ра, ші преа тълці Българі аъ пікатъ лптр'жпса, тълці с'аъ прінсъ, еаръ алці de бъпъ воіа лоръ аъ трекътъ ла імперъторівлъ. Копстантінъ лптръ къ трівмфъ лп Копстантінополі, дъкъпдъ лпаінтеа са пре Българі легаці, еаръ дъпъ ачееа лі скоссе dinаінтеа порці de авръ ші аколо dede ordine четъціанілорь съ ле таіе капетеле. a. R. 1516 (Хр. 763). Дъпъ ачастъ лптъмпларе трістъ пентръ дъпшіі Българії се револтаръ лп контра лві Теллесінъ, ші'лъ вчіеръ лмпребънъ къ тоці міністрії лві, ші ръдікаръ сіе'ші дъче пре Савінъ цінереле лві Кортесіъ, (Ротънъ прекътъ се вede din пътеле лві). Ачеста лпdатъ трімісе пъпції de пачс ла імперъторівлъ, лпсъ Българії сімціпдъ лъкрълъ се рескъларъ асъпра лві. Савінъ фъці лп Месетвріа ші de аколо се dъсе ла імперъторівлъ, еаръ Българії ръдікаръ domnъ пре Пагапъ (accemine пъте Ротънъ) Ачеста лпкъ воі съ факъ пачe къ імперъторівлъ, ші спре таі de апро́пе лпцелепере черъ съ і dea секърітате пентръ ка съ по́тъ вепі съ ворбе́скъ лп персо́пъ къ дъ сълъ. Пріміпдъсе ачеаста ші dъпdъісе секърітате, Пагапъ плекъ къ міністрії съї ші се dъсе ла імперъторівлъ. Константінъ лі прімі шezindъ пре тронъ къ Савінъ лъпгъ дъпсълъ, ші ле лпкътъ ръътатеа къ каре трактаръ пре Савінъ, лпсъ апоі фъкъ пачe dолобсъ къ дъпшіі; еаръ пре аскънсъ трімісе

www.dacoromanica.ro

de пріnсерѣ пре Северѣ dъчеле Словапілорѣ каре фъкъсе тълте реле дп Трачіа, ассетіпе пріnсерѣ ші пре Крістінѣ (тотѣ пете Ротъне), къръіа пъсе de і тъіарѣ тъпіле ші пічіóреле, апоі длѣ dede пре пъпіле тedічілорѣ ка съ черчетезе органістълѣ отепескѣ, ші dъпъ ачсеа'лѣ арсе. Преете ачестеа, ітпеперъторіълѣ еші пре песітціте din Констатіпополі, дпаіптѣ іъте пріn Трачіа, трекѣ пріn кърпътъріле Етълъї, афлъndѣ пре Българї непрепарацї ла бътае din каъса пачеї челеї долóсе, ші пътръпсе пъпъ ла Zіте, арсе кърціле, апоі се дптóрсе саръші а касъ фъръ de алтѣ фолосѣ *). а R. 1518 (Хр. 765). Daръ дп аппълѣ кърпътоpіѣ плéкъ кѣ о таї таре пътере пре апъ ші пре ъскатѣ, ші вепі ла Анхіалѣ. Българії сперііndъсе de ачеаста дпчепъръ а се рѣга de пачe, дпсъ пъпъ а фаче пачеа, се рѣdікѣ о фортъпъ despre mézъ-поапте ші дпnекъ тóгъ флота імперіалъ. Констаптінѣ констерпатѣ de ачеастъ фаталітате се дптóрсе ла рецідецъ фъръ de пічі вп алтѣ ресълтатѣ.

IX. Дп аппълѣ Romeї 1523 (Хр. 770). тарі Пагапѣ domпълѣ Българілорѣ ші алѣ Ротъпілорѣ, дптрѣ алѣ къръіа локѣ се алессе Теллерікѣ. Констаптінѣ пѣ перdѣ кърацілѣ пріn каламіъцїле аппілорѣ трекъцї, елѣ фъкѣ ші таї тарс препаратіве асупра Българілорѣ, ші дп аппълѣ R. 1527. (Хр. 774 плекъ) кѣ о флотъ de 2000 de васе пре тареа пégръ, кѣ сконѣ de а терце пъпъ дп Dъпъре, ші de а аттъка пре Българї de ла спате, еаръ тіліціа къларе о трітісе ла кърпътъріле Етълъї, ка de аколо съ дптре дп Българіа, ші кѣ тodълѣ ачеста съ і стръторезе ші съ і батъ de dове пъцї. Дпсъ dъпъ че аціепсе кѣ фло-

*) Historia Miscellanea lib. 22.

www.dacoromanica.ro

та пънъ ла Одессъ, ынчепъ а кълета маї серіосъ асъпра резълтатълуї че пóте авé ачеастъ ынтрепріndере, ші вреа съ се ынтóркъ еаръшї ындъръптъ. Българіі din партеа лоръ тетъndасе de артеле імперіале, трімісеръ пъпцїі de пачe ла дъпсълъ, Констаптинъ се бъкуръ de оккасіúне, ші фъкъ трактатъ de пачe ын скрісъ, цівръndъ de атъndое пърціле къ пе воръ търбура вніі пре алцїі, ші пе се воръ маї скъла вніі асъпра алтора, дънъ каре се ынтórсе ла Константіпополі, еаръ пре кълерї і ашезъ ын четъціле din Трачіа челе фъкъте de дъпсълъ. Ын лúпа луї Октомвріе вепі штире імперъторіълуї къ Теллерікъ се препаръ ка се трімітъ 12,000 de óмепї, съптъ комъndълъ впуї боіарíъ, съ прade Берлцїа ші пре локъіторї съ і прінзъ ші съ і адъкъ ын Българіа; кіаръ атънчї вепіссеръ ші пъпцїі Българї ла Константіпополи. Ымперъторіълъ лї прімі фъръ съ аррете вре внъ семпъ de петълцъміре, ынсъ dісъсе тóте челе печессаре пептръ ресбелъ, прefъкъndасе къ ва съ мérгъ асъпра Аварілоръ, апої dімісе пре пъпцїі ші dънъ че се денъртаръ ачештіа, стрінсе ла 80,000 de артацї, плекъ ын контра Българілоръ, ші аціпгъndъ вънъ ла локълъ че се кіатъ Літеоріа, аттъкъ пре непревъзъте пре ачеіа карі ера трімішї асъпра Берлцієї, лї фрекъ, пре тълцї прінсе, еаръ пре чеілалцї лї фугърі, ші се ынтórсе а касъ къ таре прадъ ші къ тълціме de каптівї. Ын аппълъ R. 1528 (Хр 775), ынчеркъ Константіпъ алтъ еспедіцізне пре таре ын контра Българілоръ ынтъркъndъ ла 12,000 de кълерї, dаръ ші de ачеастъ dатъ авъ фортъна ын контра са, павіле се стрікаръ, тълціме de мілітарї се ынпекаръ, ші імперъторіълъ се възъ констрінсъ а се

www.dacoromanica.ro

дитóрче а касъ. Теллерікъ обсевъндъ къ імперъторіалъ аре тълъї спіонї дитре Българї, ші къ прін тр'жншіі і се десконере тóте планъріле лъї, се префъкъ къ ар воі съ лассе domnia ші съ фъгъ ла Константінополі, скріse імперъторіалъї черъндъ ка съ-і dea секрітате ші съ'лъ дштіінцeze пре чіне аре атічї дитре Българї, ка дикрезъндосе ачестора съ трéкъ къ дъншіі ла імперъторіъ. Константінъ къzъ дп кърсъ ші дї трімісе пътеле тътъроръ партісанілор сьї, Теллерікъ дndaгъ че і къноскъ, дї вчісе пре тоцї, Константінъ de сьнъраре дшї стълсе пъралъ, ші мърі дп 13 Септемвріе a. R. 1528 (Хр. 775), дп етате de 56 аннї, дънъ че аъ domnітъ 34 de аннї, лъсъндъ de свчессорїъ пре фіілъ съъ Леон IV.

X. Теллерікъ domнялъ Българілоръ дънъ че дпчеркассе дидешертъ съ'шї къштіце фавóреа попоралъї прін ъчідереа челоръ че цінеа къ Візантінії, фъ констрінсъ дп фіне а пъръссі domnia ші а фъці ла Константінополі. Леон длъ прімі къ бъкъріе, длъ бъптезъ, длъ фъкъ патрічіъ, ші-і dede дп късъторіе пре вара дмпъръtessеї Ірепеї (a. R. 1530; Хр. 777). Дп локалъ лъї, Българїї алессеръ domnъ пре Кардатъ, каре domni преste церіле ші попóръле de ла Дънъре трeізечї de аннї. Дмперъторіалъ Леон din контръ абіа domni чінчї аннї, ші мърі дп 8 Септемвріе a. R. 1533 (Хр. 780), лъсъндъ днъ фіъ къ пъмеле Константінъ VI, дп етате de 10 аннї, сьнтъ епітропіа соцієї сале дмпъръtessеї Ірепеї. Фрацїї лъї Леон карі претіndea імперіалъ се decартаръ de къtръ Ірепа, даръ Арабїї карі ассеміне ръdікассеръ армеле, дї вънdаръ пачеа пре аъръ. Сире дмпъкареа черцілоръ реліцióсе дмпъръtéssа стрінсе алъ doiле

www.dacoromanica.ro

cinodъ ла Nicea, каре е дintre cinódele чele екѵменічe алъ мéнтеле, ші ескотѵнікъ пре іконокластї (стрікъторїї de ікóne). Ла ачестъ cinodъ фъ de фацъ ші Óрсъ епіскопълъ Абрітѵлуї din Mecia de цiосъ, саѵ алъ Ротънілоръ din церіле de ла Dанъре, Ротънъ de вицъ елъ дисѵші, прекѵмъ се вede din пѵтеле луї. Прin черчіле реліцióсе асѵпра вепсрърїї ікóнелоръ, карі дinченѵссеръ ла Констаntinополі de пре тіmпѵріле луї Ераклъ, ші продѵссеръ атъта върсаре de сънце дintre крещінї, се стрікаръ фóрте мѵлте пікторї, ші артеа пътімі перdере дисетнатъ, еа къзъ къ тотѵлъ de атѵнчї дn кóче дe пърцiле ръсъріmлуї. Пъпъ кънdъ Констаntinъ VI фъ дnкъ тinорenne, ші цinъ фрънеле iмперiѵлуї мѵтъ са Ірена, пъ се тѵрбъръ пачса дintre Бѵлгарї ші Бizаntinї, dаръ ла аппѵлъ R. 1543 (Хр. 790), Констаntinъ дn етате de 20 de аннї, лъ дисѵші гѵверпѵлуї дn тънї ші deнъртъ пре мѵтъ са de ла требіле статѵлуї, ші дndатъ декіеръ ръсбелълъ Бѵлгарілоръ.

XI. Кardатъ domпѵлъ Бѵлгарілоръ аѵzindъ despre вінiреа iмперiалiлоръ, стрince ошітіле сале ші еші ла Провatъ дnаінтеа ачелора, къторъ сеаръ се дinченъ бътаіа дintre атънdóѵе артателе, Бѵлгарiї дnвinсеръ, еаръ iмперiалiї перdѵръ iniма ші се ретрассеръ пóптеа. Ачестъ ресѵлтатъ ръ къ тóте ачестеа пъ стѵлсе сперанца луї Констаntinъ, алъ doiле аппъ елъ фъкъ маї маре препаратіве, пѵрчессе къ артата ла Марчелле ші репъръ дntърітѵріле ачестеї четъцї de вndе сnера съ dirентеze оперъчіѵпіле; аколо дi еші дnаінте Кardатъ къ тóтъ пѵтереа са ші се пѵсе дn кастре. Iмперъторіѵлъ челъ сѵперстіцiосъ лъассе къ сine пре вnъ презікъторіъ, апѵме Папграцiъ; ачеста

www.dacoromanica.ro

ѧї zice съ аттаче пре іпітічї къ і ва дивіпце de секрѣ. Константінѣ котъндѣ ла бътаіе; се дпчіпсе о лѧптъ фъръ планѣ ші фъръ ordine, Бізантіпіі пердъръ пре таріструлѣ Міхаіл Лахаподракоп, пре патрічіулѣ Барда, пре протоспътаріулѣ Стефапѣ, пре преторіі Niчіта ші Теогностѣ, ші фórте таре тѧлціте de тілітарї. Аколо аѣ перітѣ ші презікъторіулѣ Папъраціѣ. Еаръ Бѧлгарії ръпіръ тóте сарчіпіле арматеї імперіале, кіарѣ ші скѧллеле de кърте къ пѧлціте de банї, ші впѣ таре пътърѣ de каі, a. R. 1544 (Хр. 791). Dѧпъ чіпчї аппі de ла ачеастъ катастрофъ, Кардатѣ тріпісе ла імперъторіулѣ съ чеаръ de ла дѧпсѧлѣ челе че і пропісессе дп аппіі трекѧцї, amenінціпдѣ къ алтіпітереа ва дптра кѫ óсте дп Трачіа ші ва стріка тóтѣ пъпъ ла пóрта de аврѣ. Константінѣ ѧї трімісе стерьѣ de калѣ дптр'ѧпѣ съкѧлецѣ zікъпдѣ: че пропіссіѧпї ат пѧдекатѣ а се кѧвіпі ціе, ц'ат трімісѣ, дпсъ фііпдѣ къ ешті бътъпѣ, пѫ воіѣ ка тѫ съ остепешті пъпъ ла пóрта de аврѣ, чі воіѣ терце дпсѧшї пъпъ ла Марчелле, ші аколо пѧтетѣ съ пе дптълпітѣ. Апоі стріпгъпдѣ óстеа чеа de преете таре аѣ ешітѣ din Константіпополі ші аѣ венітѣ пъпъ ла Берзіціа. Кардатѣ дпкъ аѫ терсѣ пъпъ ла пъдѫреа Арборева; ші тетъпдѫсе de а терце таї de парте аѣ стаціопатѣ аколо. Імперъторіулѣ din контръ аѫзіпдѣ къ ачела пѫ се тішкъ din пъдѫре, пърчессе дпсѧшї дптр'аколо, ші венінdѣ дп апроніаре, лѣ провокъ ла лѧптъ. Кардатѣ пѫ кѫтезъ а еші, чі се дптórсе фѫціпдѣ, ла але сале *). Dѧпъ ачеастъ дптъмпларе Константінѣ кіарѣ кърдѣ се кредеа дестѧлѣ de дп-

*) Historia Miscellanea lb 23

www.dacoromanica.ro

тетеіатъ пре тропъвлъ съъ, перде дтпъръціа прін інтрічіле мътеї сале, дтпъръцессеї Ірепеї, каре спре а пъте domni сінгъръ, скóсе окїї фіївлъї съъ. a. R. 1550 (Хр. 797).

XII. Пре тітпъріле ачестеа дп пъръціле аппъсвлъї дпченъссе а къдé пътереа Моровіпціlоръ, реціlоръ франчештї, прін препопдерапца маіордомілоръ, карі штіъръ прін дпфлъінца лоръ чеа маре съ трагъ тóтъ administръчіънеа ла сіпе, ші дп фіпе съ се свіе еї пре тропъ. Карлъ Мартелъ dede дпченътвлъ dinастіеї Каролінціlоръ алъ къръіа фіїъ Пішінъ окъпъ тропвлъ Франціеї. Карлъ фіївлъ ачестъіа бътъ пре Decideріе челъ din ърмъ реце алъ Лонгобарзілоръ, ші лъ тітлвлъ de реце алъ Італіеї, бътъ пре Віттекind дъчеле Сассопілоръ, свпъсе Цертапіа ші дптродъссе крештінісмвлъ дптр'жпса, бътъ пре Арабїї карі конпіпсесеръ Спапіа, бътъ пре Тассілон дъчеле Баваріеї ші адъвсе ла регатвлъ съъ ачеастъ цеаръ, бътъ пре Аварії de ла Дъпъреа de mizлокъ, ші дптемеіъ тарка Австріеї прін колопісаре къ Цертанї Дп аппвлъ Ромеї 1553 (Хр. 800), фііпдъ кіематъ de попте фічеле Леон III дп контра впеї партіте репъблікане, черсе ла Рота ші дъпъ че реставі пачеа къпътъ de ла ачеста дп zіва de Кръчівнъ корона ші тітлвлъ de Імперъторіъ алъ Романілоръ. Дп аппвлъ Ромеї 1555 (Хр. 802) воіпдъ ка съ впéскъ дтпъръціа аппъсвлъї къ а ръсъріталъї, черкъ съ се късъторéскъ къ дтпъръtéсса Ірепа; чі лъкрвлъ се дтпедекъ прін Аецій каре авеа de скопъ съ факъ імперъторіъ ла Констапtіпополі пре фрате съъ Леоп. Даръ пічї Аецій пъ ш'аъ аціънсъ доріпца, фііпдъ къ партеа чеа маї маре аъ алесъ імперъторіъ пре Нічефоръ I, каре

www.dacoromanica.ro

пентрѫ ка съ нóтъ domni маї секѫрѣ, аѣ есиліатѣ пре Ірена дн інсѫла Лесѫвлуї, unde ші мърі нефеpічіта дмпърътéссъ дн скѫрть тімпѣ. Кардатѣ domnилѣ Бѫлгарілорѣ дпкъ мърі дн аннлѣ Ромеї 1560 (Хр. 807), ші дн локѫлѣ луї вртъ Крѫтѣ.

СЕКЦІѲNEA B.

De ла Крѫт. domnьлѣ церілорѣ de ла Dѫнъре пънъ пре timпѫлѣ еспедіціѫнілорѣ Крѫчеферілорѣ.

КАРТЕА I

De ла Крѫтѣ пънъ ла Петрѫ ределе Бѫлгарілорѣ ші алѣ Ромънілорѣ, пре тимпѫлѣ луї Konctantinѣ VII Порфіроденитѫлѣ імперъторіѫлѣ Konctantinonoлї

I. Нічефорѣ імперъторіѫлѣ dѫнъ че аѣ дпвінсѣ пре рівалїї съї, дн алѣ чінчіле аннѣ алѣ дмпъръцієї сале dекіеръ ресѫвелѣ Бѫлгарілорѣ a. R. 1560 (Хр. 807), ші пѫрчессе кѫ оштіле пънъ ла Андріанополї, дпсъ ачі дї вені штіре къ а касъ с'аѣ ескатѣ тішкърї дн контра луї, ші аша се дитóрсе спре а ле ашеза. Трекѫндѣ doї анї de зіле Бѫлгарій венірѣ прсстс попорѫлѣ челѣ adѫнатѣ ла рѫвлѣ Стрімон, кіарѣ дн тінѫтѫлѣ кѫндѣ се ретѫнера попорѫлѣ, вчіссерѣ пре Преторіѣ кѫ маре пѫтърѣ de óмені, ші рънірѣ ла 1100 de лібре de аѣрѣ.— Крѫтѣ кънрінсе Сардіка кѫ дпшълъчіѫне, ші афарѣ de мѫлціmea четъціанілорѣ тъіѣ ла 6000 de мілітарї. Нічефорѣ дпчеркъ съ ръсѫѫне ачеастъ перфере, dарѣ дн аннлѣ ачела пѫ і сѫчессе. Dѫнъ препаратіве маі марї adѫнѫndѣ мілціа din Асіа ші din Еѫропа плекъ дн a. R. 1564 (Хр. 811)

www.dacoromanica.ro

асупра Българілорѫ. Ла Марчелле дѣ вені Крумъ дупаінте, ші се ръгѣ de паче. Нічефорѫ респінсе тóте кондіціиніле, ші дитрѣ дп ціпьторіле Българілорѫ неаскултъндѫ консілиълѫ алтора афаръ нумаї de алѫ фііълуї съѫ Ставрачіѫ. Din Марчелле фъцї Візанціѫ сервълѫ челѫ маї фаворітѫ алѫ імпъраторіълуї, лъындѫ кѫ сіне вештміптеле імперіале ші 100 de лівре de аврѫ, ші трекѫ ла Крумъ. Нічефорѫ аппріпсе кѫртеа ші лъѣ тóте тесаъреле луї Крумъ. Ачеста се плекъ а дóва óра ші лѫ ръгѣ съ факъ паче; даръ сóртеа чеа трістъ а імпъраторіълуї дѫ конфіртѣ дп червічіа са. Крумъ десператѫ, ші дпфъріатѫ асупра луї Нічефорѫ, пъсе de дпкісеръ тóге къіле кѫ арборї тъіацї, ші преете нóпте аттъкаръ кастреле de тóте пърціле. Аколо пері Нічефорѫ, патрічіълѫ Аецій, Петрѫ, Сісініѫ, Teodosiѫ, Салівора, преторіълѫ ръсъріталуї, маї мълцї протоспътарї, спътарї, дъкторї, domestікълѫ вегіелорѫ, дрънгарівлѫ вегіеї імперіале, дѫчеле Трачієї ші маї мълцї прочерї ші гѫвернаторї de провінце, кѫ пепътератъ мълціте de мілітарї. Крумъ спъпзъръ капълѫ челѫ тъіатѫ алѫ луї Нічефорѫ пре упѫ летиѫ ші лѫ ціпѫ аша маї мълте зіле, сире а лѫ арръта дівер-селорѫ ціпцї, каре віпіа ла дъпсълѫ; дѫпъ ачееа лѫ лъѣ ціосѫ ші лѫ кърцці, апоі лѫ дпвълі дп арціптѫ, ші адъпа кѫ дъпсълѫ пре domnii Словапілорѫ.

II. Дѫпъ періреа луї Нічефорѫ, Констаптіпополітапіі ръдікаръ імпъраторіѫ пре Міхаіл I, кѫ свирапътеле Рапкаве ціпереле ръпосатълуї, дп контра воіпцеї сале. Ачеста дпфрептъ мълте лъкрърї дпкъркате de сокръ съѫ. Трімісе ші депътацї ла Карлѫ челѫ таре рецеле Франчілорѫ ка съ дпкеіе паче кѫ дъпсълѫ. Ассемине скріссе ші Патріархълѫ Нічефорѫ епістоле

www.dacoromanica.ro

cinodiче ла Леон III Папа de ла Рома, ші кѫ modѫлѫ ачеста се adoпераръ Iмперъторіѫлѫ ші Патріархѫлѫ а се пѫпе ѫп легътъръ кѫ аппѫсѫлѫ. Ѫпсъ ѫп аппѫлѫ алѫ doіле, ѫпdemпатѫ de соціа са Прокопіа, Міхаіл dекіерѫ ресѣелѫ Бѫлгарілорѫ, ші лѫѫпdѫ кѫ сіпе пре Прокопіа пѫрчессе пѫпъ ла Цѫрѫлѫ. Ѫптре ачестеа Крѫтѫ ѫтпресърѫ Dевелтѫлѫ ші лѫѫпdѫ пре четъціапі ѫтпрепъ кѫ епіскопѫлѫ лорѫ, ѫі dѫссе ші і трекѫ преste Dѫпъре (ѫп Dачіа лѫї Траіапѫ). Мілиція лѫї Міхаіл ѫптърръжатъ пріп оффіціарії чеї ръї, ѫпчепѫ а се тѫрбѫра ші а се револта, ші пѫтаї пріп dарѫріле іпперъторіѫлѫї се астѫтпърѫ. Бѫлгарії ѫпцелегѫпdѫ ачеаста, ші крезѫпdѫ кѫ тіліція іпперіалъ се тѫрбѫрѫ пѫтаї dе фрікa dе a цінé бѫтаіе, прѫdаръ Трачіа ші Мачedопіа. Dѫпъ мѫлте прѫdъчіпі Крѫтѫ трімісе ла Констаптіпополі пре Драготерѫ черѫпdѫ ка съ се цінъ копdіціпиіле фъкѫте ѫптре Кортесіѫ ші Teodocіѫ III, чі пѫ с'аѫ прітітѫ пропѫпереа лѫї. Dечї Крѫтѫ ѫпкѫпціѣръ Месетѫріа ла тіzлокѫлѫ лѫпеї лѫї Октотѫріе, ші пе афлѫпdѫ вре о ресістепцъ, о ші лѫѫ кътръ фіпітѫлѫ лѫпеї. Ѫп вара аппѫлѫї ѫрмъторіѫ, Крѫтѫ ѫпсѫперѫітѫ de сѫчесселе че аѫѫссе пѫп'ачі, еарѫшї се скѫлѣ асѫпра іпперіѫлѫї оріетал. Міхаіл ѫпштііпцатѫ despre планѫріле лѫї, плекѣ кѫ óсте біпе ѫпарматъ; ші вепі пѫпъ ла Андріапополі, ачі тіліція десертѣ пре іпперъторіѫлѫ. Крѫтѫ цінѫ фѫга іпперіалілорѫ таї ѫптъіѫ de стратацетъ, ѫпсъ dѫпъ че кѫпоскѫ адевърѫлѫ ѫпчепѫ а се лѫа dѫпъ dѫпшіі, ші фъкѫ таре прадѣ ші стрікъчіѫпе. Міхаіл десператѫ ші атѫрѫгѫ, dede порфіра лѫї Леоп V Артéпѫлѫ, dѫчеле Оріептелѫї, ші слѫ ѫптръ ѫптр'ѫпѫ топастеріѫ.

III. Крѫтѫ dѫпѣ вікторіа ръпортатъ асѫпра тілі-

www.dacoromanica.ro

цієї челеї ребелле а лъї Міхаіл, лъссѣ пре фрате съѣ съ дмпресъре Andріанополіа, еаръ елъ пърчессе дп коптра Констастінополії, ші дпкъпъръ четатеа de тóте пърціле. Леон възъндъ енерціа кѣ каре лъкрézъ Крѣтъ, ші пекрезъндъ къ лъ ва пѣтé депърта de ла търіі четъцїі кѣ пѣтереа, дшї лъ скѣпареа ла дпшелъчіѣне. ші трітісе ла дъпсълъ съ лъ кіеме ла церътъріі търії, ѣnde за вепі ші дъпсълъ кѣ лѣптреа пеарматъ, пептрѣ ка съ тракteze de пачe. A доуа zi вепіръ ла таре de o парте Крѣтъ кѣ треї алцїі, еаръ de алтъ парте четъціапїі че воіа съ тракteze кѣ дъпсълъ Dѣпъ кътева тіпѣте ѣпълъ din четате dede семпъ ка съ прindъ ші съ ѣчідъ пре Крѣтъ; дпсъ ачеста пріченъ ші дпкълекъ пре калъ, ші фъцп de ла конферінцъ. Дпфъріатъ пептрѣ ачеастъ продіціѣне Крѣтъ коттъндъ de эрсеръ тóте сѣбърбіеле, каселе ші топастеріеле de прin преціръ, апоі апприпсе партеа чеа дрéптъ a четъцїі de кътръ ръсъріть, ші арсе тóте de ла пóрта чеа de авръ пънъ ла кѣртеа імперіалъ. De ачі тергъндъ ла Атора аѣ стрікатъ кастелълъ, ассемпне аѣ фъкѣтъ ші ла Селівріа ші ла Daon, апоі дѣкъндѣсе ла Ераклéа аѣ арсъ сѣбърбіеле, ла Pedestъ аѣ стрікатъ кастелълъ, ші аѣ ѣчісъ тóтъ попорълъ. De аколо пърчezindъ аѣ стрікатъ, аѣ арсъ, ші аѣ пръdатъ тóте пънъ ла Adріанополі, ші дмпрессърънdъ четатеа, дп фіпе о аѣ лѣатъ прin фóпе, пре четъціапї і аѣ прінсъ ші і аѣ dѣссъ de і аѣ трекѣтъ преste Dѣпъре дп Dачіа лъї Траіанъ, дп пѣтърѣ de 12,000 de бърбацї, афаръ de фетеї. *). — Дп аппълъ Ромеї 1567 (Хр. 814), Крѣтъ дптръ дп Трачіа кѣ 30,000 de мілітарї дт-

*) Contin. S Theophanis ad annum primum Leonis Armeni.

www.dacoromanica.ro

бръкаџї дп феррѣ, ші трекъндѣ рѫвлѣ Реџіапа терсе пѣнъ ла Аркадіополі, ші пръдъндѣ четатеа прінсе ла 50,000 de о́менї кѫ фетеї ші кѫ копіі кѫ тотѣ, ші і dесе кѫ сіне дп Бѫлгаріа, дтпрезнъ кѫ търте de оі ші de боі.— Dѫпъ атътеа стрікъчі́юнї фъкѫте імперіѫлї бізантінѣ, Крѫтѣ мърі дп аппѫлѣ R. 1573 (Хр. 820), ші дп локѫлѣ лѫї ѫртъ Крітагон, каре фѫ ші маї кѫтплітѣ Тотѣ дптр'ачестѣ аппѣ дп 25 Dечетвріе, фѫ вчісѣ дп бісерікъ Леон V Арме́нѫлѣ, дп алѣ кърѫіа локѣ се пѫсе Міхаіл II, Балбѫлѣ

IV. Nоѫлѣ імператоріѣ Міхаіл воіndѣ съ шї факъ атічї ші пре ортодошї ші пре іконотахї dede мотівѣ ла вnѣ а пѫте Тота, съ се пѣнъ дп фрѫптеа малкопtенџілорѣ, ші съ дтпрессѫре Констаптіпополіа. Крітагон dотпѫлѣ Бѫлгарілорѣ авzіndѣ despre ачеаста, вепі de вѫнъ воіа са кѫ о́сте ка съ dесчіпгъ четатеа, ші съ скапе пре імператоріѫлѣ. Тота фѫ бътѫтѣ; елѣ фѫџі ла Афріапополі, вnde четъџіапіі лѣ прінсеръ ші лѣ dederъ пре мъпіле лѫї Міхаіл, царъ Бѫлгарії се дптóрсеръ а касъ кѫ тарї пръдъчі́оnї.—Крітагоп воіndѣ съ ші дптіпzъ дтпъръџіа ші de кътръ аппѫсѣ, трімісе дп аппѫлѣ Ромеї 1577 (Хр. 824), депѫтаџї ла Лѫдовікѣ імператоріѫлѣ аппѫсѫлї каре петречеа ла Франкофѫртѣ, сѫптѣ претестѣ de а форта легътъптѣ de атічіџіе кѫ dъпсѫлѣ, дпсъ дп адевърѣ спре а спіопа пърџіле аппѫсапе. Тотѣ пре ачестѣ тіппѣ аѣ терсѣ ла Лѫдовікѣ депѫтаџї de ла Аботріџї, карі локѫіа дп Dачіа лъпгъ Dѫпъре, спре а се плъпце дп контра Бѫлгарілорѣ, ші а чере аџіторіѣ асѫпра лорѣ *).— Преете треї аппї Бѫлгарії

*) Annales Fuldenses ad an 824 — Џорџіѣ Шіпкаіѫ е de пърере кѫ Аботріџії аѣ фостѣ Ромъпї

www.dacoromanica.ro

се скѹлъ асѹпра Словапілорѣ din Панноніа, ші devастъ цеара кѹ фокѣ ші кѹ сабіе, ші ашезаръ аколо дрегъторі Болгарі, ка кѹ тоdѣлѣ ачеста съ deскідъ ресбеллѣ кѹ Лѹdовікѣ; ассемине фъкѹръ ші дп Dалмаціа.— Ла ръсъріть тѹрі Міхаіл II, дп аппллѣ R. 1582 (Хр. 829), лъссѹndѣ дп локѹлѣ съѣ пре Теофілѣ фііѹлѣ съѣ.— Крітатоп възѹndѣ къ Болгарій прін коттерцѹлѣ кѹ Ротъній, пре дпчетѣ се факѣ крештінь, кіетъ ла сіпе пре Етапаіл епіскопѹлѣ Adріапополі (челѣ трекѹтѣ преспе Dѹнъре сѹптѣ domніа лѹі Крѹтѣ), ші лѣ консіліъ съ се лассе de кредінца крештінéскъ, dпъ'ачеа сімціndѣ къ пѹ се плéъ пічі ла пропссіпі пічі ла аттепіпцърі, дллѣ пѹсе ла тортѹръ ші лѣ оторъ дтпревнъ кѹ соці лѹі.

V. Преспе къці-ва аппі пері ші тіраппѹлѣ Крітагоп, еаръ дп локѹлѣ лѹі ѹрмъ Богорѣ пепотѹлѣ лѹі Крѹтѣ. Сѹптѣ domніа ачестъіа, пре ла аппллѣ Ромеі 1588 (Хр. 835), Кордоле маністрѹлѣ мілітарій алѣ Ротъпілорѣ челорѣ трекѹці de а стѹпга Dѹнъреі, лъссъ пре фіѹлѣ съѣ Барда съ гѹвернезъ пре попорѣ, еаръ елѹ се dѹссе ла Константіпополі пре аскѹпсѣ, ші рѹгъ пре імперъторіѹлѣ Теофілѣ съ трімітъ наві пре тареа пéгръ ла Dѹнъре, ка Ротъній стръплъпташі съ се пótъ дптórче а касъ, чеа че се ші фъкѣ. Богорѣ domпѹлѣ Болгарілорѣ терсессе атѹпчі спре Тессалопіка, дпсъ котітеле ціпѹтѹрілорѣ de ла Dѹнъре обсервъпdѣ дпчеркъріле Ротъпілорѣ, трекѣ рѹлѣ ші дпчепѣ а се бате кѹ dѹпшій Ротъній сѹптѣ кондѹчереа лѹі Кордоле ші Цапца бътѹръ асіпра пре Болгарі; ачештіа пепътъпdѣ фѹці дптр'алтъ парте, трекѹръ ла Ѹнгарі, карі de кѹрръпdѣ се аппроніассеръ ла тареа пéгръ, ші і кіетаръ дптр'аціворій; дп-

www.dacoromanica.ro

тр'ачеастеа соссіръ ші павіле імперіале, дпсъ вепіръ ші Унгврій, се дпчіпсе о лвптъ сънцерósъ дптре Ротънії че се препара ла дрвпъ, ші Унгврій че воіа съ-ї деспóіе; дп фіпе Ротънії фръпсеръ ші алвпгаръ пре Унгврі, ші свіпдвсе пре павї се дптóрсеръ ла Константіпополі, ші де ачі трекъръ дп патріа лорь.— Фост'аь дп ачеастъ стрънлънтаре а Ротънілорь ші копіллълъ Васілій Мачедопіь каре маї дп врмъ с'аь фъкътъ імпъраторій, дмпревнъ кь алцї отепї дпсетпацї.— Локвлъ впде се амезассе ачеастъ колопіе, се паре а фі фостъ апróпе де гвра Сіретвлві ші а Прътвлві.— Унгврії се аррагъ пептрв дптъіашї datъ пре счепъ; двчеле свперпъ алъ лорь (воеводь) се пвмїа Лебедіа, ші ста свптъ свзеранітатеа Казарілорь. De ачі дпаінте дї вомъ ведé фігврърдь дп історіе.

VI. Ла апвлъ Ромеї 1595 (Хр. 842), мврі імпъраторівлъ Теофілъ квпрінсъ де дптрістаре пептрв пердереа чеа маре свферітъ де ла Арабї, лъссъндь де свчессорій пре тънървлъ съь фіїь Міхаіл III, свптъ твтела мвтеї дмпъръtессе Теодора. Ачеаста дп датъ дпкеїъ паче кь Богорь, домнвлъ Българілорь, каре възъндь къ дптре коппаціопалії съї се лъцеште кредінца крещтінéскъ, се ініцїъ, ші елъ дпсвшї дптр'жпса прін каптіввлъ Ротънь Теодосій Кофара, ші се дптърі апої прін сорвса каре фвссе каптівъ ла Константіпополі. О пестілепцъ каре се лъціссе дп Българіа, дпкъ коптрібві ла конвертіреа лві Богорь, дпчетъндь де а а маї гръсса дп попорь двнъ че се кіетассе дптр'ацісторій Двмпезевлъ крещтінілорь. Алтъ каvсъ фь піктвра кълвгървлві ротънь Методіь, каре двпъ коптъндвлъ лві Богорь де а і звгръфі каса кь тотъ че ва шті маї дпфрікошатъ, фъкъ цівдеката чеа де пре

www.dacoromanica.ro

ѣрть, каре лѣкрѣ аша de таре асѣпра фантасіей лѣї, дпкѣтѣ дndатѣ се бѣптезѣ, ші лѣ пѣтеле крещтінескѣ de Міхаіл (dѣпъ пѣтеле імперъторіълѣї). a. R. 1600 (Хр, 847). Фраціі Методіѣ ші Кѣріллѣ пропагаръ кѣ таре сѣчессѣ крещтінісмълѣ дптре Българі, dѣпъ ачееа пъскѣпdѣ-се dіспѣте дптре бісеріка de ла Рота ші чea de ла Констаптіпополі, din каѣса сѣпретаціеї, еї трекѣръ дп Панпоніа ші бѣптезаръ пре Словапі; еї се зікѣ а фі ші дпвепторіі алфаветѣлѣї кѣріллікѣ, челѣ котпѣсѣ din літереле грече ші латіпе, пептрѣ літвіле Словапе.— О ръсколлъ аціцатъ асѣпра крещтінатѣлѣї реце Міхаіл, din партеа пъгъпілорѣ, фѣ аппъсатъ кѣрръпdѣ; 52 de ребеллі прітарі перdѣръ капетеле. Dѣпъ ачеаста Міхаіл трімісе deпѣтаці ла Льdовікѣ імперъторіълѣ Цертаніеї ші ла Ніколаѣ Патріархълѣ Ромеї ка съ чеаръ епіскопі ші преоці крещтіпі. Апостолії de ла Рота вепіръ пѣтай de кѣтѣ, ші дп скѣртѣ тітпѣ бѣптезаръ пре тоці Българії; кѣпdѣ се аррътаръ епіскопії ші преоції трімішї de Льdовікѣ, афларъ пре Ромапі лѣкрпdѣ дп віеа Domпълѣї, ші се дпторсеръ еаръші а касъ.

VII. Міхаіл III. dѣпъ че дппъръціссе 15 аппі сѣптѣ тѣтела мѣтеї сале Teodora, ші алці 10 сптѣрѣ, фѣ вічѣ дп аппълѣ Ромеї 1620 (Хр. 867), de чесареле Васіліѣ Мачedопіѣ, каре оккѣпѣ тропълѣ імперіал ші dede дпчепѣтълѣ впеї поѣе dinастіе. Сѣптѣ ачеста се adѣпъ алѣ оптѣле cпodѣ екѣтепікѣ ла Констаптіпополі, ла аппълѣ R. 1622 (Хр. 869), дп каре се ескотѣпікѣ Фотіѣ, пептрѣ кѣ ръпіссе скаѣпълѣ патріархал пъпъ кѣпdѣ лецітітълѣ Патріархѣ, Ігпаціѣ, ера дп віеацъ. Тотѣ дп ачестѣ cinodѣ се deфіпі ка Българіа (саѣ Месіа) съ стеа сѣптѣ Патріархатълѣ

www.dacoromanica.ro

Константінополітанъ, дн врта къреіа, Ігнаціи коп-
секръ епископъ пентрѫ църіле de ла Дънъре, пре лъп-
гъ тотъ онънереа лві Adріанъ II, Поптефічелві Ро-
меі; дечі Сілвестрѫ кѫ чеілалці епископі ші преоці
Італіанї ешіръ din Българіа лъссъндѫ пре Гречі дн
локвлъ лорѫ.— Дн аннвлъ R. 1630 (Хр. 877) търі
Патріархвлъ Ігнаціи, ші імперъторівлъ кѫ сіподвлъ
пъсе пре Фотіи, дн контра воінцеі аннъсанілорѫ.—
Nѫ допъ твлтѫ тітпѫ, Михаіл рецеле Българілорѫ ші
алъ Ротъпілорѫ се фъкѫ къльгърѫ, ші лъссъ domnia
фінвлві съѫ челві маі таре; дпсъ апоі възндѫ къ
фііпвлъ съѫ воіа съ се дпторкъ ла пъгънісмѫ, еші din
топастерій ші дпчінсе еаръші сабіа, пріпсе пре фііѫ,
дї скоссе окіі, ші лъ арвпкъ ла дпкісоре, допъ а-
чееа фъкѫ рецс пре Сітеоп фііпвлъ съѫ челъ маі тъ-
пърѫ, ші дтбръкъ еаръші расса къльгърéскъ, карса
о пвртъ апоі пъпъ ла фінітвлъ віецеі.

VIII. Імперъторівлъ Васілій Мачедопій, каре дп-
чепвссе съ реѳéгъ корпвлъ лецілорѫ, търі дп аннвлъ
R. 1639 (Хр. 886), лъссъндѫ de сѣчессорів пре
фііпвлъ съѫ Леоп VI, кѫ сѣпраіпторе Дпцелептвлъ,
каре компліні опера дпчепътъ de татъ съѫ ші о
пвблікъ дп LX de кърці сѣптѫ пътсле de Васіліче.
Леоп скоссе пре Фотіи din Патріархатѫ ші пъсе дп
локвлъ лві пре фрате съѫ Стефапѫ.— Пре тітпвлъ
ачеста Ўнгарії фъръ алвпгаці de кътръ Пачінаці din
цінвтвлъ de ла Дънъ кътръ апносъ, еі се стабілірѫ
лъпгъ апеле Дънапръ, Дънастръ, Прътъ ші Серетъ.—
Пачеа дптре Българі ші Візантіні се търбърѫ din
каѵса пегоцвлві челві апъсатѫ de кътръ дрегъторіі
імперіалі пріп дпгъркареа кѫ трібвтѫ греѫ Сітеоп
рецеле Българілорѫ ші алѫ Ротъпілорѫ се скълъ кѫ

www.dacoromanica.ro

арте асѹпра імперіалъ, ші бътѣ врѫтѣ армата імперіалъ, Кazарілорѣ карі вепіссерѫ дпtр'аціторіѣ бізantіпілорѣ, ле тъіѫ пасѹріле ші аша дї трішісе ла Константіпополі. Леоп вѫхѫпdѣ ачеастъ батціокѹрѫ, трішісе пре dѹчеле Склерѣ кѫ лѹптрі ла Dѹпъре, съ dѣкъ dарѹрї Ѹпгѹрілорѣ, ші съ і аціце дп контралъї Сітеоп. Склерѣ фъкѣ легътъпътѣ de аціторіѣ кѫ Арпadѣ ші кѫ Кѹсапѣ dѹчїї Ѹпгѹрілорѣ; дп ѹртареа ачестѹіа Ѹпгѹрії копdѹшї de Левптіка фечіорълѣ лъї Арпadѣ, трекѹрѫ Dѹпъреа ші аттъкарѫ пре Сітеоп dе ла спате, пре кѫпdѣ dрѹпгарълѣ Еѣстаціѣ опера кѫ флота пре тіаре, ші преторілѣ Nічефорѣ Фока дпаіпта кѫ тіліціа бізantіпъ пре ѣскатѣ. Сітеоп фѫ стрътпторітѣ дп Dарострѣ, ші прін dрѹпгарълѣ Еѣстаціѣ фъкѣ пачеа кѫ імперъторілѣ; еарѫ Ѹпгѹрії dѹпъ че вѫпdарѫ Бізantіпілорѣ пре Балгарії чеї прінші дп бътаіе, се дптѹрсерѫ преспе Dѹпъре дпdѣрътѣ. Сітеоп тъпіатѣ пре Ѹпгѹрї, трімісе депѹтаці ла Пачіпаці, ші фъкѣ легътъпътѣ кѫ dъпшії, съ се скóле асѹпра ачесторѣ вечіпї перікѹлошї ші съ-і стѣргъ de пре фаца пътъптѹлъї. Кѫпdѣ Ѹпгѹрії ера dѹшї ла ресбелълѣ дп алте церї, Пачіпаціі de о парте ші Сітеоп кѫ Балгарії de алта, дпкърсерѫ дп цінѹтълѣ лорѣ, ші вчісерѫ тóте фаміліеле, фъгъріпdѣ de аколо пре чеї че ръпъсессерѫ спре кѫстодіреа локълъї, преспе тѹпцї ла оріціпеа рѫрілорѣ Олтълъї ші Мѹрешълъї, ѹпde се ашезаръ ачештіа сѹптѣ пѹтеле de Секъі. Чеілалці Ѹпгѹрї дптóркъпdѣ-се de ла ресбелълѣ ші афлъпdѣ цеара dешартъ ші dевъстатъ, трекѹрѫ пре Прътѣ дп сѹсѣ, ші се dѹссерѫ дп Галліціа. Dѹчеле Рѹтепілорѣ дї пріпі отепеште дпсъ дї дпdетпѣ съ трéкъ преспе Карпаці дп цінѹтълѣ Тіссеі, Мѹрешълъї,

www.dacoromanica.ro

Крішвлуї, Тетішвлуї ші алъ Дънъреї, унде локуескъ акумъ Влахї (Ромъні), Българї, Словані ші пъсторії Романілоръ, лъудъндъ цеара ачеа къ есте преа бънъ, ші аў фостъ о датъ цеара луї Атгіла. Унгурії трекъръ мунції ла Мънкачіў, ун анулъ Ромеї 1642 (Хр. 889), еаръ ун локулъ лоръ, ун Дачіа орієнталъ се ашезаръ Пачінаціі.

IX. Пре тімпулъ кънdъ трекъръ Унгурії ла Тісса ші Дънъреа de мізлокъ, ун Дачіа централъ, каре de пре атунчї унчепусе а се нуті Трансілванія, domnia Целуї дуче Ромънілоръ; еаръ ун цінутулъ Крішвлуї унтре ръуріле Сатешвлуї de цосъ, унтре Тісса de мізлокъ ші Мърешвлъ de цосъ domnia алтъ дуче алъ Ромънілоръ, а куме Маріотъ, каре ереditассе ачеа цеаръ din тімпуріле челе маї векї, пре алъ къруія стръвунъ ун оторжссе Атгіла, дунъ спунереа Унгурілоръ; ун цінутулъ Тетішвлуї унтре ръуріле Мърешвлъ ші Тісса de цосъ ші унтре Дънъре пънъ ла Тіерна (каре de пре атунчї се нуміа Рушава) domnia алъ треіле дуче Ромънъ, Клавдіў. Цінутулъ dintre Тісса ші Дънъре се гъсверна de Салануў стрънепотулъ луї Реануў, domnulъ Българілоръ. Pannonia ера сунтъ потестатea луї Свіатополкъ каре фортассе регатулъ Моравієї мърї. Ачесте попоръ локуіндъ ун пачe de ла ръсіпіреа Аварілоръ, пе се афларъ препарате сире а унтъмпіна унъ аттакъ de o нутере мілітаръ органісатъ ші нутерóсъ. Унгурії ун кърсъ de zече annї de зіле кунпінсеръ цінутулъ de ла Тісса de сусъ пънъ ла Шіеў ші ла пóрта Месешвлуї.

X. Ла анулъ Ромеї 1657 (X. 904), унулъ dintre дучії Унгурілоръ, анме Тъхутъ, татълъ луї Хорка, унъ астутъ, авzindъ de ла локуіторї къ пътъ-

www.dacoromanica.ro

тѫлѫ din коло de пѫдѫре, ѫnde domneмте Ротъпѫлѫ Целлiѫ, есте бѫнѫ, аѫ ѧпчепѫтѫ a dopi ка dакъ с'ар пѫтé пріn воіа лѫї Арнадѫ dѫчелѫї сѫпретѫ, съ окѫпе цеара ачееа пентрѫ сіне ші пентрѫ ѫртъторіі съї, ѧкрѫ че се ші ѧнтъмплѫ шаї ѧп ѫрмъ.— Тѫхѫтѫ трекѫ dinколо de пѫдѫре спре рѣсъритѫ ѧп коптра лѫї Целлiѫ dѫчелѫї Ротъпілор; еаръ Целлiѫ ѫzindѫ de вепіреа лѫї, adѫпъ óстеа са, ші пѫрчесе ѧпаіптеа лѫї къларе ка съ лѫ опрéскъ de a ѧптра пріn порціле Месешѫлѫї. Ѧпсъ Тѫхѫтѫ трекѫ пѫдѫреа ѧптр'о zі ші аціѫпсе ла рѫѫлѫ Алташѫ. Атѫпчї се ѧптъмпінаръ атъпdóѣе ошціле лъпгъ рѫѫлѫ че ле dеспърціа, ші Целлiѫ се пѫсе кѫ съцетъторіі съї съ опрéскъ пре Ѫнгѫрї de a трече апа, ѧпсъ dімінéца ѧпаіпте de вързатѫлѫ zіорілорѫ Тѫхѫтѫ dеспърці óстеа са ѧп дóѣе пърці, ші трімісе о парте чева маї сьсѫ, ка трекъпdѫ рѫѫлѫ пре песіцціте съ ѧпчéпъ бътаіа кѫ Ротъпіі. Кѫ тodѫлѫ ачеста трекѫръ ші чеіллаці, ші атъпdóѣе ошціле вепіръ ла лѫптъ, ші се бътѫръ крѫптѫ ѧптре сіне; ѧпсъ міліціа лѫї Целлiѫ се ѧпвіпсе, парте се ѫчісе, еаръ парте се пріпсе. Къпdѫ Целлiѫ въzѫ ачеаста, лъ фѫга кѫ пѫціпі dіптре аї съї, ѧпсъ фѫціпdѫ кътръ кастеллѫлѫ съѫ челѫ de лъпгъ Сапешѫ, ѧлѫ ацѫпсеръ міліторіі лѫї Тѫхѫтѫ ші лѫ ѫчісеръ лъпгъ рѫѫлѫ Каньшѫ. Атѫпчї локѫіторіі цереї въzindѫ мóртеа domпѫлѫї лорѫ, dederъ дрéпта de бѫпъ воіа лорѫ, ші шї алессеръ domпѫ пре Тѫхѫтѫ, татѫлѫ лѫї Хорка, ші ѧп локѫлѫ ачела каре се zіче Ескѫлеѫ ѧпкеіаръ крedінца кѫ ціѣрътъптѫ, ші din zіза ачееа локѫлѫ ачела с'аѫ пѫмітѫ Ескѫлеѫ (ціѣрътъптѫ), фііndѫ къ аѫ ціѣратѫ аколо. Еаръ Тѫхѫтѫ din ачееа zі аѫ къштігатѫ ачеа цеаръ,

www.dacoromanica.ro

ші аѣ domnitѣ лнтр'жиса кѣ пане ші кѣ феречіре, ші вритъторіі лъї о аѣ цінътѣ нънъ пре тітнвріле лъї Стефанѣ. *) Кѣ modѣлѣ ачеста Унгврії конпінсерѣ цінътѣлѣ Сатешѣлъї; лнсъ цінътѣлѣ Мѣрешѣлъї ші алѣ Олтѣлъї ръмасе лънгѣ тітнѣ лнкъ лн тънніле Ромънілорѣ, вnde ачештіа ші авеа dрѣіі съї (нѣмінї dвнъ всанца тітнѣлъї de атѣнчі воевозі саѣ клézі.)

XI Тотѣ лн ачестѣ тітнѣ Унгврії конпінсерѣ цінътѣлѣ лъї Салаѣ dінтре Dѣнъре ші Тісса, апоі dекіераръ ресбеллѣ лъї Маріотѣ каре се аннъръ кѣ тѣлгъ валенцъ лн контра лорѣ, лнсъ маі пре врть възънdѣ къ ачештіа аѣ конпінсѣ тóге цінътвріле de врін преціврѣ, лнкеіѣ трактатѣ кѣ Арнадѣ, ші dънdѣ пре фінъ са лн късъторіе лъї Zолтанѣ фііѣ лъї Арнадѣ, тврі фъръ фііѣ (de съмънцъ бърбътéскъ ші лъссѣ dѣкатѣлѣ съѣ лн пане цінерелъї съѣ Zолтанѣ. **). Кѣ тóге ачестеа ші лн цінътѣлѣ Крішѣлъї се афлъ тѣлтѣ тітнѣ лнкъ dѣчі Ромънї, свнтѣ съzеранітатеа Унгврілорѣ.— Dвнъ окквпареа цінътѣлъї dінтре Dѣнъре ші Тісса, треї dѣчї Унгврї: Zвardѣ, Кadѣша ші Боіта, трекѣръ Тісса лн контра лъї Клаѣdіѣ; ла рѣѣлѣ Тешішѣ лнтъмпінаръ óстеа dѣчелъї Клаѣdіѣ, чеа котнѣсъ dін Ромънї, Българі ші Начінаці. Zвardѣ котнѣндъ фраге съѣ Кadѣша, ка кѣ цнѣтътате óстеа съ трéкъ рѣѣлѣ чева маі лн ціосѣ, фъкѣндѣсе ачеаста Унгврії de атѣндóве нърціле рѣѣлъї лнчепръ а свна тѣбеле ші а се бате кѣ асnріте: чінчі dѣчї dін артата лъї Клаѣdіѣ къzврѣ, сіѣ лнсѣшіскъпъ кѣ фѣга лн четатеа Кіаве (Кевее, Констанціола чеа веке, акѣтѣ Кѣбінѣ). А треіа zі Унгврії аттъ-

*) Anonymus Belae Regis Notarius, historia hungarica cap 24, 26 27.
**) Anonymus Belae R. Notarius cap. 50. 51.

www.dacoromanica.ro

каръ четатеа, еаръ Клавдій пеcimпindвce дecтълъ de таре трiмice дeнвraцi ла дъпшiй, шi ле пропвce пачеа oффepiпdьле четатеа de вапъ воіа са. De ачi Vнгарiй терсеръ шi лваръ кастелълъ Рвшава, шi ръмасеръ аколо о лапъ de zиле, пре Боіта длъ трiмiсеръ ла Апардъ кв а треіа парте din óсте шi кв фiй локвiторiлорв остатiчi, черъпdъ de ла дъпсвлъ воіе de а трече Dвпъреа дп контра Вългарiлорв шi а Bizantiniлорв. Кв modвлъ ачеста Temiшana девепi трiбвтаръ Vнгврiлорв ка шi Крiшана, дпсъ ръмасе свптъ гвверпвлъ лвi Клавдiй шi алъ вртъторiлорв лвi, пъпъ пре тiмпвлъ лвi Стефанъ.— Vнгврiй трекъпdъ Dвпъреа десфiпцаръ Моравіа таре шi префъкврь Паппопіа кв цивтвлъ din стънга Dвпъреi, дп цеарь Vнгорéскъ.

XII. Ла аппвлъ Romei 1660 (Хр. 907) тврi Арпадъ свчеле Vнгврiлорв, шi дп локвлъ съв се пвсе Zолтапъ цпереле лвi Маріотъ. Пре тiмпвлъ ачеста се вede a фi фостъ пачe шi лiпiтате дп цивтвріле Dачiеi. Дп аппвлъ R. 1664 (Хр. 911) тврi Леоп дпцелептвлъ, iмпъратворівлъ ръсърiтвлвi, шi Лвдовікъ III, iмпъратворівлъ аппвсвлвi дп каре се стiпсе фамiлiа Каролiпгъ. Дп локвлъ лвi Леоп се пвсе Фрате съв Александрв II, каре абіа дпвъръці впъ аппъ, шi тврi лъссъпdъ de свчессорiв пре пепотъ-съв Констаптiпъ VII Порфiроцепитвлъ, фiівлъ лвi Леоп дпцелептвлъ, свптъ твтела лвi Романъ Лакапепвлъ, сокрвлъ тъпървлвi iмперъторiв, каре маi пре вртъ се пвті Чесаре шi апоi Авгвстъ (соцъ дп iмперiй цiнерелвi съв). Ачеста лвъпdъ тótъ пвтереа дп тъпа са, фъкó шi пре фiй съi Хрістофорв, Стефанъ шi Констаптiпъ Авгвстi, аша дпкътъ аквтъ iмперiвлъ bizantinъ

www.dacoromanica.ro

авеа чінчї імперъторїї, дмтре карі Романъ ера челъ че domnia дп адевъръ, еаръ Константінъ Порфіроцепітълъ се пасе кв тотълъ пре літератвръ, скріссе історіа, політіка ші черетоніїле кърцеї бізантіне каре аъ апвпсъ пънъ ла ної.— Дп пърціле Дачіеї оріентале, дънъ алвнгареа Внгврілоръ, се стабілірь Пачінацїї. Cimeon рецеле Българілоръ дпкърсе таї адесе орї асвпра імперівлвї бізантінъ, ші фъкъ тълте стрікъчівні. Ачеаста dedc тотівъ імперторілоръ съ дмтре дп легътънтъ кв Пачінацїї спре а оккупа пріптр'жпнї пре Българї. Din партеа Дънъреї de mizлокъ дпкърсерь таї адесе орї Внгврїї прін Месіа ші Трачіа пънъ ла Константінополї. Прін політіка лоръ de a се вні кв попо́рълe de ла mézъ-nóнте дп контра вечінілоръ, імперъторіі Бізантінї фъкърь еррорї престе еррорї, ші акквшвларь пре барварї дмпреївълъ Константінополії.

XIII. Cimeon рецеле Българілор ші алъ Ротънілоръ челоръ de a дре́нта Дънъреї, двнъ пепътерате реле че фъкъссе Бізантінілоръ, тврі дп апвлъ R. 1680 (Хр. 927), лъссъndъ de свчессорїь пре фіївлъ съъ Петрв; ачеста фъкъndъ паче кв імперівлъ се дввссе ла Константінополі, ші се дпсьрь кв Маріа фіїа Августвлвї Хрістофоръ ші непо́та імпъторівлвї Романъ Лакапенъ, дънъ че се дмто́рсе акасъ дмпекъ о революцївне че се ескассе асвпра лвї прін Франції съї Іоанне ші Міхаіл, ші квлтівъ пачеа кв сокрії ші квтпацї съї бізантіні. Dintre ачештіа Хрістофоръ тврі ла a. R. 1684 (Хр. 941), еаръ Романъ бътрънвлъ се трітісе дп ессілїь de фіів-съъ Стефанъ. Константінъ Порфіроцепітълъ се фолосі de ачеастъ оккасївне, лвъ дпсвшї дп тънъ фрънеле гввернвлвї,

www.dacoromanica.ro

бъгъ ѧп топастерій пре кътпаціі съї, ші педепсі аспръ пре чеї че кътезаръ а се скъла асъпра са din партіта Лакапепілорѣ. (a. R. 1698; Хр. 945).— Ачестѣ імперъторій се пасе ѧп бапъ ѧпцелепере ші къ Бнгърії; ла аппълѣ R. 1700 (Хр. 947), вепі ла Констаптіпополі кпѣ Бнгърѣ de фрънте, а пътте Болосъдѣ, ші се бъптезъ: ѧпсъші імперъторілѣ ѧї фъ пашѣ, dапъ ачеса ѧлѣ фъкъ патрічій, ѧлѣ ѧпкъркъ de dарърі, ші аша лѣ трімісе а касъ. Nъ dапъ тълтѣ тітпѣ терсе ла Констаптіпополі, Цівла (фіівлѣ лві Хорка dвчеле Трасілваніеі), каре ассешіпе се бъптезъ, апоі ѧпторкъпdвсе а касъ, лвъ къ сіпе пре кпѣ топахѣ апътіе Іеротеій, фатосѣ пептрѣ евлавіе, пре каре лѣ хіротопі Патріархълѣ Теофілактѣ, de епіскопѣ Бнгърілорѣ. Ачеста тергъпdѣ къ Цівла пре фórте тълці Бнгърі і аѣ ѧпторсѣ ла кредіпца крещтіпъ.— Dіп тітпвл ачеста аѣ ѧпчепътѣ а се лъці крещтіпісмълѣ ѧптре Бнгърі, ші таі алесѣ ѧптре Бнгърії din Трасілваніа, прін преоцї de рітълѣ орієптал. Къ тодълѣ ачеста легътъра політікъ ѧптре Ротъпї ші Бнгърі се фъкѣ ші таї стрінсъ прін зпіреа кредіпцеі.

www.dacoromanica.ro

КАРТЕА II

Da ла Петрѫ рецеле Бѫгарилорѫ ши алѫ Ромънилорѫ нъпъ пре тимпѫлѫ еспедиціѫмторѫ Крѫчѣферилорѫ.

I. Кътръ анѫлѫ Ромеї 1702 (Хр. 949), мърі Zолтанѫ дѣчеле Ѳнгърілорѫ, дѫ локѫлѫ кърѫіа ѣртъ фііѫлѫ съѫ Токсѫ; свитѫ domniа ачестѫіа Ѳнгарїї дѫ кърсеръ de doue орї нъпъ ла Константінополі ші кѫсаръ тѫлте ші марї стрікъчіосї, дѫсъ фѣръ бътѫї de дѣчї Нїтѫ ші Маріанѫ Арџірѫ дѫ анѫлѫ R. 1712 (Хр. 959). Тотѫ дѫ ачестѫ анѫ мърі Константінѫ Порфіроџенітѫлѫ, лъссъндѫ de сѫчессорїї пре фііѫ-съѫ Романь II, пре каре дѫкъ маї дѫінте дѫлѫ фъкъссе Авгѫстѫ. Даръ ачестѫ імперъторїї флакѫ дѫкоропъ пре фііѫ-съѫ Василїї, дѫкредінцѣ фрѫнеле гѫверніѫлї лѫї Іосіфѫ Брінга, ші елѫ се dede десфръпърілорѫ ші вестѫреї.— Петрѫ рецеле Бѫлгарілорѫ ші алѫ Ромънілорѫ мърі ла анѫлѫ R. 1716 (Хр. 963); Давідѫ, Моісе, Ларон ші Самѫіл, фіїї вѫї Комітє (Комітопѫлі) Ромънѫ кѫ фѣрте маре авторітате, се фъкърѣ domnї преste църіле din дрéпта Дѫнъреї. Тотѫ дѫ ачелѫ анѫ мърі ші Романѫ II, дѫ 15 Марцїѫ, дѫ етате de 24 de анні. Арната прокіетѫ імперъторїї пре Нїчефорѫ Фока каре се дѫсърѣ кѫ Таофанїна въдъва лѫї Романѫ ші тѫта конїлѫлї Василїї, ші се бътѫ кѫ сѫчессѣ бънѫ дѫ контра Арабілорѫ.— Бizантінїї аѣzіndѫ de мóртеа рецелѫї Петрѫ ші de скѫлареа Комітопѫлілорѫ, кърѫндѫ трімісеръ de ла Константінополі пре Борісе ші пре Романѫ, фіїї ръпосатѫлѫї Петрѫ, (карі ера аколо остатічї, de ла мóртеа тѫтеї лорѫ Маріа), кѫ съ кѫпріндѫ тронѫлѫ. Ла анѫлѫ Ромеї 1720 (Хр. 967),

www.dacoromanica.ro

Nічефорѣ скріce лѣї Борісе ка съ аппере Дѣпъреа, ші съ пѫ лассе пре Ѫнгарі съ трѣкъ преcте дѣпса, ка съ фикѣрѣ фп цінѣтѣріле імперіалѣї. Борісе пѫ асквлтъ; атунчі Nічефорѣ трімісе ла Свіатославѣ двчеле Рѫшілорь de ла Дѫнаре, ші і фквітъ асѫпра Вългарілорѣ, карі вепіпdѣ прѣдаръ църіле de ла Дѣпъре, ші прінсерь пре Борісе ші пре Romanѣ.

II. Фп челе дін ѫртъ зіле (11 Дек.) але аппвлѣї R. 1722 (Хр. 969), се отоарѫ Nічефорѣ de въръ-съѫ Іоанне Zетіска каре оккѫпъ тропвлѣ фп локвлѣ лѣї. Ачеста провокъ пре Рѫшї съ éссь din Месіа ші съ трéкъ преcте Дѣпъре, ші въzindѣ къ пѫ ворѣ съ асквлте, кіетъ оштіле de ла ръсъріть ші рѣдікъ артеле асѫпра лорѣ. Рѫшії се ѫпіръ кѫ Вългарії ші кіетарь пре Пачінаці ші пре Ѫнгарі фнтр'аціворіѣ ші фортарь о пѫтере de 308,000 de артаці, кѫ ачеаста трекърь Емвлѣ, прѣдарь Трачіа ші се ашезарь лънгъ Adріанополі. Імперъторівлѣ трімісе асѫпра лорѣ пре Барда Склерѣ, каре съ бътѣ кѫ кѫпѣ свчессѣ фп контра лорѣ, фпсъ о ръскóлъ кавсатъ прін Барда, фівлѣ лѣї Фока, констрінсе пре Склерѣ а лъсса пре Рѫшї ші а шї фнтóрче артеле асѫпра інсърцінцілорѣ Треї а пнї de зіле прѣдарь барварії църіле de ла Дѣпъре, фп фінс імперъторівлѣ Іоанне въzindѫші тропвлѣ ассекъратѣ, плесъ фп персóпъ кѫ 8000 de пedестрі ші кѫ 4000 de къларі, ші трекъндѣ Емвлѣ кѫ терсърі репеde, пъсе фп копфвсівне пре інімічі, ші вепі ла Марчіанополі, каре четате о лъѫ фъръ таре гревтате, прінсе тълціте de óтепі, ші кѫ ачештіа dітпревнъ ші пре рецеле Борісе De ачі пѫрчессе сире Дороспорѣ вnde се афла Свіатославѣ кѫ Рѫшії, ші фмпрессърѣ четатеа фп

www.dacoromanica.ro

кърсъ de 65 de зиле. Ла фине, Свіатославъ перзъндъ сперанца de a се маі пате аппъра, се свппсе къ kondiцiunea de a і се копчede тречере ліберъ къ Ръшіі съї ла патріа са, прін цінътълъ Пачінацілорь. Черереа ачеаста се прімі din партеа імперъторівлуї, ла-съ Пачінацій пъ пертісеръ ка Ръшіі карі аъ фъкътъ паче фъръ de штіреа ші воіа лорь, съ трекъ прін цінътъріле лорь. Decї Ръшіі се ліберкаръ ші плекаръ пре маре кътръ гъра Dънапрълуї, Пачінацій ле лъсеръ кърсь къндъ се літорчеа а каса, ші тъіаръ пре Ръші ліпрежнъ къ dечеде лорь Свіатославъ. Къндъ імперъторівлъ ліпрессара Dъростървлъ, вепіръ ла фъпсвлъ деръцаї de ла Констанціа (саъ Dафпе, ла гъра Арцешвлуї), ші de ла алте четъцї de преste Dънъре, черъндъшї іертъчіване пептръ ръдікареа артелорь, ші свппъпъндсе пре сіне ліпрежнъ къ четъціле сале, імперъторівлъ і прінді къ стапітате ші трімісе делегацї карі съ іее четъціле, ші прешеже мілітаре карі съ ле цінъ *). Къ тодвлъ ачеста, Ромъпій къ четъціле лорь din Dачіа Австралъ, вепіръ еаръшї ла легътъръ къ імперівлъ. а. R. 1725 (Хр. 972). Тотъ ла ачестъ аппъ търі ші Токсъ, dечеле Унгарілорь, ла алъ кървіа локъ се цісе Цеіza, тътълъ лъї Воікъ саъ Стефапъ.

Ш. Ла 10 Іапварів а. R. 1729 (Хр. 976) търі Іоаппе Zemiска, ші Васіліъ II, фіівлъ лъї Romanъ II, каре се ла коропассе лпкъ de тать-съъ, се съі пре тропъ ші лъ ла тъпь фражпеле гъверпівлуї. Ромъпій ліпрежнъ къ Вългарії ландаръ ръдікаръ артеле свптъ kondъчереа фрацілорь (Комітопвлі). Dавід,

*) Georgius Cedrenus ad an. 2 Imp. Ioannis Zemiscae.

www.dacoromanica.ro

Moice, Aapon ші Самѣіл. Bizantinіі аѫzіndѫ decпре ачеаста, еарѣшї dimіceсъ пре Bopice ші пре Pomanѫ фііі лѫї Петрѫ, дпсъ челѫ dinтѣіѫ перı трекѣndѫ прin o пѣdope, сарѣ челѫ din ѫрмѣ скѣпѣ кѫ віеаца ші се дптóрсе ла Koнcтaнтinoполі. Дарѣ ші dinтре Komітопьлі, Dabid мърі преспе пѫцine zіле, Moice пікѣ ловітѫ de o пе́трѣ кѣndѫ бѣтea четатea Cepра; Aapon фіndѫ свспектѫ кѣ цine кѫ Bizantinіі, се ѫчіce de Самѣіл; пѣтаї Іоанне фііьлѫ лѫї Aapon с'аѫ тѣптѣтѫ прin аріѣторіьлѫ лѫї Pomanѫ фііьлѫ лѫї Самѣіл. Кѫ modьлѫ ачеста регатьлѫ Бѣлгаро-Pомънѫ вепі еарѣшї дп мъпіле ьпѣї сіпгърѫ domпіторіѫ. Самѣіл пѫ ѫѫтаї кѣ кѣпрince тóте церіле de ла Dѫпъре, чі дпкърсе престе Емѫ ші прѣdѣ Трачіа, Maчedoніa, Тессаліа, Грeчіа ші Пелопопесьлѫ, оккѫпѣndѫ мълте четъцї. dinтре карі чea маї de фрѫпте ера Ларісса, пре аї къреіа локъіторї кѫ тóте фамілііле лорѫ і аѫ трекѣтѫ дп Meciа, ш аѫ форматѫ dinтр'ѫншїї ьнѫ корпѫ de мілиціе кѫ каре се серві апої дп контра імперіьлѫї. Bасілїѫ пѫ і се пѣтѫ оппѫпе кѫ артеле, фіndѫ оккѫпатѫ кѫ Барda Склерѫ, каре се revoлтассе дп контра лѫї, ѫпъ кѣndѫ ачеста dѫпъ трeї аппї de zіле фѫ дпвінсѫ ші констрінсѫ а фѫці ла Хосрое. Атѫнчї Bасілїѫ adьпѣndѫ тóте оштіле сале дп аппьлѫ R. 1734 (Хр. 981), пѫрчессе пре албіа рѫѫлъї Ебрѫ прin цінътьлѫ мѫнтелъї Podope, лъссѣ пре Марістрьлѫ Леоп Меліссепьлѫ ка съ кѫстодéскѣ стрѫіторіле, еарѣ елѫ трекѫ ѫпъ ла Cardіка. Афлѣndѫсе аколо, Стефанѫ domестікьлѫ скóлелорѫ аккѫсѣndѫ пре Леоп Меліссепьлѫ лѫ дпшълъ de се дптóрсе кѫ тóтъ артата ла Koнcтaнтinoполі. Атѫнчї Самѣіл се лъѫ dѫпъ dѣпсьлѫ ші лѫ фрекѣ фóрте ѫ-

www.dacoromanica.ro

рѫтъ, прінсе тóте сарчінїле пѣнъ шї стетеле імперіале; Василїй de авіа скъпъ ла Філіппополї. Ла апълъ Romeї 1740 (Хр. 987) се скълъ Барда Фока асѫпра імпъраторівлъї Василїй, шї'лъ ѫкъркъ дої анї de зіле; ѫн фіне тѫрїндъ ачеста, Василїй плекъ еарѣшї ѫн контра лъї Самѫіл, шї тергъндъ пънъ ла Тессалоніка лъссъ аколо пре маїстрълъ Грегорїй Тарапітълъ ка съ ѫнпедече ѫнкърсівніле лъї Самѫіл, еаръ елъ се ѫнторсе шї се дъссе ѫн Іверіа каре о шї кънпінсе ла апълъ R. 1743 (Хр. 990).

IV. Самѫіл дѣнъ вінъ рѣпавсъ de чінї анї de зіле детертінъ се іссе Тессалоніка, шї ѫнпъргіндъшї остіле, котнъндъ ла о тікъ парте дінтр'жнселе съ ѫнкърге пънъ ла пѣтіта четате, маїстрълъ Грегорїй Тарапітълъ авзіндъ de венірea лъї Самѫіл, трімісе пре фіївлъ съъ Асотъ ка съ черче тълцітеа інїмічілоръ. Ачеста ѫнтъмпінъндъ корпълъ челъ тікъ каре мерцеа ѫнаінте, ѫнчепъ алъ фъгърі, шї къзъ ѫн кърсъ. Грегорїй ѫнцелегъндъ de ачеастъ ѫнтъмпларе, проперъ съ вінъ ѫнтр'аїторїй фіївлъї съъ, ѫнсъ шї елъ фъ ѫнкънціратъ de армата лъї Самѫіл, шї дѣнъ о апъраре кърацióсъ къзъ сѫнтъ колнїтъріле інїмічілоръ. Ѫн локълъ ачестъїа, імпъраторівлъ Василїй трімісе пре Нїчефоръ Ѳрапъ, каре трекъндъ прін Тессаліа вені ла рѫвлъ Сперхїй ѫнде ѫнтъмпінъ пре Самѫіл челъ че девъстасе тóтъ Гречіа, шї акътъ се ѫнторчеа ѫнапої, шї сѫнпрінзіндъ пóптеа пре інїмічї, тъїе маре тълцїме дінтре дъншїї Самѫіл авіа скъпъ къ фіївлъ съъ Romanъ прін мънтеле Піндъ. Ѫнторкъндосе а каса Самѫіл дімісе дін прінсóре пре Асотъ Тарапітълъ, ѫї dede пре фіїъ-са de соцїе шї'лъ фъкъ префектъ Дърраціївлъї; ѫнсъ ачеста фъцї de аколо ла

www.dacoromanica.ro

Константінополі дмпрещъ къ консо́ртеа са.— Дѣнъ патрѹ анні de зіле. Сатьі перде Марціанополіа, Берре́а ші Сервіа (четатеа).— Ан анвлѣ R. 1754 (Хр. 1001) імпъторіѣлѣ Валіліѣ дмпрессърѣ Bidinѣлѣ (векеа Бононіа) ші дѣнъ о батере de онтѣ лѹні de зіле лѣ лѣъ къ пътереа, дисъ пънъ кѣндѣ елѣ петрече dinaintea ачестеї четъці, Сатѹіл дикърсе дп Трачіа ші прѣдѣ Adріанополіа дп зіѣа de Съптъ-Мъріе. Імпъторіѣлѣ Васіліѣ дѣнъ че дптърі Bidinѣлѣ, плекъ съ се дптóркъ ла Константінополі, ші пре дрептѣ бътѣ ші сѹпѹсе тóте четъці ле, апоі вепі лѣ ла Скѹпі аѹзі къ Сатѹіл есте dinколо de рѹлѣ Ассіѣ, каре се вързассе ші ера а невоіс de трекътъ, ші трекѣ преste аштептате прін ѹнѣ вадѣнъ цінѣ кѹноскътѣ. Сатѹіл ші óстеа лѹї спъіштъндсе, лъ фѣга ші лъссъ тóте сарчінеле дп тъпіле Візантінілорѣ. Ротанѣ фііѹлѣ лѹї Петрѣ рецелѹї, ші фрателе лѹї Борісе, акътѣ префектѹлѣ честъцїї Скѹпі, dede ші четатеа, ші се сѹпѹсе лѹї Васіліѣ, каре лѣ пѹті патрічіѣ, ші лѣ пѹсе префектѣ Аводѹлѹї.

V. Ла Дѹнъреа de міzлокѣ Цеіza дѣчеле Ѹнгѹрілорѣ, пінереле лѹї Ціѹла, дndemпатѣ фііndѣ de Саролта мѹіереа са, прімі реліцїѹпеа креститъ (дѹнъ рітѹлѣ оріентал), еаръ ла анвлѣ R. 1750 (Хр. 997) мѹрі ші лъссъ de сѹчесорі́ѣ пре фіі съѣ Воікѣ Ачеста вътѣ пре Кѹна дѣчеле Сіпеціеї, каре воіа съ се късъторéскъ къ въдѹва лѹї Цеіza, dinа доѹа кѹнѹпіе; еаръ ла анвлѣ R. 1753 (Хр. 1000) din ordінea попtефічелѹї Ротанѣ Сілвестрѹ II. се дикоропъ реце сѹнтъ пѹтеле de Стефанѣ I, ші къ тітлѹлѣ прімі ші рітѹлѣ очідентал. Дѹнъ ачеаста се пѹсе къ тóтъ пътереа съ бъптеze пре Ѹнгѹрі ші съ-ї сѹпѹнъ бісерічеї Ромеї. Ціѹла челѣ тънърѣ, фііѹлѣ лѹї Чѹворѣ пепотѹлѣ

www.dacoromanica.ro

лъї Цїзла челъї бътрънъ, пе се дндълекѣ а прімі рітълъ ocidental, din каре кавсъ Стефанъ (непотълъ съъ) ръdікѣ арме асупра лъї, ші бътъndъ-лъ лъ принсе ші'лъ арънкѣ ла дпкісóре ънde ръмасе ачеста въпъ ла тóрте; апоі бътѣ ші вчісе пре Кеалъ, алтъ дъче алъ пърцілоръ мънтóсе, ші дп локълъ лъї ашезѣ пре ънъ консъпценъ алъ съъ, анъме Zолтанъ: accemine стінсе ші пре Оптъмъ, стрънепотълъ лъї Клъdіѣ. Ачестъ дъче нътінте domnia преcте цінътълъ dintre Крішъ, Тісса ші Dънъре, авеа тълціте de аверї, кърцї, віте, каї, ънъ маре нътъръ de попілї ші de мілітарї, кв каре decпекта ші аьторітатеа рецелъї Стефанъ, елъ пъсе трібътъ пре сареа че се адъчеа пре Мърешъ din Трасілванїа пентрв рецеле Ънгврілоръ. Оптъмъ се бънтезассе дп Bidінъ дънъ рітълъ оріентал ші шedea дп четатеа Мърешана, кв бінезічереа епіскопілоръ гречї конcтрыіссе дп четатеа Мърешана ънъ монастеріъ дпкінатъ съптълъї Іоанне Баптезъторіълъї, ші пъсе дптр'жнсълъ ънъ егънменъ ші кълъгърї de рітълъ грекъ. Оптъмъ авеа ънъ офіціарів фórte стімать de дънсълъ, анъме Чінadъ. Ачеста фв аккъсатъ ла дънсълъ кв о кълнъ фórte греа пентрв каре воіа съ лъ пérзъ. Оаръ Чінadъ дпцелессе къцетълъ domнълъї съъ, ші фъці ла Стефанъ. Рецеле decконерindъ de ла дънсълъ тóте секретеле лъї Оптъмъ, длъ бънтезѣ (дънъ рітълъ ocidental), ші лъ пъсе къпітанъ преcте ънъ корпъ de попілї ші de мілітарї, ші лъ трімісе асупра лъї Оптъмъ. Трекъndъ Чінadъ кв Ънгарїї преcте рълъ Тісса дпчепъ бътаіа каре цінъ пънъ ла мézъ zi, дп фіне óстеа Ънгарéскъ лъ фъга ші се ретрассе дп Капіша; нóптеа дънъ ънъ віск естраордінарів се скълъ Чінadъ ші аттъкъ пре неаштептате кастреле

www.dacoromanica.ro

лъї Оптмъ, міліціа ачестъіа вепі ⁂п конфъсіъпе, ⁂п тъчелълъ че се фъкъ, къзъ ші дъчеле Оптъмъ. Реџеле Стефанъ дрептъ рекотпепсъ dede лъї Чіпadъ тóте аверіле лъї Оптъмъ, ші пре дъпсълъ ⁂лъ пъші коміте престе џеара рівалълъї съъ, саръ четъџіі Мъръшапе ⁂ї пъсе пътеле de Чіпadina. *)

VI. Імперъторівлъ Васілій ⁂шї проп̆се съ батъ пре Сатъіл ші съ десфіінџезе регатълъ Българо-Ромъпъ din дрéпта Дъпъреї; ⁂п аппълъ Ромеї 1766 (Xd. 1013), стрінгъпдъ-шї тóте оштіле пърчессе къ дъпеселе спре тъпџіі Етълълъї къ сконъ de a трече ⁂п Мссіа, ⁂псъ Сатъіл авzіпdъ de вспреа лъї пъсе de ⁂пкісеръ стржторіле de ла Чітба, Лопгълъ ші Клепdій, пре ъпde штіеа къ ⁂нтръ de котъпе оштіле бізапті̆пе, ші къпdъ се апіпроніаръ ачестеа dede асъпра лоръ din локъріле челе маї ⁂калте ші ле бътъ фóрте врътъ. Даръ Нічефоръ Сіфіа префектълъ Філіпополіі деснърџі корпълъ съъ de алъ імперъторівлъї, ші ⁂пкъпџіръ шъптеле челъ ⁂палтъ каре се пътеште Балатіста, ші ⁂п 29 Іълій аттъкъ de ла спате пре Българі пре неаштептате. Ачешт а сперіъпdъ-се ⁂пченъръ а фъџі; даръ імперъторівлъ стрікъпdъ барікателе се лъ̆ dъпъ дъпшіі, ъчісе ъпъ пътеръ ⁂псетнатъ, ⁂пеъ прінсе ші маї тълџі. Сатъіл скъпъ пътаї къ апевоіе прін аџіторівлъ фінлъї еъ̆, каре се аррънкъ ⁂паінтеа імперіалілоръ, оппрі пре персекуторі, ші къпъпdъ пре калъ пре татълъ съъ, ⁂лъ dъсс ⁂п ьастелълъ Прілапъ. Імперъторівлъ челъ ⁂пвершънатъ скóссе окій Българілоръ челоръ че къzъссеръ ⁂п прінсóре (карі се zікъ а фі фостъ ла 15,000), лъссъпdъ

*) Acta S. Gerhardi Epp. Chanadiensis Bezi Mar ist Tom. V p 220 seqq.

www.dacoromanica.ro

din фіе каре чептаріе къте вивлѣ къ вив окіѣ ка съ кондвкъ пре чеї орвіцї, ші ачва і трімісе ла Сатвіл. Вѣзвндв-і Сатвіл ѧи ачеастъ старе деплорабілъ, аттецї de свпъраре ші къзѣ ціосѣ. Двнъ че се вдѣ къ аиъ de къторъ котіцїї съї, ѧшї вені сарѣшї ѧи фіре, ші черѣ аиъ рече de бѣтѣ, din каре бѣтѣторъ кѣпѣтѣ кардіагиъ ші тврі двнѣ дóве ziле. Фінінdвсе къ тодвлѣ ачеста Сатвіл, се пвсе ѧи локвлѣ лвї фіѣлѣ съѣ Романѣ, ѧи 13 Септетвріе. Ачела ера ѧикъ ші маї таре de къть Сатвіл, ѧисъ къ маї пвцінъ ѧнцелепчіване.

VII. Къ ѧинчепвтвлѣ прітъверей анвлвлвї Ротеї 1764 (Хр. 1014), імперъторівлѣ Васіліѣ сарѣшї пврчесе асвпра Бвлгарілорѣ, ші венінdѣ пънъ ла Bidинѣ аѣ лвать чѣтатеа, ші пре локвіторі і аѣ стрѣплъптатѣ ѧи Волеріѣ. De аколо с'аѣ ѧнторсѣ ла Тессалоніка, вnde вені Романѣ Хіротметѣ трімісѣ din партея рецелвї Романѣ, къ пропвперї de паче ші de свпъпере, Васіліѣ лъ ачеаста de стратацетъ, ші трімісе óсте ѧи цінтвлѣ Магленілорѣ, маї пре вртъ нлекъ ші елѣ ѧисвші, лъ четатеа Noцia, прінсе пре Domiцianѣ Каькапѣ Консіліаріівлѣ лвї Романѣ ші пре Еліце domнвлѣ Моглепілорѣ къ маї мвлцї вобілї ші мілітарї, стрѣтвтъ пре чеї вні de a пврта арме ѧи Аспроканіа, еаръ пре чеілалцї і прѣдъ de аверї, ші арсе четатеа Noцia. А чінчea zi двнъ ачеаста, вені Романѣ Хіротметѣ къ сервїї лвї Іоанне фіівлѣ лвї Аарон ла імперъторівлѣ, адвкъндѣ о сврісóре din партеа лвї Іоанне, прін каре ѧнштінца пре Васіліѣ, къ елѣ аѣ стінсъ вісаца лвї Романѣ ші аѣ лвать ѧисвшї demнія Бвлгаріеї, промітъндѣ кредінцъ ші свпъпере імперъторівлвї. Двнъ че Васіліѣ чете скрісó-

www.dacoromanica.ro

реа. рѣспвисе прінтр'о diплотъ сіцілѧтѣ кѫ бѫлѧ de аѫрѫ. Преcте пѫціне зіле се ре.нтóрсе Хіротѫетѫ кѫ докѫмѣнте de сѫнѫнере din партеа лѫї Іоанне ші a domніторѫ Бѫлгарієї. Дарѣ сѫспіціосѫлѫ імперѣторіѫ не.нкрезіndѫ-се ачеастора, пѫрчессе de поѫ дн Бѫлгаріа, ші прѫдѫndѫ кѣмпіі Пелагоніеї, прінсе тѫлціме de Бѫлгарї кърора ле скóссе окіі, апоі тергѫndѫ пѣнъ ла Ахріda вnde ера сквѫнѫлѫ рецілорѫ Бѫлгаро-Ромѣнї, лѫъ четатеа; de аколо ші проѣсе съ тéргъ ла Dѫрраціѫ каре четате ера .нтпресѫратъ de Іоанне Аарон, .нсъ ѫзіndѫ кѣ dѣчіі сѫї Цеорціѫ Гопіціатѫ ші Ореcте Протосѣнтарівлѫ с'аѫ тѣіатѫ de Івацa dѣчеле челѫ фатосѫ алѫ Бѫлгарілорѫ дн шесѫріле Пелапопіеї, лѣссѣ ачеастъ .нтрепрindере ші се .нтóрсе дн Пелагоніа, ші фѫгъріndѫ пре Івацa вені ла Тессалоніка ші апоі ла Мосіпополі, de аколо тріпісе опті de лѫаръ маї тѫлте четъцї але Месіеї.

VIII. Дн апнѫлѫ вртъторіѫ Васіліѫ евіndѫ din Константіпополі мерсе ла Сардіка, ші .нтпресѫръndѫ фортъréца Перпіпоп, о бътѫ дн кърсѫ de 88 de зіле, ші пепѣтъndѫ-о лѫа се dѫссе ла Мосіпополі. Прітъвара сѫръші аѣ .нтратѫ дн Бѫлгаріа, ші dѫпъ маї тѫлте прѫдъчіѫнї фъкѫте прін Пелагоніа, мерсе пънъ ла Касторіа вnde .нчеркѣ .нdепертѫ съ іее четатеа, ші се .нтóрсе .нdърътѫ, прімindѫ тотѫ de o датъ штіре de ла Зілічіѫ префектѫлѫ Дороторѫлѫї, кь Крака аѫ стрінсѫ фóрте маре óсте ші с'аѫ вніть кѫ Іоанне Аарон, ші аѫ кіематѫ .нтр'аціъторіѫ ші пре Начінаці, кѫ скопѫ de a .нкѫрце дн ціпѣтъріле імперіѫлѫї. Васіліѫ сѫнпъратѫ de ачесте штірі арсе Босограда. .нтърі Берреа, ші расе кастелеле dімпреціѫ-

www.dacoromanica.ro

рълъ Молісквлуї. Ачі ль вепї алтъ штіре къ Крака п'аў кънътатъ аўіторіў de ла Начіпаці. ші къ кв поdвлъ ачеста дпкврсівлеа с'аў дтпedекатъ.— Dвпъ ачеаста ш'аў дторсъ артеле асвпра луї Іоанне Аарон, ші трімісе дпаінте пре Константінъ Діоџене кв корпвлъ оштілорў de ла апвесъ, каре ера пре ачі съ кадъ дпкврселе луї Іоанне. Імпъторівлъ аzzindъ ачеаста терсе de се взсе дпсвші дпаінтеа оштілорў, стрігъндъ: чіне е мілітарів, впъ dвпъ міне! Аршата луї Іоанне взzъндъ авdачіа імпъторівлуї се тврбврь, ші стрігъндъ: Bedeцї пре Чесар! лъ квгъ дтпревпъ кв Іоанне. Діоџене кънътъ кравіў ші дпчепъ а персекvта пре іпімічі, ші прінсе ла 200 de къларі лорікаці кв ферў, тълціне de каі ші тóте сарчінеле луї Іоанне dітпревпъ кв въръвлъ ачестvіа. Імпъторівлъ dвпъ ачеастъ вікторіе се дптórсе ла Bodena ші de аколо ла Константінопол, дп 9 Іанварів, а. R. 1770 (Хр. 1017).

IX. Іоанне Аарон скъпъндъ de ачестъ перікль, се dвссе апоі съ батъ Dврраціvлъ, дарь авіа дпчепъ ресвеллvлъ ші се отораж de впъ неквпоскvтъ, dвпъ че аў domнітъ 2 анї ші 5 лvнї. Прітіндъ імпъторівлъ ачеастъ штіре de ла префектвлъ Dврраціvлуї, Нічефорў Ногонітъ, плекъ дndатъ de ла Константінопол, ші аџвнгъндъ ла Адріанопол фь дптъмпінатъ de фрателе ші фіівлъ луї Крака, карі вепіръ съ се дпкіне луї кь 36 de четъцї, Васілъ прімі кь онóре пре нвпцій, ші апоі трекъ ла Мосхонол. вnde вепіръ деньтаці din Пелагонія, Молісквь, ші din Ліпенів спре а съпрвне імпъторівлуї четъціле лорь. De аколо се dвссе ла Серра вnde прімі пре Крака ші пре Драготвсъ, ші і съкъ пре атъндоі па.річії. Мергъндъ апоі ла Стрвтвіца прімі пре Dавід архіепіскопвлъ,

www.dacoromanica.ro

ші пре Bordanъ domnьлъ четъцілоръ челоръ diплъвптрѣ, кърьіа accemine i dede тітлълъ de патрічіѣ. Аної трекъндъ прін Сконіа парчессе ла Ахріda капітала регатълві Белгаро-Ромънъ ші решединца рецілоръ, вnde афлъ тесавреле регале, свтте de вані, корове къ петрі прецібсе, вештміnte дитравріте, ші 100 de чентенаріе de авр. Лъссъндъ дп четате перефектъ пре патрічіълъ Евстаціѣ Дафнопелъ къ впъ пресезъ тілітаріѣ, еші дп кастре ші пріті пре Maріа въдъва лві Іоанне Ларон къ треі фіі ші шессе фете, дптревнъ къ впъ фіѣ натврал алъ лві Самвіл, ші къ чінчі фіі ші доѣе фете але лві Romanъ.— Маі авеа Maріа дпкъ треі фіі, карі фъціссеръ дп пвпцій Черавпічі, карі dвпъ о дппресвраре дпделвнгатъ, петаї пътъндсе цінé, червръ секврітате de ла імперъторівлъ пропітъндъ къ се ворѣ свпвне ші еї, ші венindъ дп Diавол се дпкінаръ лві. Челъ маї маре фрате, Првсіанъ, се опоръ къ тітлълъ de маціstръ, еаръ чеілалці доі се фъквръ патрічіі. Maріа твта лорѣ къпъръ тітлълъ de Zостъ.— Къ тодълъ ачеста Васіліѣ II, десфінцъ регатълъ Белгаро-Ромънъ, ші дптінсе царціпіле імперіълві візантінъ пънъ ла Dвнъре ші тареа Афріатікъ, квтъ фъссе дпаінте de венірса Белгарілорѣ. Елъ ші мерітъ пвмеле de Белгароктонъ (естерпіпътърівлъ алъ Белгарілорѣ), ші лъссъ къ тестаментъ, ка de с'ар скъла къндъ-ва Ромънії, съ лъкреze къ фъптій. квтъ аѣ лъкратъ елъ къ Белгарії. a. R. 1772 (Хр. 1019).

X. Васіліѣ Белгароктонълъ тврі ла апълъ Ромеї 1779 (Хр. 1026), ші лъссъ тронълъ візантінъ лві Констаптіпъ VIII. Начінацій din стъпга Dвнъреї петаї възъндъ-се дппедікаці de артеле Белгарілорѣ ші а-

www.dacoromanica.ro

ле Ромънілорѣ, трекѣръ Дѣнѣреа ші кавсаръ марі devастаціѣнї; сире Анфрънареа ачестора Константінѣ VIII, нѣмі dѣче преcте Месіа ші церіле вечіне пре Константінѣ Діоцене префектѣлѣ Сіртівлеї, каре бътѣndѣ-се маї de мълте орі кѫ Пачінаціі, ѧл фіне і констрінсе а се ретраце преcте Дѣнѣре Анаоі. Даръ ачештіа нѣ се стѣтінърарѣ, чі фъкърѣ dесе Анкврсіѣнї атѣтѣ преcте мънці ѧл Dачіа свперіо́ре, кѣтѣ ші преcте Дѣнѣре ѧл цінѣтѣріле імперівлеї, ші кавсаръ мълте каламітъці Ромънілорѣ. ѧл анівлѣ Ромеї 1789 (Хр. 1036), трекърѣ de трей орі Дѣнѣреа, devастарѣ цінѣтѣлѣ, вчісерѣ шівлціме de о́мені фъръ дістінкціѣне de етате, ші прінсерѣ чінчі dечі імперіалі: пре Іоанне Дертокаітѣ, Барda Пецѣ, Леоп Калкотѣва, Константінѣ Итеротѣ ші пре Міхаіл Страѣотрікарієѣ.— ѧл Ѫнгаріа мърі Стефанѣ I ла анівлѣ R. 1791 (Хр. 1038), ші ѧл локвлѣ лві се фъкѣ реце Петрѣ Алетанвлѣ прін інтрічіле реціпеї ведѣве Ціселеї, челеї din фаміліа Бѣргѣndілорѣ.— Ла Конcтантінополі метврії de фаміліе регалѣ карі се свпѣвсесс імперъторівлеї ѧл анпії трекъці, фѣръ малтракціі din діверсе прічѣвърі. Прѣсіанѣ акътѣсатѣ къ ар авеа de скопѣ съ всърнеце тропвлѣ фѣ арѣпкатѣ ѧнтр'ѣнѣ монастеріѣ, аноі орвітѣ ші маї ѧн ѣрмъ кълѣгъріѣ; мътъ-са Маріа фѣ есціліатѣ din Конcтантінѣполі. Ла Дѣнѣре церіле свпѣвсе се ассѣпіріѣ de гѣвернаторіі імперіалі ші се прѣdарѣ dс стръінї. Тóте ачесте кавсе контрібѣіръ ла рескѫларea локвіторілорѣ.

XI. ѧл анівлѣ Ромеї 1792 (Хр 1039), фѣціndѣ din Конcтантінополі Ромънвлѣ Петрѣ Делеанѣ, трекѣ ѧл Месіа ші се dѣссе пънъ ла Маргѣ ші ла Сінціdънѣ (Белградѣ), ші револтѣ пре Ромънї ѧл контра

www.dacoromanica.ro

imperiulŭ bizantinŭ; de akolo se ,,intórse la Naissŭ, shi apoĭ merse la Skopia, dekiarŭndŭse pre tŭtindene de fiĭ alŭ lŭĭ Romanŭ shi penotŭ alŭ lŭĭ Samuil; lokŭitoriĭ ,,lŭ rekinoskrŭ de rene shi ,,incepŭrŭ a ŭride pre toțĭ Grecii. Prefektulŭ Derrakiulŭ Vasiliĭ Cinademŭ strinse oshtile sale shi plekŭ asupra lŭĭ Deleanŭ, ,,insŭ chertŭndŭse kŭ trimisulŭ Mihail Dertokaitŭ. fŭ akkŭsatŭ la imperŭtoriulŭ kŭ ŭmblŭ sŭ rŭnéskŭ tropulŭ, ,,n ŭrma krŭia fŭ skosŭ din demnitate shi nŭsŭ la ,,inkinóre. Dertokaitŭ kare rŭmase ,,n lokulŭ lŭĭ, deshtreptŭ netulțitore ieneralŭ kiarŭ ,,intre aĭ sĭi, din kare kausŭ achestia lŭ nŭrŭssirŭ, shi snindŭse kŭ lokŭitorii lokulŭi, rŭdikarŭ rene pre snŭ militarii, anume Tihoterŭ. Aŭzindŭ Deleanŭ de achiasta, kietŭ la sine pre Tihoterŭ, shi snindŭ amŭndóse oshtile pronŭse ka achestia sŭ rekinóskŭ pre snulŭ d'intre dŭnshii de rene. Atunchi toțĭ strigarŭ kŭ eĭ boieskŭ pre Deleanŭ, aĭ ŭchisera kŭ petri pre Tihoterŭ. Rŭtŭnŭndŭ akumŭ Deleanŭ sinŭrŭ domnŭ plekŭ kŭ armata sa spre Tessalonika kontra imperŭtoriulŭi. Achesta nu kŭtezŭ a sta la bŭtaie, chi se retrase kŭtrŭ Konstantinopoli ,,n chea mai mare discordine, lŭssŭndŭ pre domestikulŭ Manuil Ivanŭ kŭ sarchenile shi kŭ skulele imperiale ka sŭ vinŭ ,,n ŭrma lŭĭ. Ivanŭ lŭŭndŭ tóte achestia kŭ sine, trekŭ la Deleanŭ.— Deleanŭ trimise pre Kaukanŭ de lŭŭ Derrakiulŭ, shi pre Antimŭ de bŭtŭ pre Tebani. Nikopolitanii sŭtrapii de stórchereа dregŭtoriilorŭ imperiali, trekŭrŭ de bŭnŭ voia ca la Deleanŭ.

XII. ,,In anulŭ R. 1793 (Хр. 1040), fŭgi din Konstantinopoli patrichiulŭ Alesianŭ prefektulŭ Teo-

www.dacoromanica.ro

досіополіі, алъ доіле фіінъ алъ луі Аарон (фрателе луі Самуіл), ші трекъ ла Делеанъ. Ачеста дндатъ лъ пріmі коллегъ дп domnie, ші dъndъ-і 40,000 de mілітарі: длъ трімісе съ батъ Тессалоніка, unde комmъnda атънчі Константінъ вървлъ імпъраторіълуі Міхаіл. Аміnгъndъ аколо Алъсіанъ дmпресъръ четатеа къ фоссате, ші adякъndъ mаіне белліче дпчепъ а о бате. Dупъ о лунъ de шессе zіле четъціанії фъкъръ о іррупціune дmпр'о нóпте ші алъпгаръ пре дmпресъръторі; Алъсіана фъцп ла Делеанъ. Бъна дпцелеџере dупъ ачеаста пъ џінъ тълтъ дmпре ачештї доі domnі; еї дпчепъръ а съспекта unълъ пре алтълъ. Алъсіанъ темъndъ-се ка съ пъ лъ превіnъ Делеанъ, фъкъ unъ оспъцъ ші дnвітъ пре ачеста ла dъnсълъ. Dупъ че се скълъръ de ла тасъ, пъсе mъna пре Делеанъ (каре се дmбътасе), ші і скóссе окіі, апоі фъці дп Мосінополі ла імпъраторіълъ. Ачеста фъкъ маџістръ пре Алъсіанъ ші лъ трімісе ла Констаптінополі, саръ елъ трекъ дп Българіа ші прінсе пре Делеанъ, ші лъ есpedі ла Тессалоніка; de аколо тергъndъ маі дnлъnтръ стрікъ барріkателе фъкъте de Іваџъ, ші ресіні адънареа Българілоръ ші а Ромънілоръ. дп фіне прінсе ші пре Іваџъ, ші се дntórсе къ dъnсълъ ла Констаптінополі: къ тодълъ ачеста џеріле din дрéпта Dунъреі вепіръ а треіа óръ съптъ візантіні, а. R 1794 (Хр. 1041).

XIII. Ла Dунъреа de міzлокъ Унгарії петълџъmindъ-се къ Петръ Алетанълъ, каре despрецъindъ пре ачештіа dedeссе тóте дрегъторіїле челе маі марі Цертапілоръ ші Італіапілоръ, се револтаръ асупра луі ші лъ дестропаръ, ші ръдікаръ реџе пре Палатінълъ Аба. Петръ фъці дп Баваріа ла імператорілъ Енрікъ III,

www.dacoromanica.ro

каре лъ пріmі ла сіне къ тóтъ стапітатеа, дпсъ прін ачеаста дитърржтъ пре Унгврї асвира са, карі пръdаръ Аьстріа ші Баваріа. Даръ пічі Аба ва domni маї мълтъ de треї аннї, ші фъ вчісъ de Унгврі. Петрв се реставі прін аџівторіълъ Цертапілорь. Ла аннълъ R. 1800 (Хр. 1047) се революръ de поъ Унгврії асвира лві, тыаръ пре тоцї dрегъторії стръінї, ші кіетаръ ла тронъ пре Andреіъ I, каре фъріссе дп Полоніа дпкъ пре тітпълъ лві Стефанъ. Петрв се вчісе къndъ ера съ фъгъ дп Аьстріа.— Ла Константінополі dупъ мóртеа лві Констаптінъ VIII. (a. R. 1781 (Хр. 1028), прін інтрічіле фііелорь сале Zoe ші Теodора, карі цінвръ тропълъ 30 de аннї, се скітваръ 5 імпъраторі: Romanъ III Арџірь, Міхаіл IV Пафлагоніь, Міхаіл V Калафатъ, Констаптінъ IX Монотахъ, Міхаіл VI Стратіотікъ.— Пре тітпълъ лві Констаптінъ Монотахъ пре ла аннълъ Ромеї 1803 (Хр. 1050), къndъ прeсте Пачінацї domніа Тірахъ, трекъ прeсте Dънъре dвчеле Кегенъ къ dóве трібврї de Пачінацї (дп пътърь dc 12,000), се свпъсе імперіълві, ші се бъптезъ. De ачі се репezі a decе орї асвира челорь лалцї Пачінацї dін стъпга Dънъреї карі ера свптъ Тірахъ. Ачеста дпвъцъ маї de мълте орї імпъраторіълві пептрв че перміте ка свпвшії лві съ прade цінвтъріле алтора, даръ пекъпътъндъ сатісфакцівпе трекъ къ 800,000 de Пачінацї прeсте Dънъре, ші прьdъ церіле імперіълві. Кегенъ дптрeвпъ къ Констаптінъ Аріапітъ, префектълъ Adріанополіі, къ Васіліъ dвчеле Българіеї ші къ Міхаіл префектълъ Dвросторвлві, авzіndъ къ Пачінацїї zакъ тоцї бецї de medъ, dедеръ прeсте dупшії ші і decартаръ, dупъ ачеea і колопісаръ дп цінвтъріле Сardічеї, але Naic-

www.dacoromanica.ro

сълві ші але Евдапелвлві. Тірахъ къ 140 de inuĭ се dъссе ла Константінополі, ші се бъятеаѣ. Ын анвлъ врітъторіѣ авъndъ бizantinіĭ ресбелвлъ къ търкіĭ de ла ръсъріть, імперъторівлъ дпартѣ 15,000 de пачіпацї ші і трімісе дп Асіа. Пачіпаціі тергъndъ пънъ ла Damartinъ, се дптóрсеръ ла стръмтóреа търеі, ші пре ла тонастерівлъ съятвлві Тарасіѣ трекъръ тареа дпnотъndъ къ каіĭ, ші се dъссеръ дп ціпътвлъ пачіпацілорѣ. Аколо вninds-се къ чеілалцї, дшї дптінсеръ кортъріле лъпгъ Dънъре, ші трекъndъ преste ачестъ рѫѣ пръdаръ Месіа, Трачіа ші Мачedoніа. Маі пре врітъ фъкъръ пане пре 30 de annĭ къ імперъторівлъ, ші аша се фіні ресбелвлъ къ Пачіпацїі, ла анвлъ R. 1804 (Хр. 1051).

XIV. Дп анвлъ Romeĭ 1810 (Хр. 1057), се сві пре тронвлъ бizantinъ Ісачіѣ Комnенъ. Пре тімпвлъ ачестъіа Ънгъріі стрікаръ пачеа къ імперівлъ, тотъ de одатъ се скъларъ ші пачіпацїі. Імперъторівлъ пърчессе къ ошті̀ле сале ла Сардіка, вnde вenindъ deпътацї de ла Ънгърі, дпкеіѣ пане de поѣ къ dъпшиĭ, dъпъ ачеea плекѣ дп контра Пачіпацілорѣ, аї кърора dачї се плекаръ къ тоцїі імперъторівлві, афаръ de вnвлъ Селте, каре се дптърі дп локъріле de лъпгъ Dънъре, ші се апіпърѣ къtѣ-ва тімпъ, дпсъ маї пре врітъ фъ констріпсъ а лва фъга.— Ісачіѣ Комnенъ dънъ doĭ annĭ de zіле се лъссѣ de дпъръціе, ші пъті дп локълъ съѣ пре Константінъ X Dъка, а. R. 1812 (Хр. 1059).— Тотъ дп ачестъ annъ се dестронъ Andреіѣ I рецеле Ънгаріеі de фрате съѣ Бела I. Ачеста абіа domnі патрѣ annĭ de zіле, ші къzъndъ de пре тронвлъ челъ дпалтъ каре ші лъ фъкъссе ла Dетешъ, пері. Ънгъріі дпълцаръ дп локълъ лві пре Салотон фівлъ лві Andреіѣ, а. R.

www.dacoromanica.ro

1816 (Хр. 1063). Асѣпра лѣї се скѣларъ апоі Цеіza ші Ладславѣ, фііі лѣї Бела I, дисъ маі пре ѵрмъ се дтпъкаръ ші кѣпѣтаръ а треіа парте din регатѣ.— Пре тітпѣлѣ ачеста вепіръ Котапіі ші се ашезаръ ла Dѣпастрѣ дп локѣріле челе оккѣпате пѣпъ ачі de Пачіпаці, кѣ карі фііпdѣ de вп ѣ сѣпце ші de о літѣ, се атестекаръ фо́рте лесне; дп апп ѣлѣ Ротеі 1818 (Хр. 1065), трекаръ Dѣпъреа ші бѣтѣръ прешезеле імперіале. Констаптіпѣ Dѣкъ трітісе маі дптъіѣ пѣпцііі de паче ла dѣпшіі, dаръ вѣзѣпdѣ кѣ барбарііі дпсѣперѣіці de тѣлцітеа лорѣ, пѣ ворѣ сѣ дпцелегъ, се дптрарпѣ асѣпра лорѣ; дисъ кѣпdѣ ера сѣ плече вепі штіре кѣ dѣчіі с'аѣ дпторсѣ преспе Dѣпъре дпdърътѣ, саръ чеі рѣпаші с'аѣ ѣчісѣ de локѣіторі, de фо́ме ші de пестілепцъ. Е ste de дпсетпатѣ пептрѣ історіа по́стръ, кѣ de аічі дпаіпте adесе орі се атестекъ пѣпеле Пачіпаціlорѣ ші Котапілорѣ кѣ пѣпеле Ротѣпілорѣ.

XV. Констаптіпѣ Dѣка тѣрі ла апп ѣлѣ Ротеі 1820 (Хр. 1067,) лъсѣпdѣ треі фііі, пре Міхаіл, Andponікѣ ші Констаптіпѣ сѣптѣ епітропіа дппърътесseі Eѣdoкіа, каре се тѣрітъ dѣпъ Romanѣ IV Dіоgепе, ші лѣ фъкѣ імперъторіѣ. Romanѣ се dестропе́зъ dѣпъ 3 апіі de Міхаіл VII Парапіпакѣ.— Котапіі сѣптѣ kondѣчерса лѣї Осѣлѣ трекѣ Месепѣлѣ дп Ѣпгаріа, ші рътъпѣ бътѣці de Салотоп, Цеіza ші Ладіславѣ. Ачештіа батѣ ші пре Kazарѣ dѣчеле Пачіпаціlорѣ, ші копріпdѣ Сіпqіdѣпѣлѣ. Dаръ дп апп ѣлѣ R. 1827 (Хр. 1074) се чеартъ еі дптре сіпе; Салотоп фѣце дп Стіріа, саръ Цеіza се коропе́зъ реце; Сербіі се ско́лъ асѣпра імперіѣлуі, дисъ пѣ се потѣ ціпе́, ші сѣптъ копстріпшї а се ретраце дп Корваціа.— Вестархѣлѣ Nс-

www.dacoromanica.ro

сторѫ дѫчеле de ла рѫпа Дѫнѫреї ѫнцелегѫлдѫсе кѫ Татѫ, дѫчеле начінацїлорѫ, рѫдїкѫ артеле шї вine diпаінтеа Константінополїї; фіndѫ провокатѫ de імператорівлѫ съ depѫнъ артеле, черѫ ка съ-і се dea ѫп мъпї Нїчефорѫ Логотетѫлѫ, пестїлепца імперївлуї, апоі възѫndѫ кѫ пѫ і се ѫмплінеште черереа, пръdѫ Трачіа шї Мачedопіа, шї трекѫ ла начінацї.— Ѫп аппѫлѫ R. 1830 (Хр. 1077), мѫрі Цеіza, ѫп алѫ кървіа локѫ Ѫнгѫрії алессеръ реце пре фрате съѫ Ладіславѫ; ѫп аппѫлѫ ѫртъторіѫ Міхаіл VII абdікъ, dѫпъ че Нїчефорѫ II Ботоніатѫ се прокіетассе імперъторіѫ. Сѫнтѫ ачеста, Комапії еаръші трекѫ Дѫнѫреа; Леоп Діабатепѫ, префектѫлѫ Месетврієї, фаче паче кѫ dѫпшїї. Нїчефорѫ търітъ пре Сіnodепа, фііа сорорії сале, dѫпъ Ладіславѫ рецеле Ѫнгѫрілорѫ, ѫпсъ ѫп аппѫлѫ R. 1834 (Хр. 1081), перde ѫмпъръція прін Алессіѫ I Компепѫ.— Салотоп, фостѫлѫ реце алѫ Ѫнгѫрілорѫ, dѫпъ діверсе ѫпчеркърї de а шї рекъштіга тропѫлѫ, се dѫче ла Кѫтепѫ dѫчеле Комапілорѫ шї че-ре de ла dѫпсѫлѫ аціѫторіѫ, протітъndѫ-і Трасілваніа дрептѫ рекотпепсъ. Кѫтепѫ ѫптръ кѫ таре пѫтере de Комапі ла аппѫлѫ R. 1849 (Хр. 1087) ѫп Ѫнгаріа, ѫпсъ фъръ de сѫчессѫ; елѫ рътъпе бътѫтѫ шї есте констрінсѫ а се ретраце ѫмпревънъ кѫ Салотоп. Ачеста фаче апоі алтъ ѫпчеркаре асѫпра імперївлуї кѫ Комапії, ѫпсъ шї кѫ маї пѫцінѫ фолосѫ; Комапії кадѫ сѫнтѫ сабіе, Салотоп авіа скапъ de мо́рте, шї апоі се фаче еретікѫ.

XVI. Імперъторівлѫ Алессіѫ Компепѫ, сѫпъратѫ пептрѫ мѫлтеле стрікъчіпї фъкѫте de начінацї, детермінъ съ-і ѫпфрънеze, шї плекъ елѫ ѫпсѫшї ѫп контра лорѫ а. R. 1841 (Хр. 1088) кѫ о́сте пре всватѫ,

www.dacoromanica.ro

еар пре Ціорціѣ Еѣфорвенѣ лѣ трімісе кѣ флота пре маре ка съ лптре пре гѣра Dѣнѣрїї. Dѣнъ че аџівнсеръ ла Dѣросторѣ, се лпчнпсе бътаіе лптре пачінацї ші оштіле імперіале. Пачінацїї лпвінсеръ, ші лпкъркацї de пръзї трекѣръ преспе Dѣнъре. Аколо соссі ші Татѣ кѣ аџівторіѣ de ла Комапї, каре възѣпdѣ прада чea маре adѣссъ de пачінацї, черѣръ de ла ачештіа съ о лптпартъ кѣ dъпшіі, din каре кавсъ се пъскѣ dіспѣтъ лптре атъпdоѣе џінџіле. Пачінацїї се стрімторіръ ла лакѣлѣ Ozолімпа (лптре гѣра Прѣтѣлѣї ші а Dѣнастрѣлѣї), de ѣnde пѣ пѣтъръ Комапїї съ-і скóтъ, ші аша се лптóрсеръ ла каселе лорѣ.— Тотѣ лп ачестѣ апнѣ се скѣларъ Комапїї ші асѣпра Ѣнгърілорѣ, ші тергъпdѣ пънъ ла Тісса тѣлтѣ аѣ прѣdатѣ ші ассервітѣ, маї въртосѣ фете ші тѣіерї. Ладіславѣ і аџівнсе ла рѫѣлѣ Тетешѣ, ші бътъпdѣ-і комплітѣ ле лѣ тóтъ прада ші ліберъ пре тоцї пріпшіі, аколо кѣzѣ ші Котѣлкѣ, dѣчеле Комапілорѣ.— Пачінацїї възъпdѣсе мъптѣіцї de Комапї ла Ozолімпа трекѣръ еаръшї Dѣнъреа ші пѣрчессеръ пънъ ла Марчелле, ѣnde фѣръ лптъмпінацї de Сінссіѣ, каре фъкѣ паче кѣ dъпшіі лп пѣтеле імперъторіѣлѣї. Комапїї се офферїръ съ тѐргъ асѣпра лорѣ съ і батъ, лпсъ імперъторіѣлѣ пѣ ачептъ сервіціѣлѣ лорѣ. Пачінацїї лпкъ възъпdѣсе секѣрї, прѣdаръ церіле de пріп прецірѣ лп котра легътѣреї de паче.— Ла апнѣлѣ R. 1843 (Хр. 1090) абzіпdѣ імперъторіѣлѣ Алессіѣ къ Цака Тѣркѣлѣ ва съ лпкѣргъ лп церіле de ла апнѣсѣ, ordінъ чесаріѣлѣї Nічефорѣ съ тѐргъ ла Епѣ кѣ лецінпіле de кѣръпdѣ компѣсе, фііпdѣ къ і ordінассе маї лпаінте съ стрінгъ къtѣ маї тѣлцї мілітарї, пѣ din чеї вътрънї, че пої ші педепріншї кѣ бътаіа, спѣ-

www.dacoromanica.ro

пъндѣ къ de атърънтълѣ ші цепълѣ din каре ар воі съ се стрінгъ ачештіа. adекъ din Българїї ші ціінїї чеї дацї спре пъсторіс, каре п'аѣ локуінце стабіле, ші de коттъне се пътескѣ Влахі *).— Аічї пентръ дптъіашї датъ се аратъ Ромънїї свнтѣ ачестѣ пъне (Влахї) ла авторії бізантінї.— Ne дпчетъндѣ пръзіле ші стрікъчіунїле пачінацілорѣ, Алессіѣ еаръшї пърчессе къ арме асупра лорѣ ші ацінгъндѣ пънъ ла Косренѣ, обсервѣ къ вінѣ ші Комапії дп пътърѣ ка ла 40,000; імперъторіълѣ дпвітъ пре дѣчїї лорѣ ла сіне, ші дѣпъ че і тръктъ фóрте отепеште, апоі ле пропъсе съ се батъ къ Пачінацїї, Комапії прітіръ, ші бътъръ de стіпсеръ пре Пачінацї. Dінтре чеї прінші дп ачеа луптъ съпцерóсъ, вніі се тъіаръ de Сінесіѣ фъръ штіреа імперъторіълї, алцїї се колопісаръ дп Моглена. Комапії възъндѣ фапта лѣї Сінесіѣ, ші тетъндъсе ка пъ кътва імперіалїї съ лъкреze ассетіне ші къ дъпшї, се дптóрсеръ пóпте кътръ каселе лорѣ, 30 Апріле апп. R. 1844 (Хр. 1091). Даръ пъ дѣпъ тълтѣ тітпѣ се революаръ Ромънїї свнтѣ кондъчереа вніа, каре се зічеа а фі Фіілѣ імперъторіълѣ Dіоцене, ші кіетаръ пре Комапї дптр'ацівторіѣ, ші къ ачештіа dітпрехпъ девастаръ ші пръдаръ Трачіа. Dіоцене (Фіілѣ) се прокіетъ імперъторіѣ, ші перкърсе цеара дп ачеа калітате: дпсъ дптръндѣ дпт'о четате каре цінеа къ бізантінїї, се прінсе ші і се скóсserъ окіі. Комапії карі скъпаръ вії се дптóрсеръ ла локъріле лорѣ.— Ла аппълѣ Ромеї 1849 (1096) търі Ладіславѣ рецеле Унгърілорѣ къръіа вртъ Коломапѣ Фіілѣ лѣї Цеіza.

*) Anna Comnena in Alexiade p 226

www.dacoromanica.ro

СЕКЦІЮNEA C.

De пре тимпълъ Кръчеферілорѣ пънъ ла Стефанъ I Domnълъ Молдавіеї.

КАРТЕА I.

De пре тимпълъ Кръчеферілорѣ пънъ ла дпчеркареа лорѣ de a се сташлі дп Dачіа

I. Дънъ че къзъссе імперіълъ Romanъ de ла апнъсъ, се ръдікъ къ дпчетълъ алтъ автоpітате ла Рота, адекъ чea еклесіастікъ, ші Попtефічіі Romanі ацінсеръ дп шéссе чентennie a фі дп адевърѣ domnіі лътеї крещtine. Грегоріѣ VII ескотъпікъ пре Енpікъ IV імперъторіълъ Цертаніеї, ші лъ дескръкъ de demnітатеа імперіалъ. Енpікъ фъ констpінсъ a се дъче дп тезълъ іерпеї a. R. 1830 (Хр. 1077) ла Каносса, унде петречеа Грегоріѣ, спре a се ръга de іертаре, ші абіа фъ пріmітъ дънъ че фъкъ треї зіле пенітенцъ dinaintea ушеї, дп сакъ ші дескълцъ. Ачестъ Попtефіче проіектъ скълареа аппъсълъї крещtінѣ асъпра ръсъріtълъї пъгънѣ, спре ліберареа Іерусалітълъї ші a челоралалте локърі сънте, din сервітутea Търчілорѣ; дпсъ елъ търі ла аппълъ R. 1839 (Хр 1086), дънъ дънсълъ Вікторіѣ III абіа тезѣ doї annі пре скаънълъ апостолікъ. Сънтъ Урбанъ II се дптóрсе din Палестіna еремітълъ Петрѣ de ла Amianъ, ші пріn квінтеле ші дескріеріле сале, деспре съферінцеле крещtінілорѣ din opiente, аціцъ тóте інітеле асъпра пъгънілорѣ. Урбанъ адънъ cinodъ ла аппълъ R. 1848 (Хр. 1095) ла Клертопт дп Франціа, унде се стрін-

www.dacoromanica.ro

серъ тълцїте de óмені de тóте класеле din тóте церіле апвсълъ dn карі се ворбіа літба Ромапъ, ші провокъ пре крештіні ла арте протівпdвле іертаре de пъкате ші ретвперъчівпе e dn черіў. Мій de óмені се декіераръ воіошї, карі квсъпdвшї о врвче рошіе пре вмървлъ челъ dрептъ, се dпскрісеръ dn óстса часа сакръ, свптъ пвтеле de Крвчеферї. Dn прітъвара апвлві R. 1849 (Хр. 1096) плекаръ ла 300,000 de óмені кътръ ръсъріть, свптъ кондвчереа еремітвлві Петръ de Amiaпъ ші a кълариблві Валтеръ Фър'de-авере, трекъръ прin Цертапа ші Паппопіа, ацівпгъпdъ пъпъ ла Сіпцідвпъ, dпpрессвраръ четатea ші dпчепъръ a пръda Месіа. Nічета префектвлъ Сіпцідвпвлві і бътъ ші і dпpръштіе прin пъdврї, локвіторій церей і вчісеръ кв тіїле; чеілалцї ацівпсеръ кв кондвкторій лорў пъпъ ла Констапtіпополі, de аколо трекъръ dn Асіа, dпсъ ла Nічea періръ de артеле тврчілорў, абіа рътасеръ ла 3000. Nічі чеї че плекаръ кв попа Годескалкъ ші кв комітеле Етіко de Леіпіпгеп (dвпъ че оторжръ пре цівdапіі din Цертапіа) пв аввръ алтъ сóрте маї бвпъ. Dn вртъ плекъ Годофредъ de Бвлліоп кв францій съї Балдвінъ ші Евстацій ші кв впъ таре пътърў de кълърї біпе артацї, прin Паппопіа ші Месіа кътръ Констапtіпополі, еаръ комітеле Угоп, фрателе рецелві Францієї, пврчессе пре таре, прекът ші Боетвпdъ фіівлві лві Робертъ Гвіскардъ каре лвассе Dврраццівлъ, dпpребпъ кв върв съў Танкредъ. Ацівпгъпdъ ла Констапtіпополі, цівраръ імперъторівлві Алессіў Компепъ, кът і ворў фі кредінчіошї, ші кът і ворў da dпапої тóте четъцїле імперівлві орієптал карі ле ворў лва de ла тврчі; dвпъ ачеea трекъръ dn Асіа, dn апвлъ R. 1850 (Хр. 1097) къ-

www.dacoromanica.ro

търъ Nічea, каре се дпкіпъ ітператоріелъй; дп апълъ R. 1851 (Хр. 1098) лъаръ Антіохіа dънъ о дтпресъраре de поае лъпї de зіле, ші дп 15 Іелій a. R. 1852 (Хр. 1099) кънріпсеръ Іерсалітълъ. Годофредъ de Бълліон се проклетъ реце, дпсъ абіа гъверпъ Іерсалітълъ зпъ апп de зіле ші търі; фрате съ Балдзінъ зртъ дп локълъ лъй.

II. Dъпереа пъ се трекъ de Котапї дп кърсъ de доъезечї de аппї, дпсъ ла апълъ Ромеї 1867 (Хр. 1114) се ръспъпdі фата ла Константіпополі къ варварії ачеіа факъ препаратіве спре а дпкърса провінцеле імперіелъй,. Алессіе Котпепъ стріпгъпdъші оштіле плекъ асъпра лоръ, чі Котапії се ретрассеръ пъпъ къпdъ імператоріелъ адіъпсе ла Dъпъре. Ачі Алессіе алегъпdъ пре чеї таї валізї din остеа са, дї трітісе преете Dъпъре съ персекъте пре іпітічї. Ачештіа трекъпdъ Dъпъреа алергаръ къть аъ пътътъ таї таре треї зіле ші треї поцї dънъ іпітічі, ші таї пе зртъ і възъръ ла зпъ рлъ deастіпга Dъпъреї къ трекъ апа къ васеле, ші аша афларъ къ калле de а се дпторче ла імператоріелъ.— Алессіе търі ла апълъ R. 1870 (Хр. 1117) лъссъпdъ de съчессорії пре фііелъ съъ Іоапне Котпепъ. Сънтъ дтпъръціа ачестъіа, къръ апълъ R. 1875 (Хр. 1122), пачіпаціі, карі таї рътъсесеръ dea стъпга Dъпъреї фъкъръ о дпкърсъ дп Трачіа, дпсъ се бътъръ къ тотълъ de кътръ оштіле імперіале, чеї че пъ се зчісеръ, се въпdъръ, парте се лъаръ ла тіліціе, парте се колопісаръ дп цінътъріле de кътръ апълъ — Колотапъ рецеле Унгърілоръ десбіпъпdъсе къ фрате съъ Алпъ, длъ прінсе пі-ї скóссе окіі, лъї ші лъї Бела фііелъї лъї; еаръ апої търі (a. R. 1868; Хр. 1115), лъссъпdъ дп локълъ

www.dacoromanica.ro

съ̀ пре Стефанъ̀ II, фіѝ съ̀ дп етате de 14 аннї. De фрїка ачестаіа (престе 10 аннї) фъпръ Алтъ̀ ші Бела ла Константінополі ла імперъторіалъ̀ Іоанне Комненъ̀, каре авеа маіере пре Прїска фіїа лаї Ладіслаъ̀ I, пътїтъ Ірена de кътръ гречї. Стефанъ̀ азzіndъ̀ de ачеаста, скрісе імперъторіалъ̀ка съ̀ денъртезе пре Алтъ̀ din цінътъріле імперіалъ̀. Імперъторіалъ̀ деспрецаі ачеастъ черере, Стефанъ̀ трекъ Дънъреа (a. R. 1879; Хр. 1126) бътъ ші стрікъ Сіпцідъналъ̀ ші къ петріле четъцїї edіaікъ апоі Таврънаалъ̀ (саъ̀ Сетінаалъ̀, кътъ̀ се пъті de ачі дпаінте, dea стъпга Савеї). Къndъ̀ імперъторіалъ̀ дпцелесссе de ачестеа нърчессе къ тóтъ óстеа са кътръ Дънъре, ші адінгъndъ̀ ла ачестъ̀ ржъ̀, дшї нясе армата дп ordine de бътаіе, Стефанъ̀ ера атънчї торбосъ̀ ші зъчеа дп пърцїле de сясъ̀ але церей, къ тóте ачестеа dede ordine съ̀ се стрінгъ óстеа ші съ̀ се опнънъ прогресалъї імперъторіалъї, дпсъ̀ съ̀ пъ трéкъ Дънъреа. Унгарїї аскалтаръ; еаръ імперъторіалъ̀ деспърцї оштіле авссіліарс ші ле коттъndъ̀ съ̀ се ретрагъ de ла ржъ̀ кътръ локалъ̀ че се пътеште Тетна, спре каре се дптinde унъ̀ мънте din цінътъріле Унгарілоръ̀ нъпъ ла ржъ̀, ші аколо съ̀ трéкъ апа; елъ̀ дпсъшї къ чеалалтъ парте а оштїї се ашезъ̀ din коптра кастелаалъї Храмъ̀ *), ші се префъкъ ка ші кътъ̀ ар воі съ̀ трéкъ дпdатъ престе ржъ̀; къ тодалъ̀ ачеста бізантінїї трекъръ фър'de врео імпedекаре, ші аттъкаръ пре унгарї, карі пъ пътъръ съ̀ се цінъ нічї кіаръ̀ дп коптра імпетуаї dінтъіъ̀, чі лааръ фуга кътръ Дънъре, ші дтбалзънdъ-се пре подалъ̀ че ера

*) Дънъ алцї Haram саъ̀ Horom лънгъ Дънъре, unde face Ledcrata la чеї векї, Noua-Palanca, din zilele nòstre, дп Темишана

www.dacoromanica.ro

преcте рѫѣ, фііndѣ ѧтпіпшї dіпаної de кътрѣ bіzантіпї, се рѫпсе подоѧѣ, ші чеї таї тоѧцї ѫнгурї се ѧпекарѣ ѧп апѣ, тоѧцї се прінсерѣ de bіzантіпї, ѧптре ачештіа фърѣ таї ѧпсетпацї Акасе ші Челаde. (Dѫпѣ скріпторіі ѫнгурешті, бътаіа ачеаста се фъкѫ лънгѣ рѫѣлѣ Крашѫ ѧп Темішапа: „рѫѣлѣ Крашѫ се ѫтпле de съпце отенескѣ, ѧп кътѣ се пърса ѧп адевърѣ кѫ пѫ е ѫпѣ рѫѣ de апѣ, чі de съпце; зъчса тілітарії лорікацї ѧп рѫѣ ка трѫпкії, преcте карі тречеа фъгарії ші персекъторії ка преcте ѫпѣ подѣ; се ѫчідеа ѫнгурії ка боії ші пѫ ера чіне съ-ї тъптѫе de тъпіле гречілорѣ“). Dѫпѣ ачеаста ітперъторіѧѣ лѣѣ кастеллѧѣ Храѣ, ші ретрекѣ Dѫпърса ѧп ціпѫтѧѣ ітперіѧѣї, лъссѣ ѫпѣ пресезѣ тілітаріѣ ѧп четатеа Брапішова сѫптѣ котъпdѧѣ лъї Кѫртічіѣ, ші се ѧптóрсе ла Констаптіпополі. Dарѣ пѫ dѫпѣ тоѧтѣ тітпѣ Ѫнгурії лѫарѣ Брапішова. Пептрѫ перdерса ачестъї локѣ, атътѣ de таре се тъпіѣ ітперъторіѧѣ, ѧпкътѣ кіетѣ прс Кѫртічіѣ ѧпаіптса трібѫпаріѧѣї, ші лѣ кондетпѣ съ лѣ батъ ла спате кѫ флацелѧѣ ка прс ѫпѣ продіторіѣ, кѫ тóте къ елѣ пѫ лъссасе тѫрії четъцїі пъпъ че пѫ ѧпкарсе іпітікѧѣ кѫ óсте ѧптр'ѫпса, ші апріпсе каселе.

III. Dѫпѣ ачестѣ ресбелѧѣ, се пъскѫ алтѧѣ ѧп апѧѣ ѫрътъторіѣ dіп каѫса Сервілорѣ, карі ѫчісерѣ прешезѧѣ bізантіпѣ ші копріпсерѣ кастеллѧѣ Раса. Ітперъторіѧѣ челѣ ізте ла тъпіе, трассе ла dаре de ръчіѫпї пре Крітопѧѣ кърѫіа ѧпкредіпцассе ачелѣ кастеллѣ, ші ѧтбръкъпdѧѣ ѧп вештіпте тѫіерештї ѧлѣ пѫсе къларе прс ѫпѣ асіпѣ, ші аша лѣ пѫртѣ ѫріп стрателе четъцїі батціокорінdѧѣ, ка съ фіе de ессетпля пептрѫ ачеіа кърора ле ѧпкредінцézъ кѫстодіреа фортърецелорѣ, съ ле аппере кѫ таї тоѧтъ бър-

www.dacoromanica.ro

вѣціе. Апоі плекъ ла Брапішова каре о стрікассерѣ Унгарії дп аннвлѣ трекѣтѣ, ші пасе de дрессерѣ локвлѣ. Стефанѣ рецеле Унгарілорѣ, авзindѣ de ачеаста, детерпінѣ съ трѣкъ Дънъреа кътѣ маї ібте, ші съ аттаче пре бізантіпї пре непревъзвте. Ера атвпчі ла Унгарї о твіере de пацівне латінъ (Ротънъ) каре дптречеа пре челелалте кв аверіле ші кв повілітатеа; ачеаста прін нште трімішї аї съї, дескопері імперъторівлї пропвсвлѣ вигврілорѣ. Імперъторівлѣ пекътезъndѣ а се бате кв інімічії, пентрв къ бо́лсле ші лінса de провісіпні дппъціпассерѣ о́стеа, аша елѣ дптърі четатеа квтѣ пвтѣ, ші се ретрассе, ка съ пв фіе констрінсѣ а се бате кв ошті́ле вигврешті *)— Пънъ кънdѣ с'аѣ лвптатѣ імперъторівлѣ кв Унгарії, аѣ тврітѣ Алпѣ: пре фііівлѣ ачествіа, Бела II, л'аѣ лватѣ впѣ повіл вигвреск, ші л'аѣ цінвтѣ ла сіне аскпнсѣ, пънъ че Стефанѣ въzъndѣ къ п'аре копії, детертінъ съ лѣ adoптеze ші съ лѣ лассе свчессорів дп регатѣ, чеea че се ші фъкв, къчї Стефанѣ II тврі дп аннвлѣ R. 1884 (Хр. 1131). Бела II авіа domпі 9 аннї, ші тврindѣ фъкѣ локѣ фііівлві съѣ Цеіza II, копіллѣ дп етате de 10 аннї. Ачеста адасе пре Сассі дп Трасілванія ші-і колопісѣ дптре Мврешѣ ші Олтѣ, de ла Орештіе пънъ ла Паролтѣ.

IV. Дп аннвлѣ Ромеї 1896 (Хр. 1143) тврі Іоанне Комненѣ, къріа врнѣ пре тронвлѣ бізантінѣ Манвел I Комненѣ, вивлѣ dintre чеї маї дпсетнаці імперъторї.— Дп аннвлѣ R 1900 (Хр. 1147) дпчепе а доза еспедіцівне а крвчеферілорѣ dвпъ дештептареа спірітелорѣ фъкътъ прін съптѣ Бернардѣ, імперъто-

*) Ioannes Cinnamus libro I Historiae.

www.dacoromanica.ro

рівлъ Конрадъ, III ші рецеле Франціеі Лъдовікъ VII плекъндъ къ ощтиле лоръ, трекъръ прін Панноніа къ-тръ ръсъріть: Чертаній лъі Конрадъ се пъртаръ ка пръдъторі ын требереа лорь, ші dederъ кавъз ла нетълъміре,- ын Асіа фъръ тъчелъріцї de Търкі, фórте пъцінї ажънсеръ ла Іерусалімъ, ын стареа чea маї місерабілъ. Робертъ рецеле Січіліеі пръдъ інсълеле іоніче. Манъел плекъндъ ын контра лъі, терсе пънъ ла Філіпополі, аколо прімі штіре къ Скъцій (Комані) аъ трекътъ Дънъреа ші аъ лъатъ оннідълъ Demніzікъ de лънгъ Дънъре, ші факъ маре стрікъчіune ын пърціле ачелеа. Дечї імперъторівлъ ш'аъ ындрептатъ къръвлъ ын контра ачестора, dъndъ ordine ка ші павіле съ плече кътрь Дънъре. Пънъ че ажънсе імперъторівлъ, Скъцій се ретрассеръ. Манъел възъndъ о лънтре сковітъ de летнъ, кіемъ пре лънтрарій съ ві-нъ къ dънса ла рмнъ, лънтрарівлъ zice: „Дакъ імперъторівлъ ар фі авътъ гріце de лъкръріле нóстре, барбарій н'арь фі пръdатъ нічї Demніzікълъ, нічї аверіле нóстре, ші нъ ле арь фі dъссъ, кътъ ле аъ плъкътъ.“ Імперъторівлъ ажънсъ de мънie, стрігъ: „Съ нъ фіе еъ ачела къръіа de ла Дънnezeъ с'аъ dатъ імперівлъ Романъ, dакъ нъ се ворь nedeнcі Скъцій ындатъ.“ Дечї лъсъндъ чealалтъ артатъ ын кастре, се нъсе пре плъте (къчї павіле ынкъ нъ вeніссерь) къ 500 de преторіанї, ші трекъ Дънъреа; нърчегъндъ маї ынаінте ажънсе ла дóбе ръзърї павігабіле, ші котъндъ ка съ се адъкъ лънтріле din Дънъре сире з трече престе дънселе. Фъкъндъсе ачеаста, ынаінтъ пре зnъ шессъ ларгъ ші первені ла мънтеле Теніхортъ, каре е ын марціnea Таврославіеі. Аколо афлъндъ дешерте кастреле Скъцілорь, пентрь къ еї къ нъцінъ маї ын-

www.dacoromanica.ro

пайнте се дъсперъ де аколо, пърчесе май департе, калле де о зиштъте де зі, ші пефълындъ пре нимине, грімісе дпайнте пре Ціфардъ къ къці-ка скъці карі тіліта дп остеа імперіалъ, ка съ тёргъ дп ърта інітічілорь, ші съ дпчеапъ а се бате къ дъпшіі, дакъ і ва афла. Ціфардъ пъ кълъторі тълтъ, ші деде преспе інітічі, дпъ пъ кътезъ а се бате къ дъпшіі, фііндъ еї тълці, чі трімісе ла імперъторіалъ съ і дea де штіре. Маньел дндатъ плекъ къ аї съі, ші аттъкъ кастреле барбарілорь, вчісе тълці дintр'жншіі, ші прінсе ка 100 де інші, дntре карі фъ ші Лазарь, вналъ dintre дъчіі прімарі аї скъцілорь, пре чеілалці і-аь тънтъітъ фъга каілорь, ші десітеа тъпцілорь челорь де аколо; еарь імперъторіалъ дъпъ че аь пръдатъ тоте с'аь дntорсь дпапоі.*)

V. Дп апналъ R. 1904 (Хр. 1151) се скълъ Бахінъ Жънапалъ Сербілорь, ші кіемъ пре Цеіza дntр'ацівторіь дп контра візантінілорь. Бътаіа се фъкъ ла ржалъ Тара дп Dачіа mediterraнъ, унde фъръ бътъці ші Ънгърії ші Сервії. Бахінъ Жънапалъ черъ іертъчіне. ші імперъторіалъ Маньел аррътъ дестълъ вманітате прітіндалъ еаръші дп граціа са.— Оарь ачеастъ рънтъръ din партеа Ънгърілорь се фъкъ каса унеї серіе de бътъі. Дп апналъ ъртъторіь Маньел окъпъ Таврънолъ (Сетніналъ), прінсе тотъ прешезълъ тіліторіь алъ Ънгърілорь, ші стрікъ четатеа din фundamentъ. Beninds-і штіре къ Цеіza се апропіе къ о осте пенъператорь, Маньел коттъндъ ка арната съ трёкъ дndърътъ преспе Сава къ сарчініле de ресбелъ ші къ кантівії чеї пъпероші, ші съ стеа аколо;

*) Ioannes Cinnamus libro III. Historiae

www.dacoromanica.ro

еаръ елѣ къ о тѫпъ de тілітарї алешї, алергъ ізте дпкоптра іпітічілорѣ, de ші чеї таї тълцї дѣчї се опѫпеа ачестеї дптрепріпderї. Ѵпѣ кантівѣ грекѣ каре скъпассе de ла Ѵпгврї, і adѣссе штіре къ Цеіza се апіроніе. Манѣел пѣсе дпdатъ óстеа са дп ordine de бътаіе къ скопѣ de a дпчепе елѣ дптъівлѣ аттакѣ, дпсъ атънчї дпцелессе къ пѣ віпе рецеле, чі банвлѣ Белосе каре с чеа dінтъіѣ demпітате ла Ѵпгврї. Імперъторівлѣ плекъ асѣпра лорѣ, чі фіпdѣ къ се апіроніа сеара, dескълекѣ de пре калѣ, ші арматѣ, кътѣ ера, се кълкъ пре скътѣ, ші коттъпdъ тілітарілорѣ ка ші еї съ факъ аша. А дóва zі Белосе, авzіпdѣ къ імперъторівлѣ і віпе дп контръ, се ретрассе къ óстеа, ші ка съ афле оккасіѣпе de a фѣці, zіссе къ і с'аѣ коттъпdатѣ de кътръ рецеле ка съ се dепъртеzе dіп ачестѣ локѣ, ші съ шéргъ ла Брапішова, ка de аколо съ аттаче маї лесне пре бізапті̀пї. Даръ імператорівлѣ персекътъпdѣ пефпчетатѣ пре фѣгъторї, трекѣ рѫвлѣ ші вепї елѣ дпсъшї ла Брапішова. Пъцінѣ дѣпъ ачееа трітісе къ ѣпѣ корпѣ de тілітарї пре Боріцѣ дп партеа ачееа ѣпde е тѣптеле Темішѣ (adекъ дп Темішапа), ка съ прade локъріле вечіпе. Дѣпъ че ацізпсе дп ачеле локърї, дтпресъръ ші бътѣ сателе челе марї, ші дптіпсе dіп каѣса тълцітеї локѣіторілорѣ, ші пліпе de аверї. Апої бътѣ треї рецітепте de Ѵпгврї карі кредеа къ дпсъшї імперъторівлѣ е дп фрѣптеа оштіі, ші се дптóрсе дп кастре дпкъркатѣ къ прадъ. Еаръ рецеле дпцелегъпdѣ къ Боріцѣ, дпсъ пѣ імперъторівлѣ, фъкъсе ачесте стрікъчіѣпі, къпътъ кѣрацїѣ ші дпчепѣ а лѣ персекѣта; даръ пѣ пътѣ съ ацізпгъ пре Боріцѣ, фіпdѣ къ ачеста се ретрассе пóптеа ла лѣтіпа факлелорѣ, карі ле трі-

www.dacoromanica.ro

місесе імперъторіи дін кастре. Ръмънынdъ аколо къ̀за тітиѣ, Боріцъ детермінъ съ трéкъ еаръшї а-на, ші съ се батъ къ рецеле каре ші авеа кастреле пре чеалалтъ рѫпъ. Рецеле възынdъ ачеаста ші тетънdсе de ресълтатълъ фортъней, ка ын кътва съ пéрзъ Ѳнгарії, трімісе деньтацї ла імперъторіълъ съ чеаръ паче. Імперъторіълъ ѫнторкынdъ-се ла Константінополі трімфъ, дъкынdъ ѫнаінтеа каррълуї de трі-ѣмфъ пре каптівії Ѳнгарї ші Сербї. *)

VI. Цеіza рецеле Ѳнгарілоръ пентрѣ ка съ ші ръсъне de стрікъчіѵніле каѵсате ѫн ресъеллеле апніlоръ треквцї, адынъ óсте ла апълъ R. 1906 (Хр. 1153) къ сконъ de а трече ѫн ціпътъріле імперіълуї. Мапѵел ѫndатъ че аѵзі de ачеаста плекъ елъ ѫпсъшї къtръ Дънъре асъпра Ѳнгарілоръ. Рецеле възынdъ ынъ апаратъ атътъ de таре, ын кътезъ а аштепта бътаіа, чі черъ паче, къ кondіціѵпса ка dінтре каптівії ѳнгарї, імперъторіълъ съ ціпъ пѣтаї 10,000, чеілалцї съ і dea ѫndърътъ.— Аѵіа се депъртассе Мапѵел de ла Дънъре, ші Цеіza ѫпчепъ а фаче препаратіве спре а ѫпкърса церіле імперіълуї. Мапѵел сімцындъ перfідіа Ѳнгарілоръ, алергъ еаръшї ла Дънъре. Цеіza се ескъсъ, ші ренноі пачеа. Даръ ѫн апълъ ьршъторіѣ еаръшї о рънсе, ші ѫнпресъръ Бранішова. Імперъторіълъ плекъ ѫн контра лъї, даръ аціѵпгынdъ пъпъ ла ынъ локъ че се кіатъ Стела трімісе пре ынъ мілітарій ка съ арръпче ѫн четате о сврісóре легатъ de ынъ паръ, прін каре ѫndемна пре Бранішованї съ се ціпъ бърбътеште къ óстеа ле ѵіне ѫнтр'аціхторіѣ. Ѫнсъ мілітаріълъ арръпкъ парълъ маї депар-

*) Ioannes Cinnamus libro III Historiae.

www.dacoromanica.ro

те деакътъ с'ар аі кввінітъ, ші скрісо́реа къзъ ân тъніле Ўнгърілоръ. карі сперіъндвсе лъаръ фвга, ка съ трéкъ Дънъреа, даръ афларъ рăзлъ десвндатъ din каvса плоілоръ челоръ тълте, ші аша фвціръ кътръ Сіпцідвнъ. О парте а міліції внгърещтї фв арръпкатъ ân Дънъре de кътръ дячеле Васілъ. Чеілалцї âпцелегъндъ къ імперъторівлъ пз коптъндъ ân персо́нъ, чі Васілій, се âптóрсеръ, ші атвнчї се âпчінсе о бътаіе ân каре къзвръ тълцї de атъндóвс пърціле, Іоапне Кантакvzенъ скъпъ кв тóте ачестea Сіпцідвнвлъ. Імперъторівлъ се ретрассе кв óстea ла Берреа. Ân аппвлъ R. 1908 (Хр. 1155) Мапвел тріміте пре таре ла гвра Дънъреї о флотъ ка съ âптре ân ачестъ рăзъ ші съ âпаінтезе пънъ ла Сіпцідвнъ, еаръ прітъвара плéкъ елъ âпсвшї кв óстea, ші трече ân цінвтвлъ Сірміївлвї. Цеіza фііндъ непрепаратъ ла ресвелъ тріміте депвтацї de паче, протітъндъ къ dакъ імперъторівлъ ва âпчета de ла ресвелъ, елъ і ва da âпапої пре тоцї бізантіпії карі с'ав прінсъ ân аппвлъ треквтъ. Мапвел âпцелегъндъ къ din партea Італіеї і се атепіпцъ внъ ресвелъ поъ, прітї пачea кв кондіціпea офферітъ de Ўнгврї. De ачі âпаінте Цеіza пз маї авъ ресвелъ кв бізантіпії. Елъ тврі ân аппвлъ R. 1913 (Хр. 1160), лъссъндъ реце пре фііївлъ съъ Стефанъ III.

VII. Фрацїй лвї Цеіza II, пвтицї Стефанъ ші Ладіславъ, фвціссеръ de маї тълцї аппї ла Констаптіпополі de фріка ачелвіа; Мапвел âпdатъ че авзі de тóртea лвї Цеіza, проперъ кътръ Ўнгаріа кв Стефанъ (пре каре лъ âпсврассе кв о пепótъ а са), ші аціпгъндъ ла Сіпцідвнъ, трімісе пре Алессів кв Стефанъ ân Ўнгаріа, ка съ факъ пре Ўнгврї съ âпкоропезе пре а-

www.dacoromanica.ro

честа. Унгарій тетъндсе de унъ реце кяпатъ кя імперъторіялъ бізантінъ, нічі пя прітіръ, нічі пя рекъсаръ, чі дпкоропаръ пре Ладіславъ, фрателе ачестяіа. Імперъторіялъ дпкъ се арръцъ тялцътітъ, ші се дп тórсе а касъ. Ладіславъ II пя domni унъ анпъ ші тярі. Атячі Мапъел пясе пре тропялъ Унгаріеі пре Стефанъ IV. Даръ Унгарій пя се тялцътіръ кя дъпсялъ, чі преспе унъ анпъ лъ дестропаръ. Стефанъ фуці ла Сардіка ла імперъторіялъ, каре лъндялъ кя сіне вені ла Сіндідонъ, ші ачі авзі къ Унгарій аъ пясъ еаръшї пре тронъ пре Стефанъ III; дечі пе маї сперъндъ къ ва пятé дптетеіа пре тропялъ Унгаріеі пре унъ отъ алъ съъ, се дпtórсе еаръшї а касъ.— Стефанъ III воіндъ съ шї ръсбяне асупра лъї Мапъел каре лъ дестропассе din domnia dінтъіъ, ші къштассе ші ла адова алецере съ лъ дпшедече, дпкеъ (a. R. 1917; Хр. 1164) унъ легътъпть кя Фрідерікъ імперъторіялъ Цертаніеї ші кя Владіславъ рецеле Босніеї, ші стрінгъндъ óсте дптръ дп цінътялъ Сіртіялъї ші копріпсе провінца,. Стефанъ IV, ункіялъ, черъндъ аціъторіялъ, де ла Мапъел, пярчессе дп контра лъї ка съ шї рекъштіце регатялъ пердятъ. Стефанъ III, непотялъ, адянъ ошті ші маї марі, ші і есі дпаінте. Імперъторіялъ дпкъ вені ла Дянъре ші трекъндъ Сава пясе кастреле dінаінтеа Тітеллялъї. De аколо тріміе пре Андронікъ съ деа аціъторіъ лъї Стефанъ IV, кячі ачеста ера съ кадъ дп тъніле інімічілоръ, еаръ елъ мішкъндсе dінаінтеа Тітеллялъї, пярчессе маї департе, ші вені ла унъ локъ нумітъ Петрікя (Петровараdінъ) унде ашезъ кастреле. Ачестъ локъ есте пассялъ dінтъіъ спре а трече дп Унгаріа сяперіórъ, аціянгъндъ аколо Мапъел скріссе лъї Стефанъ, къ п'аъ

www.dacoromanica.ro

венітъ съ факъ ресбелль, чі пътаї съ рестітъ́ескъ фрателуї съў Бела пропріетатеа са (адекъ цінътълў dintre Сава ші Драва каре лў ередітассе Бела de ла татълў съў Цеіza II; Бела ачеста се дусърассе ла Константінополі ші се фъкъсе цінере луї Мануел.) Ші фъръ съ аштепте ръспънсъ, плекъ дінапте, ші кънdў аџінсе ла капітала Сірміелуї пъсе оштіле дн ръндў de бътаіе, апоі трімісе ла Владіславў пре унў отў каре штіа літба боетікъ, съ лў дитребе: „Къ че дрептў кътъ́ръ елў а се скъла дн контра съзерапълуї съў, саў ш'аў зітатў de челе че аў промісў?“ Къвінтеле ачестеа аў аттінсў таре пре боетў, къчі дн адевърў, елў промісессе фіделітатеа луї Мануел, кънdў трекў кътръ Палестіна, ші п'авў че съ ръспънdъ дндатъ, даръ dупъ че се конселтъ кў Стефанў, dede ортъторіелў ръспънсъ: „Noї п'авў венітў съ dекіерътў ресбелль тарелуї імперъторіў, ші пічі пў пе авў зітатў de челе че пе авў легатў кў dънселў; чі кă съ аџівътътў пре Стефанў челў аттъкатў кў недрептълў de ункіелў съў, ші ръгътў пре імперъторіелў съ протежъ пре рецеле челў тънърў; пентрў пропріетатеа луї Бела вотў стъръі кў пътерea съ і се dea дпапоі.“ *) Імперъторіелў пріміndў ръспънсълў, маї дитъіў се гетў съ пў фіе вре о стратацетъ ла mizлокў, дечі трімісе алцї dепътацї ла Владіславў черъндў ка съ дитъръ́ескъ прін цівръмътънтў тóте челе zіссе. Ачеаста се ші фъкў, ші dупъ пъцінў трімісе ші Стефанў dепътацї ла імперъторіелў, карі съ dea дпапоі пропріетатеа луї Бела, ші съ се рóце съ промітъ къ пў ва маї лъсса пре ункіелў Стефанў съ

*) Ioannes Cinnamus libro V. Historiae.

www.dacoromanica.ro

тѫрѫре цеара. Кѫ ачесте кондиціѫнї се термінѣ ресбеллѣлѫ, шї Манѫел се ѫнторсе ѫн церіле сале.

VIII. Кѫ тóте ачестеа Стефанѫ IV пѫ се стъпънѣ кътѫ-ва тімпѫ; ба шї непотѫлѫ съѫ ѫнкъ шї скімбѣ кѫцетѫлѫ, шї ѫн апѫлѫ ѫртъторіѫ оккѫпѣ цінѫтѫлѫ Сірміѫлеї (проприетатеа лѫї Бела), Манѫел ѫї скріссе атѫнчї съ се ретрагъ шї съ обсерве трактатѫлѫ ѫнкеіатѫ, къчї алтмінтерé ва рѣдіка еаръшї арміле асѫпра лѫї. Неаскѫлтѫндѫ Стефанѫ, імперъторіѫлѫ аціцъ асѫпра лѫї пре Іерославѫ прінчіпеле Галліцієї, de кътръ мéзъ-нóпте, шї трімісе ла Дѫнъреа пре Гавра шї пре Брієніѫ кѫ арме пре апъ шї пре ѫскатѫ. Бътаіа се фъкѫ ѫмпреціѫлѫ Таврѫпіѫлѫ челѫї ѫнкѫнціѫратѫ de Ѫнгурі шї аннъратѫ de бізантінї, din лънтрѫ, шї de флота de пре Сава шї de пре Дѫнъре, din афарѣ. Стефанѫ IV ера ѫнкісѫ ѫн четате, Ѫнгурій възѫндѫ кѫ кѫ пътереа арміелорѫ пѫ пътѫ съ скапе de фъпсѫлѫ, корръпѫ пре ѫнѫ сервѫ алѫ лѫї каре лѫ ѫнвеніпézъ. Дѫнъ ачестѫ оторѫ ѫржтѫ, чеї ѫнкішї даѫ чегатеа ѫн тъпіле Ѫнгурілор, карі аррѫпкъ корпѫлѫ лѫї Стефанѫ ѫнаіптеа порцілорѫ.— Даръ Манѫел ацієпце кътръ Фінітѫлѫ лѫї Іѫнїѫ ѫпсѫшї ла Дѫнъре, шї аттакъ четатеа Таврѫпіѫлѫ. Іоанне Чіпатѫ каре с'аѫ афлатѫ de фацъ ла ачеастъ ѫмпреціѫраре, фаче о дескріпчіѫне шіпѫціóсъ шї фóрте інтересантъ, шї аратъ ѫнѫ кѫраціѫ песпѫсѫ ѫн пентѫлѫ лѫї Манѫел. Дѫнъ о батере de маї мълте зіле, бізантінії лѫаръ четатеа кѫ ассалтѫ. Стефанѫ трімісе депътаці ла імперъторіѫлѫ ка съ факъ пачe, чедѫндѫ бізантінілорѫ Таврѫпіѫлѫ кѫ цінѫтѫлѫ Сірміѫлеї. Імперъторіѫлѫ се тѫрѫре de ворба чедере, ка шї кътѫ пѫ ле ар фі лѫаѫ елѫ; кѫ тóте ачестеа маї пре ѫртъ пріті съ

www.dacoromanica.ro

се факъ паче. Даръ тотъ de одатъ Ioanne Dъка оккпассе Далтаціа ші челе маї мълте четъцї din Корваціа; Стефанъ се тетеа ка пе кътъ-ва bizantinii din партеа ачеea съ лпвадъ Унгаріа. Аша даръ пе трекъ мълтъ, ші рънсе паче a (a. R. 1919; Хр. 1166), ші трїмісе пре бнъ Dionisiъ кв о́сте, съ лнтре лп цінътълъ Сірміълуї. Dъчїї арматеї bizantine boindъ съ лпшеле бнълъ пре алтъ, пердъръ бътаіа.

IX. Манъел лнцелегъндъ de ачеаетъ перdере се търбъръ фо́рте, ші detertinъ съ плече еаръ лп Унгаріа, ші ка съ dea inimiчїлоръ o мъстръ de вітezia ромапъ, dispъсе лъкрълъ аша Пре Алессіъ dъпъ каре шї despъnsesse пре фііа са, лълъ трімісе кътръ Dъпъре кв мълте оштї (пре каре ле котъndaссе Алессіъ протоспътарівлъ) ка кв ачестеа съ атъцéскъ пре Унгърї, ка ші кътъ ар воі съ і аттаче еаръшї din локъріле ѯсітате: еаръ пре Леоп кв сънпрапътеле Батаце лълъ трімісе dintr'алтъ парте кв o о́сте фо́рте маре, даръ маї кв сéпъ кв o пепътератъ мълцїme de Ромънї (Влахї) карі се zікъ a фі фостъ о́рекъndъ колонї din Італіа, ші коптъndъ ка съ лпвадъ Унгаріа din локъріле челе апро́пе de мареа пе́гръ, din каре парте nimine n'aъ маї вепітъ асънпра лоръ din тімпъріле челе маї векї Аша даръ Алессіъ ші чеалалтъ о́сте ацівпгъndъ ла Dъпъре, лпчепъръ a лпфрікоша пре Унгърї. ка ші кътъ аръ воі съ трéкъ лпdatъ рѫвлъ; еаръ Батаце іррътпъndъ din локъріле каре ле атъ пътітъ, лпчепъ a девъста то́те че і вінea лпаінте, ѯчісе o мълцїme de о́менї, ші прінсе лп къ ші маї мълцї, лъ търте de боі, de оі, de каі ші de алте віте ші се лптóрсе ла імперъторівлъ *). Даръ

*) Ioannes Cinnamus. Bczi Mar. ict Tomъ I. пад. 39.

www.dacoromanica.ro

елъ воіndъ а ле таї фаче ші алтъ стрікъчіѵне, трітісе асѵира лорѣ ошті поѵе, ші коттъпdъ съ іррътпъ прін локѵріле таї din съсъ ші съ аттаче пре Ѵнгѣрії карі локѵескъ пре лънгъ Таѵроскѵціа (Галіціа). Ачеле ошті ле коттъпda Andроніkъ Лаппарda, Нічефорѣ Петраліфа, ші алції таї тълці; dаръ коттапdълъ сѵпретъ ера лънгъ Іоапне Dѵка; ачештіа пъ перdѣръ тітпъ, ші трекъпdъ прін локѵрі дптіпсе ші пе ѵтблате, ші прін церї таї дешерте de о́тепї, дптрѣ дп Ѵнгаріа, ші dъпdъ de таї тълте сате фо́рте локѵіте, фъкъ о прадъ фо́рте таре, ѵчісе тълці о́тепї, dаръ прітісе ѵпъ пътърѣ ш таї таре. Ші кънdъ ера съ е́ссъ de аколо, фъкъ о крѵче de теталлъ ші о пѵсе дп ачелъ локъ къ ачеастъ іпскріпчіѵне:

Аічі Марте ш брацѵлъ челъ таре алъ Romanілорѣ,
Аѣ ѵчісъ о пътерóсь тълціте de Ѵнгѣрї,
Пре кънdъ гѣверпа іmперіѵлъ Romanъ
Манѵел глорі кăсеї Авгѵсte а Комненілорѣ. *)

Дптре ачестеа Енрікъ dъчеле Авсгріеї вепі ла Сardіка ла імперъторіѵлъ, ші конпѵсе пачеа дптре dъпсѵлъ ш дптре Ѵнгѣрї. Къ тóте ачестеа дп апплъ ѵрітъторіѣ Стефапъ дптрѣ дп Dалтаціа, ѵnde рекъперъ таї тълте четъці, dѵпъ ачеea трітісе о́шті ші прсстс Сава дп цінѵтѵріле імперіѵлъї. Манѵел авzіndъ de перfідіа Ѵнгѵрілорѣ, се репезі ла Сardіка ші de аколо трітісе пре Andроніkъ префектѵлъ пътерілорѣ марітіме, каре съ трéкъ Сава ші съ дптре дп Таѵрапъ. Стефапъ трітісе пре Dіопісіѣ къ о́сте de Ѵнгѣрї ш de Цертапї. Се фъкъ о кътаіе крѵптъ дп кътпії Сіртѵлъї, бізапті пії дпѵінсеръ, Ѵнгѵрії перdѣръ стéгѵлъ лорѣ челъ таре, dъсъ пре ѵпъ карѣ къ патрѵ боі.— Dѵпъ ачеастъ перdере Ѵнгѵрії перdѣръ

www.dacoromanica.ro

ші Dалмаціа.— Стефанъ III мърі ун аннълъ R. 1926 (Хр. 1173) ші бізантінїй нъсеръ пре тронълъ Ўнгаріеї пре Бела III, ціпереле імперъторіълъї, каре ціръ кредінцъ лъї Мануел. De ачі унаінте унчетézъ черціле унтре Ўнгарї ші Бізантінї, Мануел ункъ мóре ун аннълъ R. 1933 (Хр. 1180.)

X. Dупъ мóртеа лъї Мануел Комненъ, ъртъ пре тронълъ бізантінъ Алессіъ II Комненъ ун егате de 12 аннї; унсъ абіа domni treї аннї, ші се дестронъ de Andronікъ I Комненъ, каре се ъчісе ла аннълъ R. 1938 (Хр. 1185), ші фъкé локъ лъї Ісачіъ Анчелъ. Мърindъ імперътéсса ла аннълъ R. 1939 (Хр. 1186), Ісачіъ ші пропъсе съ се късъторéскъ кз о конілъ de 10 аннї а лъї Бела III, рецелъї Ўнгаріеї, ші пентрз акконерірea спеселоръ de пънтъ, унпъсе трібътъ пре четъці ші пре церї. Ачеаста ацідъ пре локзіторї асупра лъї, ші маї въртосъ пре Ротъній din Месіа ші din мънтеле Етълъї. Doї фраці Ротъній, Петрз ші Асанъ, карі се тръціа din фаміліа рецелъї Сатъел, тергъндъ ла Чіпселле ла імперъторіълъ, черъръ съ се прітéскъ ун міліціе, ші дрептъ рекомпенсъ пентрз сервіцій се лі се деа унъ локъ din мънтеле Етълъї. Черереа лоръ пз се лъъ ун консіderъчізне, еї се унторсеръ батціокоріці de бізантінї, ші рескъларъ тотъ ціпътълъ dintre Dунъре ші мънтеле Етълъї. Ісачіъ Анцелъ възъндъ ачеастъ прefачере пеаштептатъ а лъкрърілоръ, ун фіне ші deскісе окії, стрінсе тóте оштіле ші пърчессе асупра лоръ пріп мънтеле Етълъї. Ассанъ кз óстеа са се ашезъ ун четатеа че се пзтеште Стріпазъ; ші къндъ еші імперъторіълъ din мънці пз възé пре nimine, decî елъ devъстъ ціпътълъ ші арсе бъкателе челе adънате але локълъторілоръ,

www.dacoromanica.ro

апоі дпшълъпdасе прін спъперіле чеде фалсе, къ Ромънії арѣ фі требѹтѣ Dъмъреа, детермінъ съ се дпторкъ дпапоі. Ачі лѣ аттъкаръ Ромънії, ші лѣ бътъръ аша de дпфрікошатѣ, дпкътѣ авіа се мънтві елѣ сінгърѣ кѹ фѹга, лъссъпdѣ тóте сарчіпіле ші скълеле імперіале дп мъпіле ачестора. a. R. 1939 (Хр. 1186). Спре а аџіџа ші маі таре ла арме пре Ромънії ші пре Българі, фрацій Петрѹ ші Асанѣ едіфікаръ о бісерікъ дп опóреа тарелѹі мартърѣ Dеметріѹ, ші бъгаръ дптр'жпса óмені кѹпріпші de спіріте (demoniaчі), карі профетізъпdѣ стріга: „Къ лѣі Dъмнезеѹ і аѹ плъкѹтѣ ка пацізпеа Ромънілорѣ ші а Българілорѣ скѹтърънdѣ џіѕѹлѣ Гречілорѣ съ ші черче лібертатеа, ші пептрѹ ачееа тарелє мартърѣ Dеметріѹ аѹ пъръсітѣ Тессалоніка ші бісеріка Гречілорѣ, ші аѹ венітѣ ла дъпшіі съ ле аџіѕте, deчі съ аппвче артеле ші съ вчідъ пре Гречі фъръ de пічі о крѹдаре.“ *) Прін ачесте тъіестрії ші маі таре с'аѹ дптърржтатѣ Ромънії ші Българії, еі кіетаръ дптр'аџіторіѹ ші пре локѹіторії din стъпга Dъпъріі. Ісачіѹ трімісе дп коптра лорѣ пре вікіѹлѣ съѹ, Іоапне Себастократоріѹлѣ, дпсъ маі пре ѹртъ сѹспектъпdѹлѣ къ вѹблъ съ-і ръпéскъ порфіра імперіалъ, длѣ degradѣ, ші трімісе дп локѹлѣ лѹі пре Іоапне Каптакѹzenѣ Чесаріѹлѣ, каре фѹ аттакатѣ пóптеа de Ромънії, ші перdѣ тóте кастреле. Петрѹ ші Асанѣ се дпбръкаръ дп вештіптеле лѹі. Dъпъ ачееа імперъторіѹлѣ трімісе дп коптра Ромънілорѣ пре Алессіѹ Брапа, каре възъпdѹсе дп фрънтеа оштіі дптóрсе артеле асѹпра лѹі Ісачіѹ, дпсъ се тъіѣ de Чесаріѹлѣ Конрадѣ, кѹпатѹлѣ імперъторіѹлѹі. a R. 1940 (Хр. 1187).

*) Niscetas Chomates lib. I. de imp. Isacio Angelo, cap 5.

www.dacoromanica.ro

XI. Імперъторіѣлъ Ісачіѣ Анџелъ вѣзѣндъ кътъ де рѣѣ терсъ лѣкрѣріле ѧп Месіа, детертінѣ съ плече еаръшї ѧп персо́пъ ѧп контра Ромънілорѣ карі кѣ аџіѣторіѣлъ челорѣ де преете Дѣнъре се ашезассеръ ѧп пърџіле Агатополіі; дечї скѣлѣндѣсе, се дѣссе ла Торокотѣ, апро́пе де Адріанополі, шї аколо аштептъ пънъ се ворѣ стріпџе оштіле, кіетъ шї пре Чесаріѣлъ Конрадъ ка съ вінъ кѣ аї съї, прекѣтъ промісссе; ѧпсъ ачеста се сві пре о паве, шї се дѣссе ѧп Палестіна. Імперъторіѣлъ алегѣндъ о міе де фечіорї кърора ле дете арме шї каї вѣнї, трімісе сарчінеле ла Адріанополі, шї елъ плекъ асѣпра Ромънілорѣ шї вені пънъ ла Бастерне, дѣнъ треї зіле пѣрчессе спре Берреа, шї ѧптълні пре Ромънї, карі се ѧнто́рчеа кѣ прадъ ѧп џеара лорѣ. Ромънії дедеръ прада ѧп мънніле внорѣ коорџї де але лорѣ, шї чеілалџї се пѣсеръ ла апънраре. Імперъторіѣлъ аѣіа ліберъ пре къџїва каптівї, шї се ѧнто́рсе кътръ Адріанополі. Ромънії се репезіръ асѣпра Берреї; дечї імперъторіѣлъ се вѣзѣ констрінсъ а алерга ѧнтрѣ апънрареа ачестѣї локѣ. Ромънії се ѧнто́рсеръ асѣпра Агатополіі шї апоі асѣпра Філіппополіі. Пріп ачесте стратаџете імперъторіѣлъ фѣ певоітѣ а скіпба локѣлъ пе ѧпчетатѣ; ѧп фіне вепіндѣ ла Філіппополі, де ачі трекѣ ла Сардіка, шї детертінъ ка де аколо съ опереze ѧп контра інімічілорѣ, чі фііндѣ кь се апропіа іарна, діспѣсе ка оштіле съ іерпеze аколо, шї елъ се ѧнто́рсе ла џіоѣрї ѧп Констаптінополі, а. R. 1941 (Хр. 1188). Кѣ ѧпчепѣтълъ прітъверей еші еаръшї ѧп контра Ромънілорѣ шї бѣтѣ кастелълъ Лобіѣлъї ѧп кърсѣ де треї лѣнї де зіле, ѧпсъ фъръ де алѣ пѣте́ лѣа; дечї се ѧнто́рсе а касъ дѣкѣндѣ кѣ сіпс

www.dacoromanica.ro

остатікъ пре Іоанніцъ фрателе лъї Петръ ші Асанъ.— Фрідерікъ Барбаросса імпъраторіалъ Германіеї трекъ прін Панноніа ла анюлъ R. 1942 (Хр. 1189) спре а мерце кътръ Палестіна, ші ажънгъндъ ла Сіндонъ ла 29 Іюніе, фъ ръъ прітітъ де локуіторіі Месіеї, дикътъ абіа путъ съ трекъ прін ачеаст цеаръ ла доуе луні де зіле; аша де таре фъ скъртъватъ де Ромънії.— Ресбеллълъ ла контра бізантініlоръ се контінъ де Ромъні къ маре сърчессъ. Дъчеле Константінъ Асніатъ пердъ сперанца де а се маї путé баге ші къ дъпшіі ші къ фóтеа, ші черъ де ла імпъраторіалъ ка съ плътéскъ міліціеї стіпендіалъ. Ачеста лъ денъсе din демнітате, ші і скóсе окіі, а. R. 1943 (Хр. 1190).

XIII. Ла анюлъ Ромеї 1946 (Хр. 1193) детермінъ Ісачіе съ плече еаръшї ла персóпъ ла контра Ромъніlоръ, ші трекънdъ Анхіалълъ плаінтъ прін лакъкътърї ла мънтеле Етълії, ші фъръ де а фаче вре унъ лъкру лисетватъ, воіndъ съ се лнтóркъ, лъ дръмълъ кътръ Берреа. Ромънії лъссаръ де трекъ корпълъ dінаінте, даръ кънdъ вені імпъраторіалъ къ армата чea маре, dедеръ асъпра лъї ші стрікаръ фóрте врътъ пре Гречі; Ісачіе скънъ пътаї прін проведінца dівінъ. Ромънії кънътънdъ арме де ла Гречії бътъцї, ші лисънперъцї de сърчесселе лоръ, бътаръ Одессълъ (Варна), пръдаръ Анхіалълъ, стрікаръ Сардіка (Тріадіца, маї ла врътъ Софіа), бътъръ Стъпеіалъ ші алънгаръ пре Гречі din тр'ъкселъ, пръдаръ Наіссълъ, прінсеръ мълці óмені ші дъссеръ мълте віте din тр'ъкселъ. Ісачіе лнчеркъ съ-і лтінедече дрегъндъ унеле четъцї ші прінzіndъ мъіеріле Ромъніlоръ, лнсъ ачештіа нъ се сперіаръ, чі контінъраръ

www.dacoromanica.ro

бътъіле ші къ маї маре дивершънаре. Ла апълъ Ромеї 1948 (Хр. 1195) Ісачіѣ черѣ аџіторіѣ de la сокрълъ съѣ Бела III рецеле Унгърілорѣ, каре і ші трімісе міліціе унгъреєскъ прін Відинѣ, къ дичепътълъ лънеї лъї Мартіѣ лъшндѣ къ сіне 1500 лівре de аврѣ ші 6000 лівре de арџінтѣ пърчессе елѣ дисъшї din Константінополі сире а се пъне ла фрънтеа ошті-лорѣ, ші а пъ се дитóрче пъпъ че пъ ва пітічі пре Ромънї, дисъ сóртеа dечісе din контръ. Ромънїї пітічіръ пре Гречї — Алессіѣ фрателе лъї Ісачіѣ прінсе пре ачеста ші-ї скóссе окіі, фъкъндъсе пре сіне ітперъторіълѣ. Ачеста дndатъ трімісе dепътаџї ла Петрѣ ші ла Ассанѣ ка съ факъ паче къ dъпшіі; Ромънїї пропъсеръ кondиџіъніле челе маї рълінóсе пентрѣ бізантінї, ші аша недикеindъсе пітка, контінваръ ресбеллълѣ, бътъръ леџіъніле ітперіале, прінсеръ пре dъчеле Алессіѣ Асніатѣ, ші оккъпаръ маї мълте четъџі, дп карі ашезаре прешезе Ромъне, ші къ modълѣ ачеста се дитъріръ ші маї мълтѣ. Ітперъторіълѣ трімі е къ алтъ óсте пóъ пре Севастократорълѣ Ісачіѣ, џіпереле съѣ; даръ ші ачеста фъ бътълѣ de Ромънї, ші прінсѣ къзѣ дп тъніле лъї Ассанѣ.

XIV. Ошъ ачесте вікторії пъ трекѣ мълтѣ тімпѣ, ші Ассанѣ чертъндъсе къ унѣ върѣ алѣ съѣ, анъте-Іванкъ, каре атъџіссе пре кътнагъса, фъ вчісѣ de а-честа. Продігорілѣ Іванкъ оккъпъ четатеа Тжрпова ші скріссе ла ітперъторіълѣ Алессіѣ ка съ-ї вінъ дпгр'ацъторіѣ, къ елѣ і ва свінъне тóгъ Месіа. Алессіѣ трімісе маї тързіѣ пре Прогостратorіълѣ Мапвел Катаџе къ ошті. Ачеста плекъндѣ din Філіпополі, de авіа дntръ дп џіпътъріле Месіеї, ші се дитórсе дпапоі, пентрѣ къ тілітарії дngреба къ лар-

www.dacoromanica.ro

тъ стрігъндъ: ънде не дъчї? ші къ чіне веї съ те бацї?— Къндъ мерсе маї мн врнъ ші імперъторіелъ къ маї маре пътере съ мчерче лъкрелъ, нъці тотъ accemine. Мнтр'ачестеа Петрь, фрателе лъї Ассанъ, мші стрінсе ошціле сале ші се мнтърї din zi мн zi; Іванкъ десператъ еші пре аскъпсъ din Търнова ші фъці ла імперъторіелъ. Аша вені de поъ тотъ цеара съптъ domniia лъї Петрь. Дарь ачеста мнкъ пъ domni мелтъ тімпъ дъпъ мортеа фрателъї съъ, чі се ъчісе de кътръ унъ консъценъ алъ съъ; атънчї лъ domniia преете Ромънї ші Българї алъ треіле фрате, Іоанницъ, каре фъсе остатікъ ла Констаптінополі, ші дъпъ ачеea фъцпдъ пре аскъпсъ се мнторсесе мн патріе, ші ацвта пре фрате съъ Петрь мнтрь гъвернареа ші аппърареа статълъї. Іоанницъ ачеста лъ пъпеле de Імперъторіъ алъ Ромънілорь ші алъ Българілорь. Въреле съъ, Іванкъ, фъцпдъ ла Констаптінополі фъ біне прімітъ de імперъторіелъ, каре лъ деспъсе къ фііа ръносатълъї Севастократорів Ісачіъ, чі елъ аторънъдъсе de мота еї, въдъва Анна, се мпсоці къ ачеаста, ші дъпъ ачеea се бътъ мн армата імперіалъ мн контра Ромънілорь, къ форте маре краціъ, a. R. 1950 (Хр. 1197).— Тотъ мн ачестъ аппъ фатал мърі ші Бела III рецеле Унгарілорь, лъссъндъ de свчессоріъ пре фііелъ съъ, Емерікъ.

XV. Пре тімпелъ къндъ се рескълассерь Франції Петрь ші Ассанъ ка съ рекъпере лібертатеа пацъпеї сале, унъ алтъ Ромънъ вітеазъ, апъме Кроссъ, се ръдікъ къ арме асупра лорь, префъкъндъсе къ се лъптъ пептрь імперіелъ, ші ле фъкъ мелте мкъркътърї, дарь маї мн врнъ къзъндъ съптъ сспіціъпеа імперъторіелъї, фъ арпнкатъ ла пріпсоре; къ тоте ачеа-

www.dacoromanica.ro

стеа къштігъндъшї еаръ кредітълъ фъ тріміс съ ап-
пере Стрымніца. Кроссъ копріпсе четатеа, даръ а-
поі о цінъ пептръ сіпе. Імпъраторівлъ се възъ кон-
стріпсъ а коммъпда арміата дп коптра лъї, ші вепіпдъ
ла Чіпселле трекъ ла Тессалоніка, ші де аколо пър-
чессе асъпра лъї Кроссъ; дпсъ ачеста копріпсессе ші
Просакълъ къ цінътъріле вечіне. Імпъраторівлъ пепъ-
пътъпдъ фолосі пітіка дп ачеастъ еспедіцівне, дп-
кеіъ паче къ Кроссъ, лъссъпдъ-і локъріле копріпсе
ші дъпдъ-і де соціе пре фата Протостраторівлъї ка-
ре ера деспъръітъ дс бърватъ.— Тотъ дп тімпълъ
ачеста трекъръ Комапіі Дъпъреа, ші зпіпдъсе къ Ро-
тъпіі din Месіа дпкърсеръ дп Трачіа ші се дъссе-
ръ пръдъпдъ пъпъ ла Редестъ лъпгъ маре; даръ къпдъ
ера съ се дпторкъ дпдърътъ, фъръ .кзпріпші de
óстеа імперіалъ каре ашъра Бізъа, ші періръ мълці
din тр'жпшіі дп скъртъпътъріле че авъръ. Nъ мълтъ
тімпъ дъпъ ачеea дмпъръіпдъсе Комапіі дп патръ
пъръі, пръдаръ тótъ Мачедопіа.— Ла Філіппополі
продіторівлъ Іванкъ коммъпдъпдъ съптъ стéгълъ ім-
періал, копріпсе тотъ цінътълъ de прін преціъръ ші
дпчепъ а лъкра de капълъ съъ. Імпъраторівлъ трі-
місе ла дъпсълъ бпъ адмпопіторій; елъ се ретрассе
дп мъптеле Емълъї, ші се пъсе дп легътъръ къ Іоап-
піцъ; імпъраторівлъ трімісе пре протостраторівлъ
Маньел Катаце къ óсте асъпра лъї, дпсъ Іванкъ л'аъ
прінсъ, арміата імперіалъ о аъ дмпръштіатъ, ші аъ ко-
прінсъ тотъ цінътълъ пъпъ дп Сантіа, мъптеле Пацеъ
ші Авдера. Дъпъ ачеea плекъ дпсъшъ імпъраторівлъ
асъпра лъї, ші вепіпдъ пъпъ ла Степетакъ лъъ четатеа,
ші тріміціпдъ ла Іванкъ, лъ дпдъплекъ съ се съпъпъ,
цівъпдъ-і пре евапцеліе къ пъ і ва фаче пічї

www.dacoromanica.ro

ънъ рѣѣ. Даръ дѣпъ че нѣсе шѣпа пре дѣпсѣлѣ л'аррѣпкъ ла Дпкісо́ре, a. R. 1951 (Хр. 1198).— Комапіі пѣ Дпчета de a трече Дѣпъреа ші dimпревпъ кѣ Бѣлгарій ші кѣ Ромъпіі a пръda Трачіа, даръ Дп апп ѣлѣ Romeї 1952 (Хр. 1199) се скѣлъ асѣпра лорѣ Romanѣ дѣчеле Галліцієї, ші пръдъпdѣ ціпѣтѣріле лорѣ de ла Дѣпастрѣ, Дппедекъ Дпкѣрсіѣпіле челе dece че фъчеа ачештіа маї Дп тоцї aппії Дп церіле din dреапта Дѣпъреї.— Іоапніцѣ окkопъ четатеа Констанціа din ціпѣтѣлѣ тѣпгелѣї Podone, дѣпъ ачееа бътѣ четатеа Odessѣ (Варна), ші Дп кърсѣ de трей zіле държтъ фортіфікъчіѣпіле, ші апоі се Дпто́рсе Дп Месіа.— Протостраторіѣлѣ Маѣел Катацо каре се афла Дп капгівітате ла Іоапніцѣ рѣъ пре імперъторіѣлѣ Алессіѣ ка съ'ѣлѣ ръскѣмпере, ші пепѣтъпdѣлѣ Дпdѣплека се адресъ ла Кроссѣ, каре лѣ рескѣмпъръ ші лѣ лъъ ла сіпе, ші кѣ dѣпсѣлѣ Дмпревпъ копріпсеръ Пелагопіа; еї аціцаръ ла ръскóлъ тóтъ Трачіа ші тотѣ Пелопопесѣлѣ. Імперъторіѣлѣ Дшї лѣъ каллеа еаръшї ла Дпшълъчіѣпї, трассе пре Кроссѣ ла сіпе пріп протіссіѣпї, ші лѣ Дпсъръ кѣ Teodora спѣпса лѣї Івапкѣ, ші кѣ тодѣлѣ ачеста рекъштігъ Палагопіа; лѣї Кроссѣ і dede Стрѣмпіца, еаръ кѣ Іоапніцѣ імперъторіѣлѣ Ромъпілорѣ ші алѣ Бѣлгарілорѣ фъкѣ пачс. a. R. 1953 (Хр. 1200).

XVI. Свѣтареа Ромъпілорѣ ші свчесселе лорѣ асѣпра імперіѣлѣ бізантіпѣ фъкъръ сгомотѣ Дп тóтъ Еѣропа, сепtітепtѣлѣ лорѣ de лібертате ші de пацопалітате ацѣпсе пъпъ ла Рота. Попtефічеле Romanѣ Іппочепцѣ III, dешtепtатѣ пріп атътеа фапте стрълъчіте, трімісе ла Іоапніцѣ пре Протопресвітерѣлѣ din Брѣпdесіѣ, Dоміпікѣ, каре штіеа гречеште ші латі-

www.dacoromanica.ro

пеште кѫ о епістолъ фóрте дидѫлчітóре прін каре арратъ къ Іоанніцѫ кѫ тоцї Ромънїї е пъскѫтѫ din съпцеле челѫ адевъратѫ алѫ векілорѫ Романї, шї'лѫ дидéмнъ ка дмпревнъ сѫнпѫшїї съї съ аскѫлте de бісеріка Ромеї, промітъндѫ-і, къ de ва фаче ачеаста, ва трїміте ла дъпсълѫ алцї депутацї маї дпсетнацї. Іоанніцѫ ръспѫнсе Понтефічелуї къ е паратѫ а прїмі кніріреа кѫ бісеріка Ромеї, шї черѫ коронь шї рекѫноштінцъ de імператорїѫ алѫ Ромънілорѫ шї алѫ Бѫлгарілорѫ. Дн анѫлѫ Ромеї 1955 (Хр. 1202), Інноченцѫ трїмісе ла Іоанніцѫ пре легатѫлѫ апостолікѫ Іоанне Капеллапѫлѫ, каре пре Архіспіскопѫлѫ din Zагора длѫ фъкѫ прїмате дн капітала Тѫрнова, саръ пре епіскопїї din Белесбѫлпѫ шї Преслава і фъкѫ мітрополіцї. Іоанніцѫ цівръ кредінцъ бісерічеї Романе, шї трїмісе пре Бласіѫ епіскопѫлѫ din Brandizбергѫ дмпревнъ кѫ Іоанне Капеллапѫлѫ ла Рома. Дн скрісóреа че адресséзъ кътръ Понтефіче, се плънце кѫ ределе Ѫнгарієї (Емерікѫ) інфестézъ марцініле регатѫлуї съѫ, шї кѫ аѫ оккѫпатѫ чінчї епіскопате карі се цінѫ de регатѫ. Дн анѫлѫ R. 1956 (Хр. 1203) легатѫлѫ апостолікѫ Леон Кардінарівлѫ венінdѫ кѫ епіскопѫлѫ Власіѫ трекъръ прін Ѫнгаріа, ка съ тéргъ дн Бѫлгаріа съ дпкоронезе пре Іоанніцѫ Емерікѫ і прїмі дптѫлѫ кѫ тѫлгъ опóре, шї ле dede кондѫктѫ ка съ трéкъ дн Бѫлгаріа, даръ кѫндѫ ацѫнсеръ ачештіа дн Тетїшана ла кастрѫлѫ Кіаве, ордінъ Кастеллапѫлуї съ пѫ і лассе съ трéкъ, чі съ і дптóркъ ла о четате de ла каре се депъртаасеръ калле de трей зіле, шї de аколо еї съ скріе луї Іоанніцѫ ка съ вінъ ла о інсълъ a Dънъреї ънde съ се дпцелéгъ кѫ ределе Ѫнгарієї деспре марцініле стателорѫ. Кардінарівлѫ

www.dacoromanica.ro

сѫппъратѣ de ачеастъ пѫртаре неотеnóсъ реѫвсѣ кѫ константцъ de a da асколтаре ла ассетіne проnѫнерї, ші скріссе ла adѫнареа ценералъ каре о стрінcессе Етерікѫ пентрѫ ка съ дпкоронезе пре фііѣлѫ съѫ Ладіславѫ. Атѫнчї Етерікѫ тетъпdѫсе ка пѫ кѣтѫ-ва Поптефічеле съ дтпедече коронареа фііѣлуї съѫ din ачеастъ кавсъ, dede воіе Кардіпарівлуї ші Епіскоnівлуї съ трéкъ дп Българіа ла Іоапnіцѫ. Апої скріссе луї Іппоценцѫ III, плънгъпdѫсе дп контра луї Іоапnіцѫ ка а вивї всърпъторіѫ алѫ церілорѫ че се цінеа de регатвлѫ съѫ. Ла каре Поптефічсле і респѫнсе фóрте аспрѫ, тѫстръпdѫ-лѫ de тінчіnосѫ.— Кардіпарівлѫ Леон дпкоронъ пре Іоапnіцѫ реце алѫ Ротъnілорѫ ші алѫ Вългарілорѫ, ші і dede вѫ стéгѫ дпсетнатѫ кѫ кеіле съптълуї Петрѫ, сапѫ каре съ се лъпте пентрѫ бісеріка луї Хрістос. 8 Nоеѣтвріе, а. R, 1956 (Хр. 1203,). *)

XVII. Фрънчїї карі плекассерѫ кътрѫ ръсъріть спре а къръці Палестіna de пъгъnї, копріnсерѫ Коnстаптіnополіа дп 12 Апріліе а. R. 1957 Хр. 1204), ші пѫсерѫ імперъторіѫ пре Балdѫіnѫ Флапdрълѫ. Іоапnіцѫ Імперъторівлѫ Ротъnілорѫ ші алѫ Българілорѫ трімісе ла дъпшїї деѫвтацї ка съ се дпцелéгъ кѫ еї; дпсъ ачештіа респѫнсерѫ кѫ сѫпервіе, къ Іоапnіцѫ съ дешерте Месіа каре се ціне de імперівлѫ бізаптіnѫ ші съ о чédъ лорѫ. Din ачесте кавсе се пъскѫ ресвелѫ дптре Ротъnїї ші дптре Крѫчеферї, ла бътаіа de ла Adріапоnолі (Марцїѫ a. R. 1958; Хр. 1205) Іоапnіцѫ фрънсе пре Крѫчеферї, ші прінсе пре Балdѫіnѫ. Dѫпъ ачеea Іоапnіцѫ бътѫ пре Крѫчеферї ла

*) Gesta Innocentii III. Nro 65—81 Bezi Mar. ict. Tom. I. пад. 51 et seq.

www.dacoromanica.ro

Серра, апоі ла Тессалоніка, ші конпінсе Берреа. Епрікъ, фрателе лъї Балдъінъ, скріссе попціфічелъї Іпочепцъ плъпгъпдъсе де каламіътъціле че лі с'аъ дптъмплатъ, ші рэгъ пре поптефіче съ міzлочéскъ лібераréа лъї Балдъінъ. Іоапніцъ фіпдъ провокатъ де Іпночепцъ а се дпвъка къ крэчеферії, ръспънсе къ Балдъінъ аъ тэрітъ дп пріпсóре.— О парте де гречі се ашezассеръ дп Адріапополі ші промісссеръ лъї Іоапніцъ къ і воръ да четатеа, даръ тергъпдъ ачеста аколо еї дпкісеръ порціле, дечї Іоапніцъ стрікъ Філіппополіа, Ераклеса, Редестълъ, Харіополіа, Траіанополіа, Мавра, Клаудіополіа, Мосіпополіа, Перітеорівлъ ші алтеле, ші трекъ пре локвіторі ла Дънъре, унде къ дъпшіі фъпдъ колопії дъпдъле пътеле четъцігоръ стрікате, зікъпдъ къ фаче ачеаста спре ръсвъпареа челоръ фъкъте де Васіліе Българоктопълъ. а. R. 1959 (Хр. 1206).— Дп Унгаріа, репеле Емерікъ тэрі дп скэртъ тітпъ дъпъ діспъта че авъ къ Іоапніцъ, еаръ дп апълъ R. 1958 (Хр. 1205) тэрі фіілъ съъ Ладіславъ, къръіа эртъ Андреіъ II фрателе лъї Емерікъ.— Іоапніцъ імпъраторівлъ Ромъпілоръ ші алъ Българілоръ дпкъ тэрі ла апълъ R. 1960 Хр. 1207), къръіа эртъ пепотълъ съъ Флоріллъ. Іоапне фіілъ лъї Ассапъ фъці преспе Дънъре ші се дссе дп Галліціа унде петрекъ 14 аппі де зіле.— Дп рестітпълъ ачеста Андреіъ II дede къларілоръ Іерусолімітапі цеара Бърсеї ка съ аппере Трасілваніа дп контра Команілоръ, а. R. 1964 (Хр. 1211), еаръ ла апълъ R. 1970 (Хр. 1217) плекъ елъ дпсъші ла Іерусалімъ, ші дъпъ че се дптórсе а касъ допъ де ноъ къларілоръ Іерусолімітапі цеара Бърсеї къ діверсе прівілеціс, дптре карі есте ші ачеаста: къ

www.dacoromanica.ro

декъте орї ворѣ трече прin цeара Секѣiлорѣ сaѣ прin цeара Ромънiлорѣ (per terram siculorum aut per terram Blacorum) съ пѣ плътéскъ нiчї вnѣ трiвѣтѣ, a. R. 1975 (Хр. 1222). Тотѣ дн ачестѣ aннѣ dede Andреiѣ повiлiлорѣ ачea diплотъ дncетнaтъ прin каре санкцiвнéзъ дрептвлѣ de рескѣларе асѣпра рецелвї, daкъ ачеста ва кѣлка конститѣцiвнea есирессъ дн diплотъ. Дн аннвлѣ R. 1977 (Хр. 1224) dede Teутонiлорѣ din комiтатвл Сiбiiвлвї дрептвлѣ de мѣнiчiпалiтате, ка тотъ попорвлѣ de ла Орештiа пънъ ла Пароlтѣ съ фортеце вnѣ сiнгврѣ попорѣ сѣнтѣ комiтеле Сiбiiвлвї, съ ѣї аївъ цiвdекъторiї сѣї, съ плътéскъ прe аннѣ 500 марче de арцiнтѣ ші съ dea 500 de мiлiтарї, сарѣ пѣdврea Ромънiлор ші a Бiссенiлорѣ (silvam Blacorum et Bissenorum) съ о фолосéскъ дмпрезнъ кѣ ачештiа.

XVIII. Колотанѣ фiiвлѣ лвї Andреiѣ II, дncвръпdвсе кѣ Соломiа фiia dвчелвї Галлiцiеї, се фъкѣ domnѣ прeсте ачeастъ цeаръ. Iоанне фiiвлѣ лвї Accанѣ се късъторi кѣ сора лвї Колотанѣ, ші лвънdѣ aцiсторiѣ de ла ачеста, трекѣ прeсте Dвнъре дн Мeсiа, бътѣ прe Флорiллъ, ші се фъкѣ iмперъторiѣ прeсте Ромънї ші Бвлгарї a. R. 1975 (Хр. 1222). Teodorѣ Анцелѣ лвъ Тессалонiка, конрiнсе Мачedoniа ші се дникоронъ iмперъторiѣ de Архiепiскопвлѣ din Ахрida; слѣ фъкѣ легътвръ de пачe кѣ Iоанне Accанѣ, дncъ dвнъ ачeea воindѣ съ конрiнзъ ші Трачiа, фѣ бътътѣ ші прiнсѣ de Iоанне, каре сѣпвнсе Adрianопоliа, Dимотiквлѣ, Волерiвлѣ, Серра, Пелагонiа, Прiлапвлѣ ші Валахiа маре (de лънгъ мънцiї Тессалiеї) пънъ дн Iллврiкѣ. a. R. 1984 (Хр. 1231). Iоанне Accанѣ авѣ dóве фете вна пътралъ, Маriа, прe каре о търiтъ

www.dacoromanica.ro

dънъ Еманоел Анделъ, фрателе луї Теодоръ, ші алта лепітъ, Елена, пре каре о търіт dънъ Теодоръ фіюлъ луї Іоанне Батаце, че пърта тітлюлъ de ітперъторій, ші къ ачеста dіппрежнъ лъ Калліноліа de ла Венеціані. a. R. 1988 (Хр. 1235).— Жніреа Ротънілоръ ші а Булгарілоръ къ бісерика Ротеї пе цінъ тюлтъ. Цертанъ сучессорюлъ луї Васіліе дп Прітанціа Търновеї, дпделегъндсе къ Константіпополітанії, рпнсе ачеа легътъръ ші пріті de ла бізантіні тітлюлъ de Патріархъ ші дрептюлъ de авточефалъ (indepenдінте). — Даръ дп Дачіа оріентальъ, поптефічії Романі фундаръ жнъ епіскопатъ католікъ сжнтъ пжне de епіскопіа Команілоръ. Ла аннюлъ Ротеї 1987 (Хр. 1234) Грегоріе IX скріссе луї Бела IV, фіюлуї луї Андреіе II рецелуї Унгаріеї, ка съ дндакъ пре Ротънії din пърціле ачелеа а се сжнжне бісеріцеї Романе, ші спре а і фаче съ се лассе de епіскопії схісматічї (гречї), съ ле dea жнъ епіскопъ католікъ каре съ фіе вікаріе епіскопюлуї Команілоръ, ші съї факъ жнъ венітъ кювінчіосъ. Дп аннюлъ R. 1991 (Хр. 1238) скріссе Грегоріе IX луї Бела съ порнéскъ о еспедіцінне крвціатъ дп контра луї Іоанне Ассанъ, каре с'аъ лъсатъ de жніреа бісерічеї. Дпсъ Бела IV дї респнсе, къ пе се пóте скóла дп контра луї, фіindъ къ і есте кжнатъ, ка жнюлъ че аъ цінътъ пре ръпосата сорь-са, ші аре de ла dънса жнъ фііъ ередітаріе ітперіюлуї Ротънілоръ ші алъ Булгарілоръ. Даръ Іоанне Ассанъ кжцетъ фóрте нъцінъ ла тóте ачесте лъкрърї; елъ се дпсъръ а dóна óръ ші лъ de соціе пре Ірена, фііа луї Теодоръ Анделъ, dндъ ачестюіа лібертатеа din прінсóреа, дп каре лъ цінжссе пъпъ акжмъ.

www.dacoromanica.ro

XVX. Пре тімпвлъ ачеста вені внъ поў цепъ de варварі ла марса-пе́гръ, адéкъ Тътарій, карій дндатъ че се аипропіаръ de Dачіа оріенталъ, дпкврсеръ дп Трасілваніа. Комапій алвпгаці de дъпшій фвціръ ла Тісса свитъ рецеле лорў Кътенъ, ші къпътаръ de ла Бела IV цінвтвлъ dintre Dвпъре ші Тісса; дпсъ квръндъ dвнъ ачеea се рескъларъ дп контра Вигврілорў, ші вчісеръ пре твлці. Din ачеастъ каьсъ, рецеле фъ конструпсъ a і дтвърці дп діверсе локврі, ка съ пъ тай пóтъ конспіра. Къ тóте ачестеа Кътенъ възindъ-се вътъматъ ші малтрактатъ de Вигврі, се зіче, къ ар фі кіематъ дпсъші пре Тътарі дп контра лорў. карі dвнъ че аў пръdатъ Рвссіа ші Полопіа дпкврсеръ дп Вигаріа свитъ кондвчереа лві Батў дп пвтврў de 500.000. Бела трімісе о тіпъ óсте дп контра лорў, каре се тъіе дп бъкъці de Тътарі. Вел. апіа скъпъ къларе ші фъці дп Далмаціа, ші de ачоло дп інсвла Вегліа. Тътарій копрінсеръ тóтъ Вигаріа. тъіаръ óмені, фетеі, копіі, бътръні, тінері, фъръ dістінкціvне, апвріпсеръ ші арсеръ сате, четъці, ші тотъ че дптъмпіпаръ, пръdаръ віте de тотъ цепвлъ, ші префъкъръ регатвлъ дп внъ dешертъ, дп спаціў de трей аппі de зіле. Тота Архідіакопвлъ, дп Історіа Салопітапъ, ші Роцеріў Капопіквлъ de ла Вірвеа-таре, дп Miserabile Carmen, факъ о dескріпчіvне дпфіорътóре de варваріїле ачесторў сълватічі, квтъ пъ се маї чітескъ дп історіе.— Дп ачестъ тімпъ трістъ тврі Іоанне Ассанъ (a. R. 1994; Хр. 1241) ші лъссъ de свчессоріў пре фіівлъ съў Каллітанъ дп етате de 14 аппі. Барбарій de Тътарі dвнъ че стінсеръ Вигаріа ші церіле вечіне, трекъръ Dвпъреа, ші прін Месіа се дптórсеръ ла тареа пе́гръ dвкъndъ къ сіне твл-

www.dacoromanica.ro

ціме de каптівї.— Тъпърълъ імперъторіѣ алъ Ромъпілорѣ ші алъ Българілорѣ, Каллімапѣ, кърѕіа скріссе поптефічеле Іопочепцѣ IV ка съ се ѵпéскъ кѣ вісеріка Романъ, аѕіа domni 4 апї, ші тѣрindѣ фъкѣ локѣ фрателъї съѣ, Міхаіл.— Бела рецеле Ѵнгѣрілорѣ се дптóрсе din Damaціа кѣ аціѣторіѣлѣ къларілорѣ Іерософітапї, ші атътѣ спре рекѣпоштіпцъ пептрѣ ачестѣ аціѣторіѣ къѣ ші спре дтпопѣрареа церей ші аппърареа еї дп контра дпкѣрсіѣпілорѣ віітóре, ле дъ дп аппѣлѣ R. 2000 (Хр. 1247) цінѣтѣлѣ Северіпѣлъї, афаръ de Dѣкатѣлѣ лъї Лінопїѣ каре рътъпе дп поссесіѣпеа Ромъпілорѣ, ші dinколо de Олтѣ тóтъ Комапіа афаръ de цеара лъї Сепескѣ dѣчелъї Ромъпілорѣ, каре рътъпе ассетіпе дп поссесіѣпеа лорѣ: Ромъпіїсъ фіе dаторї а ста къларілорѣ дптр'аціѣторіѣ, спре аппърареа церей, кѣ тотѣ аппъратѣлѣ лорѣ de ресбеллѣ, ші ассетіпе ші къларіїсъ фіе dаторї а аціѣта пре Ромъпїкѣ тóтъ пѣтереа лорѣ. *) Проіектѣлѣ ачеста пѣ с'аѣ пѣсѣ пічї одатъ дп лѣкраре, къларіїп'аѣ дптратѣ пічї одатъ дп поссесіѣпеа Dачіеї Трасалпіпе. Даръ din dиплома прin каре се стіпѣлéзъ кondиціѣпіле ачестѣї проіектѣ, со вede кіарѣ ші лѣтіпатѣ къ Ромъпіїdin Dачіа авеа Dѣкателе лорѣ пропрії, еї авеа тіліціа лорѣ кѣ тóте аппарателе de ресбеллѣ. De аічї дпаіпте пѣтеле Ромъпілорѣ фігѣрézъ тотѣ маї тѣлтѣ ші маї тѣлтѣ дп Історіе; апіелъчіѣпіле de Комапї

*) Volumus etiam, quod memorati Olachi ad defensionem terrae et ad injurias propulsandas seu ulciscendas, quae ab extraneis nostrae ditioni non subjectis inferentur, jam dictis fratribus cum apparatu suo bellico assistere, et e converso ipsi fratres in casibus consimilibus eis subsidium et juvamen juxta posse impendere teneantur Diploma Belae IV a. 1247, quarto non. Iunii fratri Remboldo dom. hosp. Ierosolym. datum.

www.dacoromanica.ro

ші Пачінаці, сынтъ карі се конфынсеръ еї пънъ акътъ, діспарѣ къ дпчетълъ, історіа девіне къ тотълъ національ.

КАРТЕА II

De la дпчеркареа кръчеферілорѣ de a се сіамы дп Дачіа пънъ ла Ştefanъ I Domnъlъ Maşrodaneї

I. Доѣ мій de annї трекъссеръ de ла фындареа Ромеї, 1140 de ла ашезареа Ромънілорѣ дп Дачіа; дп кърсълъ тімпълуї ачестъія Дачіа се дпфестъ de тотъ цепълъ de барбарї, карі дънъ че шї цінкаръ ролеле сале, діспъръръ de пре фаца пътънтълуї. Ромънії, векії локъіторї аї цереї, сыфферіръ діверсе ші греле каламітъцї, дпсъ провединца дівінъ дї тънтъі de періре. Дачіа чісалпінъ къзъ сынтъ дпфлъінца Българілорѣ, дпсъ чea трасалпінъ се кърцці къ дпчетълъ de стръінї, ші лъѣ пътеле de Ромънія: чea австралъ de Ромънія мікъ (Valachia minor), ші чea оріенталъ de Ромънія маре (Valachia major): дп чea чісалпінъ контінъаръ дъкателе Ромъне din цеара Олтълуї, а Сарцецълуї, Темішълуї, Крішълуї, Марошълуї, ші алтеле сынтъ сузеранітътеа Българілорѣ; еаръ дп чea трасалпінъ се концентраръ къ дпчетълъ мічіле дъкате ші се формаръ доѣ state Ромъне independinte. Deadpéma Дънъреї дпфлоріа імперіълъ Ромъно-Българѣ сынтъ Міхаіл Асанъ, каре дпдатъ че ацінсе ла матърітате ръдікъ артеле ші бътъ пре кътпатълъ съъ Теодорѣ, ші рекъперъ четъціле din Трачіа ші Мачедоніа карі ле окъпассеръ гречії. Треї annї de зіле цінъръ лъптеле дптре ачештї доі імпъраторї, Міхаіл ші Теодорѣ. Міхаіл кіемъ дп аплълъ

www.dacoromanica.ro

R. 2010 (X. 1257), пре Ромънїй din стъпга Dънъреї ѧнтр'аѩісторіѳ, ші бътѳ фо́рте врѫтѳ пре гречї лъпгъ рѫвлѳ Реџina; ѧп фіне фъкѳ паче кѵ dъншїї прin сокрвлѳ съѳ Росвлѳ Ѳрошѳ, банвлѳ de Маковѳ, џінереле лѵї Бела IV, каре кънътъ de ла Teodorѳ 20,000 de солізї de аврѳ пентрѵ ачеастъ тіzлочіре. Dаръ ла аппвлѳ R 2011 (Хр. 1258), Міхаіл фѳ бічісѳ de вървлѳ съѳ Каллітанѳ II, каре спре а се пътé џінé ѧп авторітате, се късъторі кѵ ѧтпърътéсса, соціа лѵї Міхаіл. Ѧпсъ Росвлѳ Ѳрошѳ вепіndѳ кѵ о́сте асвпра лѵї оккѵпъ Тѫрпова ші шї лъ фата ѧпапоі. Каллітанѳ пері ѧп фѵгъ. Атѵпчї се адѵпаръ маї таріі џереї ші алессеръ імпъраторіѳ пре Мічеа, квпатвлѳ лѵї Міхаіл, R. 2012 (Хр. 1259), ѧпсъ петвлцѵтіndѵсе кѵ пѵртареа лѵї чеа лъпредъ, ѧпълцаръ імпъраторіѳ пре Констаптінѳ II, фіівлѳ лѵї Текѳ. Ачеста dеспърџіndѵсе de тѵіерea са, лъ пре о фатъ а імпъраторівлѵї Teodorѳ, ші трімісе пре фетеea са чеа dінтъіѳ ѧп Nічеа ла імпъраторівлѳ. Мічеа въzъndѵсе скоссѳ din domnіe, кънътъ іпітъ ші се сквлъ асвпра лѵї Констаптінѳ кѵ аѩісторівлѳ Ѵнгврілорѳ, ѧпсъ маї пре врмъ фѳ констрінсѳ а фѵџі ла імпъраторівлѳ Teodorѳ.

II. Фрънчїї пѵ пѵтвръ съ се џінъ твлтѳ тімпѳ ѧп Констаптінополі. Балдвінѳ II, вітлъ ѧпdешертѳ ѧп Італіа ші ѧп Галліа dънъ аѩісторіѳ. Міхаіл Палеологѵ, тѵторівлѳ лѵї Іоаппе фіівлѵї лѵї Teodorѳ Ласкарѳ, лъ Констаптінополіа ѧп 25 Івліѳ, а. R. 2014 (Хр. 1261), ші се ѧпкороп імпъраторіѳ, апоі скóссе окїї пѵпілълвлѵї съѳ Іоаппе. Ачестѳ всврпаторіѳ алѳ імперівлѵї, въzъndѵсе ескомвпікатѳ de Патріархвлѳ, ші темъndѵсе de о еспедіџівпе de Крѵче-

www.dacoromanica.ro

ферї асѫпра са, трїмісе депѫтацї ла копчїлїѫлѫ де ла Лѫгдѫнѫ, шї дпкеїѣ ѫніре кѫ бісерїка апостолѫ. — Імператорїлѫ Теодорѫ Ласкарѫ авѫсе din фата лѫї Іоанне Ассанѫ треї фете шї унѫ фечіорѫ, анѫме Іоанне; пре фата чea маї маре, Ірена, о тѫрїтѣ dупъ Констаптїпѫ фїїлѫ лѫї Теку імператорїлѫ Ромъпілорѫ шї алѫ Бѫлгарілорѫ; пре Теодора о dede лѫї Іоанне фїїлѫї лѫї Мїчеа; еаръ пре а треїа о тѫрїтѣ Міхаіл Палеологѫ dупъ Светіславѫ, domпѫлѫ тѫптелѫї Етѫлѫї, каре дп унеле акте пórтѣ пѫтеле de імператорїѣ алѫ Бѫлгарілорѫ. *) — Ромъпїї din Dачіа сѫперіóре дпсоціръ пре Бела IV дп контра лѫї Оттокарѫ реџелѫї Боіемієї, прекѫтѫ тѫртѫрісеште дпсѫшї реџеле дп скіссóреа са кѫтрѣ попtіфїчеле Алессandрѫ. **); даръ дпчеарта каре авѫ Бела кѫ фїїлѫ сѫѣ Стефанѫ, dѫчеле Трасілваніеї, стетеръ de партеа ачестѫї din ѫрмъ. Персекѫтатѫлѫ Стефанѫ, бътѫтѫ дп Ѫнгаріа, фѫџі дп Трасілваніа, шї се дпкіссе дп кастелѫлѫ Kodлеа (R. 2015; Хр. 1262), de ѫnde трїмісе ла Сарџеџіанї dупъ аџіѫторїѫ. Маї пре ѫрмъ се дптпъкъ татълѫ кѫ фїїлѫ, маї тѫлџї Ромъпї се ретѫпераръ de Стефанѫ пептрѫ аџіѫторїѫлѫ датѫ дп контра персекѫторілорѫ. Dупъ тóртеа бътръпѫлѫї (R. 2033; Хр. 1270), Стефанѫ V контїпѫъ ресбелѫлѫ кѫ Оттокарѫ кѫ сѫчессѫ варіатѫ. Ачеста фѫ челѫ dінтъіѫ реџе ал Ѫнгрілорѫ каре шї атрібѫї тїтлѫлѫ de реџе алѫ Бѫлгарієї, фіindѫ къ і сѫчессе а скóте din Ѫнгаріа пре Бѫлгарії карі дпкѫрсесserъ пъпъ ла Равѫ, прекѫтѫ шї аттрібѫіссе татълѫ сѫѣ тїтлѫлѫ de

*) Diploma Stephani V Regis Hung. de ann. 1271, V nonis Iul.
**) Balbinus Miscell. Hist. Bohemiae, Decade I, libro 6.

www.dacoromanica.ro

реце алъ Котаніеї, пентрѫ къ стрінсессе пре Котанї ын цеаръ дѫнъ девастъчіѫнеа Тътарілорѫ.

III. Ын аннѫлъ Ромеї 2025 (Хр. 1272), се пъскѫ о фóмете фóрте маре ын тóтъ Дачіа сѫперіóре, дѫнъ ачеса ѫртъ о пестілепцъ ынфрікошатъ.— Тотѫ ын ачестѫ аннѫ мѫрі Стефанъ V, кърѫіа ѫртъ фііѫлъ съѫ Ладіславъ кѫ сѫпрапѫтеле Котанѫлъ.— Пре тімпѫріле ачестеа Ромънії din Дачіа австралъ (ultra Alpes) сѫптѫ домнѫлъ лорѫ Ліноіѫ рѫдікаръ артеле ын контра Ѵнгѫрілорѫ карі цінеа Северінѫлъ, ші ші рекѫпераръ локѫріле лорѫ. Ладіславъ трімісе пре Ціорцій Cimone кѫ пѫтере арматъ асѫпра Ромънілорѫ. Ліноіѫ фѫ ынвінсѫ ші ѫчісѫ; фрате съѫ, Барбатѫ, къзѫ ын мъніле луї Ціорцій Cimone, каре лѫ адѫссе ла Ладіславѫ, ші абіа скъпъ дѫнъ че денѫсе о сѫмъ de банї ынсетнатъ *). — Кътръ аннѫлъ R. 2030 (Хр. 1277), Тътарії de ла мареа нéгръ ынкѫрсеръ ын Дачіа оріентальъ, de аколо трекѫръ Дѫнъреа ші ынчепъръ a деваста Месіа. Імперъторіѫлъ Констаптінѫ пътімса de нічіóре, ші пѫ ера ын старе a ресісте барбарілорѫ. Ын ѫмпрецюрърі ачестеа; се скѫлѣ Кѫркѫбътъ, унѫ Ромънѫ каре фѫссе пѫркарїѫ, стрінсе мѫлціме de церанї, бътѫ пре Тътарї, ші апої ынтóрсе артеле ын контра луї Констаптінѫ; фрънсе оштіле луї, ѫчісе пре імперъторіѫ, ші конрінсе тóте четъціле. Дѫнъ ачеea се късъторі кѫ імперътéсса Маріа (a адóѫа мѫіере a луї Констаптінѫ, ші непóта луї Міхаіл Палеологѫ); трекѫ преste Дѫнъре ын контра Тътарілорѫ, ынсъ фѫ ынвінсѫ de дъпшїї ын Дачіа оріентальъ. Ынтре ачестеа Міхаіл Палеологѫ кѫ-

*) Diploma Ladislai de anno 1282, apud Fejer, Cod. dpl. T. V. vol. 3. Nro. 274.

www.dacoromanica.ro

пънассе пре Іоанне III Асанъ фіінлъ лві Мічеа къ Ірена, фіїа са, ші лъ трімісе ла Тжрнова. Тжрновітанії прінсерь пре Маріа імперътéсса, ші пре фіінлъ еї Міхаіл, ші і dederь дн пънніле бізантінілорь карі і dъсserь ла Константінополі. Даръ пъ мълтъ тімпъ dънь ачеса вені Кърквъцъ, ші дмпресеърь Тжрнова. Іоанне Асанъ фъці ла імперъторіїь, еарь четатеа се апърь de кътрътъ-съъ Ціорціїь Тертере, каре лъ дндеші тітлълъ de реце. Кърквъцъ бътъ дн треї рънdърі пре бізантіні, дндъ непътънdъ лва Тжрнова се dъссе ла Nога, ханълъ Тътарілорь, съ чеарь аціъторіїь. Даръ de алтъ парте Іоанне III Асанъ дпкъ се dъссе ла ачелаші Ханъ, пентрь ассетінé скопъ. Ханълъ дн локъ de a da аціъторіїь претендінцілорь, вчісе пре Кърквъцъ, ші воіа съ факъ ассетінé ші къ Іоанне Асанъ, дндъ пре ачеста лъ скъпъ Евфросіна тъіереа ханълві ші кътрата лві Асанъ, (къчі ші ачеаста ера фата лві Міхаіл Палеологъ). Ачестъ фінітъ трацікъ авъ Кърквъцъ, внъ отъ дн адевърь естраодінарій, каре domni треї анні преste Ромънї ші преste Вългарї (a P. 2034; Хр. 1281).

IV. Дн Dачіа сверіóре, ші анвме дн Трасілваніа, сассіі чеї адвші de Цеіza, ші dотаці de Andreiь II, се revолтарь дн контра вісерічеї, ші вчісерь пре капоніčї din Алба-Івліа ші фóрте мълці алці отені, арсерь вісеріка чеа маре ші девастарь цеара. *) Дн пърціле Тіссеї Команії петрецътъторі къ тракtареа Вngърілорь, се дитóрсерь сънтъ Алdоінъ дн цеара лорь, дндъ фърь аріънші de Ладіславъ ла Клъшіь, ші дпвінші; вній фъціръ ла тътарі, алції фърь редвші

*) Diploma Ladislai de anno 1285, Fejer Cod. dipl Regni Hung.

www.dacoromanica.ro

ын сервіцѣте, R. 2035 (Хр. 1282).— Дорманъ, domnulъ Dачіеі оріентале, дпкъ аттъкъ пре Унгурі ші ле фъкѣ тълтъ стрікъчіне; елъ прінсе маі тълці барони унгурешті. Ладіславъ трімісе пре Ціорціѣ Сімоне къ Трасілванії ші къ Комапії ын контра лъі Дорманъ, каре кіетассе ші пре Българі ынтр'аџіторіѣ; Унгурії пъ фъкъръ нічі о вікторіе, къ тóте ачестеа Ціорціѣ фъ репътератъ de къtръ реце, пре кынъ се вede din diплomъ *). — Апсъ преste treі annі, Комапії карі се ретрассеръ ла тарса пéгръ, веніръ къ тъгарії ші ынвndаръ Унгаріа пънъ ла Пешта. De ачеастъ dатъ еі фъръ респіпші de унгурі.— Ын Трасілваніа еі се тъчелъріръ de къtръ секъі ла Тръскъѣ пре апа Аврарівлъі (R. 2038; Хр. 1285). — Реџеле Ладіславъ, dóръ din каvса къ тътъ са фъ Комапъ, ші пóте de рітълъ-оріентал, се арръtъ фóрte апплекатъ Комапілорѣ, петрекѣ ынтре дъпшіі, ші dвссе о віеацъ лівідінóсъ къ фетеіле лорѣ, пентрв каре фъ admonітъ маі adeссе орі de попtефічеле Романъ. Ынфіпе ынсіші Комапії лъ вчісеръ ла апвлъ R. 2043 (Хр. 1290). Dвпъ тóртеа лъі вртъ пре тронълъ Унгаріеі Andреіѣ III, къ сапранътеле Венетълъ.

V. Пре тітпврілe ачестеа спвнъ кроніčеле цереі Ромънешті къ трекѣ Padъ Negrъ, dвчеле Фъгъраш.лъі ші Амнашълъі, преste тълці ын Dачіа Австралъ, ші шї ашezezъ скавпълъ ла Кътпв-лвнгъ, de вnde се тътъ апоі ла Арџішъ, ediфікъ о pecidinцъ ші вnъ монастеріѣ; свнтъ дъпсълъ се вніръ diверселе dвкате ын вnъ прінчіпатъ. Padъ Negrъ dom-

*) Diploma Ladislai, de anno 1282, apud Fejer cod. dipl. T. V. vol 3 Nro. 274.

www.dacoromanica.ro

ні къ мълтъ глоріе 24 de anні.— Ла Фъгъраш пре ла anпълъ R. 2044 (X. 1291) domніa маціструлъ Ѫгріпъ, прекътъ се вede din o dіплотъ фórte дпсетпатъ, de ла реџеле Andpeіъ III, дп каре се фаче чса dіптъіъ потеніре despre o adънаре џенералъ a џереі, компъсъ din повілі, ротъні, секъі ші сассі. Din каnса дпсетпътъџіі, noі o пънетъ аічі din ворвъ дп ворвъ: „Noі Andpeіъ din граџіа лъі Dътnezeъ, реџе алъ Ѫнгаріеі, фачетъ къноскътъ тътъроръ челоръ че се кънвіне, къ фъкъndъ noі adънаре къ тоџі повілії, Сассіі, Секъіі ші Ротънііі (din пърџіле Трасілванієі ла Алба-Іулія, пентръ дпdрептареа стъріі лоръ, din консіліулъ тътъроръ прелаџілоръ ші баронілоръ регатулъі постръ карі се афла атънчі дппроџіърулъ постръ, маџіструлъ Ѫгріпъ, аматулъ ші кredінчіосулъ постръ, скълъndъсе дп adънаре аъ черътъ съ і се дптóркъ ші съ і се dea дпdъръtъ ніштс посессіънї але сале de лъпгъ Олтъ, че се кіамъ Фъгърашъ ші Сънбътъ, карі с'аъ лъатъ къ пedpeптулъ de ла dънсулъ, арътънdъ despre ачеаста dокътептеле ші прівілеџіеле сале; ші noі дпкъ воіndъ a не конвінце маі таре despre стареа зісселоръ посессіънї, dакъ аъ фостъ але маџіструлъі Ѫгріпъ саъ ня, атъ фъкътъ съ се черчетезе къ deадінсулъ de ачеіашї повілі, Сассі, Секъі ші ротъні, óре зісселе посессіънї се къноскъ къ dpeптулъ ші dънъ леџе a фі але маџіструлъі Ѫгріпъ ші але аптечессорілоръ лъі. Deчї noі въzъndъ ші къноскънdъ къ посессіьніле се џінъ къ dpeптулъ ші dънъ леџе de маџіструлъ Ѫгріпъ, ле атъ дпторсъ ші ле атъ dатъ дпdъръtъ ачелуіашї маџістръ Ѫгріпъ, къ тóте фолóселе ші пертініџеле, ші прін dънсулъ ерезілоръ

www.dacoromanica.ro

ші ѕрнъторіlорѣ ерезілорѣ лаї, ка съ ле поссédъ de a пѣрѣré Фъръ de a се пѣté лба дндърътѣ, къ ачелѣ модѣ ші ачеа плінше de дрептѣ, къ каре ле аѣ авѣтѣ ші ле аѣ цінѣтѣ антечессорій лаї. Датѣ дп Алба-Іѣліа дп Dомінека Invocavit, аннѣлѣ Domнѣлаї 1291. *)

VI. Стареа екклесіасстікъ de пре тімпѣріле ачестеа, дпкъ мерітъ аттенціѣне. Попtесфічій Romani, de кѣндѣ се пъскѣ схіста дптре крештінії ръсъріtанї ші аннѣсанї прін Фотій, се адонераръ педпчетатѣ а дптóрче пре ръсъріtанї ла ѕніреа къ Рома. Пънъ ла дпчепѣтѣлѣ еспедіцѣнілорѣ крѣчéферілорѣ, лъкраръ нѣмаі прін міссіонарі, de ачі дпаінте ші

*) Nos Andreas, Dei Gratia, Rex Hungariae, memoriae commendantes significamus quibus expedit universis: quod cum nos universis Nobilibus, Saxonibus, Syculis et Olachis, in partibus transilvanis, apud Albam Jule, pro reformatione status eorumdem congregationem cum usdem fecissemus, de consilio omnium praelatorum regni nostri eo tempore nobis assistentium magister Ugrinus, dilectus et fidelis noster, quasdam possessiones suas, Fogros et Zumbothel vocatas, juxta fluvium Olth existentes, asserens a se indebite alienatas, surgendo in ipsa congregatione nostra, sibi per nos reddi et restitui postulasset, et super hoc instrumenta ac privilegia sua exhibuisset; tandem nos de facto dictarum possessionum magis certificare volentes, utrum ipsius magistri Ugrini fuerint nec ne? ab usdem nobilibus, Saxonibus Syculis et Olachis diligenter inquiri fecimus, si dictae possessiones ad ipsum magistrum Ugrinum dignoscantur juste et legitime pertinere, qui quidem universi et singuli praedictas possessiones Fogros et Zumbothel vocatas, ipsius magistri Ugrini, et suorum antecessorum esse et fuisse retulerunt; nos igitur quia possessiones ad ipsum magistrum Ugrinum juste et legitime audimus et scimus pertinere, cum omnibus utilitatibus earum et pertinentiis reddidimus et restituimus ipsi magistro Ugrino, et per eum suis haeredibus, haeredumque suorum successoribus jure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, eo modo et ea plenitudine, quemadmodum per ipsius antecessores dictae possessiones habitae extiterunt, et possessae Datum apud Albam Jule in Dominica Invocavit Anno Domini M. C. C nonagesimo primo. *Georg. Fejer Cod. diplomat. Hung. eccles. et civ. Tomo. VI. vol. I. Budae 1830.*

www.dacoromanica.ro

прін арме: вніреа Ромънілорѫ ші а Българілорѫ сѫнтѫ Іоанницѫ, лѫареа Константінополій прін Фрънчі, стървінделе лѫї Andreiѫ II ші Бела IV пентрѫ крещтінареа Команілорѫ ші вніреа Ромънілорѫ din Dacia сѫперіóре, decкісе внѫ кътнѫ ларгѫ бісеріческ Романе кътръ ръсъріт; даръ лъпцезінеа лѫї Ладіславѫ пѫ фѫ фаворітóре прогресселорѫ еї. Nіколаѫ попtефічеле Романѫ, dѫнъ че трімісесе дп аннѫлѫ трекѫтѫ о епістолъ енерцікъ кътръ рецеле Ѫнгарієї пентрѫ дптóрчерса пъгънілорѫ ші а еретічілорѫ ла бісеріка католікъ, адресъ дп аннѫлѫ R. 2044 (Хр. 1291) трей скрісорі дп каѫса вніреї, вна лѫї Ціорцій Тертере імперъторіѫлѫї Ромънілорѫ ші алѫ Българілорѫ, алта лѫї Іоахімѫ Архіепіскопѫлѫї Тѫрновеі, прін каре і адѫче аминте къ і аѫ промісѫ дпаінтеа імперъторіѫлѫї Міхаіл Палеологѫлѫ, кѫндѫ се афла амѫндоі ла Константінополі, (Nіколаѫ дп калітате de легатѫ апостолікѫ), къ пѫ се ва ретраце de ла вніре; ші а треіа Еленей фііеї domнѫлѫї церей Ромънещті ші рецінеї Сервієї, прін каре о дndемнъ ка съ стea de канїї бісеріческ ші політічї аї Ромънілорѫ ші аї Българілорѫ сире а пѫне дп лѫкраре вніреа еккле-сіастікъ *). Даръ ачесте стървінце пѫ се парѫ кѫ арѫ фі авутѫ кре внѫ ресѫлтатѫ, din каѫса кѫ дп аннѫлѫ R. 2045 (Хр. 1292) тътарії Nогаї, дмпінпї фіндѫ de Моголї, трекѫрѫ Дънъреа дп Месіа, ші търѫварѫ цеара. Ціорцій Тертере фѫці ла Адріанополі. Даръ ші ханѫлѫ тътарілорѫ фѫ вчісѫ de Моголї. Дѫнъ ачеса Чіака фііѫлѫ Ханѫлѫї ші цінерeле лѫї Тертере, оккупъ цеара; дпсъ дп аннѫлѫ вртъторій

*) Aloisius Guerra in epit. const. pontif Tomo II. pag. 530 et 531

www.dacoromanica.ro

се дестрынъ де кътръ Светіславъ, кынтатълъ съъ ші фііълъ лъї Ціорціъ Тертере. Ачеста бътъ пре тътарїї лъї Чіака де і стінсе; ассемине бътъ ші пре імперъторіълъ Андроніка Палеологълъ каре цінеа прінсъ пре татъ съъ Ціорціъ, ші скъпъ ші пре ачеста din прінсо́ре, дпсъ пе ї маї деде тронълъ, чі лъ ресервъ пентрѫ сіне ші лъ цінъ треізечї де аннї.)

VII. Ан Ѹнгаріа ла аннълъ R. 2053 (Хр. 1300) мърі Андреіъ III, Венетълъ, ші ке дъпсълъ се стінсе віца Арпадіанъ. De ачі дпаінте ѹртарѣ тотъ реџї стреінї дп регатълъ каре џінъ ші маї дп ѹртъ пътеле де Ѹнгаріа. — Карлъ Робертъ din Сіцілія фе кіематъ ла тронъ, дпкъ пъпъ кънdъ тръіа Андреіъ. Елъ авъ а се лъпта опть аннї де зіле ке алџї doї претендінџї, Венчеславъ реџеле Боемієї ші Оттоне дъчеле Баваріеї. Оттоне спре а къштіга граціа Ѹнгрілоръ, се деспънсе ке фата лъї Ладіславъ префектълъ Трасілванієї, ші дптрепрінсе а кълъторіе прін џеарѣ, лъѹндъ ші корона ке сіне, каре о скоссесе ке шълте тъіестрії din пъпіле лъї Венчеславъ Богтълъ, дпсъ дп Трасілванія фе прінсъ де префектълъ цереї Ладіславъ, каре ассемине ѹтвла дѹпъ domnic, ші авіа рекъштігъ лібертатеа (R. 2061; Хр. 1308) дѹпъ че лъссъ корона дп пъпіле лъї Ладіславъ протітъндъ къ ва репѹнџіа претенсіѹнеї де а се фаче реџе. Маї пре ѹртъ Ладіславъ дпкъ фе дпвінсъ де Карлъ ші констрінсъ де а да корона дпдъръттъ. Карлъ се коропъ ла Алба-регалъ дп 27 Августъ R. 2063 (Хр. 1310). — Карлъ фе ѹнъ отъ кълтъ, дптрепрінзъторіъ ші фо́рте амбіціосъ: слъ бътъ пре Венеціані ші ле лъъ Далмаціа (R. 2066; Хр. 1313); бътъ пре ребелълъ палатінъ Матеіъ де Трепчінъ (R. 2071; Хр.

www.dacoromanica.ro

1318); бътъ пре Мілътінъ Брошъ реџеле Сербіеї, (R. 2074; Хр. 1321) ші лъ адъсе ла аскълтаре. Револта аџіцать ѫн контра лъї де Петръ Фіівлъ лъї Петеў, се пачіфікъ де кътръ Доьша префектълъ Трасілваніеї. Ребеллібнеа сассілоръ сънтъ конбъчереа лъї Хеннінг din Петерсдофъ, се астъмпъръ прін артеле Комапілоръ карі вчісеръ маре парте дінтр'жнші ѫмпрежнъ кв капълъ лоръ, Хеннінг, а. R. 2077 (Хр. 1324).

VIII, Ѫн Дачіа авреліанъ търінді Светіславъ ла анвлъ R. 2075 (Хр. 1322), вртъ пре тронъ Фіівлъ съў Ціорџіў II Тертере, каре бътъ фо́рте пре бізантінї ші ле лъ маї мълте четъџі, ѫнсъ търі преете внъ анвъ де зіле. Атвнчі Боіславъ, Фіівлъ лъї Ціорџіў I Тертере, воі съ конрінді регатвл; Ромънії ші Българії ѫнчепърь кв ачеста џіне кв бізантінї, рѫдікаръ реџе пре Міхаіл IV, Фіівлъ лъї Страџітерь префектълъ Відінълъї. Ачеста кіетъ пре Ромънії din Дачіа інферіо́ре ѫнтр'аџівторіў, бътъ пре бізантінї, ші рекъперъ четъџіле, карі се ѫнкіпассерь ачестора; маї пре вртъ се ѫнпъкъ кв дъпшії, късъторіндсе кв Теодора, сора лъї Андронікъ Палеологълъ челъ тенъръ, ші аџівтъ пре ачеста съ ръстъ́рпе де пре тронъ пре авзвлъ съў Андронікъ челъ бътрънъ. а. R. 2081 Хр. 1328). Міхаіл авъсе де соџіе пре Недеа сора лъї Стефанъ реџеле Сербіеї. ші се деспърџіссе де дъпса спре а пътé лъа пре Теодора. Фапта ачеаста ѫнтърржтъ пре Стефанъ асвпра лъї; Міхаіл воіндъ съ превіпъ періклълъ, аџіцъ пре Андронікъ ѫн контра Сербілоръ, еаръ елъ стрінсе о арматъ де 12000 де Ромънї ші де Българї din Месіа ші де 3000 де Ромънї din Дачіа, кв мерчеде, ші

www.dacoromanica.ro

дпtръndъ дп цінътъріле лъї Стефанъ пре ла оріцінеа рѫлъї Стрімоне, патръ zіле аъ пръdатъ ші аъ арсъ тóте кътe і аъ венітъ дпainte. Ачінчеа zі се арrътъ Стефанъ къ фóрте таре пътере de серbї ші къ 1000 de кълърї фрънчещтї, тарї ла корпъ, тарї ла брацъ ші фóрте deпріпшї ла бътаіе. Стефанъ ordinъ армата са ла бътаіе ші елъ къ чеї 1000 de кълърї фрънчещтї се репezі асупра стéгълъї лъї Міхаіл, ші adасce óстеа ачестъіа дп чеа таї таре конфъсіънеа. Міхаіл се прінсе віъ dаръ плъцітъ, чеа таї таре парте dintре аї съї періръ; кълї се прінserъ, се decapтаръ ші се deспоіаръ ші аша се dімісеръ а касъ. Міхаіл търі а 4 zі dупъ ачеастъ бътаіе неферічітъ, а. R. 2083 (Хр. 1330), Ротънії ші Българії алесserъ дп локълъ лъї пре Алеssandръ, върълъ лъї Міхаіл.

IX. Пре тітпълъ, пре кънdъ Міхаіл ера дпкъркатъ дп ресбелъ къ Стефанъ репеле Серbіеї, Карлъ Робертъ се скълъ къ артеле дп контра лъї Міхаіл Бассарабъ domпълъ церей Ротънещтї (Dачіеї австрале) фъръ de пічі о каscъ; óстеа бългрéскъ се adунъ дп Темішапа, de унde трекъ дп цінътълъ Medинцілоръ, ші окъпъ кастелълъ Северінълъї. Карлъ ера дп фрънтеа оштіі; ла Северінъ веніръ deпътацї din партеа лъї Міхаіл Бассарабъ, рѫгънdълъ ка съ éссъ din цеара унъї прінчіпъ каре пъ л'аъ супъратъ дптръ нітіка, къчї алтмінтерé пóте съ пацъ ръъ ші съ éссъ къ рѫшіне. Карлъ пъ прімі ачесте пропънерї, чі дпainтъ дп контра Ротънілоръ. Ротънії въzъndъ перікълълъ се ретрасеръ ші апріпserъ тóте сателе ка съ ліпсéскъ óстеа бългрéскъ de провісіънї. Карлъ ретънъndъ дп фіне фъръ тіzлóче de a ші ціне óстеа, ші въzъndъ фóметеа че аменінцъ пре мілітарї, се стът

www.dacoromanica.ro

пъръ, ші трімісе депутаці ла Міхаіл промітъндъ къ ва прімі тóте челе пропусе de dънсълъ, пемаі съ і dea кондъкторі карі съ лъ скóтъ пре drумълъ челъ маі скъртъ din цеаръ. Міхаіл трімісе кондъкторі кар въгаръ пре унгурі дintre мънці Карпаці ші і дифундаръ дintr'o вале стріторатъ din тóте пърціле. Атунчі Ромънії карі се афла аскунші пре кълтіле мънцілоръ, дпчепъръ а аррупка къ петрі ші къ арте дп контра Унгурілоръ, унde і оторжръ пре тоці дп патръ зіле. Рецеле пемаі штіиндъ че съ факъ, дші скімбъ вештімінтеле, ші дмбръкъ къ dънселе пре унъ Dешіъ, пре каре лъ вчісеръ Ромънії, крезъндъ къ есте рецеле; еаръ Карлъ скъпъ къ мълтъ певоіе дпсоцітъ de треі патръ, ші фъці ла Темішóръ, ші de аколо ла Вішеградъ, унde мълцъмі лui Dумнезеъ пентръ пъстрареа віецеі. *) a. R. 2083 (Хр. 1330).

X. Dупъ ачeастъ калamітате, дпкърсеръ тътарії преste Трасілваніа ші Унгурія дп дóue рънdурі, (R. 2084-2088), дпсъ фъръ бътъці de атънdоue орі.— Міхаіл Бассарабъ мърі ла аннълъ R. 2086 (Хр. 1233) лъссъндъ дп врътъ пре фііълъ съъ Алессandръ, банъ алъ Северінълui; дп локълъ лui дпсъ се алессе domnъ цереі Danъ I.— Andроникъ челъ тънъръ імперъторіълъ Константінополіі дпкъ мърі дп аннълъ Ромеі 2094 (Хр. 1341) лъссъндъ de съчесоріъ пре фііълъ съъ Ioanne V Палеологълъ, дп етате de 9 анні, съптъ епітропіе дмпърътесеі Анна, мъма лui, ші a марелui domестікъ Ioanne Кантакъзенъ, каре дndатъ аъ ръпітъ дмпъръція de ла пъміллълъ съъ. Adріанополітаніі карі цінea къ фаміліа імперіалъ пъ воіръ a се

*) Thurocz, Chronica Hungarorum, Parte II. cap. 97.

www.dacoromanica.ro

сѫнѫне, чі кіетаре ѫнтр'аџіторіѣ пре Алеccandрѫ реџеле Ромънілорѫ ші алѫ Бѫлгарілорѫ, каре ші терсе кѫџетѫндѫ къ кѫ оккасіѫнеа ачеаста ва сѫнѫне сіешї ші Adpianoпoліа; ѫнсъ Adpianoполітанїї сімџіръ сконѫлѫ лѫї, ші пѫ лѫ прітіръ ѫн четате, zікѫндѫ: къ лорѫ ле требѫе соџѫ, пѫ domнѫ. Алеccandрѫ се трассе ла Dімотікѫ, даръ пердѫ тѫлџї мілітарї; къчї Каптакѫzenѫ кіетъ пре Тѫрчї din Асіа ѫнтр'аџіторіѣ ѫн контра лѫї Алеccandрѫ (R. 2095; Хр. 1342). Ачеастъ фаптъ пеѫнџелѣптъ а ѫсѫрпъторілѫї Каптакѫzenѫ трассе dѫнъ сіне челе маї фѫнесте ѫртърї, пѫ пѫтаї пентрѫ імперіѫлѫ Бizantінѫ, чі пентрѫ тѳтъ Еѫропа оріенталъ. Алеccandрѫ въzѫндѫ ачеаста, трімісе депѫтаџї ла dънсѫлѫ, ші ѫнкеіъ паче.

XI. Карлѫ Робертѫ ѫнкъ тѫрі ѫн аннѫлѫ R. 2095 (Хр. 1342) лъссъндѫ ѫн ѫрта са doї фіі, пре Andреіѫ реџеле Січіліеї ші пре Лѫдовікѫ реџеле Ѫнгарієї. Челѫ dінтъіѫ се ѫчіссе de соџіа са, Іоанна Реџіна, din каре кавсъ се пъскѳ фѳрте маре ресвеллѫ ѫн Італіа.— ѪЪн Трасілѫанїа се револтаръ Сассіі ѫн челѫ dінтъіѫ аннѫ алѫ domніеї лѫї Лѫдовікѫ, ші ракѫсаръ контрібѫџіѫнеа; реџеле і фръпсе ші і адѫссе ла аскѫлтаре, еаръ dѫнъ ачеea і іертъ. ѪЪнкъ фііндѫ Лѫдовікѫ ѫн Трасілѫанїа, вені ла dънсѫлѫ Алеccandрѫ Бассаравъ, domнѫлѫ цереї Ромънешті челеї din дрѳта Олтѫлуї, саѫ маї біне, банѫлѫ Северінѫлуї, ші легъ атічіџіе. *)— Тоша префектѫлѫ Трасілѫаніеї стрінсе адѫнаре ценералъ ла Тѫрda, ѫн каре се ашезъ ціѫрісdікџіѫнеа побілілорѫ преste церанї. Ла аннѫлѫ Ромеї 2097 (Хр. 1344)

*) Тѫроџѫ ѫнгѫрѫлѫ зіче къ і ар фі протісѳ сѫнѫнере, ѫнсъ ачеаста пѫ ѳ de крезѫт, прекѫт се ва вedé маї ѫн ѫрт.

www.dacoromanica.ro

еаръ вені Лъдовікъ дп Трасілваніа, ші ашезѣ тарпініле дптре пізрісдікціъпеа сексларъ ші чеа еккле-сіастікъ. Дп апплъ ѵрмъторіў плекѣ дп контра Літ-ванілорў, дпсъ фъръ де а ръпорта вре бпў свчессў; еаръ ла апплъ Romei 2100 (Хр. 1347) се dъссе дп Італіа кѣ Стефанў префектълў Трасілваніеі спре ръсбъпареа торцій фрателві съў Andreiў. Реціпа Іоапа скъпѣ кѣ фіга, чеілалці котплічі аі оторвълві се пріпсерѣ, ші парте се аррпікарѣ ла дпкісóре, парте се вчісерѣ. Лъдовікъ трітісе дп Бпгаріа пре непоцълў съў Карлў, сіінълў лві Andreiў, апоі пъті гъверпъторіў преste регатълў Neaполітанў пре Стефанў Ласкъ префектълў Трасілваніеі, ші се дптóрсе дп Бпгаріа. Neaполітапіі се ръскълараръ дп абсепца лві Лъдовікъ, ші преste доі апні елў еаръші фъ певоіть а трече дп Італіа; dъпъ че рестабілі пачеа лъссѣ ла Neaполітапі маі дптъіў пре Нікóлъ, апоі пре Andreiў Ласкъ префекціі Трасілваніеі, дпсъ фъръ свчессў тълцъміторіў.

XII. Дп апплъ R. 2105 (Хр. 1852) Тътарій еаръ дпкърсерѣ дп Трасілваніа, префектълў цереі Andreiў Ласкъ і рецпірсе преste тъпцї. Клемепте попtефічеле Рóмапў dъ лві Лъдовікъ факлтатеа de a кърпіпdé церіле пъгъпілорў ші але схісматічілорў, кѣ кондіціъпеа de але адъче ла асклтаréа вісерічеі католіче *). Алессапdръ рецеле Ротъпілорў ші алў Българілорў търі ла апплъ R. 2106 (Хр. 1353), dъпъ че domni 23 de апні, пъръré дп лъптъ кѣ Кантакъzепъ, ші din каѵса ачестѣіа кѣ Търчій ші кѣ Тътарій. Л і ѵрмъ дп регатълў фііў съў Cicmanў, каре

*) Vezi Marazinъ Історікъ томъ III. пагіна 124.

www.dacoromanica.ro

фъкъ пре Фрате съў Стрaцiтерў domнў прeсте Bidinў, лuї Accanў і dede Преслава къ Трачіа, шi ла алтў Фрате Добродічіа, елў дпсъшї цінъ Тжрнова шi Дъросторълў. Ioanne Кантакъzенъ фатігатў de тър-бърърї шi de валлърї (шi пóте тъстратў de конштіінцъ, къ аў адъссў пре търчї дп Европа), се кълъгърі ла аппълў R. 2108 (Хр. 1355). — Сіcтанў се късъторі къ о фатъ а лuї Аmъратў, сълтанълў търчілорў; Andponікў Палеологълў фіілў лuї Ioanne iмперъторілў лъассе пре чеалалтъ фатъ а сълтанълuї. Къ modълў ачеста Сіcтанў легъ амічіціе шi къ гречії шi къ търчіі; къ тóте ачестеа пъ се пътў прeсерва дп кóнтра сорції челї трісте каре лў аштепта.

XIII. Стрaцiтерў domнълў Bidinълuї, лъ тітлълў de iмперъторіў, се късъторі къ фііа лuї Алеccandръ Бассарабъ domнълuї Ромънієї, шi къ аціторілў Ромънілорў се пъсе пре пічіорў de апънраре дп контра Ўнгърілорў. Лъдовікў плекъ ла аппълў R. 2109 (Хр. 1356) дп Сервіа, дп контра лuї Ўрошў, dапъ ачеса се дпторсе спре Bidinў дп контра лuї Стрaцiтерў; Ромънії алергаръ Българілорў дптр'аціторіў; Лъдовікў трімісе алтъ артатъ дп цеара Ромънéскъ дп контра лuї Алеccandръ Басарабъ, каре револьтézъ пре о парте de боіарї дп контра domнълuї лорў; дпсъ Алеccandръ і бате шi шi скóте din цеаръ. — Лъдовікў въzндў свчесълў челў ръў, дпторче актў артеле дп контра Венеціанілорў *), карі конпісесеръ Далмаціа, шi іеа de ла дъпшії ачеастъ провінцъ. Дъпъ репъртареа вікторієї, Лъдовікў domъ пре боіарії Ромънї фрaцiї Кренатў, Стапў, Nérъ, Влаікў,

*) Вezї Магазинъ історікъ томъ III. пагина 128

www.dacoromanica.ro

Nikólъ, ші Bladъ, къ поссесіънea Pъkaшъ, dimпрeънъ къ сателе Сeптелек, Вашахаza, Ъїтігълmad, ш. a. лънгъ рѫълъ Temішъ, Фiindъ къ аъ цiпътъ къ dънсълъ дп коптра лъї Алeссandръ Бассарабъ, ші с'аъ dістiпсъ дп бътаіа de ла Iadepa din Dалмацiа *).— Ачeастъ лъкраре пeлпцeлeпътъ a лъї Лъdовікъ, de a се черта къ Ротънiї, къ Българiї, къ Сербiї ші къ Beпeцianiї, ші de a лъсса цiокъ лiберъ търчiлоръ, стрiкъ фórте тълтъ кавсeї коттъпe a крeштiпiлоръ, ші фачiлiтъ търчiлоръ дптindepea ші ашezapea лоръ дп Eвропа. Лъdовікъ фъ провокатъ de доі поптефічї Romaпї a се скъла дп коптра търчiлоръ; iмпeрътоpiълъ Ioaппe Палeологълъ ші Фiiълъ съъ Мапъел длъ дпвітаръ съ се бпéскъ къ дънпшiї дп коптра iпiмiкълъї котъпъ; дпсъ Лъdовікъ шї перdъ тімпълъ сътъръпdъшї тeскiпа целосiе дп фрекърї къ вечiпiї съї, ші пепъссъпdъ-і de бпъ iпiмікъ дп деп ьртаре. Дптре ачестea търчiї коптiпъаръ a копpiпde тотъ маї тълтъ локъ дп Eвропа, пъпъ кънdъ Амъратъ окъпъ Adpiапополіа ла аппълъ R. 2114 (Хр. 1361) ші о прeфъкъ дп peciдiцъ a са. De ачi дпaiпte дпчeпъ лъптеле челе марї дптре търчї ші крeштiпiї de ла Dъпъре.

*) Fejer, Codex diplomaticus Regni Hung tomo IX. vol. 3.

www.dacoromanica.ro

Секцїѣнea D.

De ла Стефанъ I Domнълъ Молдавіеї пънъ ла лъареа Constantinopolii прin търчї.

КАРТЕА I.

De ла Стефанъ I Domнълъ Молдавіеї пънъ ла Алеccandръ челъ Бънъ.

I. Ăn Dачіа оріенталъ,—каре de ла ржълъ Молдава че ăнтръ ăn Серетъ, се нъмі Молдавіа,—domніа de унъ шіръ de annї Стефанъ I, а къръіа історіе din липса докоментелоръ літераре de пре тімпъріле ачелеа, не есте пъцінъ конoскътъ. Ачеста търі ла anнълъ Ромеї 2112 (Хр. 1359), лъссъndъ doї фії ăn урма са, пре Стефанъ II ші пре Петръ I, ăнтре карі се пъскъ таре dіспътъ пентръ сучессіънea ăn domніе. Петръ, de ші маї тенъръ, фііndъ отъ ацеръ ла мінте ші плінъ de іnімъ, къштігъ пре чеї маї мълцї боіарї аї цереї ăn партеа са, се декіерѣ domнъ, ші алънгъ пре фрате съъ Стефанъ ші пре чеї че цінea къ dънсълъ. Стефанъ фъцї ла Касетіръ реџеле Полоніеї, de ла каре черъ аџісторіъ, протітъndъ-ї, къ dакъ ші ва рекъштіга скаънълъ, ва ăнкіна цеара Полоніlоръ. Касетіръ din конcіліълъ маї марілоръ регатълуї, стрінce óсте din Краковіа, Candoміръ, Лъблінъ ші Рuссіа, ші о трімісе къ Стефанъ ăn Молдавіа. Óстea ачеаста аџіънгънdъ ăndатъ dънпъ Съмпетръ ла марџініле цереї, ăнчепъ а се бате къ Ромънії, еаръ ачештіа се ретрассеръ ăn пъdурiле din цінътъріле Сепcпікълуї, карі се нъмескъ Плопіпї, ші тъіарѣ арборії de атънdосе латъріле пре лънгъ кале, ăncъ аша ăнкътъ решасеръ стънdъ

www.dacoromanica.ro

пре трѫпкїѣ. Кѫндѣ ѫнтраръ апої Полонїї ка съ персекѫте пре Ротъпї, ачештїа ѫмпїнсеръ арборїї чеї din dърътѣ, ші арборїї къzъndѣ ѫнїї преcте алцїї, ѫмплѣръ калеа, ші оторѫръ пѫ пѫтаї пре ѳмепї, чі ші пре каї; пре маї мѫлцї вътътаръ ші ле фрънсеръ тетвреле, чеілалцї се dederъ пріпшї. Прада каре о къштїгаръ Ротъпїї, ле фѫ кѫ атътѣ маї плъкѫтъ, кѫ кътѣ фѫ ѫнтрéгъ; къчї, dе ші каїї чеї маї мѫлцї ера стрѫчіцї dе арборї, ѫнсъ артеле, вештїнтеле, інстрѫмінтеле с'аѣ конрінсѣ тóте dе ѫнвінгъторї, фііndѣ къ німіне п'аѣ пѫтѫтѣ скъпа саѣ лъа чева кѫ сіне. Аѫzindѣ реџеле Касетірѣ dе перdереа ачеаста, трімісе пре ѫнїї dінтре аї съї, съ ръскѫмпере пре чеї пріпшї; ші кънътъndѣї dе ла Ротъпї пре ѫшорѣ, кѫ тікѣ преџѣ ръскѫмпъраръ ші пре мілітарї ші пре чеалалтъ мѫлціте dе ѳмепї. Ѧн ачеастъ бътаіе фѫпестъ пентрѫ Полонї, се пріпсесе ші Свігнеѣ dе Олесніца, dін фаміліа Dambno, аѫѫпѫлѣ лѣї Свігнеѣ кardінарілѣ ші епіскопѫлѣ Краковіеї, каре аѣ скіопътатѣ пъпъ ла мóрте dе вътътареа фълѣерілорѣ нічіórелорѣ че і се ѫнтъмплассе атѫпчї. Наволіѫ dе Тачінѣ, фііѫлѣ лѣї Andreіѣ dе Тачінѣ Палатінѫлѣ Краковіеї, скъпъndѣ кѫ фѫга dе мънїле Ротъпілорѣ, с'аѣ рѫшінатѣ а маї da фаџъ кѫ татъ съѣ ші кѫ атічії, ші dе аколо с'аѣ dѫссѣ dе адрептѫлѣ ла Рома, ші с'аѣ фъкътѣ преотѣ, еаръ маї ѧн ѫрмъ ѫнторкъndѫсе ѧн патріе аѣ ѫнаінтатѣ ла декапатѫлѣ Краковіеї. Пъdѣріле ачелеа кѫ тімпѣ с'аѣ тъіатѣ ші с'аѣ префъкътѣ ѧн кътпърї. Ѫнспреzече стéгѫрї с'аѣ пріпсѣ dе ла Полонї; треї регале, адекъ челѣ dе ла Краковіа, dе ла Сandomірѣ ші dе ла Лѫблінѣ, поѫе мілітаре, адекъ 1. вінепніѫлѣ ръdікатѣ dе Наволіѣ, 2. dе Ліліва,

www.dacoromanica.ro

3. вълпінълъ, 4. алъ Равіцілорь, 5. алъ Гріфопілорь, 6. алъ Стреніавіцілорь, 7. алъ Хабдапчілорь, 8. алъ Полькошілорь, 9. алъ Стрепелорь. *)

II. Ла ачеастъ метораві́лъ бътаіе а Ротъпілорь din Молдавіа къ Полоніи, льаръ парте ші Трасілваніи ші Мартъроші́аніи, прекътъ търтърісескъ скріпторіи полоні, ші прекътъ се вede din diплома лъї Лъдовікъ de ла аппълъ R. 2113 (Хр. 1360), датъ лъї Драгошъ de Мартъросъ фіілъ лъї Іъла, пентръ мерітеле къштігате ын Молдавіа, прін каре diплотъ і дъ лъї шéссе сате ын Мартъросъ, ші прін дъпсълъ фіілорь лъї, Іъла ші Лада, срезілорь ші ъртъторілорь лорь **). Фórте ынсетнатъ е о diплотъ а лъї Лъдовікъ din аппълъ R. 2118 (Хр. 1265), датъ

*) Ioannis Dlugossi historiae Polonicae libro IX, de anno 1359 — Martini Cromeri de origine et rebus gestis Polonorum, libro IV, de anno 1359.

**) Ludovicus, Dei gratia, Hungariae, Croatiae, Ramae, Serviae, Galiciae, Lodomeriae, Cumaniae, Bulgariaeque Rex, Princeps Salernitanus, ac Honoris montis sancti Angeli Dominus, omnibus Christi fidelibus praesentibus pariter et futuris, praesentium notitiam habituris, salutem in omnium salvatore Regia Celsitudo solet sibi subiectos ad gradum provehere altiorem, ut exinde corona et thronus regalis attolatur, numerusque fidelium augeatur Proinde ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos multimodis fidelitatibus et fidelium obsequiorum praeclaris meritis Dragus, filii Gyulae fidelis Olachi nostri de Marmarusio, in memoriam nostrae Celsitudinis redactis, quae servitia in plerisque nostris negotiis et expeditionibus sibi commissis et confisis, specialiter autem in restauratione terrae nostrae Moldavanae, plures Olachos rebellantes a via debitae fidelitatis deviantes, juxta suam industriosam virtutem ad constantem fidelitatem regiae coronae observandam, vigili cura et indefessa solicitudine reducendo, juxta sui status et possibilitatis exigentiam, nostrae exhibuisse et impendisse cognovimus Maiestati, volentes eidem pro praemissis suis obsequiosis meritis, regio occurrere donativo, ut caeteri hoc viso ad debitae fidelitatis opera exercenda facilius invitentur, discantque sub Principe glorioso devotius famulari, in con-

www.dacoromanica.ro

лъї Балкъ Воіводълъ de Мартъросъ, фіїълъ лъї Сассъ din Молдавіа, пентрѫ мерітеле къштігате дїн сервіцеле реџелъї, шї маї алесъ дїн Молдавіа, кѫ върсареа сънџелъї съѫ, алъ фраџілорѫ шї ѻменілорѫ съї, de unde елъ лъсъндъшї пре пърінџї шї пре консъп-

---

dignam retributionem servitiorum aliqualem, quasdam villas nostras Olachales, Zalatina, Harpatokfalva, Kopacsfalva, Deszefalva, Hernershaza, et Sugatugfalva vocatas in Marmarusio existentes, cum omnibus earum fructuositatibus, proventibus nostris quinquagesimalibus, collectis debitis et aliis utilitatibus universis, novae donationis nostrae titulo dedimus, donavimus, contulimus praefato Dragus, et per eum Gyulae et Lad filius suis, eorumque haeredibus, et posteritatibus quibuslibet, jure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas, et habendas, imo damus et conferimus praesentis privilegii nostri patrocinio mediante, salvis juribus alienis; volentes et regia authoritate committentes, ut dictus Dragus, et filii sui, ipsorumque haeredes cum dictis villis ipsorum omni eo jure nobilitatis titulo, quo ceteri viri primi et naturales regni nostri nobiles sub vexillo regio exercituantes, uti dignoscuntur, perpetuis temporibus gandeant et fruantur; ita tamenquod idem Dragus et filii sui eorumque haeredes universi, sinceraе fidelitatis homagium invariabili fidelitate nobis nostrisque successoribus perpetue tenerentur observare. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et authentici sigilli nostri duplici munimine roboratas. Datum per manus venerabilis in Christo patris Domini Nicolai, Dei et apostolica gratia Archiepiscopi Strigonien. locique eiusdem Comitis perpetui, aulae nostrae Cancellarii, dilecti et fidelis nostri Anno Domini Millesimo trecentesimo sexagessimo, tredecimo Calendas Aprilis Regni autem nostri anno decimo nono. Venerabilibus in Christo Patribus et Dominis eodem Nicolao Strigon. Toma Calocen. Ugolino Spalaten. Nicolao Iadren. Archiepiscopis; Nicolao Agrien. Demitrio Varadien Fratribus Stephano Pharen. Valentino Makarien. Marco Sibinicen Michaele Schardonen. Portivo Semen. et Radoslao Corbavien. Ecclesiarum Episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus. Magnificis viris Nicholao Konth Palatino, Dionysio Vajvoda Transilvano, Leustachio Sclavoniae, Nicholao de Zech totius Dalmatiae et Croatiae Nicolao de Machov, Banis; Emerico magistro Agasonum nostrorum, e magistro Simone Comite Posoniens. aliisque quam plurimis comitatus regni nostri tenentibus et honores. *Fejer, Cod. diplomat. Hung Tomo IX. vol. 2. Nro. 72. pag. 159.*

www.dacoromanica.ro

цепї, шї тóте аверіле сале, аѣ вепітѣ ѧп Ѵнгаріа, прін каре diплотъ ѧї дъ поссессіѵнеа Коніа шї алте оптѣ сате ѧп Мартороѕѣ,— каре сате ле къпътассе Бордапѣ Воіводѵлѣ de Мартѵроѕѣ de ла реціпа Елісавета тѵта лѵї Лѵдовікѣ, еаръ апої трекѣ пре аскѵпсѣ din Ѵнгаріа ѧп Молдавіа, шї копрінсе ачеа цеаръ пентрѵ сіпе,— ачесте сате лѵѣпdѵсе de ла фаміліа лѵї Бордапѣ се даѣ лѵї Балкѣ воіводѵлѣ шї прін dъпсѵлѣ лѵї Драгѣ, Драготерѣ шї Стефапѣ фрацілорѣ лѵї, ерезілор шї ѵртъторілорѣ лорѣ.*)

III. Din ачеастъ фаміліе Ротъпъ се пъскѣ о серіе de ómenї марї, карі се дістінсеръ прін тѵлте фапте стрълѵчіте, къштігаръ фórте марї поссессіѵнї, шї се ѧпълцаръ ла челе маї ѧпсетпате demпітъцї але регатѵлѵї Ѵнгаріеї. Фрацїї Балкѣ, Драгѣ шї Іоапне пре лъпгъ Коніа шї челелалте оптѣ сате, маї къштігаръ ѧп апп‿ѵлѣ 1373 ѧпкъ алте патрѵ ѧп Мартѵроѕѣ **).— ѦІп апп‿ѵлѣ 1383 къштігаръ Кастелл‿ѵлѣ Араніоѕѣ ѧп dістрікт‿ѵлѣ Селаціѵлѵї; Балкѣ ера атѵпчї комітe прeсте комітат‿ѵлѣ Сатѵ-маре ***). ѦІп апп‿ѵлѣ 1387, Іоапне фііѵлѣ лѵї Драготерѣ къштігъ de ла Сіцістѵпdѣ dóѵе сате лъпгъ кастелл‿ѵлѣ Хѵстѣ пентрѵ терітеле сале шї але татъ съѣ Драготерѣ шї але фрате съѣ Тататерѣ, карі къзѵръ ѧп пеферічіта бътаіе de ла Бідінѣ сѵптѣ рецеле Лѵдовікѣ. Балкѣ шї Драгѣ ѧптре челелалте demпітъцї але лорѣ ера шї коміцї аї Сеѵілорѣ ****). — ѦІп апп‿ѵлѣ 1390 фрацїї Балкѣ шї Драгѣ къпътаръ de ла Сіцістѵпdѣ

*) Carolus Wagner in dissertatione de Cumania Nro. 4. Ла Цюрціѣ Шіпкапѣ се аѳлъ традѵссъ ачеастъ diплотъ ла апп‿ѵлѣ 1359. пад. 326.

**) Fejer Cod. diplom. regni Hung, Tomo IX. vol. 4. Nro. 306 pag. 528.

***) Fejer Cod. diplom. regni Hung Tomo X. vol. 2. Nro. 50 pag. 169.

****) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tomo X. vol. 1. Nro. 206.

www.dacoromanica.ro

кастрълъ de Петръ (Kovar) din комітатълъ Салінікълуї інтеріоре, челъ donatъ лоръ дпкъ de la Лъdoвікъ *) — Ла анълъ 1391 Балкъ ші Драгъ фъndaръънъ монастеріъ дп Мартъросъ дп опóреа луї Міхаіл Архангелълъ, ші лъ dотаръ къ 7 сате, апоі се dъсserъ ла Константінополі, длъ сънпъserъ immediate протекціънеї патріархълуї Антоніъ II ші съчесорілоръ луї **). — Драгъ авъ фііъ пре Нікóлъ Драгфі, ачеста пре Вартолотеъ, ачеста пре Candpiнъ; еаръ ачеста пре Міхаіл Драгфі, прекътъ се вede din скрісóреа рецелуї Matia din анълъ 1476, датъ дп Бъda feria quarta proxima ante festum beatae Margarettae virginis.

IV. Монастеріълъ челъ фъndatъ de фрацїі Балкъ ші Драгъ есте дпсетнатъ дп історіа екклесіастікъ a Ротъпілоръ. Teodorъ Коріатовічї Дъчеле Подоліеї, каре вепіссе дп Ънгаріа пре тітпълъ луї Карлъ Робертъ, ші къпътассе de la дънсълъ Мънкачіълъ, фъndъ дп анълъ R. 2113 (Хр. 1360) дп ачелъ локъ ънъ монастеріъ de рітълъ орієнтал, дп опéреа съптълуї Ніколаъ ***). Къръ анълъ Хр. 1490, ънъ монахъ Росніакъ, анъте Іоанне, din ачелъ монастеріъ се фъкъ епіскопъ (елъ пентръ дптъіа óръ дп ачелъ локъ, de la каре ші трагъ дпчепътълъ епіскопіі Мънкачіълуї). Ачестъ епіскопъ арръtъndасс дпаінтеа рецелуї Владіславъ, ші minцindъ къ шede дп монастеріълъ съптълуї Міхаіл din Мартъросъ, de óръ че шedea дп монастеріълъ съптълуї Нікоlаъ din Мънкачіъ, черъ ка вепітъріле монастеріълуї din Мартъросъ съ і се

*) Fejer Cod. diplomat regni Hung Tomo X. vol, 1; Nro 350.
**) Marazinъ istoriкъ Tomъ III. пацina 173
***) Fejer Cod. diplomat. regni Hung Tvmo IX. vol 2. Nro 93. pag 196.

www.dacoromanica.ro

dea лъї dънъ векеа всапцъ. Владіславъ opdinъ (1491)
ка преоцїї ші секълярїї de рітълъ оріентал din Мар-
търосъ съ ръспъndъ къdinцеле епіскопълъї ка унъї
капъ алъ лоръ, прin ъртаре ші преоцїї ші секълярі
din локъріле че се цinea de монастерїлъ ст. Міхаіл.
Іларіе егъменълъ монастерїлъї ст. Міхаіл дпцелегъndъ
къ епіскопълъ аї скосъ прin дпшелъчіune унъ атаре
decретъ, алергъ ла реце ші лъ дпформъ despre drep-
търіле монастерїлъї къштігате de ла патріархълъ Ан-
тоніе II, прin фъndаторїї Балкъ ші Драгъ. Рецеле
конвінгъndъсе despre drептеле претенсіунї але лъї
Іларіе, дптърі прівілецеле монастерїлъї, дпсъ аша
ка егъменълъ съ аррете къвінїта реверінцъ епіско-
пълъї din Мънкачіе, еаръ Мітрополітълъї din Трасіл-
ванїа сънънере ші аскълтаре. Епіскопълъ Іоанне къ
тóте ачестеа пъ дпчетъ de a фаче претенсіунї асъ-
пра венітърілоръ монастерїлъї, ръzimъndъсе пре de-
кретълъ маї сусъ меторатъ, din каре кавсъ егъме-
нълъ Іларіе фъ певоіте a се плънце de ноъ ла реце.
Владіславъ чітъ дпаінтеа са пре епіскопъ ші пре е-
гъменъ, дпсъ епіскопълъ пъ кътезъ a се арръта
дпаінтеа рецелъї челъї дпшелатъ de дънсълъ, еаръ
егъменълъ фъ de ноъ дптърітъ дп drептъріле сале *).
Мартъроші ані стетеръ din векіте сънтъ епіскопълъ
din Трасілванїа ші пъ се сънъсеръ челъї de ла Мън-
качіе dънъ дпфіінцареа ачестїа. Мітрополіцїї de ла
Алба-Іулїа се нътескъ експресіве Епіскопї аї
Мартъросълъї **). Ціорцїе II Ракоці нъпе a нъте

*) Bezi marazinъ ictopikъ Tomъ III. пацина 165 et seqq.

**) Stephanus Simonovicius Dei gratiaArchiepiscopus Belegradiensis, Vadiensis, Marmarosiensis, totiusque Transsilvaniae eatholicae atque apostolicae religionis graeci ritus Episcopus. Anno 1651. Mag. ist Tom. III. pag. 251.

www.dacoromanica.ro

Мартвросвлъ, дптре цінвтвріле преете карі се дптinde цівріcdікцівnea епіскопвлві din Трасілванія *). Ла Cinodвлъ din 4 ші 5 Септемвріе 1700, de ла Алба-Івліа фвръ de фацъ ші протопопіі din Мартвросъ, ші сввскріссръ вніреа дмпревпъ кв чеі din Трасілванія **). Мартвросвлъ ретасе свптъ епіскопатвлъ Трасілванія пънъ ла Маріа Терезіа. Іппочепцъ Клаінв ера дпкъ епіскопъ преете Мартвросъ.

V. Пре тімпвлъ кънdъ Балкъ ера Воівodъ дп Мартвросъ, Іоаппе de Белівшъ ера Воівodъ дп цінвтвлъ Крішвлві. Капітвлвлъ de Орвеа-маре пе аъ пъстратъ теторіа лві дп внъ трактатъ de паче фъквтъ дпаінтеа ачелві капітвлъ, дптре фрацій Іоаппе Воівodвлъ, Бокъ ші Балкъ de Белівшъ, ші дптре Nіколаъ, Блашіъ, Ладіслаъ, Татамеръ ші Стоіанъ фііі лві Кънde de Zалатна, пептрв вчідереа лві Бікачіъ ші Романъ копсъпцепілоръ лоръ ***). — (Дп цінвтвлъ ачеста дпкъ пре ла аппвлъ Хр. 1205 ера внъ епіскопъ de рітвлъ греческъ.) — Тотъ пре тімпвлъ ачесторъ воівозі dede Лъdовікъ сатвлъ Салаштъ de лъпгъ Дева „крedінчіосвлві съъ Ротъпъ Комітелві Ладіслаъ фііівлъ лві Мвшатъ de Алташъ, пептрв мвлтеле лві меріте ші але аптечессорілоръ лві, ші прін дъпсвлъ лві Петрв, Іоаппе, Ласкв ші Мвшатъ фііlоръ лві;“ ші ordінъ префектвлві Діопісіъ съ лъ дптродвкъ дп ачеа поссессівне ****). Ладіслаъ се дптродвсе дп аппвлъ Хр. 1363 de віче-префектвлъ цереі Петрв дп поссессівnea donатъ, кв

*) Bezі Marazinъ історікъ Томъ III. паціna 253,

**) Bezі Marazinъ історікъ Томъ III. паціna 311.

***) Fejer Cod. diplomat. regni Hung. Tomo IX. vol. 2. Nro 191. pag. 364.

****) Fejer Cod, diplomat, regni Hung. Tomo IX. vol. 2. Nro 151. pag. 302.

www.dacoromanica.ro

тóіе къ Кнезіі Строіа ші Zeik конграziссеръ *). Къ датърі деспре кнеziателе Ромънілорь din діверселе парці але Дачіеі сунеріóре, есте плінъ історія Трасілваніеі; ноі пе не маі путемъ оккупа къ ачесте партікуларітъці, чі требуе ла кърсълъ цеперал алъ історіеі Ромънілорь ші алъ церілорь de прін преціпрь.

VI. Ан анълъ Роме 2116 (Хр. 1363) імперътоторіълъ Церманіеі, Карлъ IV, мергънdъ ла Краковіа, аколо фъкъ легътъптъ ан контра търчілорь къ Касемірь рецеле Полоніеі, къ Лъдовікъ рецеле Ънгаріеі, ші къ Валdемарь рецеле Даніеі, ші къ Петрь алъ Кънрълъі, dінтре карі ачестъ din ърть терсе пре таре ші пре Дънъре ансъсъ, апоі трекъ пре ъскатъ прін Молдавіа ші прін Ръссіа ші се dъссе ла Краковіа **). Даръ Лъдовікъ каре кънета тотъ антр'ънпа съ оккупе цеара Ромънéскъ ші Българіа, лъссъ пре търчі ан паче, ші ан аріънълъ баптестълъі анълъі R. 2118 (Хр. 1365) пъблікъ скълареа цепералъ ан Ънгаріа ан контра лъі Владъ domнълъі Ромънієі, каре dънъ мórтеа татъ съъ, Алессandрь, аннъкассе фрънеле гъверпълъі ан тъпіле сале, фъръ de воіа лъі Лъдовікъ, каре претіndеа а фі съzерапъ алъ ачелеі церї. Термінълъ се пъсе пре серbътóреа съптълъі Апостолъ Маціа, ші локълъ de конценtраре Темішóра ***). Дънъ че се стрінсе óстеа, Лъдовікъ трекъ Дънъреа, ші прін Сербіа терсе de бътъ Bidинълъ, ші прінсе пре Страцітерь, префектълъ четъцієі ансъ пъ пътъ съ трéкъ ан цеара Ромънéскъ. Дечі лъссъ аколо пре Dіонісіъ префектълъ Трасілваніеі, ші се ретрассе

*) Fejer Cod. diplomat. regni Hung Tomo IX. vol. 2. Nro 207. pag. 380.
**) Henricus Spondanus ad annum 1363. Nro 3.
***) C. Wagner in Miss. dissertatione de Cumania, Nro 3.

www.dacoromanica.ro

ăn Корваціа, лъндъ къ cine пре пріпсълъ Страціmеръ пре каре пъ дъпъ тълтъ тітпъ еаръші лъ dimice *). Ăn 15 Дечетвріе a. R. 2120 (Хр. 1367) Лъдовікъ пъблікъ еаръші скъларе цепералъ, адъъгъndъ їТрасілванілоръ ка съ фіе параці спре а пътé плека кънdъ се ва арръта елъ ăn тіzлокълъ лоръ. Ачеастъ а dóua скъларе ăпкъ се вede a фі фостъ dестінатъ ăn контра лъї Владъ domпълъї цереї Ромънешті, къ каре пъ о пътссе скóте ла кале къ doї аппї ăпаінте. Ăпсъ din dіплота лъї Владъ, датъ негоціторілоръ din Брашовъ ла аппълъ R. 2121 (Хр. 1368) спре а пътé негоціа еї ші къльторї ăn цеара Ромънéскъ плътіndъ вектігареле кавіпіте, се вede a се фі ăпкеіатъ паче ăптре dъпшіі ші a пътe пріп маціствлъ Dететріе Лепешъ. Ăn ачеастъ dіплотъ Владъ се пътеште воіводъ Трасалпінъ ші банъ de Северінъ **). Ăn алтъ dіплотъ de ла аппълъ R. 2122 (Хр. 1369) Владъ рекотъndъ католічілоръ din Ромъпіа пре свфрагапълъ епіскопълъї Dететріъ din Трасілвапіа. Ăn ачеаста се пътеште пре cine воіводъ Трасалпінъ, банъ de Северінъ ші дъче de Фъгърашъ ***).

VII. Даръ ачеастъ ăпцелецере пъ цінъ тълтъ ăптре Владъ ші Лъдовікъ, къчї тотъ ăn ачестъ аппъ трекъ Владъ Dепъреа ла Bidінъ, ші бътъ пре пресіdіарії Ънгъреші din четате, еаръ пре кълъгърії католічї ї вчісе, ші рестабілі ăn domпіс пре кътпатъ съъ Страціmеръ ****). Лъдовікъ свппъратъ пептръ а-

*) Thurotius, Chronica Hung. Parte III car. 34.

**) Ladislaus Waiwoda Transalpinus et Banus de Zeurino. Fejer Tom IX. v 4. Nro 75.

***) Ladislaus Wajwoda Transalpinus et Banus de Zewerino nec non Dux de Foguras Fejer Tomo IX. vol. 4 nro 118.

****) J. Christ. Engel's ältere Geschichte der Walachey 1. B. S. 854.

www.dacoromanica.ro

чеастъ фаптъ стрінсе óсте таре din тóте пърціле, детермінѣ съ стінгъ пре Владѣ, ші плекѣ din Темішóра ын Сербіа кътръ Bidinѣ, ка елѣ съ аттаче dintr'аколо пре Ромънї; еаръ пре Ніколъ префектълѣ Трасілваніеї лѣ трімісе кѫ секъїї ші кѫ повілії din пърціле Трасілване, ка пре аколо съ ынтре ын цеара Ромънéскъ, ші аша съ аттаче пре Владѣ de дóѫе пърцї. Владѣ се стрінсе кѫ о парте de Ромънї ла Dѫнъре ка съ ымпедече трєчереа лѫї Лădовікѣ; еаръ пре Драготерѣ кастелапълѣ de Дътбовіца лѣ трімісе ын контра оштїї лѫї Ніколъ. Ачештіа венірѫ маї ынтъїѣ ла бътаіе пре апа Галвініцеї. Драготерѣ кѫ Ромънїї се ретрассе кътръ мънцї; Ѫнгърїї ші Секъїї се лъарѫ dѫпъ dѫпшїї. Кънdѣ ацівпсерѫ ын стрімторіле мънцілорѣ, Ромънїї се репезірѫ de тóте пърціле ші вічсерѫ маї пре тоцї Ѫнгърїї. Аколо къзѣ префектълѣ Ніколъ, віче-префектълѣ Петрѫ, Dешїѣ Вашѣ, Петрѫ Рѫссѣ кастеллапълѣ четъцїї de Балъ, Петрѫ ші Ладіславѣ къпітанїї секъілорѣ, ші алцї повілї ші мілітарї ынсемнацї. Кадаверълѣ префектълѫї Ніколъ се лъѣ кѫ таре бътаіе din мънціле Ромънілорѣ, ші се dѫссе ын Ѫнгаріа ла Стрігоніѣ. De парtеа Dѫнърєї Владѣ аппърѣ таре ржпа кѫ съцетарїї, ынсъ Ніколъ de Гара, банълѣ de Маковѣ, аттъкъ кѫ впѣ кѫраціѣ песпесѣ de пре Dѫнъре ші dескісе трєчереа оштілорѣ кѫ павіле. Ромънїї се ретрассерѫ, еаръ Ѫнгърїї лъарѫ Северінълѣ, ші се ынтórсерѫ а касъ фъръ de алтѣ ресълтатѣ *).

VIII. Ын аппълѣ R. 2123 (Хр. 1370) Попtефіческе Романѣ Ѫрбанѣ V скріе лѫї Владѣ о епістолъ

*) Thurotius, Chronica Hungarorum, Parte III, cap. 38.

www.dacoromanica.ro

фórте лінгвшітóре, прін каре лъ лаудъ пентрв вітежіа кв каре се лвптъ дн контра тврчілорь, ші лъ дндémnъ съ прітéскъ кредінца католікъ, ші съ рекнпóскъ бісерíка Романъ *). Ассеміне скріе ші вітрічеї сале, Клареї, въдовеї ръносатвлві Алессандрв, прін каре мвлцъмеште пентрв donвріле трімісе бісарічеї Романе, о лаудъ пентрв къ аь дторсь ла кредінца католікъ пре фііа еї, імперътéсса Бвлгаріеї (сеція лві Страцімерь), ші о дндémnъ съ се adonepe a дтóрче ші пре чеалалтъ фііе, Анка, реціна Сербіеї **). Dвпъ ачестea, Владь царъ се дпвъкъ кв Лвдовікь, каре дн аннвль ачеста, фііндь къ тврíссе Кастерь, се алесе реце Полоніеї.— Владь donъ дн аннвль Ромеї 2125 (Хр. 1372) сателе Шеркаіа, Венеція, Кічіолата, Апакалдъ ші Donка din цeара Олтвлві, лві Владь консъцелві съв, фіівль маністрвлві Іанвс, ші непотвль банвлві Miked, ші прін дънсвль фіівлві съв Нікóлъ, пентрв мерітеле къштігате дн бътъліе дн контра тврчілорь, ші дн контра імперъторівлві Тврновеї (Сістань). Дн діплома donатівъ Владь се пятеште Воіводь Трасалпінь, Бань de Севéрінь, ші Dвче аль плъптъчівнеї пóве de Фъгъраш ***).

IX. Дн Дачіа оріенталъ саь Молдавіа пре тімпвріле ачестea domніа Ласкв, каре скріссе ла аннвль R. 2123 (Хр. 1370) лві Врбань V, къ ель ва съ дтвръцішезе реліцівнea католікъ, пентрв каре черь дпвъцъторі, ші внь епіскопь католікь, преквмь ші факвлтатea de a ръдіка оппідвль Серетв ла demнітатea de Мітрополіе. Врбань провокъ дн аннвль

*) Bezi Marazinь istoriкь Tomь III пацina 130.
**) Bezi Marazinь istoriкь Tomь Iil пацina 133.
***) Ladislaus Vajvoda Transalpinus, Banus de Zeurimio et Dux novae plantationis terrae Fugaras. Fejer Tomo IX. vol. 4. Nro 270.

www.dacoromanica.ro

R. 2124 (Хр. 1371) пре Архіепископълъ din Прага, ші пре епіскопіі din Вратіславіа ші Краковіа ка съ трімітъ о́менї idoneї съ черчетезе лъкрълъ ачеста, ші съ дмпліне́скъ dorinţele domnълуї церей, каре се лъптъ дн контра інімічілоръ Крачіі *). Дн аннълъ R. 2125 (Хр. 1372) Грегорій XI граціе пре Ласкъ пентръ кредінца са чea Фербінте, дпсъ лъ дндемнъ ка съ се adonepe a днтóрче ла вісеріка католікъ ші пре соціа са, къ тóте ачестea пъ-ї dede воіе de a o лепъda къндъ ea ap персевера дн векea еї кредінцъ **). Ласкъ мърі ла аннълъ R. 2127 (Хр. 1374) фъръ съ пóтъ днтродъче католічістълъ дн Молдавіа, ші дн локълъ лъї ърмъ Петръ II. Тотъ пре тімпълъ ачеста мърі ші Владъ domнълъ Ромънієї, ші дн локълъ лъї ърмъ Dанъ II. — Ла аннълъ R. 2127 (Хр. 1374) скріе Раіналдъ: „Ка съ дмпъмълце́скъ ші дн Ромънія кредінца католікъ, Грегорій IX детермінъ съ факъ дмтр'ънсă скаунъ епіскопескъ, фііндъ къ пъцінї преоцї ынгъреші сервіа містеріиле ла Ромънї, ші ачеіа дпкъ нъ конскна дн літъ ші дн всанце къ Ромънії, de unde ърма, къ глоріа лъї Dzeŭ нъ се пътea лъці дntre пацівнеа ачеea, ші маї мълтъ се спера de лі се ва da унъ епіскопъ къ фрі-ка лъї Dzeŭ ші къ дпвъцътърі, ші каре съ штіе літ-ба Ромънéскъ. Дрептъ ачеea скріссе Архіепископілоръ din Стріґоніе ші din Колочіа, ка дпцелегъндусе къ Лъдовікъ рецеле Ънгаріеї, съ черче дн че четате съ се пънъ скаунълъ епіскопал, че дntindere съ се dea епіскопатълуї ші сънтъ каре Мітрополітъ съ фіе, ші съ репóрте dакъ мінорітълъ Антоніе. din

*) Вezї Magazinъ istoricъ Tomъ III, пагина 135

**) Вezї Magazinъ istoricъ Tomъ III. пагина 140.

www.dacoromanica.ro

Спалатъ, каре тълтъ се адóперъ дитрѫ дитóрчереа Ротънілорѫ, ар фі антъ спре а пѫрта сарчіна епископалъ *). — Ла анвлъ R. 2130 (Хр. 1377) Лъдовікъ скріе Брашованілорѫ съ едіфіче кастелълъ Тіперікъ (Брашъ) прекѫтъ аѫ протіссъ, ші ле фаче сперанцъ къ дакъ цеара Ротънéскъ ва вені дн тъніле сале, елъ ва ордіна ка трібътълъ че се дъ ла Арбъреле рошъ, съ се клéгъ ла пътітълъ кастелъ ноѫ **). — Din каре се вede рéза інтенціѫне а лві Лъдовікъ, дн съ ші дешарта сперанцъ де а окѫпа цеара Ротънéскъ.

X. Лъдовікъ пѫ пътъ съ ші аціѫнгъ скопъріле сале, къчі търі дн анвлъ R. 2135 (Хр. 1382) лъссъндъ дн ѫртъ пре въдѫва реціпъ Елісавета ші дóѫе фете: Едвіга каре се търітъ дѫнъ Владіславъ Іагелло тареле дѫче алъ Літванієї ші апоі реџеле Полоніеї, ші Маріа каре се спѫпсессе дпкъ таї дпаінте дѫнъ Сіџісмѫндъ de Брандебъргъ. — Дн Ротънія къзъ Данъ II дн бътаіа къ Сісманъ домнълъ Дѫросторълві (a. R. 2136; Хр. 1383); фрате съъ Мірчеа ѫртъ дн прінчіпатъ, каре трекъндъ Дѫнъреа лъ тóте четъџіле de адрéпта ачестві рѫъ пънъ ла тареа нéгръ, дмпрежнъ къ Добродічіа. — Дѫнъ тóртеа лві Лодовікъ ынгврії коронассеръ реџе пре копіла Маріа, сѫнтъ епітроніа тѫтпеї сале Елісавета, даръ нѫцінъ дѫнъ ачеаста лі се фъкъ неплъкътъ гъверпълъ фетеніпъ: еї се револтаръ авъндъ дн Фрѫнтеа лорѫ пре Іоанне Корватъ, ші декіарарѫ реџе пре Карлъ II din Сіціліа a. R. 2138 (Хр1385.) Ачеста веніндъ дн Ѫнгаріа фъ вчісъ кіарѫ дн каса реџінеї Елісаветеї. Реџінеле атъндóѫе се пріпсерѫ de кътрѫ малкопценџї. Еліса-

*) Raynaldus in continuatione Baronii ad annum 1 71 nro 9

**) Fejer Cod. diplomat. Regni Hung. Tomo IX vol. 5. nro 74.

www.dacoromanica.ro

вета тѫрі, еаръ Маріа фѫ dесъ дп кастелльлѫ Nовоградѫ дп Далмаціа. Сіцістѫндѫ алергъ кѫ Боемій дптр'аціторіілѫ спѫнсеї сале, о ліберъ din прінсóре, ші се фъкѫ пре сіне реце, a. R. 2140 (Хр. 1387). Корватѫ кѫ партіта са се дптърі дп Темішана ші фъкѫ dintr'жпса пѫптлѫ прінчіпал алѫ ескѫрсіѫнілорѫ сале пъпъ кѫндѫ Нікóлъ Гара, аціятатѫ de Петрѫ фііілѫ лві Danѫ ші de вітречій фраці Христофорѫ ші Міхаіл (Ромънї) длѫ бътѫ ші лѫ скóссе de аколо *). — Петрѫ domnлѫ Молдавіеї фііndѫ дп лѫпте педпчетате кѫ Тътарій, ші тетѫндсе de претенсіѫніле Ѫнгѫрілорѫ, dупъ че Сіцістѫндѫ се дпкоропассе реце, фъкѫ дп аннлѫ R. 2140 (1387) впѫ легътъптѫ кѫ Владіславѫ реџеле Полоніеї. Дп 10 Дечевріе a. R. 2142 (1389) denѫтаціі лві Мірчеа domnлві џереї Ромънешті, Маніѫ ші Романѫ, ші Дѫгоіѫ спътаріілѫ лві Петрѫ domnлві Молдавіеї, дпкеіаръ дп Padomѫ впѫ трактатѫ оффенсівѫ ші дефенсівѫ дп пѫтеле прінчіпілорѫ лорѫ кѫ Владіславѫ реџеле Полоніеї, дп контра тѫтѫрорѫ інімічілорѫ лорѫ, маї алессѫ дп контра лві Сіцістѫндѫ реџелві Ѫнгаріеї. Ачестѫ трактатѫ преліміпаріѫ се дптърі de Мірчеа дп 20 Іапѫаріѫ a. R. 2143 (Хр. 1390) дп Лѫблінѫ. Дп diплома de дптъріре Мірчеа се пѫтеште: Воіводѫ Трасалпінѫ, Дѫче алѫ Фъгърашлві ші алѫ Атпашлві, банлѫ Северінлві, Деспотлѫ џерілорѫ Добродічіеї ші domnлѫ Дѫросторлві **).

*) Дп аннлѫ 1387, Стефанѫ de Лолоцѫ банлѫ Северінлві ші комітеле Темішóреї dede ачесторѫ треї фраці впѫ catѫ дрептѫ рекомпенсѫ, вежі Pray Annales Reg. Hnng. Parte II. Lib. 3, pagina 177 œ 128.

**) Muricius Dei gratia Woiwoda Transalpinus, Fogoras et Omlas dux, Severini Comes, Terrarum Dobrodicii Despotus et Tristri Dominus etc. Magaz. ist. Tomu I. pagina 332.

www.dacoromanica.ro

XI. Рівалітъціле че domnia дintre прінчіпіі церілорѣ de ла Dънъре ші флъчіреа свчессівъ a імперівлві ызантінѣ каре пв кънъта аџвторіѣ de ла крещтіні, фачілітаръ тврчілорѣ дintindereа дн Европа ші апропіареа лорѣ кътръ Dънъре. Мірчеа възъndѣ перікълѣ фъкѣ вnѣ легътънтѣ deфенсівѣ кв Лazарѣ deспотвлѣ Сербіеі, кв domнвлѣ Албаніеі ші кв рецеле Босніеі. ші се дnартаръ кв тоцій дn контра лві Амврателѣ, інішікълві коттвнѣ. Вигарій дпкъ вепіръ дntr'aџвторіѣ сънтъ коттъndвлѣ лві Нікóлъ Гара. Бътаіа се фъкѣ дn кътпвлѣ Мерлеі (Кошова) лънгъ рѣвлъ Марішъ, дn 15 Іvніѣ a. R. 2142 (Хр. 1389). Тврчій перdвръ маі дntъіѣ: dвпъ ачееа прін дnквраціареа лві Баіazетъ, фііълѣ Сълтанвлві, се цінврь пънъ сёра дn контра артелорѣ вніте але крещтінілорѣ. Алвнчї вnѣ сървѣ, Мілошѣ Ковіловічї, стръбътѣ прінтре тврчї пвнъ ла локвлѣ вnde ера Амврателѣ, ziкъndѣ къ аре съ-і коттвніче вnѣ секретѣ; апівнгъndѣ ла dвпсвлѣ, дntрассе кв вnѣ кьцітѣ дn пънтече, ші лѣ ръстврнѣ ла пътънтѣ, апоі воіndѣ съ фвгъ, фв прінсѣ de іанічіарї ші вчісѣ. Дntре ачестеа къзѣ Лazарѣ дn мънile тврчілорѣ; елѣ фв dвссѣ дnаінтеа сълтанвлві, каре дnаінте de a ші da сффлетвлѣ, пвсе de ї тъіарь капвлѣ. Оштіле крещтінілорѣ се ретрассерь бътвте. Баіazетѣ копрінсе тóтъ Месіа; Сісманѣ се дnкісе дn Нікополі, даръ маі дn врмъ възъndвсе констрінсѣ de кътръ Алі-паша се dede прінсѣ. Ачеста лѣ трімісе ла Філіпополі; Баіazетѣ лѣ вчісе ші префъкѣ Българіа дn Сапціакѣ тврческѣ, a. R. 2145 (Хр. 1392). Бътрънвлѣ імперъторіѣ Іоанне Палеологѣ констрінсѣ de a плъті трівътъ тврчілорѣ, тврі

www.dacoromanica.ro

ан аннълъ R. 2144 (Хр. 1391) лъссъндъ ымпъра imперіълъї бізантінъ фііълъї съъ Манъел II.

XII. Антре ачестеа търіссе ші Петръ II domнълъ Молдавіеї; ан ловълъ лъї ортассе Стефанъ III, каре, прекътъ се вede, анкъ се анвоіссе ла тратателе анкеіате антре предечессоріълъ съъ, ші антре Мірча ші Владіславъ ан контра рецелъї Унгарієї. Сіціsмъндъ анцелегъндъ десупе ачестеа, се антр'артъ ан контра Ромънілоръ, ші плекъ къ оste пътерóсъ асупра лоръ. Венindъ ан Трасілванія, трімісе пре Ладіславъ префектълъ ан контра лъї Мірчеа, саръ елъ ансъші антръ пре ла Оітъзъ ан Молдавія. Стефанъ стрінсе кътъ путъ маї іште пре аї съї, ші се пъсе ла анпъраре. Ачі се пъскъ о луптъ сънцерóсъ антре Унгурї ші Ромънї; Сіціsмъндъ ацінсе ла десперате, къндъ Стефанъ de Канiша комітеле Секуілоръ стръвътъ прінтре мънцї de алтъ парте, анчепъ съ таіе ші съ стріче тотъ, съ арсъ сате ші бъкате, ші съ прade віте ші алте лъкрурї; къ modълъ ачеста елъ дескіse калеа лъї Сіціsмъндъ. Domнълъ цереї възъндсе стрімторатъ de тóте пърціле се ретрассе. Армата унгурéскъ анаінтъ пънъ ла рецідіпца лъї, ші ръспъndі терróре прін цеаръ. Стефан III се плекъ атъпчі ші черъ паче de ла Сіціsмъндъ, каре се ші анторсе андатъ ан Трасілванія, а, R. 2143 (Хр. 1390) *). — Мірча domнълъ Ромънієї фъ маї фортъпатъ: елъ бътъ пре Ладіславъ префектълъ Трасілванієї ші лъ констрінсе ла ретрацере. Даръ тетъндсе къ Сіціsмъндъ съ пъ віпъ къ маї марї пътерї асупра са, трімісе депътацї, пре Ро-

*) Diploma Sigismundi Stephano de Kanisa datum, in Feketehalom 1395. Fejer Cod. dipl. Tomo X vol. 2. Nro. 156

www.dacoromanica.ro

маиѣ ші Калдѣ, ла Свчеава дп Молдавіа, карі вніндсе кѣ депвтаціі полоні, Цервасіѣ de Доловецѣ ші Бепсопе de Заковрвцѣ дп 15 Новетвріе a. R. 2143 (Хр. 1390) дпкеіарѣ: "Ка рецеле Полоніеі съ пѣ дпчепѣ нічі о чеартѣ ші нічі о бътаіе дпкоптра рецелві Вигаріеі ші а сввпшілорѣ лві, фърѣ de a фаче квноскѣте маі дпаінте Домнвлві Ромънієі ші консіліврлві съѣ тоте калітъціле ачелорѣ черчі ші бътві, ші фърѣ de a фі ачелеа аппробате прін консіліврлѣ рецелві; еарѣ дакѣ се ворѣ фі дпкеіатѣ алте трактате de паче, армістецѣ с'аѣ конкордате дптре домнвлѣ Ромънієі ші дптре рецеле Вигаріеі пептрѣ внѣ тімпѣ детермінатѣ саѣ пептрѣ тотѣ дёвна, афълъндсе рецеле Полоніеі дпкісѣ дптр'жнселе, атвнчі рецеле ва требві съ ле аппробезе, съ ле дптърёскѣ ші съ ле цінь de бпне дп тоте пвнтеле ші клавселе лорѣ; ші пептрѣ ка ачелѣ легътъптѣ съ ръмъпѣ педпфрънтѣ дп тоте кондіціпіле лві, с'аѣ декретатѣ ка верчіне dintre конфедерації прітіцї дп ачелѣ легътъптѣ, с'ар аббате de ла кондіціпіле лві, атвнчі челелалте пърці вніте, admonindвлѣ маі дпаінте, потѣ ші требве съ лѣ констрінгъ а дпплині ші а ціпé промісіпіле певътъмате. Артіклії ачештіа требве съ се ратіфіче de прінчіпії респектівї ла сърбътóреа Съптвлві Іоапне баптізъторівлѣ, еарѣ трактателе de маі дпаінте съ се ретрагъ." Даръ Мірчеа възндѣ маі дп врмѣ кѣ Сіціствндѣ пѣ е дп старе de a ї декіера ресбелѣ, редпнoі дп 6 Ізліѣ 1391, трактатвлѣ съѣ челѣ dintъіѣ *),

XIII. Сіціствндѣ десконері повлѣ легътъптѣ фъ-

*) Весі Магазинъ історікѣ Томъ I пагина 334 et se qq.

www.dacoromanica.ro

кътъ дп контра са, ші детермінъ съ шї ръсвяне асупра лві Мірчеа; елъ дпартъ о міліціе валідъ ші іррпсе дп цеара Ромънéскъ. Мірчеа се ретрассе, ші вигрії аціпсеръ пънъ ла Дънъре; ачі аттъкаръ Търновъ (нъмітъ де еї Никополіа мікъ, minor Nicopolis) ші лъ лъаръ къ ассалтъ. Де аколо дпторкъндасе дпапої, къндъ сра съ трéкъ преете мънтеле Пассереа (Pazara), Ромънії се арпнкаръ преете Сіцістъндъ ші лъ бътъръ ка пре Карлъ ші ка пре Лъдовікъ, деънде рецеле авіа скъпъ къ ацісторіелъ лві Гара, перзъндъ о мълціме пепъмъратъ дintre аї съї *). Къ тóте ачестеа Мірчеа възъндасе дтпрессъратъ ші де търчі кагі і лъассеръ тóте четъціле де пре рѫпа дреантъ а Дънъреї, апої оккупасссеръ Сербіа пънъ ла Сінцідънъ ші дпкърсеръ кіаръ ші дп цінътълъ Сірміелві, се дндълекъ а дпкеіа къ Сіцістъндъ внъ трактатъ де апънъраре контънъ дп контра пъгънілоръ, а. R. 2148 (Хр, 1395) **). — Дntre ачестеа Романъ ші Іваскъ фіїї лві Петрв II ръносатълві Domnъ алъ Молдавіеї, дітпрешнъ къ о фамілне де боіарї малконтенці къ Стефанъ III, пентрв къ ачеста се свпнесесе лві Сіцістъндъ, протіссръ лві Владіславъ къї воръ дпкіна цеара, дакъ ачеста ле ва да ацісторіе дпкоптра лві Стефанъ, — інтрікъ фънестъ ші фънтънъ де пепътерате калаштъці пентрв прінчіпателе Ромъне. — Романъ се декіеръ domnъ дп апполъ R. 2146 (Хр. 1393), Стефанъ къ ацісторіелъ лві Мір-

*) Diploma Sigismundi de anno 1408 apud Pray, Annales Regum Hung. parte II. 3. pag. 191,

**) Nos Mirchya Vajvoda Transalpinus, Dux de Fagaras et Banus de Zewrin, etc. datum Brassoviae in Domnica Reminiscere. Anno Domini MCCCXCV. Fejer Cod dipl. Tomo X. vol. 2. Nro. 155.

www.dacoromanica.ro

чea лă aлвпгă din цeaръ; eaръ дn anпвлă Pomeї 2148 (Хр. 1395) дпкeiă елă дпcвшї легътъптă кă Владіславă рецеле Полоніеї.

XIV. Сіціствndă decкice дn фіпе окіі, ші въză къ іпімічіі чеї adевъраці aї лăї ші aї тътворă крещтіпілорă съптă тврчіі; елă decретă o ecпedиціьпe цeпepaлă дn коптра ачестора, черъndă aцістopiă de ла поптефічеле Pomaпă ші de ла рецеле Франціеї. Dвпъ маї мвлте лвпте de тікă дпcъмпътате, се фъкă вътаіа чea тетopaбілă дn 28 Септевріе a. R. 2149 (Хр. 1896) ла Нікополіа din Месіа. Óстea крещтіпă котвсъ din Впгapї, Pomъпї, Боемї, Цepмaпї, Белцї ші Фрънчї, пвтера ла 60,000 de мілітарї съптă коттъпdвлă лăї Сіціствndă. Тврчіі ера ла 200,000 съптă коттъпdвлă лăї Баіazетă. Iмпaцієпца къларілорă фрънчещтї de a аттъка еї маї дптъіă пре тврчі, вaвсă перdереa крещтіпілорă. Óстea чea фрвтóсъ се decфъкă, чea маї маре парте се вчіce de тврчі, чea лалтă скъпă кă фвга. Сіціствndă авіа се тъптъі пре o барк, фвціndă пре Dвпъреa дn цioсă ла Копстаптіпополі, de вnde треkă дn Dалтаціа, ші de аколо дn Впгapіа. — Dвпъ перdереa бътъіеї de ла Нікополі, Стефапă Лacкă префектвлă Трасілваніеї, дпpeвпъ кă Стефапă III domпвлă Молдавіеї, ші кă Мірчea domпвлă Pomъпіеї, фортаръ вnă легътъптă дn коптра лăї Сіціствndă, ші се скъларъ кă артеле спре алă dестропа, ші вістаръ дn Впгapіа пре Лadіславă рецеле Неаполії. De ачі се пъскă o revoлвцівпe дпфрікошатă; Стефапă Лacкă се вчіce, daръ ші Сіціствndă къză дn пріпсóре, din каре авіа скъпă престе 18 септъмъпї. a. R, 2150 (Хр. 1367). — Баіazетă дпфвріатă асвпра лăї Мірчea пептрă aцістopiвлă dată

www.dacoromanica.ro

крештінілорѣ ла Нікополі, трекѣ Дънъреа дп· цеара Ромънéскъ, ші дпаінтѣ пъпъ ла Ровіне дп цінстѣлѣ Галбініцеі, ѕnde лѣ аштепта óстеа Ромънéскъ. Ачі Мірчеа лѣ аттъкъ кѣ імпетъосітате, ші фрънгъndѣ-і óстеа, длѣ констріпсе а се ретраце спре Дънъре; сéра че сѣпервепі, мънтві пре тѣрчі de пеліре. А дóѕа zі Ромънії аттъкаръ de поѣ пре тѣрчі ла Дънъре, ші ачештіа трекѣръ пѣтаї кѣ таре діфікѣлтате дп Мсеіа. Кѣ тóтс ачестеа Мірчеа консіdерънdѣ пѣсечѣпса цереі, амбіцѣпса чеа тікълóсъ а лві Сіцістѣndѣ, ші пѣтереа чеа таре а тѣрчілорѣ, декретъ съ дпкеіе ѕnѣ тракатѣ кътѣ се ва пѣтé таї фолосіторіѣ пентрѣ цеарѣ, рекѣпоскъndѣ сѣпретаціа порцій оттоване. Баіazетѣ гарантéзъ автопотіа цереі: "цеара съ се adміністреze dѣпъ леціле еі; domпѣлѣ еі съ аібъ дрептѣлѣ de a фаче ресбеллѣ ші de a дпкеіа пачé кѣ пѣтеріле стръіне; елѣ съ се алéгъ de кътрѣ мітрополітѣлѣ ші боіарії цереі, дпсъ ка васалѣ алѣ порцій оттоване съ плътéскъ ачестеіа 6000 аспрі рошіі de чеі din цеарѣ, саѣ 500 de арцінцї тѣрчешті, пре аппѣ. Датѣ дп Нікополі 805, лѣпа лві Рабіѣл-еввел. „*)

*) *Διονυσιου Φωτεινοῦ Ἱστορία τῆς πάλαι Δακίας Τομ. γ. σελ.* 369.

www.dacoromanica.ro

КАРТЕА II.

De ла Алессandръ челъ Бънъ пънъ ла моареа Konstantinopoli прin Търчї.

I. Мърindъ Стефанъ III domnълъ Молdавіеї ші amікълъ лъї Мірчеа, ортъ дн domnie фііълъ съъ Петрu III. Romanъ черкъ атънчї de noъ съ се дntродъкъ дn прінчіпатъ. Світріцілъ domnълъ Подоліеї лъ прінсе mі лъ трімісе ла фрате съъ Владіславъ рецеле Полоніеї. Іваскъ фрателе лъї Romanъ ші Васілкъ въръ съъ се рзгаръ съ лъ dimітъ лъънdълъ сънтъ респъndереа са. Romanъ промісе кредінцъ лъї Владіславъ рецелъї Полоніеї ші лъї Вітолdъ dучелъї Літъаніеї, dакъ ва рекъпера domnіа пърінтéскъ, donъ рецелъї ші регателъї Полоніеї цеара Сепеніклъї, ші рълъссъ сътта de бані каре о дмпрътъташе рецелъї a. R. 2153 (Хр. 1400). Къ тóте ачестea Romanъ нъ маї пътъ рекъпера domnіа Молdавіеї; дпсъ фрате съъ, Іога, опкънъ пърціле церей de ціосъ, ші конструі форттреце пре лънгъ Dънъре ші тареа-пéгръ; даръ маї прс ортъ се прінсе de Мірчеа ші се dесе ла Арцешъ. Атънчі Алессandръ I, каре конрінсесе цеара de сесъ dънъ мóртеа лъї Петрu III, ретасе сінгъръ domніторіъ дn тóтъ Молdавіа, a. R. 2154 (Хр. 1401) — дn імперіълъ търческъ Баіазетъ авъndъ ресбелълъ дn Асіа къ Татерлан Ханълъ Тътарілоръ, фъ прінсъ de ачеста дn аннълъ Ромеї 2155 (Хр. 1402); фііі лъї вепіръ ла чеартъ пентрu окъпареа тронълъї. Мъса персекътатъ de фратс съъ Солімanъ, фъці ла Мірчеа дn Ромъніа, каре лъ лъъ сънтъ протекціънea са, стрінсе о артатъ пътерóсъ сънтъ коптъndълъ лъї Danъ, пепотълъї съъ dін фрате, ші о

www.dacoromanica.ro

трімісе ăн Търчіа. Dънъ маї мълте бътъї къ сѣчессъ діверсъ, Мѣса ăнвінсе пре Солімань, ші се сві пре тропълъ сълтанілорь. Мірчеа възъндъ акътъ пре ашіълъ съъ імпъраторіь търческь, се крезъ секърь ăн контра Ѹнгърілорь; елъ ăнкеіе ăн аннълъ R. 2164 (Хр. 1411) ънъ трактатъ ноь къ Владіславъ рецеле Полоніеї ăн контра лъї Сіріствндъ, ăн каре се ворбеште ші de o квмпъціе ăнтре ачештї доі прінчіпї *). Accemine фъкъ ші Алессандрь, domнълъ Молдавіеї, тотъ ăн ачелъ аннъ, дъндъ тотъ de одатъ лъї Владіславъ ънъ ăмпрътътъ de 1000 de рѣбле саѹ талерї de арціптъ, пентрѣ каре Владіславъ лї ăмпетпорѣ Спіатінълъ, Колътеіа ші тотъ Покуціа **).

II. Даръ ăн аннълъ ѹрмъторіь се ăмпъкѣ Сіріствндъ къ Владіслвъ, ші ăн ънъ трактатъ секретъ din 15 Мартіь a. R. 2165 (Хр. 1412) се ăнвоі къ дънсълъ: „Ка domнълъ Молдавіеї съ dea аџіторіь лъї Сіріствндъ къ тотъ пътереа са, къндъ ачеста ва авé бътаіе лъ търчіі; dакъ п'ар вені, саѹ фііндъ волнавъ п'ар трімите армата са, атънчі ăмбїї реџї (Сіріствндъ ші Владіслвъ) съ іерътпъ къ пътереа ăн Молдавіа, съ скóцъ пре domнъ, ші съ ăмпартъ цеара ăнтре сіне, аша ка лъї Владіслвъ еѣ і вінъ партеа de къ-трѣ Подоліа къ Іашіі ші четатеа Алвъ, еаръ лъї Сіріствндъ партеа de къtрѣ Трасілванія къ Бърла-дълъ ші Кіліа. Даръ dакъ domнълъ Молдавіі ар ăмпліні ачеле кондіціънї, атънчі цеара съ ръмънъ съптъ дъпсълъ, кіарь ші ăн касълъ къндъ ънълъ dintre реџї

*) Bezї Marazinь історікъ Tomь I. пацина 340.

**) Martinus Cromerus de origine et rebus gestis Polonorum libro XVII, pagina 278, et Engel's Geschichte der Moldau pag. 116.

www.dacoromanica.ro

ар мърї. Даръ преспе чінчї апнї съ се черчетезе шї съ се детермине ла каре регатъ, Унгарія сай Полонія, съ вінъ ачеастъ цеаръ“ *). — Мішелаш де Владіслаш фъкъ аічї кь лътрънеле де Сіцісмундъ о влестъмъціе каре терітъ а фі дпсеппатъ дп історіе кь колорї негре; еа пь ава дп адевъръ нічї о ѳртаре пентрь прінчіпатьлъ Молдавіеї, дпсъ дede ессетплъ че съ се факъ маї тързіъ кь регатьлъ Полоніеї. Перфідіа пь ръмъне пебътътъ де Дзеъ. Че пътере таре, че мърь таре пь ера атънчї съ се дптемеіезе дп ръсъріталъ Европеї, дакъ фіекаре дінтре ачештї прінчіпї: Сіцісмундъ, Владіслаш, Алессандрь шї Мірчеа, арь фі лъкратъ кь сінчерітате, шї дп локъ де а дпшела унїї пре алцїї, с'арь фі пусь кь пътерї унїте съ скоць пре търчї din Европа, шї съ факъ съ дпфлорéскъ стателе лорь респéктіве.

III. Мѣса, атікалъ лъї Мірчеа, пь шезъ тълтъ пре тронълъ Сълтанілорь; унь алтъ фрате алъ съъ, Махомеде, вені дп контра лъї, длъ бътъ шї лъ вчісе (R. 2166; Хр. 1413). Дѣпъ ачеea дпчепъ съ факъ препаратіве съ трéкъ дп Дачіа, шї съ педепсéскъ пре Мірчеа пентрь аџіторіалъ че dedecce фрателъї съъ Мѣса. Дп аннълъ Ромеї 2169 (Хр. 1416) трекъръ търчіїї Дѣнъреа, шї дпчепъръ а пръда шї а деваста цеара, лъарь Ціцрціалъ шї Търналъ de лънгъ гъра Олтълъї (minor Nicopolis), шї дптърірь ачесте локърї кь фортіфікъчіънї, шї ашезарь дптр'жнселе прешезе мілітаре. Ротънїї черкарь дпdешертъ съ і скоть din цеарь, дпсъ фъръ фрънцї de пътереа чеа препондерътóре а търчілорь, шї пь ле ремасе алтъ

*) Dagiel, Cod. diplomat. Regni Poloniae Tomo I. pagina 46.

www.dacoromanica.ro

чева, de кътъ сат съ тóръ сат съ пéрдъ лібертатеа. Мірчеа дстермінъ съ плътéскъ унъ трівътъ ші съ тънтзе віеаца паціней сале. Султанълъ се арръткъ дестълъ de ценеросъ черындъ нътаї 200 de леї, ші унъ фііу алъ пріпчіпелуї, дрептъ остатікъ. — Дупъ ачеастъ катастрофъ Мірчеа пе domni таї тълтъ de треї anni, ші търі плінъ de зіле, a. R. 2172 (Хр. 1419). Елъ фе унъ отъ таре дп тóте респектеле, дпсъ дмпрецюръріле челе греле, ші таї алесъ перфідіа луї Сіцісмундъ, пе лъ іертаръ съ шї дпкідъ окії тълцъмітъ. Елъ дптродусе тълте ші марі реформе дп administръчіунеа церей, органісъ о арматъ регулатъ, форті о міліціе стабілъ, пентръ дптъія óръ дп тóтъ Европа, едіфікъ тонастерілъ de ла Козіа ші de ла Кодмéна, тътъ резіденца de ла Арцішъ ла Търгувешті, ші едіфікъ куртеа домнéскъ de ла Бъкурешті, дмпърцінduї тітпелъ аша, дпкътъ вара шедеа дп Търгувешті, еаръ іарна дп Бъкурешті.

IV. Дупъ тóртеа луї Мірчеа челъ Маре, се пъскъ о революціне дпсетнатъ дп історіа Дачіеї din кауса сучессіунеї. Мірчеа авусе таї тълці фіі натуралі; din фаміліа фрателуї съу Danъ, прекътъ ші din а луї Бассарабъ, тръіа таї тълці фіі ші непоці ку автоpітате ла Ротъні. Тоці ачештіа претіndеа а уна дп пріпчіпатъ, ші фіекаре авеа партіта са дптре боіарії церей. Мірчеа II, фііулъ луї Мірчеа I, бътъ пре Владъ II Бассарабъ, дпсъ Danъ III (непотулъ челъ вітézъ алъ луї Мірчеа I, din фрате съу Danъ II) се скълъ дп котра луї; еаръ непътъндулъ ръстърна, кіетъ пре търкі дптр'аціторіу. Мірчеа II алérгъ ла Унгарі. Ачештіа перdъръ бътаіа, Стефанъ de Ло-

www.dacoromanica.ro

сопцѣ, къпітанвлѣ лорѣ, ші Мірчеа II къzвръ дп тіzлоквлѣ лвптеї. а. R. 2173 (Хр. 1420). — Danѣ III дпвінгъторіѣ дпкърце кв тврчї дп Трасілванїа, бате Брашоввлѣ, прінде пре тотѣ маџістратвлѣ съсескѣ ші лѣ dъче кв сіне. De алтъ парте тврчїї батѣ ла Сарџеџѣ пре Нікóлъ префектвлѣ Трасілванієї, девастъ цінвтвлѣ Орештієї, прадъ четатеа ші се ретрагѣ дп кърпаџї de сполїї. Дп прітъвара анвлвї R. 2174 (Хр. 1421) еаръші дптръ дп Трасілванїа, ші девастъ цеара Бърсеї. Дп 4 Іпніѣ Сіџістмндѣ віне ла Събешѣ ші провóкъ цеара ла арме: dintre фіекаре дої повілї анвлѣ, ші dintre zече церапї анвлѣ съ се дпармеze спре аппърареа церей. Дпсъ тврчїї се ретрагѣ. Махомеде тóре ла Adріанополї дп анвлѣ R. 2175 (Хр. 1422). — Пре кіndѣ кърцеа ачесте дпкъркърї дп Ромъніа ші дп Трасілванїа, Алеccandрв, domнвлѣ Молдавієї, коптінза а лъкра пентрв дпфлоріреа прінчіпатвлвї съѣ. Dапъ тóртеа лвї Мірчеа, елѣ фортъ кв Vladiславѣ анѣ трактатѣ de аппърare коттвнъ дп контра атвіціосвлвї de Сіџістмндѣ, саѣ маї віне редпноі трактатвлѣ челѣ дпкеіатѣ кв онтѣ аннї de зіле маї дпаінте. Dаръ ші de ачеастъ datъ реџії се дптъкаръ ла Кассовіа. Мврindѣ соціа чеа dінтъіѣ а лвї Алеccandрв, елѣ се дпсвръ a доа óръ дп анвлѣ R. 2174 (Хр. 1421) ші лъ пре Рінгала, сора лвї Vladiславѣ. Фіindѣ кв dін късъторіа dінтъіѣ ретасеръ копіі, аша ла контрактвлѣ de кътъторіе се дпвоі еспрессе ші Елїа, фіівлѣ челѣ маї маре, ка прінчіпéсса съ поссéдъ пре віеацъ, Серетвлѣ, ші Рошковіцвлѣ кв тóте венітврile, ші съ капете о пенсівне de 600 de галвенї. — Авъндѣ Vladiславѣ ресвелѣ кв къларії првсіанї ла анвлѣ R. 2176 (Хр. 1423), Алеccandрв дї

www.dacoromanica.ro

трімісе 400 de кълърі Ромънь дитр'аџіторіѣ ла Маріенбергъ. Къ ачеастъ окказіне, Ромънії dederъ о мъстръ de тактікъ мілітаръ dетнъ de дисетнатъ. „Прекъндъ Ромъніі кълеџеа прада сънтъ четате, къларії тевтопічі ессъ къ таре тълџіме din кастелль ші се репedъ асупра лоръ. Ромъніі се ретрагъ дп пъдъреа вечінъ, аколо саръ de пре кай џіосъ, ші се пънъ ла апъраре дитре арборії чеї deші, дънъ тодълъ лоръ челъ всітатъ дп вътаіе. Саръ ші Тевтопіі ка съ і скотъ афаръ din аскепзътоаріле лоръ, прекатъ кџета еї; дпсъ дndatъ се въdъ акоперіџї de о плоіе de съџеџї; чеї dinaінте кадъ торџї саръ пріпшї, чеї din ѳрмъ скапъ къ фуга, дпсъ ші дп фотъ фъръ таре френаџі de Ромъніі каре і персекутъ къ віолендъ. Дп ѳрмъ Ромъніі іаръ прадъ ші се диторкъ къ пріпшії дп кастреле лоръ“ *).

V. Дп тървъръріле че се пъскъръ дп іпперіълъ търческъ dупъ мортеа луї Махомеde, фіілъ съъ Мустафа, фііndъ персекутатъ de фрате съъ Амуратъ II, фъцї ла Danъ III domnълъ Ромъніеї (R. 2176; Хр. 1423), дпсъ дпаінте de а трече Dънареа се пріпсе ші се сътрътъ de отепії луї Амуратъ. Ачестъ Султанъ, іпітікъ алъ луї Danъ III, трімісе дп апълъ R. 2177 (Хр. 1424) пре Padъ Калбълъ къ оste търческ дп Ромъніа Danъ се џінъ; къ тоте ачестea таї пре ѳрмъ се въzъ редусъ ла нечесситатеа de а рага пре Сіџізтundъ пептрв аџіторіѣ. Ачеста фііndъ окупатъ дп Босніа, скріссе луї Владіславъ съ трімітъ оштї дп Молдавіа ші съ провоче ші пре Алессандрв, dупъ трататълъ дпкеіатъ дитре dъншії, сире а бате пре

*) Mart. Cromerus de orig et rebus gest. Polonor libro XIX. p. 290.

www.dacoromanica.ro

търчї, къ ші елъ ва вепі дп скъртъ тітпъ. Владіславъ трімісе 5000 де къларї повілї din Рѣссіа мерідіоналъ къ къпітанълъ Ковілепіъ, карі трекъндъ прін Молдавіа, пъсеръ кастреле ла Бръіла, унде се адънаръ ші Ромънії сънтъ арме, ші аштептаръ дóъе лъні де зіле дп дешертъ; дънъ ачееа авзіндъ къ Сіліствндъ е дмпедікатъ прін черпіле къ Боемії, се дптóрсеръ а касъ *). — Кътръ фінітълъ анвлъї Сіліствндъ віне дп Трасілваніа, стрінце óсте ші тріміте къ дънса пре Іоанне Маротъ дп Ромъніа, каре бате пре търчї ші пре Радъ; еаръ дп прітъвара анвлъї R. 2180 (Хр. 1427), дптръ елъ дпсъші дп цеаръ, ші реашézъ пре Данъ III дп прінчіпатъ; дпсъ дп анвлъ вртъторіъ Сіліствндъ перdъ бътаіа дп Сервіа, ші пъцінъ лінсі де пъ перdъ ші віеаца дп Дънъре. Дп анвлъ R. 2182 (Хр. 1429) се адънаръ Сіліствндъ, Владіславъ ші Вітолdъ ла Лъскъ дп Полоніа, унде дптре челелалте тракатє че фъкърь, провсе Сіліствндъ дптърцірea Молдавіеї, ші скóтереа лъї Алессandрь, зікъндъ къ ачеста п'аъ воітъ съ лъ аскълте дп контра търчілорь. Владіславъ аррътъ къ ачестъ претестъ п'аре локъ, фііndъ къ Алессandрь л'аъ аштептатъ къ óстеа са ші къ Полоній dимпреънъ дóъе лъні de зіле ла Бръіла дпdешертъ **).

VI. Мірчеа I дптре челалці фіі патьралі аї съї авъссе пре унълъ Владъ III, каре крескъссе ла къртеа лъї Сіліствндъ, дънъ ачееа фъціссе ла Константінополі, унде сервіа къ маї тълці цінї Ромънї дп тіліціа преторіанъ а лъї Мануел Палеологъ. Мануел мърі дп анвлъ R. 2178 (Хр. 1425) ші дп ло-

*) Martinus Cromerus de orig. et reb gest. Polonor libro XIX. p 292.

**) Ioannes Dlugossius Hist. Pol. libro XI. ad annum 1429

www.dacoromanica.ro

кълъ лъї вртъ Іоанне VI Палеологълъ; Владъ конпінъ а серві ші свитъ ачестъ поб імперъторіб дп тімпъ de чінчї anні de zіле. Ла anвълъ R. 2183 (Хр 1430) лъ къ сіне пре соцій съї ші трекъндъ дп Ротъпіа, оккепъ вп кастелъ, ш de аколо рескълъ тотъ цеара дп контра лъї Danъ III. Ачеста къзъ прінсъ дп бътаіе, ші апоі се вчісе din ordinea лъї Владъ. Дпсъ Атьратъ трімісе еаръ пре Radъ Калвълъ къ тврчї дп цеаръ. Владъ бътъ ші пре ачештіа ші тъїъ пре Radъ. Сцістъndъ трімісе лъї Владъ доое стегврї къ крвчї ші ordinea дракопелъї, de вnde апоі Владъ къпътъ нвмеле de Дракълъ. — Domнълъ ачеста се дптітълézъ ка ші татъ съъ Дьче алъ Фъгърашълъї ші алъ Апнашълъї, ші donézъ дп anвълъ R. 2185 (Хр. 1432) фрацілорь Стефанъ ші Романъ маї мълте сате din цеара Олтълъї. — Дп ачестъ anнъ (R. 2185: Хр. 1432) Владъ бътъ пре къларіі тевтонічї din Северінъ ші і алвнгъ din кчегелъ, апоі пре ла Сън-Цівание іррънсе дп цеара Бърсеї, прьдъ Брашовълъ, dівастъ цеара Секьілорь ш скавълъ Кохалтълъї, прінсе мълціме de сассі ші і dedе тврчілорь дп сервітвте.

VII. Дп Літваніа тврісе двчеле Вітолдъ ла anвълъ R. 2183 (Хр. 1430). Свідріцілъ свчессорівлъ лъї, декіеръ ресвелъ лъї Владіславъ рецелъї Полоніеї, фі ndъ къ ачеста воіа съ і ръпéскъ Подоліа. Алессандрв, domнълъ Молдавіеї, се вні къ Свідріцілъ вечінълъ съъ; еаръ Владіславъ свълъ пре Тътарі асвпра Літванілорь ші а Ромънілорь Алессандрв лъ кастелеле Галіцълъ ші Катеніца ші ле прьдъ de тóте анеріле: дпсъ къndъ ера съ се дптóркъ дпапоі, алъ дптрессварь татарії ші полонії,

www.dacoromanica.ro

бътръ пре Ротъпї ші ле лъаръ споліеле. Алессandръ скъпъ къ таре певоіе, преste Dънастръ дп Молdавіа, ші dънъ ачеea търі de теро́ре дп аппълъ R. 2185 (Хр. 1432) — Алессandръ фъ вълъ dintre чеї маї вънї прінчіпї аї Ротъпілоръ, дпцелептъ, дрептъ, інітосъ, аматоріъ de штііпцъ, дпсъ авъ атікъ пре Владіславъ каре лъ въndъ лъї Сіпістъndъ. Ачеастъ фаптъ dескоперindъ-о елъ маї дп ґртъ, се вні къ Свідріцілъ, еаръ рецеле Полоніеї лъ дпкъркъ къ тътарії,, ші і атърнъ віеаца. Постерітатеа дї dede нътеле de Алессandръ челъ Бънъ. Елъ фъкъ маї мълте інстітъте фолосіто́ре ші пістóсе, дпфіінцъ шко́ле ші о академіе de штііпце, едіфікъ монастеріеле de ла Бістерца ші Молdавіца, епіскопіеле de ла Ромапъ ші dе ла Ръдъцї ші Мітрополіа de ла Сучіава. Імпъторілъ Іоапне Палеологълъ дї dede нътеле de *Βασιλευς*, понтефічеле Ромапъ пътіа цеарă лъї, Regnum Moldaviae. Свптъ dомніа лъї веніръ Артенії ші Цігапії дп цеаръ.

VIII. Алессandръ челъ Бънъ лъссъ doї фії легітімї: пре Еліа ші пре Стефанъ, ші маї мълцї патъралї. Еліа лъассе дп късъторіе пре Маріа сора Софіеї консорції лъї Владіславъ рецелъї Полоніеї. Дпсъ о таре парте de боарї, прекът ші dомна Рінгала се dекіераръ пептръ Стефанъ каре ера маї дештептъ ші къ інітъ маї таре. Еліа дппекъ пре вітріка са Рінгала, Стефанъ фъцї ла Владъ Дракълъ дп Ротъпіа, de унde се дптórсе къ арміторіъ ші рестърнъ пре Еліа. Ачеста фъцї дп Полоніа ла къпатълъ съъ Владіславъ de ла каре черъ арміторіъ дп контра фрате съъ. Каusa ачеаста се лъ ла dесватере дп адунареа ценералъ de ла Неполетічіа, ші

www.dacoromanica.ro

се девіче ѧп Фавóреа лвї Стефанъ. Владіславъ дede лвї Стефанъ цеара Херсон ші Niemіеловлъ, ші територіълъ ѧнтре Сніатінъ ші Сепенікъ de ла рѫвлъ Полочінъ пънъ ла Дънастрѫ. Лвї Еліа се дедетеръ поссесіѣнї ші венітѫрї ѧп Полоніа свнтъ кондіціѣне съ нѫ се маї местече ѧп лъкрѫріле Молдавеї. Къ тóте ачестеа елъ нѫ се тѫлцъмі, чі ѧнчеркъ съ ѧнтре ѧп цеаръ, ѧнсъ фѫ бътътъ ла Дортъпештї ѧп септъмъна алба, аннълъ R. 2187 (Хр. 1434). Дънъ че скъпъ ѧп Полоніа, Еліа воіндъ съ стрінгъ оштї ші а дóва оръ сире а іррѫпе ѧп Молдавіа, фѫ прінсъ ші ѧнкісъ ѧп Сірradіа, ѧмпрежпъ къ консóртеа са Маріа ші къ копіі. — Стефанъ бътъ ѧп ачестъ аннъ ші пре тътарї карі воіа съ прade Подоліа ші Рѫссіа, ші къштігъ прін ачеаста маре кредітъ ла Владіславъ. — Ѧп 31 Маіъ а. R. 2187 (Хр. 1434), мѫрі Владіславъ I; ѧп локълъ лвї Полоніі алессеръ пре Владіславъ II, фііълъ ачелвіа, свнтъ епітропіа реціпеї Софіеї. Ачеаста пропѫсе ѧп аннълъ вртѫторіъ дietеї de ла Сірradіа съ дімітъ пре Еліа, кѫмпатълъ еї. Dieta] лъндъ ѧп консіderъчіѣне карактерълъ ші пѫсечіѣнса лвї Стефанъ каре аппъра вітезеште цеара ѧп коптра тѫрчілоръ ші а тътарілоръ, ва кіаръ ші а Літванілръ, пре карі і бътѫссе de кърндъ ла Бракловъ, ле лвассе кастелълъ ші четатеа, ші ле dedессе ѧп мъніле реџелвї,— нѫ квтезъ съ се детерміне пентрѫ дімісѣнеа лвї Еліа. Дънъ че се десфъкъ dieta, Еліа ѧнчеркъ съ се аџѣте елъ ѧпсвшї, ѧпшелъ пре вегіеторіълъ съъ, Петрѫ Софраніецъ, ші фѫџі ѧп Молдавіа, vnde рескълъ пре боіарії малконтенџї къ Стефанъ, ші тѫрѫръ цеара. Дънъ шаї мълте бътъї крънте, се ѧнвоіръ франџії ѧнтре

www.dacoromanica.ro

сіне, ка Стефанъ съ цінъ четатеа Алъ ші портъріле de ла тареа пéгръ, апоі Тігіна, Кіліа, Овлъчіца: сарь Еліа Хотінълъ, Съчіава, Іашій. Бърладълъ, Хъшій, Текучілъ, етс. Дінъ ачеастъ дивоіре Еліа се дъсе ла Летергъ ла Владіславъ II, ші се дпкінъ лві, промітъндъ кредінцъ ші аліторіъ дп контра тътърорь інімічілорь. Владіславъ лъ съртъ, соцілорь лві ле dede тъна, ші дтпъсе лві Еліа унъ трібътъ de 200 de карре de ъсоп (нешті), 100 de кай, 400 de катаче (цессетърі de тътасъ рошіе) ші 400 de боі пентръ бъкътъріа рецелві. Din партеа рецелві се ассекъраръ лві Еліа кастеллълъ Галліцъ, de кътва с'ар дптъмпла съ се скóть din domnie. Мішелълъ de Еліа терсе ші маі денарте, елъ dede лві Владіславъ цеара Сепеніклві къ кастеллеле Хотінъ, Чепінъ, Хміелонъ спре ръсъріпареа дамцелорь фъкъте de татъ съъ Алессандръ дп цінътълъ Колоцеіі ші Сніатінълві, дндаторіндъсе de а рестітві ші актеле асупра локърілорь ачестора.

IX. Ире тітпълъ ачеста дп Трасілванія се дптъмпларъ о революціне дпсетнатъ дп контра феодалістълві. Ачеастъ сістемъ барбаръ дптродъссъ дп Унгаріа ші дп Дачіа чісалпінъ de ире тітпъріле рецілорь din фаміліа арпадіанъ, фъкъссе din церапії ліверї къ поссессіпіле лорь чеде ерезіте de ла тошї de ла стръмошї, сервї аї статълві, сервї аї бісерічеї ші сервї аї повілілорь партікълярї, карі ера дрегъторії лорь дп пане ші кондъкторії дп ресъелълъ. Рецеле Лъдовікъ ші Сіцістъндъ dederъ маі тълте ордінъчіпї дп респектълъ ачеста, ші фъкърь церапілорь діверсе ъшърърі, дчсъ апъсъріле терцса крескъндъ

www.dacoromanica.ro

din zi ѧn zi, aша ѧnкътъ цeранїї трeвъia съ конcидepe de o фaвópe лiвepгaтea de aшї пътé пъpъcі кaca шi тошia. шi de a шї кьвта алтъ сѣбсiстiнцъ. Aчecтe пeдpeптъцї din пapтea apiстокpaцiлopѣ aцiцaръ пpe цepaвї, кapi ѧnчepкaръ ѧn maї тѣлтe pъндѣpї a pѣтпe кaтeнcле cевipтъцiї. Кѣ oппpeciѣнiле фeвдaле ce ьнipъ чeле peлiцióce шi чeле пaцiонaле, пъnъ кънdѣ кѣ ѧnчeтълѣ ce дecвoлтъ o oппѣcечiѣне ѧнтpe Poмънї шi кoплoкъiтopiї de алтѣ сънце шi de алте секте. ѧn aппълѣ R. 2127 (Хр. 1434) Poмънiї din цeapa Oлтълвї ce скълapъ ѧn кoнтpa cacciлopѣ шi тѣpвъpaръ тотѣ ѧmпpeцiъpълѣ, маї алеcсѣ цeapa Бъpceї. ѧn aппълѣ R. 2188 (Хр. 1435) кънdѣ ѧтpaръ тъpчiї ѧn цeapъ, пpeфектълѣ Ладiславѣ Чiакѣ пѣ пътѣ съ ръdiче пpe цapaнї ѧn кoнтpa ачелopa, къчї ачepвiтатea лop epa маї маpe ѧn кoнтpa apiстокpaцiлopѣ. ѧn aппълѣ R. 2189 (Хр. 1436) oппpecciѣнiле eпiскопълвї като|кѣ Цiopцiѣ Лeпeтѣ dederъ оккaciѣнe ла o peскълкape цeнepaль. Aчecтѣ eпiскопѣ ce ѧn вoicce кѣ пoвiлiї шi кѣ алцї Tpaciлвaнї ка dечiтeле кapi i ce къdea dѣпъ лецiле de aтѣпчї ѧn пaтвръ, съ i ce плътéскъ ѧn бaнї. Aчeacтъ плътiре пѣ с'аѣ ѧmплiнiтѣ de кътръ ѣнiї, шi eпiскопълѣ съ сiтцi ѧndeмпaтѣ ка съ пedeпcéскъ пpe dеьiторї кѣ iнтepdiктѣ eклeciacтiкѣ (oппpiре de ла кoммѣнiѣнea кѣ тiстepiеле бiсepiчeштї). Eшindѣ dешерте ачecте тъcврї, eпiскопълѣ алергъ ла aцiвтopiълѣ peцелвї, Cіцiстѣндѣ opdiнъ ла aппълѣ R. 2189 (Хр. 1436) ка óтeнiї съ ръспѣндъ dечiта eпiскопълвї, aмeнiнцъндѣ-i къ дaкъ пѣ вopѣ peспeкта пѣпiцiѣнiле бiсepiчeштї diктате de eпiскопѣ, eї ce вopѣ пedeнci de кътръ гѣвepпѣ кѣ пѣпiцiѣнї пeкѣпiape.

www.dacoromanica.ro

X. Ротъній ші Ўнгарія преcте карі вепіа ачеле пепіріепі, пе се тълъміръ, ч' аппекаръ артеле свитъ коптъцделе лві Павле Магле ші Ладе Фъркашъ. Депъ черереа лорѣ топастеріеле de la Клешіѣ ле фортеле плъцереа дп тертіпіі ачештіа: „Ўніверсітатеа Ўнгарілорѣ ші а Ротъпілорѣ се плъпце къ епіскопеле католікѣ певоіпдѣ съ ші іее дечіта каре і се къдеа дп топетъ шікъ, дп кврсѣ de треі апні, с'аѣ акквмвратѣ ачеа сътъ, ші акътѣ о чере дп топетъ таре, ші пепе інтердіктѣ екклесіастікѣ; таі дпколо, къ ótепіі карі локвескѣ дп посседіепі повілітаре с'аѣ апъсатѣ ке тотеле, ші с'аѣ редвсѣ ла старea de серві, ка ші кепіѣ ар фі пеште ótепі кътпъраці; повілії пе і лесе съ се шіте дп алте локврі пічі кіарѣ деспоіаці de тóте аверіле лорѣ; еі ле аѣ ръпітѣ тóте дрептъріле ші і'аѣ дпгревіатѣ ке сарчіпі таі греле de кътѣ крвчеа, карі пе ле таі потѣ пврта.“— Повілії карі се плъпсерѣ пъпъ акътѣ дп коптъпе ке церапії дп коптра оппрессіепілорѣ попілорѣ, вгzпдѣ къ інтересселе лорѣ се деспартѣ de але церапілорѣ,— ші къ ачештї din врть сітцірѣ дестеле de біпе къ деспотістеле е деспотістѣ, оппрессіепса е оппрессіепе, віпъ de la че персóпе ва вепі клеріче саѣ лаіче,— се десфъкврѣ de дъпшії, ші воіпдѣ съ се ассекреze дп коптра патврей челеі револьтате дп пептрілe церапілорѣ, се дтпъкаръ ке епіскопеле, ші кіетаръ пре секвї ші пре сассі дптр'аціsторій, ші фортаръ о ьпіре de апъраре коптепъ дп коптра інімічілорѣ естерпі ші інтерпі (adекъ, а церапілорѣ), 17 Септемвріе а. R. 2190 (Хр. 1437). — Церапії пе се дптітітідаръ de локѣ прін ачеастъ концівръчіепе а ассепріторілорѣ, ч. се адепаръ дп комітателе Салпі-

www.dacoromanica.ro

кълъї, ла сатълъ Пъретълъ de цiосъ, шi черъръ съ лi се факъ дрептате, къчї алтiнтерé шi о воръ фаче сi къ пътереа. — Се адънаръ шi побiлiї къ префектълъ лоръ шi къ despaniї (котицiї) секълоръ; вiнъ ла арме атъндóзе факцiзниле, тълцї кадъ de o парте шi de алта. Ăn фine ăнченъ а негоцiа, шi ăn 6 Октомвріе а. R. 2190 (Хр, 1437) се 'ăнвоiеекъ ăntre сiне: "Нобiлiї шi церапiї съ трiмiтъ deпътацї ла реце, шi пъпь ва вепi респънсълъ, церапiї съ dea побiлiлоръ челе трей donърї ла ziле марї карi с'ъ къстатъ а се da маї ănainte, шi съ плътéскъ кнъ флорiнте съ о цiзнътате, dънъ патъра сессiзнiї шi пътърълъ вiтелоръ, шi съ лъкreze o zi не аннъ ла побiлї, къndъ ле ва плъчé ачестора, шi съ ăngрiжiаскъ de фачереа морiлоръ; апоi съ аiвъ воiе лiберъ de a се мята, плътindъ-шi терратiкълъ шi даторiеле. Нобiлълъ каре ва кълка ачесте лецi съ се педепсéскъ de префектълъ цереї къ педéпса кăвенiтъ кнъї кълкъторiъ de ңърътъпътъ, еаръ церапълъ каре пъ ле ва обсерва, съ се педепсéскъ de побiлълъ съъ къ лъареа тътъроръ аверiлоръ сале. „ — Дакъ терсеръ ачешть deпътацi ла Сiрiстăndъ, шi дакъ терцереа лоръ авé времнъ ресълтатъ, пъ се шгiе; Сiрiстăndъ ера атънчї ăn Боемiа, мi пъцiнъ dънъ ачеса (ăn лъна лъї Дечетврie) мърi ăn Моравiа.

XI. Даръ фокълъ челъ акоперiтъ прiн ачесте кондiцiзнї de пачe се аннрiнсе еаръшї ăn цiнътълъ Клъшiълъї шi пре Сатешълъ de цiосъ, прекътъ шi ăn цiнътълъ Нiрълъї сънтъ кондъчереа кнъї Мартiнъ. — Антонiъ Магнъ, кондъкторiълъ церапiлоръ трасiлванi се прiнсе ла монастерiъ лънгъ Клъшiъ, шi се тъiе ăn бъкъцi; нóве соцi аї лъї се ăнцепаръ пре dealъ dinaiнтea Тъrdеi. Даръ ăn фine кiаръ побiлiї девас-

www.dacoromanica.ro

таръ Аіѕдѣлѣ ѧп 15 Деченвріе а. R. 2190 (Хр. 1437), din каѕса ѧнтѫмплърілорѫ теторате. Даръ ші дѣнъ че се ѫчісеръ ачеле канете але рескóлеі, п'аѫ ѧнчетатѫ церапіі а контіпѫа фанта ѧнченѫтъ. Noіпіі ададсеръ аціетóре din Ѫнгаріа, бътръ пре церапі ла Клѫшіѫ, ші окѫпаръ четатеа кѫ пътереа ѧп 9 Іанѫаріѫ 1438, ші скріссеръ сассілорѫ съ віпъ ші еї ѧнтр'аціеторіѣлѫ; апоі фъкръ адѫпаре цепералъ ла Тѫрда ѧп каре поѣілії, секѫії ші сассіі се ѫпірръ адóѫа óръ кѫ тóтъ солепітатеа ѧп контра тѫтърорѫ інітічілорѫ естерпі ші інтерпі, ші еспрессе ѧп контра церапілорѫ. Тѫрда ѧп серѣътóреа съптеі Doротееі ап. Хр. 1438 (6 Февръріѫ). Даръ пічі ачеастъ конціѫръчіѫне а оппрессорілорѫ пѫ фѫ ѧп старе de a ѧпфрікоша пре церапі, еї пѫ се стъмпъраръ пъпъ че рецеле Албертѫ de Аѫстріа (ціпереле лѫі Сіціѕтѫпдѫ, каре ѫртассе ѧп регатѫ дѣпъ тóртеа сокрѫлѫі съѫ), дede ѫпѫ декретѫ, ка церапіі плътіпдѫшї даторіїле лорѫ кътръ поѣілі, съ се пóтъ пѫта ѧп верче локѫ ші ѧп верче тімпѫ ле ва плъче. Поѣілії се тѫлцѫтіръ кѫ ачеастъ діспѫсъчіѫне, даръ маї греѫ се аррътѫ епіскопѫлѫ Ціорціѫ Лепешѫ, каре фѫссе каѫса ачесторѫ тѫрѫърърі. Ачеста пѫ воіа de локѫ съ dea церапілорѫ факѫлтатеа de a се тѫта, пъпъ че пѫ се admoні аспръ de рецеле Албертѫ, ші пъпъ кѫпдѫ префектѫлѫ цереі Діопісіѫ Лосопцѫ прін ателіпцърі серіóсе лѫ редѫссе ла аскѫлтаре ѧп епѫпѫлѫ Ромеі 2192 (Хр. 1439).

XII. Пре кѫпдѫ кърцеа ачесте револуціѫні ѧп Даціа, поптефічеле Романѫ Еѫценіѫ IV се адопера кѫ тóге пътеріле съ рестабілéскъ ѫпіреа бісеріческъ ръсъріпе кѫ чеа аппѫсапъ, ші съ ѧнтърéскъ католічіс-

www.dacoromanica.ro

тълъ. Пре ла анвълъ R. 2189 (Хр. 1436) се афла дн Ромънія унъ епископъ католікъ de Мілковъ, къ нъмеле Грегорій, ла каре скріссе Евгеній ка съ стea къ тотъ деліціпца пентрв реінтрeа бісерічеі. Дн Молдавіа прінчінéсса Маріа, консóртea лві Еліа, лъкръ тълъ спре лъмінреа католічістълві. Евгеній IV воі се ordineze дн анвълъ 2191 (Хр. 1438) унъ інчісіторій (inquisitor) дн прінчінателе ромънешті асвпра еретічілоръ. Ла анвълъ R. 2192 (Хр. 1439), Февръріе 9, decкice cinodъ ла Флоренца, ла каре терсе ші Damianъ Мітрополітълъ Молдавіеі, дмпревнъ къ патріархълъ Іосіфъ ші къ Іоанне Палеологълъ Імпъраторівлъ Констаптінополіі, ші събскріссе унірea бісерічеі *); дпсъ Маркъ de ла Ефесъ се опнвсе, ші прін ачеаста нітічі тотъ ефектълъ унірeі. Дн Молдавіа кълъгъръ Теоктістъ продвссе о реакціvне аша de таре дн контра латінілоръ, дпкътъ Ромънії арсеръ тóте кърціле скріссе къ літере латіне. Дн Ромънія епископълъ de ла Мілковъ, Грегорій, двпъ дпкеіареа cinodълві, ла анвълъ Роmеі 2125 (Хр. 1442), се скóссе din цеаръ, ші трекъндъ дн Vнгаріа петрекъ аколо, прекътъ се паре, пънъ ла анвълъ R. 2199 (Хр. 1446).

XIII. Пре тітпъріле ачестеа се афла дн регатълъ Vнгаріеі, унъ Ромънъ естраординарій, Іоанне Корвінъ, алъ кървіа татъ Воікъ фіілъ лві Шербанъ къпътассе de ла Сініствндъ (1409) пентрв терітеле сале кастелълъ Vniedóра ші къ ачеста съпранвмеле de Vniade **) Прін фантеле сале челе е-

*) Michael Le Quien in oriente christiano Tomo I. pagina 1253.

**) Diploma Sigismundi, datum in Vissegrad in festo beati Lucae Evangelistae, anno Domini MCDIX. Fejer Cod. dipl. Tomo X. vol. 8 Nro 252.

www.dacoromanica.ro

роіче, Іоанне Корвінъ се дпълдасse de ла мілітарій комтънъ пънъ ла дъче съпретъ. De ачі дпаінте історіа отълъї ачестъіа фаче парте а історіеї універсале. Дп аннълъ R. 2191 (Хр. 1438) пре кънdъ Іоанне Корвінъ ера окъпатъ дї Сербіа къ ампърареа Сінцідънълъї ші а рмпеі Дънъреї, Мечет-паша трекъ прін Ромъніа дп Трасілванія, ші дмпресърэ Сібіілъ, ші пенътънdълъ лза, девъстъ тотъ цінътълъ пънъ ла Събешъ, апоі се дптórсе кътръ Брашовъ, арсе маї мълте сате, кіаръ събърбіеле Брашовълъї. Префектълъ цереї, Діоніеій Ласонцъ, стрінсе міліціе ші алергъ дънъ дъшіїї, къ тóте ачестea търчіїї dъсserъ къ сіне ла 70,000 de прінші, ші трекъръ прін Ромъніа преste Дънъре дп Търчіа. Ла ачeастъ есpедіцізне се zіче къ ар фі лъатъ парте ші Владъ Дракълъ domнълъ Ромънієї, каре къ патрэ аннї маї дпаінте промісесse лъї Амъратъ, къ лъ ва dъче къ оштіле дп Церманіа ші дп Ръссіа. Ачестъ domнъ дпченъ de ачі дпаінте a domні тірънпеште дп цеаръ, персекътъ фамілія лъї Danъ. Треї фраці Danъ, Владъ ші Manzілъ de Арцешъ фъціръ дп Трасілванія de фріка лъї Владъ. Челъ din ъртъ се късъторі къ Маріна, сора лъї Іоанне Корвінъ. De ачі се пъскъръ маръ інімічіцій дптре Владъ ші Корвінъ, карі авъръ ъртърї фórte трісте. — Дa аннълъ R. 2193 (1440) Владъ се dъссе ла кърteа лъї Амъратъ спре алъ комплімента. Везірілъ Фадлах лъ аккъсъ дпаінтea сълтанълъї ші лъ аррънкъ ла дпкісóре дп Калліполі. Владъ се ліберъ dънdъ остатічї пре доі фіі аї съї. карії фъръ dъшї ла Nimфеъ дп Асіа. Дпторкънdъсe a касъ Владъ, каре ера ші domнъ алъ Фъгърашълъї, dede ънъї плебанъ din Търъвештіг абаціа de ла Кърда

www.dacoromanica.ro

XIV. Іоанне Корвінъ се нѣмісе префектъ Трасілваніей ші банъ Северінълуї. Прін стъруінцеле ачестуія, дупъ мо́ртеа луї Албертъ de Австріа, се кіетъ ла тронълъ Унгаріеї Владіславъ II, рецеле Полоніей ан анълъ R. 2193 (Хр. 1440 *). Търчіі веніръ кь маре пътере ла Сінцідънъ, унде фъръ фрънцї de Іоанне Корвінъ ші de Нікóлъ de Віллакъ, a. R. 2194 (Хр. 1441). Даръ ан анълъ урмъторіъ (R. 2195; Хр. 1442) унтръ Мезет-паша еаръ прін цеара Ромънéскъ ан Трасілваніа кь пенътъратъ тълціме de търчї. Іоанне Корвінъ се афла атунчї ла Алба-Ілліа; елъ ле еші унаінте кь епіскопълъ Ціорцїъ Лепешъ ла Сънт'-Імбрь, 18 Марцїе, дарь фъ бътътъ, епіскопълъ къзъ, спълъндъшї ан сънце пъкателе комісе ан контра церапілоръ. Корвінъ ш-а перdъ іпіма, чі стрінсе óсте нóвъ, ші ункъ ан ачеашї лънъ аттъкъ пре търчї кь атъта пътере, ункътъ тъїъ ла 15,000 de пъгънї, унтре карі ші пре Мезет-паша унпребънъ кь фіїълъ луї; ле лъ тóгь прада ші тóте сарчінсле, ліберъ пре тоцї пріншїї ші кърцї цеара de търчї. Султанълъ Амуратъ търбатъ de ресбунаре трімісе атунчї пре Шабатін кь 80,000 de търчї ан Трасілваніа сире а ренара перdереа пъцінъ сънтъ Мезет-паша, унде Корвінъ фрънсе ші не ачеашїа ла Нóрта de Феррь, ші ї арънкъ унdърътъ. Дупъ ачесте калатінцї Амуратъ се нъсе съ факъ препаратіве цігантіче ан контра крештінілорь, дарь Корвінъ ш-а ле dede тітнь. Елъ

*) Ан Dieta din 9 Марцїе 1440, фіндъ ворба деспре унвоіреа унтре Унгурї ші Полонї, кари вена аквма сънтъ ънъ рецеле, пронъсе рецина Елисавета (съдъва луї Албертъ ші сора луї Владіславъ): Ut Hungari sponte et bona fide antiquarent omnem actionem et jus, quod aut in Russia, aut in Podolia, aut in Valachia se habere crederent. *Callimachus de rebus gestis Vladislai*

www.dacoromanica.ro

плекъ къ Владіславъ дп аппълъ R. 2196 (Хр. 1443) прін Месіа, лъ Сардіка ші Наіссълъ, репъртъ маї тълте вікторіі стръльчіте, ші прінсе пре Катбеї. Аппропіареа іерпеї фъкъ съ се ретрагъ дп Тетішапа, унде фортіфікъ четатеа. Дп аппълъ R. 2197 (Хр. 1444) се фъкъ паче къ търкіі пре 10 аппї. Дпсъ імпъраторівлъ Іоанпе Палеологълъ, фатосълъ прінчіпе алъ Епірълві, Ціорціе Кастріотъ Скендербеї, поптефічеле Ромапъ, ші магнаціі чеї адъпаці ла Сеседінъ детермінаръ пре Владіславъ съ рътпъ пачеа. Реџеле плекъ къ армата дін Тетішапа прін Месіа; Іоанпе Корвінъ трекъ прін Ромъпіа фъръ пічї о дісчіплінъ, фъкъ тълтъ стрікъчіспе церсї, ші сшпъръ фо́рте пре Владъ. Атъндоуе корпъріле се шпіръ ла Нікополі. Аколо се дъссе ші Владъ, домпълъ Ромъпіеї, ші възъндъ о́стеа чea тікъ а шпгъріторъ, десфъстві пре реџе де ла ачеастъ дпгрепріндере тетераръ, дпсъ пепътъндълъ дпдълека, дї дede 4000 de къларї Ромъпі сшпъ котъндълъ фііълві съъ Владъ. Армата дпаіптъ пъпъ лъ Варна (вскіълъ Одессъ). Авzіндъ ачеаста Атъратъ дін Асіа, проперъ дптрь дптътпіпареа лоръ къ о пътере къ тълтъ маї тарс. Баталa се дпчепъ дп 10 Ноемвріе R. 2197 (Хр. 1444) ші џіпъ пъпъ сеара, ва се коптіпъ ші дп зіва врмъто́ре; дп чеа dінтъіъ сърџсе фортъпа артелоръ крештіпе, даръ а до́ва, де ші Корвінъ фъкъ тотъ че по́те мінтеа, іпіта ші брацълъ отпеспъ, фъ фаталъ пептрь дъшші; Владіславъ къзъ дп ачеа зі сънџеро́съ, Корвінъ къ Ромъпіі фъџі спре Дъпъре; къндъ адіспсе дп Ромъпіа, Владъ дп десперъчіъпеа къ пъ штіеа че се фъкъссе къ фііълъ съъ, дълъ прінсе, даръ пъџінъ дъпъ ачееа вепіндъ ші фііълъ съъ, дълъ дімісе

www.dacoromanica.ro

ші лѣ петрекѣ кѣ опóре пънъ ла Брашовѣ. Кънdѣ се аррътѣ Корвінѣ дп Ўнгаріа, афлъ цеара дп чea маї таре констернъчіѣне, пресепца лѣї дпсѣфлѣ іпітъ отепілорѣ. Даръ елѣ дпсѣшї сѣппъратѣ пре Владѣ пептрѣ рѣшіпеа че і фъкѣссе дп аппѣлѣ трекѣтѣ, стріпсе óстеа ші дптрепнъ кѣ кѣпіпатѣлѣ съѣ Danѣ IV, плекъ дп Ромъпіа дп а. R. 2198 (Хр. 1445) ші бътѣ пре Владѣ. Ачеста се ретрассе ла тѣпцї, еаръ тѣрчії фѣръ цінцї дп респектѣ пріп Флота попфітікалъ каре аціѣпсесссе ла Nікополі. Пре кънdѣ Корвінѣ дп лѣпа лѣї Маіѣ а. R. 2199 (Хр. 1446) цінea dietъ ла Пешта (дп каре елѣ се алессе de гѣверпаторіѣ алѣ регатѣлѣї пъпъ кънdѣ ва креште Ладіславѣ IV, кѣ сѣпрапѣпеле Постѣтѣлѣ), Владѣ іррѣпсе дп Трасілваніа, ші прѣdѣndѣ цеара dѣссе ла 400 de óтепї дп сервітѣте.

XV. Дп Молdавіа дпкъ прорѣпсе dіскордіа дптре фрацїі domnї, Еліа ші Стефанѣ, дп аппѣлѣ R. 2197 (Хр. 1444). Стефанѣ пріпсе пре Еліа ші і скóссе окії, din каре каѣсъ ачеста тѣрі преспе зпѣ аппѣ de zіле. Dómna Маріа (консóртеа лѣї Еліа) фѣцї дп Полопіа, дпкрезънdѣ кастеллеле Хотінѣ, Черсон, ші Хтіелювѣ палатінѣлѣї Петрѣ Одровацѣ. Стефанѣ провокатѣ de Danѣ IV спре а і da аціьторіѣ дп контра лѣї Владѣ III, дптръ дп Ромъпіа. De чеалалтъ парте Корвінѣ плекъ din Трасілваніа, ші лѣаръ пре Владѣ дптре дóзе фокѣрї, дп лѣпа лѣї Іѣліѣ a. R. 2199 (Хр. 1446). Владѣ къzѣ дп тъпіле лѣї Danѣ каре лѣ тъіѣ dптрепнъ кѣ фііѣлѣ съѣ дп шізлокѣлѣ Тѣрговештіі. Dѣпъ ачеаста се дпкеіе трактатѣ de пачe дптре Стефанѣ, Danѣ ші Корвінѣ. Чеї dінтъіѣ се ші къскріръ дптре сіне, dѣndѣ Danѣ пре фііъ са dѣнъ Петрѣ

www.dacoromanica.ro

фіівлъ лві Стефанъ. Ан аннвлъ Ромеї 2200 (Хр. 1447) Стефанъ днкеіъ легътъпътъ къ Касетірѣ дъчеле Літванеї, даръ пъ се бъкъръ тълтъ тітпъ де фолóселе ачелоръ легътърі атікале, фііндъ къ се вчісе де Романъ, фііълъ лві Еліа. Атвпчї Петръ фііълъ лві Стефанъ фъці ла Корвінъ ан Ънгаріа, де ла каре се днторсе къ ощтї де аџіторіъ, ші скóссе din сказнъ пре въръ съъ Романъ. Ачеста фъці ан Полоніа, ші рѣгъ пре рецеле Касетірѣ де аџіторіъ. Касетірѣ стрінсе армать спре а днвade Молдавіа, днсъ днаінте де а ажінце ан Подоліа, лъ днтъмпінъ Маріа къ фіълъ еї челъ таї тънърѣ, Алессандръ, днсоцітъ де 200 де къларї Молдавї, ші і сосе къ фіілъ съъ Романъ аъ нерітъ де венінъ, ан 2 Іълів а. R. 2201 (Хр. 1448), ші къ са аъ фъцітъ ка съ пъ пацъ ассетіпе. Касетірѣ дede dómneї Маріе кастелълъ Колметеіа, еаръ елъ се дессе ла Кателіца, ші де аколо днвітъ пре Петръ съ вінъ съ денвінъ ціврътъпътълъ де кредінцъ, ші тотъ де о датъ съ dea афаръ пре прінчіпеле Міхаіл, фііълъ лві Сіпістъпdъ дъчеле Літванеї, каре персекватъ де рецеле Полоніеї скънассе ла domпълъ Молдавіеї. Петръ респънсе, къ ачастъ черере пъ се вné̀ште пічї къ demпітатеа рецелві, пічї къ дрептълъ де оспіталітате, ші тотъ че nóre елъ съ факъ, есте съ трімітъ пре прінчіпе афаръ din цеара са, вnde ва воі елъ съ се дъкъ. Касетірѣ пъ пътъ аштепта пре Петръ ла Кателіца, фііндъ къ лъ кіема лъкрърїле ан Літванеа, еаръ Міхаіл се дессе ла тътарї, ан фрънтеа кърора днтръ ан Подоліа ші фъкъ тълте стрікъчівнї полюпілорѣ. Кънdъ днцелесссе Касетірѣ despre ачестеа се търнърѣ фóрте асупра лві Петръ, ші днкеіъ легътъпътъ къ хапълъ

www.dacoromanica.ro

тътърескѫ ѧнкоптра лѣї. Реџіі Полоніеї ера сѫперьї пѫпъ ла incoлiпръ, ѧнсъ флачї прсстс тъсѣръ, ші пспѣтѫпdѣсс џінс кѫ пѣтсрса, алсрга пѣрьіс ла інтрікъ.

XVI. Ѧп џсара Ротъпéскъ пачса ѧпкъ пѫ џінѫ лѫпгѫ тітпѫ, къчї ѧпdатъ ла апп҃ѣлѫ R. 2200 (Хр. 1447) вспі Владѫ, фііѣлѫ лѣї Владѫ Дракѫлѫ, кѫ тѣрчї ѧп џсаръ, ѧпсъ Данѫ IV ѧлѫ ъттѫ ші лѫ рсспіпсе прсстс Данъре ѧпdърътѫ.— Ѧп апп҃ѣлѫ R. 2201 Хр. 1448) dскрстъ Корвінѫ съ ръсбѫпс кладса dс ла Варпа, ші ѧп ѧпџслсџсрс кѫ Данѫ IV, dс ла карс вспіръ 8000 dс къларї ѧнтр҃ѫџіѣторіѣ, плскъ ѧп Сербіа. Ѧп къпп҃ѣлѫ Мсрлсторѫ ѧнтълні армата лѣї Амѣратѫ чса компѣсъ din 80,000 dс тѣрчї. Ротъпіі формаръ аріпа стъпгъ а армателї крсштіпс. Ѧп 18 Октомкріе сс фъкъ ъталіа чса шсторабілъ, ѧп карс пердѣръ сарь крсштінїї. Ротъпіі възъпdѫ къ фортъна пъръссіссс армслс лорѫ, сс плскаръ лѣї Амѣратѫ Ачсста лс пропіісс іертаре, ѧнсъ таї пре ъртъ ї ѧпкѫпdіѣръ кѫ 20,000 dс іапічсарї, ші ї тъчслърі пре тоцї. Корвінѫ сс прінсс dс Џіорцїѫ Вѫковічї dсспотълѫ Сербіеї, ші авіа къштігъ лібсртатса dъпъ чс dсdссссо остатікѫ пре фііѣлѫ съѫ Владѫ. Ѧнсъ ѧп апп҃ѣлѫ ърштъторіѣ конспрінсс пре dсспотѫ прін конфіскарса посссссіьнілорѫ лѣї din Ѫнгаріа, кѫ сь dітігъ пре фііѣлѫ съѫ Владѫ.— Данъ IV тракъ псптрѫ пачс кѫ Амѣратѫ, ші сс облсгъ а-ї dа пре тотѫ апп҃ѣлѫ 3000 dс съцсцї. ші 1000 dс съте.— Ѧп Молдавіа тѣрі Петрѫ ла апп҃ѣлѫ R. 2202 (Хр 1449). Ътѫпчї Ѧлссапdрѫ кѫ тѫпъ са Маріа сс ѧнторсс din Полоніа, dаръ Bordanъ, фіѣль пѫтѣрал алѫ лѣї Ѧлссапdрѫ чслѫ бѫпѫ, окказіассс скабпѫлѫ dомпіеї.

www.dacoromanica.ro

Ачеста дптъмпінъ къ тъпа арматъ пре Алессandрь ші пре партіта лъї ла Терпъшіанї, дп 22 Апріле a. R. 2203 (Хр. 1450). Аколо къзъръ боіарій Andронікъ, Костеа, Опчеа, ш. а; еаръ Алессandрь къ тъмъ са фъцї еаръшї дп Полоніа.— Рецеле коптъпдъ лъї Сіепіевскі съ стрінгъ óсте ші съ редтродъкъ пре Алессandрь дп прінчіпатъ. Полонії дптраръ дп Молdавіа фъръ de дтпедекаре, дпсъ dъпъ ретрацереа лорь вепі Богdапъ ші алъпгъ пре Алессandрь a doua óръ. Атъпчї рецеле стрінсе o арматъ таі таре, копъсъ de Полонї, de Ръшї ші de Ротъпї, ші o еспedі дп Молdавіа дп треї колътпе: Алессandрь kondъчea пре Ротъпї, Теодорь Бъчацкі пре Полонї, Одровацъ пре Ръшї. Богdапъ се ретрассе dinaintea лорь спре Бърladь дп ціосъ, ші дпчепъ съ трактезе къ Полонії. Ачештіа і промісеръ епітроніа преспе тъпърълъ Алессandрь, ші гъверпълъ церей пъпъ къпdъ пъпіллълъ ва аціпце ла матърітате (къчї Алессandрь сра пътаї de 14 аппї); Богdапь се дпвої, ші Полонії дпчепъръ a се дптóрче спре касъ. Атъпчї Богdапь пърчессе дп тóтъ репеціпса къ аї съї, ші окъпъ пассълъ de ла сатълъ Красна, 3nde бътъ de стінсе прé Полонї, вчісе пре кондъкторії арматеї, Одровацъ, Бъчацкі ші пре алцїї, къ тълцїте de тілітарї. Dпъ пърбълабъ Ротъпь din óстea лъї Алессandрь скъпъ de тотала періре пре Полонї; Богdапь се ретрассе пре Бълradь, еаръ Полонії тълцьтіръ лъї Dzeь къ п'аь къзътъ тоцї.

XVII. Dпъ че се дпторсе рецеле Касетірь din Літъапіа a. R. 2204 (Хр. 1451), dómna Маріа дтпрепъ къ фіїль сіь Алессandрь сс dъссе ла dпъсълъ ла Сатьорь, ші лъ рът съ і dea аціторіь дп-

www.dacoromanica.ro

контра всѣрпѣторіилѣї de Bordanѣ, дпсъ рецеле о дпdрептъ ла dietъ. Ла Парчіовѣ dieta dекретѣ съ трімітъ дп Молdавіа о арматъ валідъ, сѣптѣ комтъпdилѣ а треї конdѣкторї дпсетнацї, дпсъ пѣ ка съ скótъ пре Bordanѣ, чі ка съ лѣ плече съ чеаръ іертъчіѣне. Dаръ конdѣкторіі пѣтіцї пѣ проперарѣ кѣ пѣпереа плапилѣї дп лѣкраре. Дптре ачестеа, Петрѣ Арон, отѣ de партіта лѣї Алеccandрѣ, каре се zічеа ассетіпе а фі фііѣ патѣрал алѣ лѣї Алеccandрѣ челѣ бѣпѣ, дптрѣ пре аскѣпсѣ дп Молdавіа, ші фортѣ о факціѣне дестилѣ de маре дп Фавóреа лѣї Алеccandрѣ челѣ тъпърѣ, ші кѣпdѣ кѣцета, къ аѣ венітѣ тітпилѣ, кіетѣ пре ачеста съ вінъ, ка дтпревпъ съ рѣстóрне пре Bordanѣ. Петрѣ аттъкѣ пре Bordanѣ кѣпdѣ ачеста zъчеа беатѣ дп Рѣшіанї, ші лѣ вчісе, апоі се прокіетъ domпѣ пре сіне дпсѣшї а. R. 2205 (Хр. 1452). Алеccandрѣ въzпdѣ ачеастъ перфідіе, фѣцї еарѣшї дп Полопіа, вnde ші котпѣсе о арматъ, ші дп аппилѣ R. 2206 (Хр. 1453) іррѣпсе дп Молdавіа, копрінсе о парте а ачестеї церї, ші domni треї аппї de зіле, кѣпdѣ се вчісе de Петрѣ Арон.— Дп Ротъпіа тѣрі Danѣ IV ла аппилѣ R. 2205 (Хр. 1452) лъссѣпdѣ дп врта са пре впѣ фііѣ тінорепѣ, Danѣ V, кързіа Корвінѣ і скóсе окіі, ші пѣсе дп локилѣ лѣї domпѣ пре Владѣ IV, фрателе лѣї Danѣ рѣпосатилѣ.— Ла Констаптіпопол тѣріссе Іоанне VI Палеологилѣ а. R. 2201 (Хс. 1448), лъссъпdѣ de сѣчессорій пре фрате съѣ Констаптінѣ XI дп імперіилѣ бізаптінѣ, каре се търціпеа акѣтѣ ла дтпрецѣрилѣ Констаптінополії; тóте челелалте тѣрцї ера копрінсе de герчі. Амѣраѣ II, каре се лъссасе дп дóзе рѣпdърї de domпіе дп Фавóреа фііилѣї

www.dacoromanica.ro

съ̀, дпкъ тѫрі ла аппѣлѣ R. 2204 (Хр. 1451), лъсъндѣ тропѣлѣ сълтанілорѣ фііѣлві съ̀ Махомеде II. Ачеста детермінѣ съ пѣпъ капътѣ, імперіѣлві бізантінѣ ші съ ші ашеze тропѣлѣ дп четатеа лві Константінѣ. Къ внѣ кръцііѣ demnѣ de Romanіі чеі векі Константінѣ провокѣ ла арме пре четъціанї ші дмпрежпъ къ 2000 de Цепzесї комтъндацї de Іѣстініанї, аппъръ четатеа 52 de zіле дп контра пътерей челей цігантіче а тврчілорѣ. Дп фіне възъндѣ, къ пътереа отенéскъ пѫ маї есте дп старе de a тъптві ѫлтімѣлѣ монѣментѣ алѣ імперіѣлві Романѣ се dѫссе пóптеа къ ашічіі съї de се комвінікъ дп съита Софіа, детермінатѣ de a тѫрі ка внѣ ерóѣ пре рѣінсле імперіѣлві. Дп 29 Маіѣ, Махомеde комтъндѣ ассалтѣ. Ашперъторіі de пре тѫрі четъціі се ѫлтарѣ къ глоріе. Мѫлте міі къzърѣ dінтре барварі ассълтъторі. Дпсѣ пътърѣлѣ дечісе. Остеніцій Романі фѫрѣ фрънцї. Іѣстініанї плъцітѣ фъцї дп четате прін о ашпертърѣ а тѫрлорѣ: Търчіі стръвътърѣ дѣнъ дѣнсѣлѣ: Константінѣ dѣнъ о ашпъраре ерóікъ къzѣ сънтѣ арнеле лорѣ, ші къ дѣнсѣлѣ dімпрежпъ се дмпроп імперіѣлѣ бізантінѣ, аппѣлѣ Ромеї 2206 (Хр. 1453).

Фінѣлѣ пърцій II.

www.dacoromanica.ro

ERRATA.

La Partea II.

Пагина;	Линіа;	Ін локъ de.	Читеште:
5.	12.	Мачіdonia	Мачedonia
12.	6.	коларі	кълярі
14.	9.	пічіóре	пічіóреле
15.	3. ц.	Ераклеѳ	Ераклій
20.	2.	декѵтъ	декътъ
20.	5.	крѵdілітате	крѵdелітате
20.	7.	декрітъ	декретъ
25.	9.	ін котра	ін коптра
25.	22.	інчепѵтлъ	інчепѵтълъ
30.	1.	оѳсевъndъ	оѳсервъndъ
31.	7.	черчіле	черџіле
39.	7.	Крітатоп	Крітагоп
40.	13.	сѵпертъ	сѵпретъ
48.	9.	імперторілорь	імперъторілорь
48.	9. ц.	імпъторіѵлві	імперъторіѵлві
49.	сѵсь	(Хр. 949.)	(Хр. 947.)
55.	14.	вадѣнѳ џінь	вадь нѵџінь
55.	4. ц.	Стефѵпь	Стефанъ
57.	1.	Оптть	Оптѵть
57.	11.	dъпеселе	dъпселе
57.	10.	тѵптеле	тѵптеле
58.	2. ц.	dетпіа	dотпіа
58.	1. ц.	імперътирілві	імперъторіѵлві
59.	14.	Пелапопісі	Пелагопіеі
59.	27.	префектѵлъ	префектѵлъ
61.	7.	перефектъ	префектъ
62.	12.	тѵлџіте	тѵлџіше

www.dacoromanica.ro

Пагина;	Линіа,	Ін локъ de·	Читеште·
62.	22.	акктвсатъ	акквсатъ
63.	10.	Дивіпóре	Дивісóре
64.	18.	саръ	еаръ
84.	13.	Дтпреціялъ Таврвялъ	Дтпреціврялъ Тавривялъі
86.	7.	ачештіа пъ пердвръ	ачеста пъ пердъ
86.	12.	прітісе	прінсе
87.	5.	Бргврї	Бнгврї
87.	11.	Анчелъ	Анцелъ
92.	3. ц.	імперіялъ	імперіялъ бізантінъ
114.	18.	Бнгвріа	Бнгаріа
114.	20.	(Х. 1233)	(Хр. 1333)
115.	22.	раквсаръ	рекъсаръ
116.	20.	(Хр. 1852)	(Хр. 1352)
121.	11.	дъпсялъ	дъпсялъ
121.	14	(Хр. 1265)	(Хр. 1365)
122.	свеї	(Хр. 136)	(Хр. 1361)
124.	20.	опéреа	опóреа
130.	7.	вісарічеї	вісерічеї
136.	8.	черчї	черцї
141.	4.	атішялъ	атікялъ
141.	19.	лъ търчії	къ търчії
141.	21.	Владіслевъ	Владіславъ
144.	6. ц.	кътъторіе	късъторіе
153.	11.	всістатъ	всітатъ
158.	17.	десвъстві	десвъті
158.	20.	лъ Варна	ла Варна

www.dacoromanica.ro

ВОКАВѢЛАРІѢ

De кѣвinteле челе пѫцинѣ кѫпоскѫte, дитрѣвѣinдate дп Iстopiа Ромънілорѣ.

А.

Авлегатѣ, трімісѣ, солѣ, дисърчінатѣ кѫ о соліе.

Авептѫрѣ, дптъмпларе раръ порочітъ саѣ непорочітъ.

Авептѫрарієѣ, вноѣ отѣ каре трече прін деосебіте дптъмплърі порочіте ші непорочіте.

Агрѫ, пътънтѣ саѣ локѣ де аратѣ, огорѣ, царінъ, тошіе.

Аграріѣ, че се ціне де пътънтѣ саѣ де тошіе; лецеа аграріе, лецеа пентрѫ дмпърціреа пътънтѣлуї саѣ а тошіілорѣ.

Адверсаріѣ, протівникѣ, дмпротівіторіѣ, дѫшманѣ, рівал.

Admoніpe, a admoni, a дожені, a сфътъі аменінцъндѣ

Adoнepape, a ce adoнepa, a ce стръдъі, a ce сілі, a ce сѫргъі.

Аккѫcape, a аккѫca, a пѫрѫ, a дпвінъі.

Аккѫмѫpape, a аккѫмѫpa, a грътъді, (кѫмѫрѣ, cumulus, грътадъ).

Алпї, мѫнцї дпалцї.

Алпестрѫ саѣ алпестре, мѫнтеанѣ, мънтенескѣ.

Алтерпатівѣ, акѫтѣ ачеста апоі ачела, вноѣ

www.dacoromanica.ro

dвпъ алтвлъ; кънdъ de o парте кънdъ de алта; пре скімбате.

Амнестіс, вітаре de чеде длтъмплате, іертаре.

Аннвнціаре, a аннвнціа, a весті, a длштіінца, (nuntius, вестіторіў).

Аптъ, харнікъ, вреdнікъ, dестоінікъ.

Апеdвктъ, канал пентрв dвчереа апеї.

Аппаратъ, прегътіре, de арме ші de алте лвкрврі пентрв ръсвоіў.

Артіллъ, артіллс, брацелете.

Артістецъ, длчстаре de ла арме, de ла бътаіс, de ла ръсвоіў пре кътъ-ва тімпъ.

Appendъ, appendape, a appenda, a da квівай внъ лвкрв съ се фолосéскъ de dъпсвлъ пре кътъ-ва тімпъ пентрв внъ прецъ хотърътъ, п. е. o тошіе; a da длп посссссіе, квтъ се зіче длп Молdавіа.

Appendatopівлъ, челъ че dъ длп посссссіе; Appendapівлъ, челъ че іса длп посссссіе.

Аррогарс, a шї аррога, a шї длсвшї чева кв пвтереа.

Аррогапцъ, свнеціс, длсвшіре de калітъцї.

Арте, мештешвгъ; артефіче, мештеръ; артефіцъ, мештешвгъ, віклепіе, інтрігъ.

Ассервіре, a ассерві, a рові, a съпвне ла ровіе.

Асгвтъ, віклеапъ.

Астаціе, віклепіе.

Атарс, астфелій, ассеминé.

Аттентатъ, длчеркаре ла o фаптъ фъръ de леце, длсъшї фапта фъръ de леце.

Авdаче, длdръспецъ, квтезъторіў, образпікъ.

Авdачіе, длdръспéла, квтезаре, обръзпічіе.

www.dacoromanica.ro

Аврігъ, тѫпъторіѣ de каї, візітіѣ, кочітѣ.

Аврігатѣ, тѫпареа каїлорѣ, ролълѣ візітіълеї.

Авспіціѣ, семнѣ вѫнѣ арръгатѣ de Dzeigate.

Авссіліѣ, аџіѣторіѣ къ орї че лъкрѫ, къ арте, къ ѻсте.

Авссіліарїѣ, аџіѣтъторіѣ; ѻсте авссіліаръ, вепітъ ѫнтр'аџіѣторіѣ.

Аффіцерс, а аффіце, а акъџа, а лїпї de чева, п. е. de пъреte.

Аффектаре, а аффекта, а се префаче; аффектатѣ de остепе́лъ, de o бо́лъ, копрінсѣ de остепе́лъ, апнѣкатѣ de бо́лъ.

Ачепсѣ, (accensus), ла Pomanї се zічеа ачела каре авеа таї пџінъ авере de 12,000 de ассї саѣ 36,000 леї, ѫпсъ къ то́тe ачестеа се пѣтера ла класса а чінчіа а четъџіанілорѣ; ачепсї (accensi), вnѣ фелїѣ de мілітарї вшорѣ ѫпартаџї, алешї dintre четъџіанїї чеї таї пџінѣ авџї.

Ачербѣ, атарѣ, атържтѣ, атъръчіосѣ.

Ачербітате, тъхніре, кътръніре, атържчівне.

Ачеръ (aquila), пажоръ (стрікатѣ din пасъре), вълтър.

Ачептаре, а ачепта, а прімі.

Б.

Бантестѣ, ботезѣ; а бантеza, а ботеza; бантезъторіѣ, ботезъторіѣ.

Белълѣ (bellum), ресбелълѣ, ръсбоіѣ; тотѣ кърсълѣ бътъіѣ регълате ѫнтре ошті́ле протівніче de ла ѫнчепътѣ пънъ ла сфършітѣ.

Беллаторіѣ, ръсбоіторіѣ, челѣ че фаче саѣ dъче ръсбоіѣ.

Беллікосѣ, іѣбіторіѣ de ръсбоіѣ, ръсбоінікѣ.

www.dacoromanica.ro

B

Валлъ, ръdікъторъ de пътънтъ пре лънгъ унъ шанцъ, лнтъріторъ de пътънтъ сау de zidъ лнпрецівралъ унеі четъцї.

Валідъ сау валінте, таре, вітézъ.

Валінцъ, търіе, бърбъціе, вітезіе.

Вачілларе, а вачілла, а се клъті, а се клътіпа.

Вегіаре, а вегіа, а превегіа, а стръжві.

Вегіа, стража, гвардіа; вегіа dinainte, авант-гвардіа ла міліціе.

Вегінцъ, превегіаре неадормітъ.

Вепераре, а вепера, а чінсті; а вепера пре Dzeъ, а се лнкіна лві Dzeъ.

Верціне сау вергоръ, фечіóръ, фатъ петърітатъ.

Вікторіе, лнвінцере, бірвінцъ; вікторіосъ, плінъ de бірвінцъ.

Віктвале, бъкате, лъкрвріле требвінчіоасе пентрв храпъ.

Віолареа, а віола, а вътъта, а фаче сілъ, а сілі, а сілві, а сілпічі.

Віолентъ, івте, сілвіторіъ; фантъ віолентъ, кв сіла.

Віолепцъ, сілъ, сілвіре, сілпічіре.

Г

Граваме, пл. гравамінї, лнгревіаре, плънцере асвпра гревъцілоръ пвсе.

Гладіаторіъ, лвптъторіъ; гладіаторї ера ла Romanї ніште óмепї цінвцї анвме ші лнвъцаці а се лвпта лп черкврї лнаінтеа пвбліквлві.

Глоріе, търіре, славъ; глоріосъ, търітъ, слъвітъ.

www.dacoromanica.ro

Глоріаре, а се глоріа, а се фълі, а се слъві пре сіне.

Грассаре, а грасса, а domni, се зіче деспре о бо́лъ, кънdъ отóръ тълдї óменї.

D

Damnъ, dаvпъ, пагъвъ.

Дебіторіъ, datoріъ, datorпікъ, дпкъркатъ къ о datoріе.

Дебіл, слабъ; дебілітате, слъбічіпне.

Девастаре, а деваста, а пъстіі.

Делъссаре, а делъсса, а пъръсі.

Декіераре, а декіера, а спъне, а весті, а дпштііпца.

Декіпаре, а декіпа, а се плека, а слъві, а терце спре къdере; а дпковоіа, а дпкъпцізра п. е. зпъ ръъ; дп граматікъ се зіче а скітба зпъ пъте пріп касърї.

Декътапъ, челъ че іеа дечїта саъ дежта; агръ декътапъ пътъптъ de пре каре се дъ дечітъ; мілітаріъ декътапъ, din a zечеа леціпне.

Demnъ (dignus), вредпікъ.

Demnітате, вредпічіе, дрегъторіе, слъжбъ пъблікъ.

Demoліре, a демолі, a сърръпа, a държта.

Депъпціаре, а депъпціа, а пжрж, a da пе фацъ пре чіпева.

Десастръ, непорочіре.

Decdamnаре, a decdamna, a decdъзпа, a decпъгъві.

Decinimаре, a се decinima, a шї пердe inima, къраціълъ.

Deconectъ, нечіпстітъ.

www.dacoromanica.ro

Deconeстаре, a deconeста, a рѣні чінстеа кѣіва.

Decnѫndepe, a decnѫnde, a логodi, decnѫnca, сaѳ cnѫnca, логodіта сaѳ логodніка.

Decnpeccѣpape, a decnpeccѣpa, a рѣdіка дмпрессѣрареа ѫнѣї локѫ, ѫнеї четѣцї, сaѳ a ѫнсї фортѣреце.

Decчindepe, погорѫре, a decчinde, a се погорѫ.

Decчendintc, челѫ чс се погóрѣ, се траце dintр'о фатіліе.

Decчendinцѣ, погорѫреа, траценеа dintр'о фатіліе.

Decчinцepe, a decчinце, a decпpeccѣpa, a гоні пре dѫшманіі карі цінѫ ѫнѫ локѫ дмпрессѣратѫ, сaѳ дпчінсѫ кѫ óсте.

Detepminape, a detepmina, a хотѣрѫ, a пѫпс ѫнѫ тepмінѫ.

Deфіцepe, a deфіце, a ашeza, a тѣрціні, a хотѣрѫ.

Deфекціѫне, апостасіе.

Deчidepe, a deчide, a дпкеіа, a хотѣрѫ, a лѫа о хотѣрѫре.

Deчicіѫне, хотѣрѫре, дпкеіаре.

Deціà, lat. jam, ital. già, fr. déjà, adвepвіѫ пріп каре се арратѣ хотѣрѫтѫ кѣ чева сaѳ дптѣмплатѫ, пентрѫ каре п'аветѫ ѫнѫ кѫвѣнтѫ рѣспѫнзѣторіѫ дп лімва ротѣнéскѣ.

Diвepцepe, a diвepце, a се depѣрта ѫнѫлѫ de ла алтѫлѫ.

Diвepцінцѣ, depѣртареа сaѳ aббатереа ѫнѫї лѣкрѫ de ла алтѫлѫ, ѫнеї лініі de ла алта.

Diвepcѫ, феліврітѫ deocebітѫ. Diвepcітate, фелівріме.

Diвepcіѫне, тішкаре тілітарѣ спре a дпкѫрка пре dѫшманѫ.

www.dacoromanica.ro

Dietъ, кѣмпѣтаре дн тѣпкаре шї беѣтѣрѣ; adѣnare цепералъ а церей.

Diliцinte, сілїторїѣ, стрѣдѣїторїѣ, дпгрїжїторїѣ

Diliцinцъ, сілінцъ, стрѣдѣінцъ, смргѣінцъ, дпгрїжіре.

Dimitepe, a dimite, a слобозі и. е. din прінсо́ре, din робіе, din слѣжкъ, din дрегъторіе.

Dickopdie, десбінаре, пеѣпіре, вражкъ.

Dicпѣтъ, скітбаре de ворбе дптре маї мѣлте персоне, чеартъ, сфадъ.

Dictinцepe, a dictinце, a deосебі; dictincѣ, deосебітѣ.

Diффepiре, a diффepi, a deосебі: a дптърzia впѣ лькрѣ.

Diффepinte, deосебітѣ, впѣ лькрѣ че се deосебеште de алтълѣ.

Diффepinцъ, deосебіре; пеѣпіре; чеартъ.

Diффidinцъ, педнкредере.

Dolѣ, вікленіе, дпшелъчѣіне, реа кредінцъ.

Dolocѣ, вікленѣ, дпшелъторїѣ, кѣ реа кредінцъ.

Domitape, a domita, a дмблъnzi, a дпфръпа, a сѣпѣіне, a адѣче ла аскѣлтаре.

Domitopiѣ, дмблъnziторїѣ, дпфръпъторїѣ, сѣпѣїторїѣ.

Donѣ, дарѣ.

Donape, a dona, a дърѣі.

Donъчіѣne, дърѣіре.

E

Ediфiцѣ, zidipe, клъdipe, касъ, вісерікъ. ш. а.

Ediфikape, a ediфika, a zidi, a клъdi, a фаче о касъ.

www.dacoromanica.ro

Екал саѹ **егал**, de o тѣсѹръ, de o потрівъ.

Екалітате саѹ **егалітате**, стареа de o тѣсѹръ саѹ de o потрівъ.

Екіліврій саѹ **ечіліврій**, стареа дрéптъ a кѹтпенеї.

Елочінцъ, дарѹлѹ de a ворбі фрѹтосѹ, кѹ кѹвінте біне алтокміте; ворбіреа алсъшї.

Ерарій, вістіеріе, кътара статѹлѹї.

Ерede, моштеанѹ, моштеніторій.

Ереditарій, моштеніторій.

Ереditате, моштеніре, лѹкрѹлѹ моштенітѹ.

Ерѣмітѹ, пѹстнікѹ, съхастрѹ.

Етате, вѣрстъ.

Ескѹрсіѹне, пѣвъліреа ѹнеї оштї пре пътънтѹ стрѣінѹ.

Еспedіре, а еспedі, а трімите істе; a da дрѹтѹлѹ.

Еспілъторій, жефѹіторій; **еспілъчіѹне**, жафѹ, жакѹ.

Ессачерватѹ, алтърѫтатѹ, атърѫтѹ, кътрънітѹ.

Ессетплѹ, пілдъ, modelѹ.

Ессетпларіѹ, вредпікѹ de a слѹжі дрептѹ пілдъ.

Есторсіѹне, сторчере, жъфѹіре, алпілъчіѹне.

Есчединте, челѹ че фаче пекѹвііпце, фанте опприте.

Есчессѹ, фантъ пекѹвіпітъ, оппритъ, десфрънаре, пекѹвііпцъ.

Ефферіпатѹ, алфътеіатѹ, толешітѹ.

I

Idoneѹ, дестоінікѹ, харпікѹ, вредпікѹ.

Імпаціенцъ, перъвdаре.

Імпетѹ, порніре, аттакѹ, пѣвалъ, пѣвъліре.

Імпеціре, а імпеці, а пѣвълі, а аттака.

www.dacoromanica.ro

Iмпортанцъ, дпесшнѣтате, гревтате дп квшнѣпъ.
Iпвidie, пістъ.
Iпеп'тъ, ц'ехарпікъ, пedestoinікъ, тікѣлосъ.
Iпimаре, а iѫima, a da ѫnima, a дпкврацiа.
Iпiмікъ, двшманъ, врѣжмашъ, пепріетепъ.
Iпiцiаре, a iпiцiа, a дпчепе, a дпгродъче пре чінева ла вре о лъкраре, ла містерiї, ч лъ дпвъца.
Iпiцiатiва, тѣсвра de a дпчепе; дрептълъ de a пропвне о лѣце.
Iпсѣлiпцъ, обрѣзнічіе.
Iпстiгаре, a iпстiга, a дптърржта, a зъдърж.
Iпстiгъторiъ, дптърржтъторiъ, зъдържтъторiъ.
Iпстiгъчiвне, дптърржтаре, зъдърржре.
Iптерчѣсiвне, тіzлочіре дп фавóреа кѫіва.
Iпфамъ, тършавъ, блѣстематъ, печіпстітъ.
Iпфестаре, a iпфеста, a пъкъжі, a хърцві, a пелiпiцi, a жървра.
Iррелiцiосъ, фърь кредiнцъ дп Dzeŭ.
Iррелiцiосiтате, пекредiнца дп Dzeŭ, лъкрареа впеї опъ фърь кредiнцъ дп Dzeŭ.
Iррвтпере, a iррвтпе, a пъвълі фърь de весте дптр'о цеарь.
Iррвпчівне, пъвъліре фърь de весте.

К.

Кadaверъ, трупъ de omъ мортъ, сaŭ de animale мórte, мортъчіпъ.
Каламітате, непорочіре, дптъмпларе стрікъчіóсъ, пъгубітóре.
Карістіе. скумпете de бъкате.
Карпефіче, калъв, гъde, хіпгіерiъ.
Карчере, пріпсóре, темпiцъ.

www.dacoromanica.ro

Кастелль, четъцуікъ, четъцеллъ, фортъреців тікъ.
Кастрамент, четате de пътънт, ретрапшамент.
Кастре, табъръ, лагър, локълъ ал къмп unde есте ашезатъ міліція.
Коллан, гердан de пъртат ла гът.
Колніре, ловіре; колнітъръ, ловітъръ.
Коммітере, а коммите, а фаче, а съвърші о фапт.
Компът, сокотél; а компъта, а сокоті.
Кondemnare, а kondemna, а осъndi, а хотърж осъnda.
Констернаре, а констерна, а сперіа, а спъітънта, а вімі, а ameці.
Констернат, сперіат, спъітънтат, віміт.
Констернъчіune, спъітънтаре, вімire, ameціре, пъказ desperat.
Констріncere, а констріnce, а сілі; констріncъ, сіліт.
Констръіре, а констръі, а zidi, а клъdi.
Констръкціune, zidire, клъdire, антокмire.
Контент, мълцъміт; а контента, а мълцъмі не чінева.
Контроверс, dispът, чеарт.
Конферire, а конфері, а da чева ан мъніле кuіва, п. е. о demnitate, етс.
Конфірмаре, а конфірма, а антърі, а анкъіinца вн акт.
Конфлікт, ловіре, чіокніре.
Кончентраре, а кончентра, а стріnce ла вн локъ.
Кончепere, а кончепе, а лега антр'ъна, а прімі ан мънтече, а лега ideї, а анцелеце, аші фаче о idee.

www.dacoromanica.ro

Конченть, idee, noціне, o легътуръ de ideĭ.

Конченчіне, прітіреа ăn пънтече, прітіреа ăn minte.

Кончедере, a конче de, a ăngъdui, a лъсса dин алтунь.

Кончессіне, ăngъduire, лъссаре dинъ алтунь, dъруire din dрептунь съу.

Конціжраре, a конціжра, a ціжра кu алціі ămпревнъ спре a фаче кeвa внъ ръу; a фаче комплотъ.

Конціжръчіне, сaу конспіръчіне, комплотъ.

Коорте, баталіон, пътерe de 400-600 de мілітарі.

Корпъ, трупъ; корпъ леціслатівъ, adунаре de óмені менціі спре a фаче леџі; корпъ мілітарів, adунаре de вnъ пътърe ănсетнатъ de мілітарі сунтъ комъndатъ вnuї dяче.

Корпоръчіне, o соціетате de óмені каре се окупъ кu ачелашї лукрu, п. e. de кроіторі, de кълцунарі, de сънзнарі, etc.

Корреціnte, соdъ ла domnie, коллегъ, ămпревнъ-domніторів.

Крячіате, кінурі.

Кулпъ, вінъ.

Куріе, o парохіе, o епоріе, вnъ пътърe de четъціанї вніцї ăntre сіне прін легътурі реліціосе сaу політіче ăn ачелашї статъ; локулъ унde се adунъ ачеї четъціанї. **Декуріе**. вnъ пътърe de zeче інші. **Центуріе**, вnъ пътърe de o сутъ de інші.

Кустodіe, пазъ, стражъ, прінсóре.

Кустodіре, a кустodі, a пъzі, a ціné ănкісъ.

Къларі, къларашї, къларецї, кавалері; óмені карі унблъ къларі фіе ла міліціе, фіе ăntr'алте требі; маї пре уртъ, вnъ рангъ політікъ.

www.dacoromanica.ro

L.

Латропе сав лътрвне, лотрв, тълхарів.
Лівертъ, робъ словозітъ din ровіе.
Лівертінъ, отъ вескатъ din робъ словозітъ.
Лікторіъ, доробанцъ, сателітъ.
Літосъ, локъ літосъ, мъштіпосъ, апътосъ, глодосъ.
Лічепцъ, воіе, лнгъндъіре; десфрънаре.
Лорікъ, zea, пептаріъ de пеле, de ферръ, de арамъ,
Лорікатъ, лнврькатъ лп пептаріъ, лп zea de ферръ, de арамъ.
Лъссвріе, десфрънаре, кървъсъріе.

M.

Маіорешне, челъ че аъ аціпсъ ла вързтъ, вързтпікъ.
Маліціе, сав малецъ, рътате.
Малкоптентъ, пеплъмътітъ.
Малопсестъ, сав десопсестъ, печіпстітъ.
Мапсівне, локъ de копакъ, de попасъ.
Матропъ, фетее de рапгъ, фетее вредпікъ de респектъ.
Мацістратъ. дрегъторіе чівілъ, дрегъторіъ
Мацістратвръ, дрегъторіе.
Мацістрв мілітарілоръ, контъндъторівлъ скіпетв, тарешалъ.
Мацістрв къларілоръ, контъндъторівлъ къларішеі.
Меторіе, цінере а тінте, адъчере а тінте.
Меторъвіл, вредпікъ de цінятъ а тінте.
Метораре, а меторa. a потепі, a адъче а тінте.
Меторатъ, потепітъ.

www.dacoromanica.ro

Меркатъ, тѫргъ, бълчїѫ, локълъ unde се вындъ ші се кътпъръ лъкрърї, вънzареа ші кътпърареа.

Мерчеде, леафъ, сїмбріе, платъ.

Мерчепарїѫ, отъ каре слѫжеште пентрѫ сїмбріе, сїмбрїешъ.

Meridional, de кътръ мézъ-zi.

Меріпопціал, de кътръ мézъ-пóпте.

Метъ, сетнъ de хотарѫ.

Мілітарїѫ, челъ че аппъръ патріа кѫ арѫмеле.

Мілітаре, a міліта, a фї мілїтарїѫ a серві ла мілѫціе.

Мілітанцї, чеї че сервескъ ка мілїтарї, аппъръ патріа.

Мілітанцї dін алъ съѫ, чеї че сервескъ ка мілїтарї фъръ леафъ, кѫ банїї съї.

Мінеръ, локълъ de unde се єкотъ мінерале ші метале, прекѫтъ феррѫ, арамъ, арџінтѫ, аврѫ.

Мінорення, невърстнікѫ, каре пѫ аџѫнсѫ ла върстъ.

Місерїе, тікълошіе.

Місерікордіе, мілъ.

Міссіѫне, трїмітере, кнсърчінаре, кіемаре, пенїре.

Морбѫ, болѫ, морбідѫ, болнавічїосѫ, морбосѫ, болнавѫ.

Мълктъ, слóвъ, недéпсъ кѫ банї, кѫ віте, бъкате.

Мърѫ, zidѫ, пърете de пéтръ.

Мътіларе, скітопосїре, шѫтілатѫ, скітопосітѫ, чіоптітѫ.

N.

Навс, корабїс, васѫ не ан. Навічеа, корабїе тікъ, лѫптре.

www.dacoromanica.ro

Навал, ресвеллъ павал, бътаіе павалъ, пътре павалъ, къ корѣбіиле пе апъ.

Навігаре, а навіга а плъті, а ътбла къ корѣбіиле пе апъ.

Навфраціъ, фрънцере de корабіе, че се дптъмплъ прін фъртънъ.

Негатівъ, тъгъдъіторіъ.

Nedomițatъ, недтблъпзітъ, недпфрънтъ, небірвітъ, недпвінсъ.

Нересолвтъ, нехотърѫтъ.

Нефастъ, зіле фасте, зілеле дп каре ера іертатъ а се ціné ціздекъцї; зіле нефасте, дп каре пъ ера іертатъ а се ціné ціздекъцї; зіле реле, непорочіте.

Нечесаріъ, требвінчіосъ, неапърatъ.

Нечессітате, требвінцъ неапърatъ, певоіе.

Ноптврнъ, de нópte, дп тімпвлъ нопцїі (ка зіврнъ de zi, дп тімпвлъ зілеї.)

Нвнціъ, вестіторіъ.

O.

Оппідъ, орашъ, търгъ.

Оппідан ъ, орътіанъ.

Опресіъне, апъсаре, ассвпріре.

Опвнере, дмпротівіре.

Оптіматъ, четъціанъ de фрвнте, боіарiъ маре.

Ordine, рындъ, рындвіалъ, тагмъ, порвнкъ.

Ordinare, а ordina, а орънdві, а порвнчі.

Ordinariъ, de рындъ.

Остатікъ, отъ датъ зълогъ дп óсте саў ла бътаіе.

Офферіре, а оффері, а дтбіа, а da.

Оціъ, пелъкраре, трындвіе, лене.

www.dacoromanica.ro

Оцiосъ, пелъкръторiй, трѫndавъ, лепешъ.
Оцiосiтате, вiецъiре ѧn пелъкраре, ѧn трѫndѣвiе.

II.

Палiссатъ, ѧnтърiтѣръ къ парї, къ гardъ таре, ѣmплѫtъ de пѫmѫnтъ.
Палъde, балтъ, тлаштiпъ.
Папаверъ, макъ, (о флóре, о плaптъ че ѧnфлореште шi фаче сетѫцъ.)
Параре, а пара, а гѫта, а гѫтї; паратъ, гата.
Парiаре, а парiа, а плѫтї; парiатъ, плѫтїтъ.
Парсiтоne, пѫстраре, екопотiе, кѫпiтѫтаре ѧn ѧnтребѫiнцареа аверiї.
Пассiѫne, патiмъ, iѫбiре таре кътръ чiпева.
Пассiопатъ, кѫпрiпсъ de о патiмъ пентрѫ чева.
Патре, татъ, пърiпте; ла Ротѫнї аша се пѫmia сепаторiї.
Патрiчiй, челъ че се трѫцia din сепаторiй; de ла Констаптiпъ ѧnкóче, ѫnъ сiмплъ тiтлѫ.
Патрiчiатъ, demпitатea de патрiчiй.
Патрiчidъ, саѫ пappiчidъ, ѣчiгъторiй de пърiпте.
Пекѫпiъ, банї, топетъ.
Пекѫпiарiй, бѫпескъ, ѧn банї, ѧn топетъ.
Петпъ, петпѫрї, zѫлогъ.
Пешпораре, а пешпора, а zѫлоцi.
Пепiтепцъ, къiцъ, къire.
Перiклѫ, прiтежdie; перiкѫлосъ, прiтождiосъ.
Перiклiтаре, а перiкliта, а прiтежdъi.
Перлѫкраре, а перлѫкра, а лѫбра чева къ de ѫmърѫптѫлъ, din парте ѧn парте.
Перкѫрцере, а перкѫрце, а ѫmбла din локъ ѧn локъ, а трече прiп тотъ локѫлъ.

www.dacoromanica.ro

Перпетѹѣ, вечнікѣ, пелптрепнтѣ, пентрѫ тотѣ dé-вна.

Персевераре, а персевера, а стърві, а ціпé кѫ тóте пѫтеріле, а рѣвда.

Персекѫтаре, а персекѫта, а прегопі.

Персістенцъ, стървінцъ.

Пертікъ, пръжінъ, пъргіе.

Пертіначе, пелпдѫплекатѣ, лпдъръртнікѣ.

Пертінаціе, ціпере таре пелпдѫплекатъ, лпдъръртнічіе.

Перфідѣ, віклеапѣ, лпшелъторіѣ, кълкъторіѣ de кѫвънтѣ.

Перфідіе, віклепіе, лпшелъчівне, кълкаре de кѫвънтѣ.

Пестілепцъ, чівтъ.

Піратѣ, хоцѣ de таре.

Піратікѣ, че се ціпе de хоціа de таре.

Піратъріе, хоціе de таре.

Плагъ, рапъ; а плъці, а ръні; плъцітѣ рънітѣ.

Плапѣ, плапъ, локѣ плапѣ, шесѣ, латѣ, лптінсѣ, фъръ dеалврі.

Плебе, попорѣ de рѣндѣ.

Плебеіѣ, отѣ de рѣндѣ, din плебе.

Плевапѣ, пресотѫлѣ отепілорѣ de рѣндѣ, парохѣ, епоріашѣ.

Поссedépe, а поссedé, а стъпъні.

Поссессівне, стъпъпіре, ціпереа лп стъпъпіре.

Поссессоріѣ, стъпъпіторіѣ.

Потестате, пѫтере, стъпъпіре, domпіре.

Прешedepe, а прешedé, а шedé лп фрѫпте, лпаінта челорѫлалці.

Прешedinте, челѣ че шade лп фрѫпте, лпаінтеа челорѫлалці.

www.dacoromanica.ro

Пр е ш е d і н ц ъ, шедереа ын фрынте. ынаінтеа челорълалці.

Пр е ш е z ъ́ міліторіў, ашезаре de міліторі ынтр'о четате пентрў паза четъцій ші пентрь цінереа четъціанілорў ын лініште (garnison).

Пр е ш е d і а р ї́ саў п р е с і d і а р ї́, міліторі карі пъзескў о четате.

Пр о в і н ц ъ, цеарь къштігатъ прін нътереа артелорў, апоі орі че цеарь ка парте а унеї імперіў.

Пр о d і т о р і ў, вънзътоpіў.

Пр о d і ц і у н е, вънзаре.

Пр о к у р а р е, а пр о к у р а. акъштіга, а агонісі.

Пр о к у р а т о р і ў, къштігъторіў. агоніситоріў, ынгріжіторіў.

Пр о м і т е р е, а проште. а фъгъдуі.

Пр о м і с с і у н е, фъгъдуінцъ.

Пр о м о н т о р і ў, мунте ыналтў прелунцітў ын маре, канў.

Пр о м у л г а р е, а пр о м у л г а, а весті о леце.

Пр о н у н ц і а р е, а пр о н у н ц і а, а зіче, а спуне, а рості.

Пр о п е р а р е, а пр о п е р а, а гръбі, а се гръбі.

Пр о н у н е р е, а пр о н у н е, а нуне ынаінте, а шї пр о н у н е, а шї фаче унў планў.

Пр о н е с ў, планў, проіектў, хотърыре.

Пр о с к р і е р е, а пр о с к р і е, а декіера пре чінева de ліпсітў de аннърареа лецілорў, а da дрептў ка орі чіне съ лў прегонéскъ.

Пр о с к р і н ч і у н е, декіеръчіуне къ кътаре отў есте ліпсітў de аннърареа лецілорў, а лў стерце din ліста челорў вїі.

Пр о с к р і с с ў, ынсетнатў ынтре чеї че нътаї сънт аннъраці de леці, ынсетнатў ын ліста челорў торці (de ші маї есте ын віацъ.)

www.dacoromanica.ro

Нѫніре, а нѫні, а nedenci.

Нѫніцѣне, nedénсъ, nedencíre.

P.

Ратіфікаре, а ратіфіка, а дпкѫвііпца, а дптърі.

Рeіептаре, а peiепта, а лъпъda, а аррѫпка дпdърътъ.

Рекотпепсаре, а рекотпепса, а ръсплъті.

Рекопчіліаре, а рекопчіліа, а дппъка.

Рекѫперарс, а рекѫпера, а рекъштіга, а redobъndi.

Рекѫсаре, а рекѫса, а пѫ пріті, а пѫ се сѫпѫне.

Релегатъ, скоссъ din цеаръ а фаръ, сѫргѫнітъ.

Релъчіѫне, ръпортъ, лсгътъръ дптре dóve саѫ маї мѫлте лѫкрърі, аттърнареа лорѫ ѫпѫлѫ de алтѫлѫ.

Ретѫпсраре, а ретѫпера, а dърѫі, а ръсплъті.

Ретѫперъчіѫне, dърѫіре. ръсплътіре.

Репітенцъ, дптротівіре, дпdърътпічіс.

Рѐпъѫсаре, а репъѫса, а се odихні.

Рeсістере, а рeсісте, а се дптротіві, а ста дптротівѫ.

Рeсістінцъ, дптротівіре.

Рестабіліре, а рестабілі, а рестаторпічі.

Рестанцъ, ръпъшіцъ.

Рестаѫраре, а рестаѫра, а ръdіка еаръшї, а пѫне еаръшї дп локѫ.

Рігóре, цінере педпковоіатъ, аспріме. стръжпічіе.

Рiцidѫ, цеапъпѫ, педпковоіатъ.

Рѫпе, стъпкъ de пóтръ.

C.

Саліне, локърї ѫnde се скóте сare, сariне, окпе.

Сапкціопаре, а сапкціопа, а сфінці, а дптърі кѫ сфінцепіе.

www.dacoromanica.ro

Сатісфачере, а сатісфаче, а фаче дестулъ, а ѧндестула, а мулцъмі.

Сатісфакціюне, ѧндестулare, мулцъміре.

Cediціюне, ръскóлъ, тішкаре ѧн статъ, революціюне.

Cediціосъ, ръскулъторіў, революціонаріў.

Cedъчере, а cedъче, а атъці.

Секвранцъ, ѧнкредінцареа къ пъ се ва ѧнтъмпла вре юнъ ръў.

Секврітате, стареа фъръ ѧнгріжіре de вре о прітеждіе.

Секврў, фъръ ѧнгріжіре de вре о прітеждіе, сігурў, ѧнкредінцатъ.

Сепулкрў, мортъптъ, локулъ унde се ашазъ мортулъ.

Сепултъръ, ѧнмормънтare.

Сервіре, а серві, а слуці; сервіторіў, слуціторіў.

Сервіціў, слъжбъ.

Сервітуте, робіе: ѧндаторіреа de а лъсса пре вечінъ съ факъ чева пре пропіетатеа са.

Сервў, робў: сервіл, ресвелъ сервіл, фъкутъ de къторъ робі.

Серіе, шірў, рънdў; ѧнсеріаре, а ѧнсеріа, а ѧнşіра.

Сікаріў, вічігашў, (de ла сіка, стілетъ, куцітъ de вічідере.)

Соллічітаре, а соллічіта, а стъруі пріп черере саў пріп ѧндемнў.

Солічітудіне, гріже, ѧнгріжіре.

Спатъ, сабіе; de унde вине спътаріў, челъ че нóртъ сабіе.

Спекіў саў спекулъ, оглиндъ.

Спектáторіў, прівіторіў, спектакулъ. лукрў de прівітъ.

Спелункъ, пештеръ.

www.dacoromanica.ro

Сѣрапцъ, пѣдежде, аштептаре ла ъртареа ънъй бине.

Споліе, пръзї карі се іаў ѧп ѓребелѣ.

Сѫндере, ѣ сѫнде, а ѣтгѣдъі, ѧ ѧпкредінца, а ѣогоді.

Сѫнеѣ, сѫнѣсъ, ѧпкредінцатѣ, ѧпкредінцатъ, логодникѣ, логодникъ.

Стабіліре, а стаѣілі, а ашеза, а ѧптемеіа ѣ статорнічі.

Стативе, кастре стативе, кастре стътътóре, локѣ унде стаціонézъ міліція.

Статѣіре, а статѣі, а хотърѫ, а ашеза съ се факъ чева.

Стіпендіѣ, лéфъ мілітаръ.

Стратъ, калле астернѣтъ кѫ петрі, вліцъ.

Стълтѣ, ѓебѣнѣ, стълтéцъ, ѓебѣніе.

Стѫпідѣ, фъръ мінте, тъмпітѣ, простѣ, пъроѳѣ; стѫпідітате, ѓростіе, пърозіе.

Стѫпóре, вітіре, тіраре преете тъесъръ, каре апъсъ кѫрстареа.

Стѫпраре, а стъпъна, а печінсті, а смълчі о фетеѳ.

Сѫбітѣ, сѫбітъ, de o dată, фъръ de веете, репеде.

Сѫбсідіѣ, аџіторіѣ, óсте de ресервъ, сѫбсідіарї, осташі трімішї ѧнтр'аџіторіѣ.

Сѫккѫрсѣ, аџіторіѣ de óсте, óсте спріжінітóре.

Сѫпервеніре, а сѫпервені, а вені пре неаштептате.

Сѫперѣѣ, тъндрѫ, сѫперѣіе, тъндріе.

Сѫпплічіѣ, сѫѣ сѫпліцѣ, кінѣ, педéпсъ греа, мóрте.

Сѫпріндере, а сѫпріnde, а апъка пре чінева фъръ de веете, а фаче пре чінева съ се вітéскъ.

Сѫспектѣ, отѣ кѫ препѣсѣ, бънѣітѣ.

www.dacoromanica.ro

Сѫспічѫне, препѣсѣ, ѣѫдіалѣ.

Сѫффокаре, а сѫффока, а ѧнѣдѫші, а ѧнѣѣѫші, а ѧнека, а фаче съ шї пе́рѣ ресѣфлареа: а сѫггрта.

Сѫфрацїѣ, вотѣ, гласѣ че се дѣ ѧп адѫпъріле пѫбліче.

Сѫчедере, а сѫчеде. а врта дѫпъ чїнева, а моштені.

Сѫчессїѫне, вртаре, моштеніре.

Сѫчессївѣ, вндлѣ дѫпъ алтѫлѣ, челѣ че врте́зъ.

Сѫчессорїѣ, вртъторїѣ, моштеніторїѣ.

Счепікѣ, дїскъторїѣ пре сченъ, акторїѣ, комедіант.

Т.

Тассъ, таксъ, бірѣ пѫсѣ пре внѣ лѫкрѫ, дare, дажде.

Тассаре, а тасса, а пѫне о таксъ, внѣ бірѣ пре внѣ лѫкрѫ.

Тетпестате, фѫртѫнъ. віфорѣ, бѫраскъ.

Терратікѣ, стбатікѣ, бестъ.

Тесаѫрѣ, вістіерїе, котóръ; тесаѫрарїѣ, вістіарїѣ; тесаѫрарїатѣ вістіерїе, дрегъторїа тесаѫрарїлѫї.

Торментe, кінѫрї.

Трібѣ, деспърцїтѫръ де попорѣ.

Трібѫнѣ. челѣ маї маре преете о деспърцїтѫръ де попорѣ пѫтїтъ трібѣ.

Трібѫнѣ мілітарїѣ, колѫнарїѣ саѣ колопелѣ, Oberst герм. Полковнік рѫсс. czeredes вир. Ага тврч. Про-трібѫнѣ саѣ віче-трібѫнѣ, вічеколопелѣ, Oberst-lieutenant, Подполковнік.

Трѣтъндаре, а трѣтънда, (рѣѣ а тътънда,) а прелѫці, а ѧнтѫрzіа.

Тѫтѫлтѣ, тѫрбѫраре, цїшкаре тѫрбѫратъ, ѧнкъркатъ.

www.dacoromanica.ro

Тѣмѣлтѣрїѫ, бѣтаіе тѣмѣлтѣръ, фъръ регѫлъ, фъръ рѫндѣіалъ, ѧи массъ, кѫ глѡта.

Тѣторїѫ, епітропѫ, чель че аѫ лѣатѫ ѧигрїжїреа асѫпра алтѣіа.

Тѣтелъ, епітропіе, ѧигрїжїреа асѫпра алтѣіа.

Ѫ.

Ѫрбе, четате, орашь.

Ѫрбанѫ, четъцїанѫ, орѣшанѫ; преторїѫ ърбанѫ, цївдекъторїѣлѫ четъцїанїлорѫ.

Ѫсанцъ, овїчеїь.

Ѫсѫ, ѧитребѫїнцаре; аѫсѫ, реа ѧитребѫїнцаре.

Ф.

Факцїѫне, партїтъ, десбїпаре ѧитре четъцїанї; факцїосѫ, отѫ каре фаче десбїнърї.

Фалере, орнаменте де гътѫ, пресепе че се спънгърь ла гътѣлѫ каїлорѫ.

Фасте, зїле фасте, зїле ѧи каре с їертатѫ де а фаче цївдекъцї, де а цїпе теркатѫ; зїле порочїте, зїле вѫпе.

Фатїгъ, остепе́лъ; фатїгаре, а се фатїга, а се остепї.

Фаше, легътърї де вѣрцелле, де беце.

Фашїне, легътърї де нѣелле спре а астѫпа ѫнѫ локѫ ашътосѫ.

Фачїлїтате, ѧилеспїре; а фачїлїта, а ѧилеспї.

Фертъптаре. а фертъпта, а ферве, а доспї.

Фертъптъчїѫне, фербере, доспїре.

Феціалї, преоцї карі дескїера ресбелѣ, цївра трактателе де пачеші легътїптеле ѧпкеїате кѫ стрѣїнїї.

Фїптѫ, ѧпфїптѫ (де ла фїцере, ѧпфїцере), ѧпцепепітѫ.

www.dacoromanica.ro

Флакъ, слабъ; флачітате, слъбічіune, а флъчі, слъбі.

Флацелъ, бічій, гървачій.

Формідавіл. de тетвтъ, de сперіатъ, de лпгрозітъ.

Фоссатъ, шанцъ, съпътъръ de пътъпtъ.

Фріссорій, челъ че арде ші ші лпкрецепте пърълъ ла отепі сав ла фетеі, челъ че фаче перъче, перъкіарій.

Фълтінатъ, фълцератъ, ловітъ de фълцеръ.

Фупе, стрепгъ, ань de легатъ, de спънзъратъ, de сътгрпатъ.

Фупестъ, непорочітъ, ръй кобіторій.

Фуперале, черетопіа de лпторпънтаре.

Ч.

Чептепній, тітпъ de o сътъ de апні.

Чептъріс, пътъръ de o сътъ de інші.

Черъіче, гътълъ dinапоі.

Черъікосъ, таре ла гътъ, лпдърътпікъ.

Черъічіе, лпдърътпічіе, цінере таре ла впъ лъкръ.

Честорій, ла лпченътъ черчетъторій алъ канселоръ крітіпале; апоі вістіарій; маі лп врпть міпістръ de цівстіціе.

Чіве, тетърп алъ впей четъцї сав алъ впъї статъ; маі лп врпть четъціапъ de старса de тіzлокъ лптре новілї ші церапі.

Чівіл, четъцепескъ.

Чівілісаре, а чівіліса, а ръdіка din старса чеа барбаръ ла старса de четъціапъ, а кълтіва.

Чівілісъчіune, кълтърп соціалъ.

Чіркъпвалларе, а чіркъпвалла, а лпгрецівра къ фоссатъ ші къ валлъ, къ съпътърп ші ръdікътърп de пътъпtъ.

www.dacoromanica.ro

Л.

Лтпетпораре, а лтпетпора, а зълоці.

Лпвадере, а лпвада, а лптра къ пътереа лптр'о цеаръ.

Лпвасіъне, лптрареа лптр'о цеаръ.

Лпдъдцере, а лпдъдце, а лпгъдъі.

Лпкърцере, а лпкърце, а пъвълі. а лптра іъте лптр'о цеаръ.

Лпкърсъ. лпкърсіъне, пъвъліре.

Лпсъперъітъ. тъпдрітъ, лпъпфатъ.

Лптітідаре, а лптітіда. а сперіа, а лпгрozі, а лпфріка.

Лпфестаре, а лпфеста, а пъкъжі, а търбъра, а хърцъі.

Лпфлъссъ. локълъ унде кърце унъ рмъ лптр'алтълъ.

Лпфортаре, а лпфорта, а лпкъпоштінца. а да льтъріре.

П.

Пенте саъ цінте, пеатъ, сетьнцъ, сетінціе, вінцъ.

Пентіл, петешъ, de пеатъ, боіарішъ de вінцъ.

Пігапте, ъріашъ, omъ de o търіме естраордінаръ.

Пігантікъ, ъріашъ, фóрте маре.

Пінечеъ, локълъ унде шедъ фетеіле, сераіълъ.

www.dacoromanica.ro